

T.C.

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KAMU ÇALIŞANLARINDA GÖÇMEN ALGISI

Toplumsal Kabul ve Psikolojik Entegrasyon Üzerine Bir

Araştırma

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hikmet ANDIÇ

ARDAHAN-2018

T.C.

ARDAHAN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

KAMU ÇALIŞANLARINDA GÖÇMEN ALGISI

Toplumsal Kabul ve Psikolojik Entegrasyon Üzerine Bir

Araştırma

YÜKSEK LİSANS TEZİ

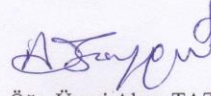
Hikmet ANDIÇ

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi İhsan KURTBAŞ

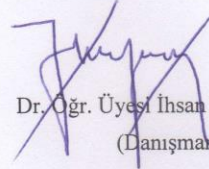
ARDAHAN-2018

KABUL VE ONAY

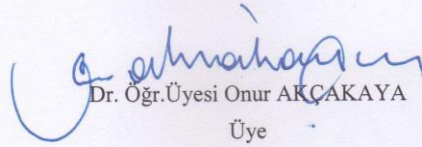
Hikmet ANDIÇ tarafından hazırlanan “KAMU ÇALIŞANLARINDA GÖÇMEN ALGISI Toplumsal Kabul ve Psikolojik Entegrasyon Üzerine Bir Araştırma” başlıklı bu çalışma, 20/04/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Alper TAZEGÜL
(Başkan)

Dr. Öğr. Üyesi İhsan KURTBAŞ
(Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Onur AKÇAKAYA
Üye

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

22.06.2018

Dr. Öğr. Üyesi Zafer AYKANAT

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezinin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ardahan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

20...0/2018

Hilmet ANDIÇ

ÖZET

Göç, bireyleri ve toplumu her yönüyle etkileyen insanlık tarihi kadar eski sosyolojik bir olgudur. Genel anlamıyla, insanların; çeşitli zorunlu sebeplerin etkisiyle, bireysel veya bireysel olmayan, gönüllü veya zorunlu, geçici ya da sürekli olarak yer değiştirmesidir.

İnsanların göç etme nedenleri bulunduğu çağlara göre değişiklikler göstermiştir. İkel çağlarda göç etme, daha çok doğa ve doğal olayların, afetlerin etkisindedir. Günümüzde ise göç, daha çok ekonomik, kültürel, siyasal ve psikolojik nedenlere bireysel veya kitlesel olarak tezahür etmektedir.

Ülke veya bölge sınırları içerisinde yer değiştirme iç göç iken; ülke sınırlarını aşan yer değiştirme hareketi ise dış göç olarak tanımlanmaktadır. Göç etme zorlayıcı sebepler sonucunda oluşmuşsa, bu da zorunlu göç olarak adlandırılmaktadır. Yabancıların yasal prosedürlere uygun başka bir ülkede bulunması düzenli göç olarak değerlendirilirken; yasal olmayan şekillerde başka bir ülkede bulunmaları düzensiz göç olarak adlandırılmıştır.

Tarih boyunca Anadolu, göç hareketlerine sahne olmuştur. Türklerin kadim tarihinin beşiği olan Anadolu, tarih boyunca göç hareketlerinin geçiş merkezi veya son durağı olmuştur. Özellikle bu güne yansımaları bakımından Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinden başlayıp; Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanından sonra da devam eden balkanlardan yapılan göçler; Irak Savaşı sonrası Kuzey Irak'tan yapılan göçler; Bulgaristan'dan yapılan göçler; son olarak da Suriye'deki iç savaş sonrası Türkiye'ye yönelen göçler bunlara örnek olarak verilebilir.

Gerek Anadolu'nun jeostratejik konumu itibariyle, gerek tarih boyunca göçebe yaşayan ve son olarak Anadolu'nun anavatan olarak Türkler tarafından benimsenmesiyle, Türk tarihinde göçün ayrı bir yeri vardır. Bu da göçü; tarihsel, siyasi, kültürel, ekonomik ve politik açıdan Türkiye'nin temel meselelerinden biri haline getirmiştir.. Özellikle 2010 yılında Arap Baharı neticesinde başlayan göç dalgası ile sayıları 3,5 milyonu aşan göçmen hareketleri, göç konusunu Türkiye'nin esas meselelerinden biri haline getirmiştir.

Bu çerçevede bu tezin özgün amacı, Türkiye'nin tarihi, kültürel ve politik bir meselesi olan göçün ve göçmenlerin halk nezdinde algılanışını ve yorumlanışını ortaya koymaktır.

Tez temelde iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde konu ile ilgili kaynak taramasından elde edilen bilgilerle kavramsal ve kuramsal çerçeve açıklanmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde ise ampirik çalışma sonucu elde edilen veriler değerlendirilmiştir.

Kamu çalışanlarının göçmenlerle ilgili algılarını belirlemeye yönelik olan soru önermelerine verdikleri cevaplar, çapraz tablolarda değerlendirerek yorumlanmıştır. Katılımcıların göçmenlerle ilgili görüşlerini yazılı olarak belirttikleri ifadeleri, söylem analizi yapılarak, tablolarda çıkan sonuçlarla birlikte ele alınmıştır. Böylece ülke vatandaşlarına ve ülkede yaşayan diğer insanlara kamu hizmetlerinin ulaştırılmasında önemli bir rolü olan kamu çalışanlarının, göçmenlere ilişkin toplumsal ve bireysel kabul düzeyi ile psikolojik entegrasyon durumları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Tez çalışmasının evreni, Ardahan il merkezinde, kamu kurumlarında çalışan memurlardan oluşmaktadır. Evrenden örneklem olarak rastgele seçilen 500 personele anket çalışması uygulanmıştır. Çalışmada, nicel araştırma ve nitel araştırma yöntemi (söylem analizi) birlikte kullanılmıştır. Nicel araştırmada anket çalışmasında elde edilen veriler SPSS 22.00 programında analiz edilmiştir. Söylem analizinde ise uygulanan anketteki 32 ve 33. sorulara verilen yazılı cevaplar özlerine sadık kalınarak tablolaştırılmış ve katılımcıların yazılı ifadeleri açıklanmaya çalışılmıştır.

Elde edilen bulgulardan yola çıkarak şunlar söylenebilir ki: Katılımcılar, göçmenlerin ülkemize sığınmalarına neden olan zorunlu sebeplere bakarak, onların ülkemizde kabul edilmelerini hoş karşılamaktadır. Ancak göçmenlerin bu kalışlarının, onların gelmelerine neden olan zorunluluk durumlarının ortadan kalkmasıyla sonlaması fikrinde mutabık kalınmaktadır. Bu da kamu çalışanlarının göçmenler hakkındaki düşüncelerini geçicilik üzerine bina ettikleri göstermektedir. Çalışma ve iş yaşamı, kültürel entegrasyon, vatandaşlığa alınma, ekonomik etkiler vb. açılardan göçmenlere ilişkin toplumsal kabul ve psikolojik entegrasyon hususunda olumsuz algının varlığından bahsedilebilir.

Anahtar Sözcükler: Toplumsal kabul ve psikolojik entegrasyon, göçmen, kamu çalışanı.

ABSTRACT

Migration is an ancient sociological phenomenon that affects individuals and society in every aspect. Literal meaning of migration can be defined as relocation of people under the influence of various essential causes such as voluntarily or compulsory, temporarily or permanently and individually or non-individually

The reasons of human migration show different characteristics for different parts of history. Migration in primitive ages was mainly influenced by the nature, natural events and disasters. In the modern day, migration happens because of economic, cultural, political and psychological reasons which cause individual or collective migration.

The change of location is that within the country or territory is defined as domestic migration, whereas change of location which is aimed to cross the physical borders of a country is defined as external migration. When migration occurs as a result of compelling reasons, it is defined forced migration. The presence of immigrants in another country legally is considered regular migration, while the presence of immigrants in another country illegally is considered as irregular migration.

Throughout history, Anatolia has been the scene of immigration movement. Anatolia, which has a central role in the history of the Turks, has been the transition center or the last stop of migration throughout history. Especially, recent historical migration in Balkans which starts from last period of the Ottoman era and continuing after the proclamation of the Republic of Turkey, migrations from Northern Iraq after the Iraq War, migration from Bulgaria and finally the migration flows to Turkey after the civil war in Syria can be given as examples.

Migration has an important role in Turkish history due to the geostrategic position of Anatolia and by nomadic national characters of Turks throughout history which resulted with Turkish claim of Anatolia as a motherland. In that regard, migration has become one of the major issues in terms of historical, political, cultural, economic and political perspective in Turkey

In this context, the original purpose of this thesis is to reveal the perception and interpretation of migrants and migration, which is a historical, cultural and political matter of Turkey.

The thesis is basically composed of two parts. In the first chapter, the conceptual and theoretical framework is explained with literature research. In the second part, empirical study results were analyzed.

The survey answers obtained from public employees are analyzed with the evaluation of cross tabulation. The written statements of participants about immigrants were analyzed together with the results of the cross tabulation analysis. In that regard, it is aimed to reveal public employees' perception on social and individual acceptance level of immigrants and their psychological integration. It is particularly important since public employees have an important role in delivering public services to citizens of the country and other people living in the country.

The universe of thesis work consists of civil servants working in public institutions in the center of Ardahan. The survey study was conducted on 500 civil servants who are randomly selected samples selected from universe. This study uses both quantitative and qualitative analysis. In the quantitative study, the data obtained from surveys were analyzed with SPSS 22.00 program. In the qualitative analysis, the written answers of questions 32 and 33 in the survey were tabulated with their original replies and it is aimed to explain written statements of the participants.

Consequently, it can be said on scope of this study that participants welcome the acceptance of immigrants in Turkey by looking at the mandatory reasons for their migration. However, there is a consensus among participants that the stay of immigrants should be limited until the elimination of the compulsory conditions which led to their migration. This shows that public employees have a temporary migration perspective about immigrants. It may be said that there is a negative perception about social acceptance and psychological integration of immigrants in the specific fields such as working life, cultural integration, citizenship and economic effects of immigrants.

Keywords: Social acceptance and psychological integration, immigrant, public worker.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvi
TABLolar LİSTESİ.....	xviii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xxvii
ÖNSÖZ.....	xxviii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. GÖÇ KAVRAMI.....	4
1.2. GÖÇ VE GÖÇMENLERLE İLGİLİ KAVRAMLAR.....	6
1.2.1. İltica.....	7
1.2.2. Sığınmacı /Mülteci.....	7
1.2.3. Şartlı Mülteci.....	8
1.2.4. İkincil Koruma.....	8
1.2.5. Göçmen.....	9
1.3. GÖÇÜN NEDENLERİ.....	9
1.4. GÖÇ ÇEŞİTLERİ.....	11
1.4.1. İç Göç.....	11
1.4.2. Dış Göç (Uluslararası Göç).....	12
1.4.3. Gönüllü Göç.....	13
1.4.4. Zorunlu Göç.....	13
1.4.5. Düzenli Göç.....	14
1.4.6. Düzensiz Göç.....	14
1.5. GÖÇ KURAMLARI.....	15
1.5. 1. Ravenstein'in Göç Kanunları.....	15
1.5.1.1. Göç ve Mesafe.....	16
1.5.1.2. Göç ve Basamakları.....	16

1.5.1.3. Yayılma ve Emme Süreci	17
1.5.1.4. Göç Zincirleri	17
1.5.1.5. Doğrudan Göç	18
1.5.1.6. Kır Kent Yerleşimcileri Farkı	18
1.5.1.7. Kadın Erkek Farkı	19
1.5.2. İtme Çekme Kuramı.....	19
1.5.2.1-Petersen'in Beş Göç Tipi	21
1.5.2.1.1. İlkel (Primitive) Göçler	21
1.5.2.1.2. Zoraki (Forced).....	21
1.5.2.1.3. Yönlendirilen (İmpelled) Göçler	22
1.5.2.1.4. Serbest (Free) Göç	22
1.5.2.1.5. Kitleysel (Mass) Göç	23
1.5.3. Kesişen Fırsatlar Kuramı	23
1.5.4. Merkez Çevre Kuramı	24
1.5.5. Göç Sistemleri Kuramı	24
1.5.6. Network Kuramı (İlişkiler Ağı)	25
1.5.7. Göç Teorileri Üzerine Genel Bir Değerlendirme	26
1.6. TÜRKİYE'DE GÖÇÜN TARİHSEL, KÜLTÜREL VE HUKUKİ	
TEMELLERİ.....	27
1.6.1. Türkiye'de Göçün Tarihsel ve Kültürel Temelleri	28
1.6.1.1. Osmanlı'da Göçler	29
1.6.1.2. Cumhuriyet Döneminden Günümüze Göçler.....	30
1.6.2. TÜRKİYE'DE GÖÇÜN HUKUKİ TEMELLERİ	31
1.6.3. TÜRKİYE'DE İKAMET EDEN YABANCILARIN DURUMLARI,	
STATÜLERİ	32
1.6.3.1. İkamet İzni İle Türkiye'de Kalma.....	32
1.6.3.2. Uluslararası Koruma Kapsamında Türkiye'de Kalma.....	33
1.6.3.3. Geçici Koruma Kapsamında Türkiye'de Kalma.....	34
1.6.3.3.1. Geçici Korumaya Neden Olan Kitleysel Göçler ve Arap Baharı.....	35
1.6.3.3.2. Geçici Koruma Sağlanacaklar	36
1.6.3.3.3. Geçici Koruma Kapsamına Alınmama ve Çıkarılma.....	37
1.6.3.3.4. Türkiye'de Geçici Koruma Kapsamındakilere Sağlanan Hizmetler	38

İKİNCİ BÖLÜM

AMPİRİK ÇALIŞMA

2.1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ.....	42
2.1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı	42
2.1.2. Araştırmanın Evreni, Örneklemi ve Sınırlılıkları	43
2.1.3. Araştırmanın Yöntemi	43
2.1.3.1. Kantitatif Yöntem	43
2.1.3.2. Kalitatif Yöntem.....	45
2.1.7. Hipotezler.....	46
2.2. ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ VE DEĞERLENDİRME	47
2.2.1. Katılımcıların Cinsiyet, Yaş ve Aylık Hane Geliri	48
2.2.3. Katılımcıların Mesleki Durumu	49
2.3. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN SAVAŞ BİTTİKTEN SONRA ÜLKELERİNE DÖNÜP DÖNMELERİ HUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ	50
2.3.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	52
2.3.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	54
2.3.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	55
2.4. KATILIMCILARIN GÖÇMEN BİRİ İLE KOMŞULUK YAPMANIN RAHATSIZ EDİP ETMEYECEĞİ HUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ	56
2.4.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki Düzeyi.....	57
2.4.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki Düzeyi	58
2.4.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki	59
2.4.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	60

2.5. KATILIMCILARIN GÖÇMEN BİRİ İLE KOMŞULUK YAPMADA DUYDUĞU RAHATSIZLIĞIN NEDENLERİ HUSUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ	61
2.5.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	64
2.5.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	65
2.5.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	67
2.5.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	68
2.6. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'DEKİ GÖÇMENLERE İLİŞKİN KANAATLERİ	69
2.6.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki	73
2.6.2. Katılımcıların Aylık Geliri ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki	75
2.6.3. Katılımcıların Yaşı ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki	76
2.6.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri Hakkındaki Görüşleri ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki	78
2.7. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN SAVAŞ MAĞDURU OLUP OLMADIĞI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	79
2.7.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki	81
2.7.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	83
2.7.3. Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	84

2.7.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	85
2.8. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN TÜRKİYE’DE KALMALARINI İSTEYİP İSTEMEDİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ	86
2.8.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki.....	88
2.8.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki.....	89
2.8.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki.....	90
2.8.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki	91
2.9. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERE YASAL ÇALIŞMA İZİNİ VERİLİP VERİLMEMESİ HUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	92
2.9.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	94
2.9.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	95
2.9.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	96
2.9.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki .	98
2.9.5. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	100
2.10.KATILIMCILARIN, VERGİLERİN GÖÇMENLERE HARCANIP HARCANMAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	101
2.10.1 Katılımcıların Cinsiyeti ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	103
2.10.2. Katılımcıların Yaşı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	104

2.10.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	105
2.10.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki....	106
2.10.5. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	107
2.10.6. Katılımcıların, Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	108
2.11. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN KÜLTÜREL AÇIDAN TÜRK TOPLUMUNA ENTEGRASYONLARININ OLUP OLMAYACAĞI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	109
2.11.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	113
2.11.2 Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	114
2.11.3.Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	115
2.11.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	116
2.11.5. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	117
2.11.6. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	118
2.12. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN TÜRK VATANDAŞLIĞINA ALINIP ALINMAMASI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ.....	119
2.12.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	131

2.12.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	132
2.12.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	133
2.12.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	134
2.13. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN BULUNDUKLARI YERLERDE TOPLUMSAL AHLÂK VE HUZURU BOZUP BOZMADIKLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	135
2.13.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlâk ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki ..	137
2.13.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlâk ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki ..	138
2.13.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlâk ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	139
2.13.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	140
2.13.5. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleriyle İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	142
2.14. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERLE EVLİLİK YAPILIP YAPILMAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	143
2.14.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	144
2.14.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	145
2.14.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	146
2.14.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	147

2.15. KATILIMCILARIN, TÜRKİYE’NİN GÖÇMENLERE İLİŞKİN HUKUKİ VE YASAL ALTYAPISININ YETERLİLİĞİ HUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

.....	148
2.15.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Türkiye’nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki	149
2.15.2. Katılımcıların Yaşı ile Türkiye’nin Göçmenlere İlişkin Hukuki Ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki	150
2.15.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Türkiye’nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki	151
2.15.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Türkiye’nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	152
2.16. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN TÜRKİYE’YE KABUL EDİLMESİNİN BİR ZORUNLULUK OLUP OLMADIĞI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ	153
2.16.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Türkiye’ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	154
2.16.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye’ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	155
2.16.3. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Türkiye’ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	157
2.17. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN ÜLKEMİZDE AYRIMCILIĞA UĞRAYIP UĞRAMADIĞI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	158
2.17.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	159
2.17.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	160

2.18. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN KABULÜNÜN TÜRKİYENİN YARARININ OLUP OLMADIĞI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ.....	161
2.18.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki.....	162
2.18.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	163
2.18.3. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	164
2.19. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERDEN UZAK DURULUP DURULMAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	165
2.19.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	166
2.19.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	167
2.20. KATILIMCILARIN, BUNDAN SONRA GÖÇMENLERİN KABUL EDİLİP EDİLMEMESİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	168
2.20.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	169
2.20.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	170
2.21. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN ÜLKELERİNE GERİ GÖNDERİLİP GÖNDERİLMEMELERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	171
2.21.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilip Gönderilmemeleri Gerektiği Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	172

2.21.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilmeleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	173
2.22. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN İŞLERİMİZİ ELİMİZDEN ALIP ALMADIKLARIYLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ.....	174
2.22.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki... 176	
2.22.2 Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmaları Hakkındaki Görüşleri ile Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	177
2.23. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN ÜLKEMİZİ VATAN OLARAK GÖRÜP GÖREMEYECEKLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	178
2.23.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	180
2.23.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	181
2.24. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN DEĞERLERİMİZE SAYGI GÖSTERİP GÖSTERMEDİKLERİ İLGİLİ GÖRÜŞLERİ.....	183
2.24.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	184
2.24.2. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	185
2.25. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN TÜRKİYE’DEKİ KAMU HİZMETLERİNDEN FAYDALANIP FAYDALANMAMALARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	186
2.25.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye’deki Kamu Hizmetlerinden Faydalanıp Faydalanmamaları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	187

2.26. KATILIMCILARIN, TÜRKİYE’DE BULUNAN GÖÇMENLERİN EKONOMİMİZİ OLUMLU ETKİLEYİP ETKİLEMEDİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ	188
2.26.1 Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Türkiye’de Bulunan Göçmenlerin Ekonomimizi Olumlu Etkileyip Etkilemedikleri İle İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki.....	190
SONUÇ	191
KAYNAKÇA	202
EKLER	210
1. TABLOLAR	210
2. ANKET FORMU	240
ÖZGEÇMİŞ	244

KISALTMALAR LİSTESİ

Av.	: Avukat
Bil. Müh.	: Bilgisayar Mühendisi
çev.	: Çevirmen
D.K.A.B.Öğrt.	: Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi Öğretmeni
D.B.Mem.	: Denetim Bürosu Memuru
Ed.	: Editör
E	:Erkek
Glr.Uzm.	: Gelir Uzmanı
Gd.Müh.	: Gıda Mühendisi
H.K.Müh.	: Harita Kadastro Mühendisi
İd.	: İdareci
İ.Mat. Öğrt.	: İlköğretim Matematik Öğretmeni
İ.K.Mem.	: İnfaz Koruma Memuru
İng. Öğrt.	: İngilizce Öğretmeni
İnş. Müh.	: İnşaat Mühendisi
İ.M.Yrd	: İl Müdür Yardımcısı
İmm.	: İmam
İmm.Htp.	: İmam Hatip
İ.E.Öğrt.	: İşitme Engelliler Öğretmeni
K	: Kadın
Ka.	: Kamu
Kam.Çal.	: Kamu Çalışanı
Kam.Gör.	: Kamu Görevlisi
Lİ	: Lise
LÜ	: Lisans ve Üstü
Mad.Tek.	: Maden Teknikeri
Mat.Öğrt.	: Matematik Öğretmeni
Mem.	: Memur
Müh.	: Mühendis
Ö.E.Öğrt.	: Özel Eğitim Öğretmeni
Ok.Müd.	: Okul Müdürü

O.Ö.Öğrt.	: Okul Öncesi Öğretmeni
Öğrt.	: Öğretmen
P.Mem.	: Polis Memuru
Psi.	: Psikolog
Reh.	: Rehber
Reh.Per.	: Rehber Personeli
Reh.Öğrt.	: Rehberlik Öğretmeni
Sın.Öğrt	: Sınıf Öğretmeni
S.Mem.	: Sağlık Memuru
Sos.	: Sosyolog
Sos.Çal.	: Sosyal Çalışmacı
Şf.	: Şef
Şfr.	: Şoför
Şb.Md.	: Şube Müdürü
Tek.	: Teknisyen
Uzm. Yrd.	: Uzman Yardımcısı
Uzm.	: Uzman
Vet.Hek.	: Veteriner Hekim
V.H.K.İ.	: Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni
Z.Y.Müh.	: Ziraat Yüksek Mühendisi
Zir.Müh.	: Ziraat Mühendisi
Z.Ktb.	: Zabıt Kâtibi

(GENEL KISALTMALAR)

BMMYK	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
GKY	: Geçici Koruma Yönetmeliği
IDMC	: İç Deplasman İzleme Merkezi
T.y.	: Tarih yok
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
V.b.	: Ve benzeri
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların cinsiyetlerine Göre Dağılımı	48
Tablo 2: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı.....	48
Tablo 3: Katılımcıların Aylık Gelirlerine Göre Dağılımı	48
Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı	49
Tablo 5: Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımı	49
Tablo 6: Katılımcıların Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri Hususundaki Görüşleri.....	50
Tablo 7: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	52
Tablo 8: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki	54
Tablo 9: Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Ülkelerine Dönmeleri Arasındaki İlişki	55
Tablo 10: Katılımcıların Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri.....	56
Tablo 11: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	57
Tablo 12: Katılımcıların Yaşı ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki	58
Tablo 13: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	59
Tablo 14: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	60
Tablo 15 : Katılımcıların Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyduğu Rahatsızlığın Nedenleri Hususundaki Görüşleri	61

Tablo 16: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	64
Tablo 17: Katılımcıların Yaşları ile Göçmenlerle Komşuluk Yapmaktan Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Arasındaki İlişki	65
Tablo 18: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	67
Tablo 19: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	68
Tablo 20: Katılımcıların Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri.....	69
Tablo 21: Katılımcıların Cinsiyetleri ile Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki	73
Tablo 22: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki	75
Tablo 23: Katılımcıların Yaşı ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki	76
Tablo 24: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri Hakkındaki Görüşleri ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki	78
Tablo 25: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı Hakkındaki Görüşleri.....	79
Tablo 26: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	81
Tablo 27: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	83
Tablo 28: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	84

Tablo 29: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	85
Tablo 30: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri İle İlgili Görüşleri.....	86
Tablo 31: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki.....	88
Tablo 32: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki.....	89
Tablo 33: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki.....	90
Tablo 34: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki.....	91
Tablo 35: Katılımcıların Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hususundaki Görüşleri.....	92
Tablo 36: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	94
Tablo 37: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	95
Tablo 38: Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	96
Tablo 39: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	98
Tablo 40: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	100
Tablo 41: Katılımcıların, Vergilerinin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri.....	101

Tablo 42: Katılımcıların Cinsiyeti ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	103
Tablo 43: Katılımcıların Yaşı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	104
Tablo 44: Katılımcıların Aylık Geliri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	105
Tablo 45: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	106
Tablo 46: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	107
Tablo 47: Katılımcıların, Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	108
Tablo 48: Katılımcıların Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegrasyonlarının Olup Olmayacağı Hakkındaki Görüşleri	109
Tablo 49: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	113
Tablo 50: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	114
Tablo 51: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	115
Tablo 52: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	116
Tablo 53: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	117

Tablo 54: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	118
Tablo 55: Katılımcıların, Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmamasıyla İlgili Görüşleri.....	119
Tablo 56: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	131
Tablo 57: Katılımcıların Yaşları ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	132
Tablo 58: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	133
Tablo 59: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	134
Tablo 60: Katılımcıların, Göçmenlerin Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri.....	135
Tablo 61: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	137
Tablo 62: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	138
Tablo 63: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	139
Tablo 64: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	140
Tablo 65: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleriyle İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	142

Tablo 66: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması Hakkındaki Görüşleri.....	143
Tablo 67: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	144
Tablo 68: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	145
Tablo 69: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	146
Tablo 70: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	147
Tablo 71: Katılımcıların, Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri	148
Tablo 72: Katılımcıların Cinsiyeti ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki Ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	149
Tablo 73: Katılımcıların Yaşı ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki Ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	150
Tablo 74: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki Ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	151
Tablo 75: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki	152
Tablo 76: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri.....	153
Tablo 77: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki.....	154

Tablo 78: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	155
Tablo 79: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	157
Tablo 80: Katılımcıların, Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri	158
Tablo 81: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	159
Tablo 82: Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	160
Tablo 83: Katılımcıların, Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'nin Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri	161
Tablo 84: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	162
Tablo 85: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	163
Tablo 86 : Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki	164
Tablo 87: Katılımcıların Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri	165
Tablo 88: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	166

Tablo 89: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	167
Tablo 90: Katılımcıların, Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri	168
Tablo 91: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	169
Tablo 92: Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	170
Tablo 93: Katılımcıların, Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilip Gönderilmemeleri Hakkındaki Görüşleri	171
Tablo 94: Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilip Gönderilmemeleri Gerektiği Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	172
Tablo 95: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilmeleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	173
Tablo 96: Katılımcıların, Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri	174
Tablo 97: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	176
Tablo 98 : Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri İle Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki.....	177
Tablo 99: Katılımcıların, Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri	178
Tablo 100: Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	180

Tablo 101: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	181
Tablo 102: Katılımcıların, Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri İle İlgili Görüşleri.....	183
Tablo 103: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	184
Tablo 104: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	185
Tablo 105: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'deki Kamu Hizmetlerinden Faydalanıp Faydalanmamaları Hakkındaki Görüşleri	186
Tablo 106: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye'deki Kamu Hizmetlerinden Faydalanıp Faydalanmamaları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki	187
Tablo 107: Katılımcıların, Türkiye'de Bulunan Göçmenlerin Olumlu Etkileyip Etkilemedikleri İle İlgili Görüşleri.....	188
Tablo 108: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Türkiye'de Bulunan Göçmenlerin Ekonomimizi Olumlu Etkileyip Etkilemedikleri İle İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki	190

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yaşanan ve Gidilecek Yerdeki Faktörler ve Bunların Etkileşimi20

ÖNSÖZ

Türkiye, bir zamanlar hedef olarak görülen Avrupa'ya gitmek için göçmenlerin kullandığı bir güzergâh iken, son yıllarda artık farklı coğrafyalardan göçmenler için son durak haline gelmiştir. Türkiye'de bulunan yabancıların büyük çoğunluğunu 2011 yılındaki "Arap Baharı" olarak nitelendirilen toplumsal, siyasi ve ekonomik olayların neticesinde göç eden Suriyeliler oluşturmaktadır. Bu nedenle ülkemizde göçmen denilince ilk akla gelen Suriyeliler olmaktadır. Bireysel veya kitlesel olarak ülkemize gelmiş olan göçmenlerin Türkiye toplumuna "uyumu" birçok araştırmaya konu olmuştur.

Göç olgusu, bugün Türkiye açısından son derece önemli bir meseledir. Nitekim sayıları 3,5 milyonu bulan göçmenlerin, ekonomik, kültürel, siyasal ve psikolojik entegrasyonları oldukça önem taşımaktadır.

Özellikle son dönemde Türkiye'yi çepeçevre saran terör problemi ile sözü edilen göçmenlerin, bir de güvenlik ve toplumsal kabul sorunu ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle bu çalışma, Ardahan ili örneğinde göçmenlerin nasıl algılandığını, ne düzeyde toplumsal kabul gördüğünü ve psikolojik entegrasyonunu araştırmaktadır. Bu bağlamda 500 kişiyle, yüz yüze görüşme yöntemiyle anketler ve mülakatlar uygulanmıştır. Elde edilen verilerin akademiden bürokrasiye kadar birçok alanda katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Yüksek lisans eğitimim ve tez hazırladığım süre boyunca, kaliteli bir yüksek lisans eğitimi için, bilgisini ve tecrübesini benden hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi İhsan KURTBAŞ hocama teşekkür ederim.

Anket çalışması için gerekli yasal izni veren Ardahan Valiliğimize ve değerli vakitlerini ayırarak anket uygulamasına katılan Ardahan'da kamu çalışanı olarak görevli beyefendi ve hanımefendilere müteşekkirim.

GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan göç, ilk çağlarda doğa koşullarının (doğal afetler, iklim), beslenme ihtiyaçlarının karşılanması gibi etkilerle gerçekleşmekte iken, sonraki zamanlarda siyasi, toplumsal, ekonomik, kültürel etmenlere bağlı olarak daha karmaşık bir yapıya bürünerek devam etmiştir.

Yakın dönemlerdeki göç olgusunun tarihçesine kısaca baktığımızda, birçok göç dalgası yaşandığını söyleyebiliriz. Kolonileşmenin olduğu dönemde Avrupa devletleri, iş gücünden yararlanmayı düşündüğü kolonilerdeki insanların hareketlerine neden olmuşlardır. Sömürgeci devletlerin, Afrika kıtasından Güney Amerika'ya, Asya'dan Afrika'ya işçi, köle götürmeleri büyük göç dalgaları meydana getirmiştir. Yakın dönemde, birkaç yüz yıl boyunca, devam eden göç dalgaları Kuzey ve Güney Amerika'da, Avustralya'da kurulan devletlerin temeli olmuştur.

I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı İmparatorluğu gibi başka İmparatorlukların yıkılışı, özellikle buldukları kıtalarda sınırların değişmesine, yeni devletlerin kurulmasına neden olmuştur. Bu yeni devletler milliyetçilik hareketleriyle, ulus-devlet yapılarına sindiremediği halkları zorunlu göçe tabi kılmaya gayret etmişlerdir.

II. Dünya Savaşı sonrasında ise; kolonyal dönemde sömürge olan ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmasıyla yeni devletler kurulmuştur. Bu yeni devletlerdeki otorite boşlukları ve etnik çatışmalar yeni göç hareketlerine neden olmuştur. Yine II. Dünya Savaşı sonrası dönem olan 1950 ve 1960'larda gelişmiş batı ülkeleri ile ABD ve petrol üreten özellikle Ortadoğu (Arabistan, Libya, Kuveyt, Katar vb.) ülkelere doğru yönelen işgücü göçleri görülmüştür. Arap Baharı olarak bilinen toplumsal hareketlerin sonucunda, Kuzey Afrika ve Ortadoğu'daki nüfus hareketleri kitlesel hale gelmiştir. Çoğunlukla zorunlu olan bu kitlesel göç hareketleri bu coğrafyaya komşu olan Türkiye'yi de etkilemiştir.

Zorunlu veya gönüllü, kitlesel veya bireysel olsun; göç, bireyleri ve toplumu her yönüyle etkileyen sosyolojik bir durumdur. Göç eden bireyler ya da gruplar gittikleri yere, kendi kültürel değerlerini, yaşayışlarını, örf ve adetlerini de götürdüklerinden, göç edilen yerde değişime neden olduğu gibi, göç ettiği yerdeki toplumun sahip olduğu değerlerden de etkilenerek kendi değişimlerinin de önünü açarlar.

En genel anlamıyla göç, toplumsal ve coğrafi boyutuyla, insanların, ekonomik, siyasi, çevreyle ilgili veya bireysel nedenlerle, toplumsal nedenlerle, bir yerden başka bir yere; zaman boyutuyla bakıldığında kısa, orta veya uzun vadeli; amaç bakımından ise geriye dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden yer değiştirmedir.

İnsanların göç etme nedenleri, ilkel çağlarda doğal afetler ya da temel ve asgari yaşam ihtiyaçlarını karşılayamama gibi sebeplere dayanmaktaydı. Günümüze yaklaştıkça çoğunlukla, göç, ekonomik, siyasi, dini, iktisadi, sosyal ve diğer sebeplerle kişisel nedenler ya da amaçlara; bölgeler arası ekonomik eşitsizlik, bazı devletlerin vatandaşlarının can güvenliğini sağlayamaması, bölgesel istikrarsızlık ve şiddet eylemleri, bireysel tercih olan daha iyi bir yaşam gibi çok sayıda nedene dayanmaktadır.

Göç olgusunun oluşumunu ve nasıl yürüdüğünü açıklamak için teoriler geliştirilmiştir. Bu teorilerden en önemlisi, ilk olması bakımından Ravenstein'in Göç Kanunlarıdır. Daha sonra ise Everett Lee'nin İtme Çekme Kuramı ve diğer kuramlar gelmektedir.

Ülke sınırları içerisinde yer değiştirme iç göç; ülkesini terk ederek bir başka ülkeye yerleşme ise dış göç olarak adlandırılmaktadır. Gönüllü göçte, birey hiçbir zorlama ile karşılaşmadan kendi özgür iradesiyle karar verdiğinden; göç edenler göçe isteklidirler. Baskılar, tehditler, iç savaşlar, doğal afetler veya bulaşıcı hastalıklar gibi kişileri kendi istekleri dışında yaşadıkları yerlerinden ayrılmaya zorlayan nedenler ise zorunlu göçü meydana getirir. Türkiye'nin göç literatüründe düzenli göç, yabancıların yasal yollarla ülkeye girişleri, kalışları ve çıkışları olarak tanımlanmıştır. Düzensiz göç ise yabancıların yasa dışı yollarla ülkeye girişini, kalışını, çıkışını ve ülkede izinsiz çalışmalarını ifade etmektedir.

Anadolu coğrafyası farklı dinlere, uygarlıklara, kültürlere, ev sahipliği yapmış ve tarihin her sayfasında yer almıştır. Anadolu, tarih boyunca savaş, doğal afetler vb. durumlarla kendi coğrafyası içerisinde ve yakın coğrafyada yaşayan insanların yer değiştirmesine yani göç olaylarına sahne olmuştur. İspanya'da göçe zorlanan Yahudilerin Osmanlı İmparatorluğuna sığınmasıyla yaşanan göç, Avrupa'daki güç mücadeleleri ve milliyetçilik akımları sonucu yaşanan göçler, Ortadoğu ve Asya'dan yönelen göçler, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, birçok ırktan ve dinden insana kucak açıldığını göstermektedir. Kafkaslardan, Balkanlardan Türk soydaşların gelmesi, nüfus

mübadeleleri sonrasında yaşanan göçler, 1980’li ve 1990’lı yıllardaki Bulgaristan’dan ve Kuzey Irak’tan gelenlerle yaşanan göçler ve son olarak da ‘Arap Baharı’ olarak adlandırılan olaylar sonucu 2011 yılından beri Türkiye’nin güney komşusu Suriye’den ülkeye gelen ve devamlılığı olan göçler, bilinen ve kitlesel olarak gerçekleşen göç akınlarıdır. Yaşanan bu göç süreçlerinde Türkiye bazen bir transit geçiş noktası, bazen de hedef ülke konumunda olmuştur.

Araştırmada kantitatif (niceleyici) yöntem ve katılımcıların söylemlerinin analizlerinin yapıldığı kalitatif (nitel) yöntem beraber kullanılmıştır. Bunun sonucunda kamu çalışanlarında göçmen algısı başlığı altında, katılımcıların bağımlı ve bağımsız değişken olarak kullanılan, cinsiyetleri, yaşları, aylık gelirlerine göre dağılımları, soru önermelerine verdikleri cevaplarla göçmenler hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir. Kamu çalışanlarının, göçmenlerle ilgili algılarını belirlemeye yönelik olan ve yine bağımsız değişken olarak konumlandırılan soru önermelerine verdikleri cevaplarla; bağımlı değişken olarak verilen soru önermeleri, çapraz tablolarda birlikte değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeye katılımcıların mülakat verileri de eklenmiştir. Böylece kamu hizmetinin, ülke vatandaşlarına ve ülkede yaşayan diğer insanlara ulaştırılmasında önemli bir noktada bulunan kamu çalışanlarının göçmenlere ilişkin toplumsal ve bireysel kabul düzeyi anlatılmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Göç konusu siyaset biliminin, ekonominin, tarihin, sosyolojinin ve antropolojinin ilgi alanına giren disiplinler arası bir konudur. İnsanlık tarihi kadar eski olan göç konusu hem kavramsal açıdan hem kuramsal bakımdan oldukça geniş bir literatüre sahiptir. Tezin birinci bölümünde kavramsal ve kuramsal açıdan göç konusu ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Bu çerçevede özellikle göçün tanımı yapılmıştır.

1.1. GÖÇ KAVRAMI

“Göçle ilgili tanımlamalara geçmeden önce söylenmesi gereken şey, bu konuyla ilgili literatürün çokluğuna rağmen yapılmış tanımlamaların azlığıdır. Bunun nedeni, araştırmacıların göç kavramını yeterince açık görmeleri ve tanımı yerine onları ortaya çıkaran koşulları açıklamaya yönelmeleridir. Göç kavramı gerçekten de herkeste az çok aynı şeyi çağrıştırmaktadır: Çevre değiştirme, yer değiştirme gibi” (Yalçın, 2004: 11). Göç, insan zihninde çeşitli etkenlerin meydana getirdiği her türlü güdülenmenin yer değiştirme amacıyla gerçekleşmesi ile başlar.

“Mekânda yer değiştirme konma, konaklama, yerleşme, uyum ve bütünleşme aşamalarıyla devam eder. Göç eyleminin tamamlanması uyumun gerçekleşmesi ile tamamlanır. Uyum sağlanmadığı sürece göç her an yaşanabilir ve göç için karar verenler potansiyel bir göçmendir. O nedenle tüm göç eylemlerinin ve süreçlerinin temelinde göç kararı verenlerin davranışı yer almaktadır” (Çakır, 2011: 131).

Göç, birçok disiplin içerisinde yer almaktadır. “Çok yönlü oluşu nedeniyle, iktisat, sosyoloji, nüfus bilimi, siyaset bilimi, eğitim bilimleri gibi pek çok sosyal bilim dalının konusu durumundadır” (Somuncu, 2006: 1).

Göçler, “insan tarihini, hatta yaşayan mahlûkların ve bitkilerin hayatını ve yeryüzüne dağılışını değiştiren en etkin olgu olarak” (Karpat, 2015: xxiii); bilinen disiplinlerden sosyoloji, tarih, coğrafya, psikoloji, ekonomi göçe farklı bakışlarla değinmektedir. Şöyle ki “coğrafi açıdan mekansal değişiklik, demografik açıdan göç eden sayısı, ekonomik açıdan üretim faktörünün bir ülkeden diğer bir ülkeye geçişi, sosyal psikoloji göç sürecinin doğuşu, gerçekleşmesi ve etkileri açısından daha çok toplum boyutuyla psikolojik öğeleriyle birlikte ele almaktadır” (Eker, 2008: 9).

Çok boyutlu karmaşık yapısı ile tanımlarda çeşitliliklere yol açmakta olan göç kavramı Ülkelerin dillerinde yazılış ve okunuşları ile şu şekilde açıklanmaktadır; “İngilizcede göç migmtiori, göçmen ise emigrant iken Osmanlı dilinde göç, hicret ve muhacir kelimeleriyle anlatılmaktadır” (Ökmen, 2010: 2). Göç, hicret de olsa, migmtiori de olsa; göçmen ise “emigran veya muhacir” de olsa etkileyen ve etkilenen olarak içerisinde çeşitlilikleri barındıran, sebepleri olan bir bütündür.

İnsanın varoluşu ile başlayan göç, insanların çok farklı nedenlerden dolayı yaşadığı yerden isteyerek yani gönüllü veya istemeyerek (zorunlu), zaman açısından kısa ya da uzun süreli yer değiştirmesi/değiştirmeleri anlamına gelen, yaşanan bir süreç olmakla beraber anlatılmaya başlanmıştır (Yücel, 2010: 8).

Dünyanın her tarafında, “göçlerin sürekli olarak artan oranlarda devam ettiği göç çağı olarak adlandırılan 21 yüzyılda, insanlar siyasal ya da özel sebeplerle göç etmekte ve verilen her göç kararı göç kavramını her seferinde yeniden güncellenmesine ve ayrımlarının derinleşmesine yol açmaktadır. Göç literatürü farklı açılardan çeşitlenmekte, zenginleşmektedir” (Tuzcu, 2008: 1).

Göç, yasal mevzuatımızda 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun [YUKK 3. Maddesinin 1.fıkrasında, “yabancıların, yasal yollarla Türkiye’ye girişini, Türkiye’de kalışını ve Türkiye’den çıkışını ifade eden düzenli göç ile yabancıların yasa dışı yollarla Türkiye’ye girişini, Türkiye’de kalışını, Türkiye’den çıkışını ve Türkiye’de izinsiz çalışmasını ifade eden düzensiz göçü ve uluslararası korumayı ifade ederken” (mevzuat.gov.tr, 2018), genel anlamında ise “insanların tek veya gruplar halinde, salt mekânsal değişimin ötesinde ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel yönleri olan” (Somuncu, 2006: 1), “doğal afetler toplumsal sebepler, zulüm, korku, güvenliğin olmaması, demografik değişimler” (Dönmezkar, 2015: 1), sonucu “uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmesidir. Bu tanımlara beraberinde, süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun” (Perruchoud, Redpadh, 2013: 35-36), “bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret” (tdk, 2016), “ekonomik, toplumsal ve siyasal nedenlerle insanların bireysel ve kitlesel olarak yer değiştirme eylemi ya da yaşanan yerin değiştirilmesi eylemidir” (Bulak, 2015: 2).

Göç ile ilgili yapılan tanımlarda dikkat çeken noktalar vardır. “Toplum, bireyi her yönüyle etkileyen, toplumda farklı sonuçlara yol açması bakımından göç temelde bir sosyolojik olgudur” (Kurtbaş ve Andiç, 2016: 701). Mekân değiştirmekle göç edenlerin yaşamında değişiklikler olmaktadır. Birey veya toplum, göç ettiği yere kendi kültürel değerlerini, davranışlarını, yaşayışını, ahlaki ve evrensel değerlerini de beraberinde götürür. Yeni mekânındaki yerleşik toplumla etkileşim içerisine girer, kendi toplumunun veya geldiği toplumun değerlerini yeni dâhil olduğu topluluğa aktararak içerisinde barındırdığı her türlü dinamikle sürecini devam ettirir. Göç temelde bir sosyolojik olgudur. Ferdi, ailesiyle ya da kitlesel olarak, bireyin yaşadığı, sosyal ilişkiler içerisinde bulunduğu bir yerden yeni bir yere doğru göç etmesi, toplumda pek çok değişimi de beraberinde getirmektedir. “Göç eden kişiler, hem değişimin sebebi olmakta hem de yeni çevrede değişimin sonucundan etkilenmektedir” (Gürkan, 2006: 5).

“Toplumsal anlamda, bir yer değiştirme ifadesiyle yetiştigi çevrenin toplumsal, sosyal ve kültürel atmosferinden başka bir topluma geçişi açıklayan yer değiştirme hareketinin coğrafi ve toplumsal iki önemli boyutu vardır” (Göker, 2015: 34).

Göçe sadece tek boyutuyla bakmak yeterli değildir. “Yani belli zaman diliminde bir mekândan diğer mekâna doğru düzlemsel bir hareket olarak algılanmamalıdır çünkü bir yönüyle yer değiştirme içerisinde amaç vardır. Bu noktada sadece bir hareket değil, hem zaman hem de mekânla beraber amaç açısından da ele alınması gereken bir değişim olarak kabul edilmelidir” (Tuzcu, 2008: 6-7). Göç, “hem mekânsal hem de toplumsal bir değişim getirmektedir” (Gümüş, 2012: 28). Göçle ilgili tüm bu açıklamalardan sonra kapsayıcı bir göç tanımı şöyle olabilir: “Göç, ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerle, toplumsal nedenlerle, bir yerden başka bir yere yapılan kısa, orta veya uzun vadeli geriye dönüş veya sürekli yerleşim hedefi güden coğrafi, toplumsal ve kültürel bir yer değiştirmedir” (Yalçın, 2004: 13).

1.2. GÖÇ VE GÖÇMENLERLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Göç edenlerle ilgili kavramlara yüklenen anlamlar birbirine yakın olduğundan genelde birbiri yerine kullanılmaktadır. İltica, sığınmacı, mülteci ve göçmen kelimeleri birbirleri yerine kullanılsa da anlamları farklıdır. Bu kelimelerin yanında 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nda [YUKK] şartlı mülteci ve ikincil koruma kelimelerini de tanımlanmıştır. Bu kelimeleri sırayla açıklayacak olursak;

1.2.1.İltica

İltica, “ülkesinden ayrılmak zorunda olan insanların uluslararası sözleşmelere dayalı olarak resmi şekilde yararlanabildikleri bir uluslararası koruma standardıdır. Milyonlarca insanın yararlandığı ve halen yararlanmakta olduğu iltica hakkının, ilk kez 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi (danistay.gov.tr) ile çerçevesi çizilmiştir (Güneş, 2013: 9). “İltica bir insan hakkı olarak kabul edilmektedir. İltica edenler yaşadıkları ülkelerde maruz kaldıkları korku, zulüm ve can güvenliği gibi sorunlar nedeniyle ülkelerini terk ederek, kendilerini güvende hissettikleri başka ülkelere sığınmaktadırlar” (Dönmez Kara, 2010: 1).

1.2.2. Sığınmacı /Mülteci

“Mülteci genel olarak katlanılamaz olan koşullardan ya da kişisel durumlardan kaçıp kurtulmak isteyen kişi olarak tanımlanabilir” (Çiçekli, 2014: 241). “Arapça iltica fiilinden türeyen mülteci, sığınmacı; inancından, tâbiyetinden, siyasi ya da toplumsal bir gruba üye olmasından dolayı eziyet ve/veya işkence gören ya da görme ihtimali olan, ülkesinden ayrılmak zorunda olan ya da sınır dışı edilen, geri dönmesi kendisi için sakınca yaratan ve bir ülkeye sığınma talebinde bulunan kişidir” (Kahraman, 2010: 49). Sığınmacı ve mülteci kelimeleri anlam bakımından birbirine yakındır. Şöyle ki, “baskı, zulüm ve can güvenliği nedeniyle göç etmek zorunluluk haline geldiğinde göç edenler sığınmacı olarak tanımlanmaktadır. Başka bir ülkeye veya yere sığınmış olan” (TDK, 2016), “iltica hakkından yararlanmak isteyen kişiler statülerine göre sığınmacı veya mülteci olarak adlandırılmaktadır” (Güneş, 2013: 9).

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 61 maddesinde, “Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğundan kendi ülkesinin dışında bulunan ve ülkesinin korumasından yararlanamayan, korktuğu için yararlanmak istemeyen ve bu nedenlerle ülkesine dönemeyen, dönmek istemeyen yabancıya veya vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında mülteci statüsü verilir” denilmektedir (mevzuat.gov.tr, 2018). Adı geçen kanunda, mülteci statüsü verilen kişi mülteci olarak kabul edilmekte ve tanımlanmaktadır; ancak dikkat edilmesi gereken nokta bir coğrafi sınırlamanın

olmasıdır. Sadece Avrupa ülkeleri belirtilmekte, diğer ülkelerden gelenlere bu statünün verileceği ile ilgili bir ifade bulunmamaktadır.

Mültecilik “hukuki bir statü olup, sığınma talebinde bulunan kişinin ileri sürdüğü sebeplerin başvuruda bulunduğu ülke kurumlarınca kabul görmesine bağlı olarak kazanılmaktadır” (Kahraman, 2010: 49). Buna göre mültecilik, “Avrupa ülkelerinden gelip, iltica etme hakkına sahip olunması, bunun sonucunda hukuki statüsünün kazanılmasıdır” (Güneş, 2013: 9).

1.2.3. Şartlı Mülteci

Şartlı mülteci kavramı, Avrupa dışından gelenler için kullanılan bir kavramdır. Bu kavram, YUKK’un 62. Maddesinde: “Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğundan kendi ülkesinin dışında bulunan ve ülkesinin korumasından yararlanamayan, korktuğu için yararlanmak istemeyen ve bu nedenlerle ülkesine dönemeyen, dönmek istemeyen yabancıya veya vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında şartlı mülteci statüsü verilmektedir”(mevzuat.gov.tr, 2018). Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin ülkemizde kalmasına izin verilir” (Ekşi, 2014: 52).

Şartlı mülteci ile mülteci kavramı arasındaki belirleyici fark, “Avrupa dışından gelme ve kendisine koruma sağlayan üçüncü bir ülkeye kabulüne, yerleştirilmesine kadar ülkemizde kalmalarına izin verilmesidir” (Ganiyeva, 2016: 61). Süre yönünden net bir belirleme yapılmamıştır; ancak ülkede mülteciler gibi sınırsız süreli ikametleri de söz konusu değildir. Bu uygulamanın sebebi Türkiye’nin coğrafi kısıtlama ilkesini korumak istemesidir.

1.2.4. İkincil Koruma

“Mülteci veya şartlı mülteci kelimelerinin tanımında vurgulanan ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti, siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrama korkusu gibi ortak nedenlerin yanında, Avrupa ülkesi veya Avrupa ülkeleri dışındaki ülkelere gelen kişiler gibi farklı nedenlere de uymayanlar için 6458 sayılı YUKK kanununda yer alan bir kavramdır” (Ekşi, 2014: 52-53).

YUKK'un 63. Maddesine göre, "ülkesine geri gönderildiği takdirde, ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak, Uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak olması nedeniyle ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen kişilere statü belirleme işlemleri sonrasında ikincil koruma statüsü verilir" (mevzuat.gov.tr, 2018). "İkincil koruma tamamlayıcı bir korumadır ve bu koruma 6458 sayılı kanunla girmiştir" (Ekşi, 2014: 53)

Bu koruma çerçevesinde "birçok ülke özellikle yaşam hakkı ve işkence yasağından hareketle, menşe ülkesine geri gönderildiğinde ölüm cezasına çarptırılma veya bu cezanın infaz edilmesi riski taşıyan kişilerle, ayırım gözetmeyen yaygın şiddet, iç karışıklık, silahlı çatışma gibi sebeplerle şahsına yönelik ciddi zararlara uğrama ihtimâli bulunan bireyleri tamamlayıcı koruma statüsü veya ikincil koruma statüsü adı verilen statüler ekseninde koruyarak uluslararası korumaya ulaştırma eğilimine girmişlerdir" (Öztürk, 2017: 205).

1.2.5. Göçmen

Göç etmedeki amaç farklılaşınca kullanılan kavramların anlamı da değişmektedir. "Korku, can güvenliği, baskı nedeniyle değil de ekonomik yetersizliklerden dolayı daha iyi yaşam standartları elde etmek ve maddi açıdan güçlük çekmemek için ülkesini terk ederek başka ülkelere iltica eden" (Dönmez Kara, 2010: 1), "kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden (kimse, aile veya topluluk), muhacir" (TDK, 2016) göçmen olarak tanımlanmaktadır. Göçmenin tanımında bir zorlama şiddet, baskı, zulüm vb. durumlar olmamakla birlikte zorlayıcı sebepler daha çok isteğe bağlı olarak değerlendirilebilir. İsteğe bağlılıkta yukarıda da değinildiği gibi daha iyi bir yaşam arzusu, standardı ve maddi açıdan zorluk çekmemek gibi etkenler sıralanır.

1.3. GÖÇÜN NEDENLERİ

Ülke içerisinde veya ülke sınırları dışında göç, "mekânsal değişiklik boyutunda, zorunlu veya isteğe bağlı, bir süreliğine yada kalıcı olarak bireyler/ gruplar tarafından yapılmaktadır" (Somuncu, 2006: 2). Göç ile ilgili yapılan tanımlar içinde mekânsal

değişiklik önemli bir tutmaktadır. “Çünkü yer değiştirme sürecinde göçe katılan birey, kesin olarak yaşadığı yeri terk ederek yeni bir yere yerleşmektedir” (Öztürk, 2006: 7). Göçlerin başlangıcı, “İnsan hayatında doğal afetler, savaş ve insan kaynaklı karar mekanizmaları olarak görülmüştür” (Örnek, 2011: 6).

İnsanların göç etme nedenleri “ilkel çağlarda doğal afetler, beslenme ihtiyacını ya da temel ve asgari yaşam ihtiyaçlarını karşılayamama iken, daha sonraları ve günümüze yaklaştıkça çoğunlukla ekonomik ve siyasi sebeplere dayanmıştır” (Gürkan, 2006: II). “Toplulukların yer değiştirmesinde, dini, iktisadi, siyasi, sosyal ve diğer sebeplerle kişisel nedenler ya da amaçlar” (Kahraman, 2010: 43), “bölgeler arası ekonomik eşitsizlik, kimi devletlerin vatandaşlarının can güvenliğini sağlayamaması, bölgesel istikrarsızlık, siyasi çalkantılar ve şiddet eylemleri, daha iyi bir yaşam arzusu” (Akgün, 2011: 2), “ekonomik, siyasi- askeri ve sosyo-kültürel nedenlerin yanında, sosyal politika bağlamında aileden kaynaklanan veya doğal olaylar neticesinde” (Bulak, 2015: 49-50), deprem, heyelan, kuraklık ve çölleşme, taşkın, sel, çığ, volkanik patlamalar gibi doğal yıkımlar sosyal ve ekonomik sorunlar da göçlere neden olmaktadır.

Doğal yıkımlardan zarar gören insanlar buldukları yerleri terk ederek koşulları daha iyi olan yerlere/mekânlara göç ederler. “Belli bir sosyal yapının yaşam koşullarının bir sel, deprem, susuzluk gibi olaylar karşısında olumsuz etkilenmesi neticesinde başka bir yere doğru göç akımı” (Örnek, 2011: 9), ile insanlar kararını vermekte ve bunu gerçekleştirmektedir.

Göç nedenleri hem göçmenler hem de zorunlu olarak ülkelerini terk eden sığınmacılar için benzerlikler göstermektedir. “Ancak özellikle sığınma istenmesine yol açan göç, politik, ekonomik, savaştan kaynaklı, çevresel ve etnik olabilmektedir” (Buz, 2012: 9-10). “Yeni yaşam alanı oluşturması mevcut yaşam alanından ayrılarak yeni bir yere doğru hareketlenmesi göç etme ile oluşmaktadır. Toplumun hayatında yer edindikten sonra o toplumun yaşamında yeniliklerin ortaya çıkması da beklenilmesi gereken bir durum olmalıdır” (Örnek, 2011: 6).

Günümüze yakın tarihlerde “sanayileşme, ticaretin gelişmesi, sömürgecilik hareketleri ve savaşlar gibi sebepler, toplumsal değişmelere zemin hazırlamış, tarihsel süreçler içerisinde toplumlar kendilerine yeni yaşam alanları inşa etmek zorunda kalmışlardır” (Özkarlı, 2014: 7). “Yeni bir yerleşim merkezinin hayat koşullarını

iyileştireceği düşüncesi yerleşik topluluğu göçe zorlar” (Örnek, 2011: 9). “Birçok araştırmacı kendince farklı sınıflandırmaya gitmiş olsa da, göçü yaratan sebepler, sosyo-politik nedenler, sosyo-ekonomik ve demografik nedenler, çevresel nedenler ile sosyokültürel ve bireysel nedenler” (Eker, 2008: 147) olarak ele alınabilir.

1.4. GÖÇ ÇEŞİTLERİ

Göç, “geçmişten günümüze bütün toplumları ilgilendiren bir fenomen olup, çeşitli nedenlere bağlı olarak değişik şekillerde karşımıza çıkabilmektedir” (Yalçın, 2014: 14). Sosyolojik boyutuyla bakıldığında insan ve grubun zaman ve mekânda yer değiştirmesi ile gerçekleşen, göç eyleminin tamamlanmasıyla etkileri devam eden süreçler bütünü olarak tanımlanan göçün itici nedenlerinin en önemlileri doğal ve toplumsal çevredir. Bu çevreler, birey ya da grubun beklentilerini, özellikle de ekonomik-kültürel ihtiyaçlarının karşılayamadığı sürece reddedilir ve böylece göç süreci başlamış olur. “Bireylerin ya da grupların bir yerden başka bir yere gitmeleri/taşınmaları olarak tanımlanan bu yer değiştirme yakın mesafeli olabileceği gibi kentler, bölgeler arasında iç göç biçiminde; ülkeler, kıtalar arasında uzun mesafeli dış göç biçiminde de olabilir” (Çakır, 2011: 131).

Göçleri, ülkeler arasında yasal prosedürlere uygun olarak veya olmayarak, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununda da tanımı yapıldığı üzere düzenli göç, düzensiz göç şeklinde; ayrıca göç kararı veren kişilerin, grupların kendi istekleri ve iradeleri doğrultusunda gönüllü göç ya da kendi iradeleri doğrultusunda değil de zorlayıcı sebeplerden ötürü zorunlu göç; ülke sınırları içerisinde olması halinde iç göç, ülke sınırları dışında ülkeler arası olması halinde ise dış göç biçiminde de tasnif edebiliriz.

1.4.1. İç Göç

En yoğun olarak görülen göç şeklidir. “Ülkemiz açısından şehirlerin ve kırsalın arasındaki itici, çekici nedenlerin etkileşimi” (Bulak, 2015: 33), “genellikle küçük yerleşim bölgelerinden büyük kentlere geçici veya sürekli kalmak üzere göç etme” (TDK, 2016), “çeşitli nedenlerle yapılan nüfus hareketleri” (Gürkan, 2006: 42), “belirli bir zaman dilimi içinde, çalışmak ve/veya yerleşmek amacıyla yapılan kalıcı yer değişiklikleri” (Öztürk, 2006: 42), bir yerde kırdan kente harekettir de diyebiliriz.

Kısaca “ülke sınırları içerisinde gerçekleşen göçler iç göç olarak adlandırılır” (Dönmez Kara, 2015: 1). Bu tanımlamalara göre kişileri göçe zorlayan işsizlik, iklim,

coğrafi şartlar, nüfus yapısındaki farklılık, dini ve kültürel farklar vb. itici nedenlerin karşılığı olan iş imkânlarının olduğu, bulunduğu yere göre iklimin ve coğrafi şartların daha iyi olduğu, dini ve kültürel farklılıklara saygı gibi cazip koşulların varlığı ile vücut bulan çekici nedenler iç göçün, gerek ülkemizde gerekse diğer ülkelerde olsun, ülke sınırları veya ülkelerin bölgeleri içerisinde; küçük yerleşimlerden büyük yerleşim alanlarına, zamana bakılarak geçici veya sürekli olarak gerçekleşmesinde etkili olabilmektedir.

“İç göçte, küçük yerleşim yerlerinden büyük yerleşim yerlerine, kırsal kesimden kente doğru olan nüfus hareketi nedeniyle kentlerin etrafı dolmakta, üretim ve bölüşüm yapısı değişmesi nedeniyle sunulan kentsel hizmetlerin kalitesi düşmektedir” (Bulak, 2015: 33). Aynı zamanda göç veren yerdeki üretim ve bölüşüm yapısı da değişebileceği gibi kırsal kesimdeki üretim miktarı ve yapısı göç vermesi nedeniyle değişebilir. Bu da sadece şehirlerdeki üretim yapısı değişmediğini gösterir.

1.4.2. Dış Göç (Uluslararası Göç)

Uluslararası göç, “tarihsel hareket içerisinde ulusların sömürgeleşme, endüstrileşme ve dünya ekonomisinin bütünleşmesi süreçlerine tepki olarak yeniden yapılanmalarının ve geleneksel yapılarındaki bir dönüşümün sonucu olarak ortaya çıkmıştır” (Ünlü, 2007: 206-207). Dış göç olarak da bilinen uluslararası göç, “ülkeler arasında nüfus hareketidir” (Somuncu, 2006: 2). Dış göç, “ülke sınırlarını aşan ve başka ülkelere yönelen” (Dönmez Kara, 2015: 1), “genellikle iç göçe göre daha uzun bir zaman dilimini kapsayan ve yerleşme ya da çalışma amacı güderek” (Bulak, 2015: 33) “uluslararasıdaki olağan yerleşim yerinin değiştirilmesi anlamında kullanılan bir terimdir” (Göker, 2015: 36-37). Ülkeler arasında yer değiştirme hareketinde ırk farklılıkları, inanç farklılıkları, kültürel farklılıklar olsa da bireyler, her türlü değişimi ve bu değişimin etkilerini peşinen zorunlu/istekli olarak kabul etmiş sayılabilir. Bu göçün nedenleri “bölgeler arası gelir farklılıkları, ülkeler arası farklı demografik özellikler, kapitalizmin devresel krizleri, Küresel olarak yeniden yapılanmaya zorlanan ekonomiler başlıkları altında değerlendirilir” (Bulak, 2015: 49-50). Dış göçte sınıflandırmalar daha çok küresel düzeyde yapılır, çünkü iç göç gibi bir bölge veya ülke içerisinde değil ülkeler ve sınırlar arasında gerçekleşmektedir bu sebeple dış göç, ülke sınırlarının aşması ve başka ülkelere yönelmesi bakımından iç göçten ayrılır.

“Uluslararası hukukun ilgi alanına giren göçlerde, göç eden kişilerin, bir tarafta bıraktıkları; öte tarafta ise varıp yerleştikleri ülke olmak üzere iki ülke vardır. Göç olgusu bu iki ülke açısından değişik görünümündedir. Ülkelerden biri, bırakılan (terk edilen), öteki ise yurt tutulan (yerleşilen) ülkedir” (Ökmen, 2010: 5). Göç hareketleri, “nüfusun ülke sınırlarını aşarak bir ülkeden diğer bir ülkeye doğru kayması şeklinde de olduğundan ülke nüfusunun azalmasına yol açmaktadır” (Bulak, 2015: 33). Nüfusu azalan ülke göç vermekle bazen nitelikli nüfusunu (eğitim düzeyi yüksek, meslek sahibi, yatırımcı vb.) kaybederken, bu göç edenleri belli kriterlere göre alan ülkeler göç almada belirleyici olduğunu göstererek, göçü bir külfet olmaktan çıkarıp nitelik bakımından kendine yararlı hale getirir.

Genel anlamda göçün, gerek nitelik gerekse nicelik açısından ülke sınırları içerisinde veya sınırları aşan bir hale gelmesi halinde etkileri ve sonuçları farklı olmaktadır. “Bütün göçler bireysel veya kitlesel ne şekilde olursa olsun zamanla geçici olmaktan çok kalıcılık kazanacaktır” (Öztürk, 2006: 7).

1.4.3. Gönüllü Göç

Her dönemde insanların, bir zorlama olmadan yeni bir ülkeye, yeni bir bölgeye yaşamak, yerleşmek için veya geçici bir süre sonra doğduğu, yaşadığı yerlere geri dönmek için yer değiştirmeyi istemeleri gönüllü göçleri meydana gelmiştir. “Dünyadaki göçlerin çoğu gönüllü, amaçlı ve planlıdır. Dünyada milyonlarca göçmen göçün şartlarına razıdırlar” (Güneş, 2013: 3). “Göç eden birey hiçbir zorlama ile karşılaşmadan kendi özgür iradesiyle karar verir. Gönüllü göçlerde, göç edenler göçe isteklidirler. Göç edenler, kendisine en uygun gördüğü yerleşim yerlerini tercih etmektedirler. Bu tercih yapılırken, kendisinin ve ailesinin isteklerinin yanında, içinde bulunduğu ve bulunmak istediği sosyal ilişkilerde belirleyici olmaktadır” (Öztürk, 2006: 19). Kişilerin çalışmak için ülke içerisinde bir şehirden veya bir bölgeden diğerine hareket etmesi, daha iyi eğitim olanaklarına yaşadığı yerden başka bir yerin sahip olduğunu düşünmesi sonucu yer değiştirme gönüllü göçe örnek verilebilir.

1.4.4. Zorunlu Göç

Başlıktan anlaşılacağı üzere, “baskılar, tehditler, iç savaşlar, toplumsal ayrımcılıklar, doğal afetler veya bulaşıcı hastalıklar gibi kişileri kendi istekleri dışında

yerlerinden ayrılmaya zorlayan, zorlayıcı nedenler zorunlu göçü meydana getirir” (Güneş, 2013: 3). Zorunlu göçlerde, “kişi rızası olmadan da vatandaşı olduğu ülkenin aldığı sosyal, ekonomik, güvenlik temelli kararlarının uygulanması bir hareketlilik yaratacak bu hareketlilikte göçü oluşturacaktır. Zorunlu göçler, insanları yaşadıkları, alıştıkları yerleri baskılar, can ve mal güvenliğinin olmaması, kötü muamele gibi nedenlerle terk etmeye zorlamaktadır” (Öztürk, 2006: 18-19). Günümüzde önemli bir boyut kazanan zorunlu göç olgusu için, “geniş çaplı politikalara yaklaşımlara ihtiyaç bulunmaktadır. Bunun yolu ise zorunlu göçü oluşturan koşulları iyi anlamak ve kalıcı çözümler yapmaktan geçmektedir. Zorunlu göç nedeniyle yerlerinden edilmiş kişilerin mevcut sorunlarına çözüm bulmaya yönelik çalışmalar yerine, zorunlu göç durumunu yaratan koşulları düzeltmeye yönelik girişimler faydalı olabilecektir” (Saraçlı, 2010: 49).

1.4.5. Düzenli Göç

YUKK’un 3. Maddesine göre düzenli göç, “kişilerin kendi ülkeleri dışındaki herhangi bir ülkede, kendi ülkelerinin, topraklarından transit geçiş yaptıkları ülkenin ve gittikleri ülkenin yasal prosedürü çerçevesinde kısa süreli veya süreli konaklaması durumunu” (gocmenidareleri.com), Türkiye’nin göç literatüründe ise “yabancıların, yasal yollarla ülkemize girişleri, kalışları ve çıkışları” (mevzuat.gov.tr, 2018) olarak ifade edilir. Düzenli göçte kişiler, başka ülkelerin transit geçiş, vize, vize muafiyeti, yasal izin gibi yasal uygulamalarına göre hareket ederler. Vize muafiyeti, vize süresi, vatandaş olmadığı ülkeye giderken transit geçtiği ülkedeki geçiş süreci veya yabancı kişinin kendi ülkesi dışındaki bir ülkede kalmak için gerekli koşulları taşıyarak, yasal ikamet izni alması ve bahsi geçen durumlardaki süre bittikten sonra ülkeden yine yasal olan yollardan çıkış yapılması düzenli göçe örnek olarak verilebilir.

1.4.6. Düzensiz Göç

YUKK’un 3. Maddesine göre, düzenli göçün aksine “kişilerin veya yabancıların yasa dışı yollarla ülkemize girişini, kalışını, çıkışını ve ülkemizde izinsiz çalışması düzensiz göç” (mevzuat.gov.tr, 2018) kavramı ile ifade edilmiştir. “Bu gün dünyanın karşılaştığı en önemli sorunlardan biri olan yasadışı göç hareketleri ulaşım ve iletişim imkânlarının artmasıyla daha da hız kazanmıştır” (Gürkan, 2006: II). “Ülkelerdeki sosyal ve ekonomik yoksunluk, sosyal çatışmalar ve siyasi çalkantılar sonucu büyük çaplı insan hareketleri artmıştır. Bu büyük çaplı hareketler, coğrafi yakınlıkla beraber, çekim alanı

haline gelmiş, ekonomik ve insani düzeyleri iyi olan ülkelere doğru yönelmiştir. Gelişmişlik düzeyi iyi olan ülkelere komşu ülkelerden biri olan ülkemiz hem hedef hem de transit ülke olarak düzensiz göçten etkilenmiştir” (İçduygu ve Aksel, 2012: 7).

1.5. GÖÇ KURAMLARI

Göç olayının ne şekilde oluştuğu ve yürüdüğünü açıklamak için bu alanla ilgilenen teorisyenler teoriler geliştirmişlerdir. Bunlardan, “Ravenstein’in Göç Kanunları, İtme Çekme Kuramı, Keşisen Fırsatlar Kuramı, Merkez Çevre Kuramı, Göç Sistemleri Kuramı, İlişkiler Ağı (Network) Kuramı” (Çağlayan, 2006: 68-84) göze çarpmaktadır. “Bu kuramlar bazıları ilk olma bakımından değerli, bazıları ilk teorilerden daha sonra gelişmiş olan formüle edilmiş, birbiriyle ilişkili aynı konu üzerinde tiplmelerle, bireysel kararlarla ilgilenen, aynı temelde birleşme, tarihsel durum, sosyal bağlantılar olarak göçü anlamada ve algılamada anlamaya imkan tanıyan teorilerdir. Bu teoriler içerisindeki, İtme çekme teorisini yeniden gözden geçiren Petersen itici ve çekici faktörlerin 5 tip göç ortaya çıkardığını iddia etmiştir” (Yalçın, 2004: 34). Bu göç tipleri itme çekme teorisinin alt başlığı olarak ele alınmıştır.

1.5. 1. Ravenstein’in Göç Kanunları

“Özellikle insanlığın varlığından beri süre gelen göç, günümüzde de devam eden dinamik bir olgudur” (Çağlayan, 2006: 69). Göç üzerine “ilk teoriyi oluşturan Ravenstein’dir” (Ündücü ve diğerleri, 2009: 161). “Ravenstein’in çalışması nüfus sayımı istatistiklerinin üzerine kurulmuştur” (Çağlayan, 2006: 68). Ravenstein bu çalışmayla William Farr’ın göçün hiçbir kesin kanuna bağlı olmadığı göç hakkındaki düşüncelerini yanlışlamaya yönelmiştir” (Ündücü ve Diğerleri, 2009: 161). “Ravenstein’in 1871 ve 1881 yılı İngiliz nüfus sayımı istatistikleri üzerine kurarak belirlediği yedi göç kanunu göçün genel geçer kanunlarını bulmak içindir” (Çağlayan, 2006: 69).

Ravenstein’in geliştirdiği göç modelinin temelinde emme (absorption) ve yayılma (dispersion) genel kelimeleri yer almaktadır. Buna göre bir emme bölgesi; “Diğer bölgelere oranla nüfusun içindeki yerli sayısının az ya da çok fazla miktarda olduğu bölge” olarak tanımlanmaktadır. “Diğer bir deyişle, net göçün pozitif olduğu (gelenlerin gidenlerden fazla olduğu) bölge emme bölgesi olarak adlandırılır. Yayılma bölgesi net göçün negatif olduğu (giden nüfusun gelenden fazla olduğu) bölgelerdir” (Eker, 2008:

95). Ravenstein, “1885-1889 yıllarında yayımlandığı Göç Kanunları (The Laws Of Migration) başlıklı iki makalesinde belirlediği yedi maddelik bir göç kanunu önermiştir “(Adıgüzel, 2016: 23). Kanun maddeleri şunlardır:

1.5.1.1. Göç ve Mesafe

Göçmenler, “uzun mesafeli yolları değil; aksine kısa mesafeli yolları tercih etmektedir” (Güneş, 2013: 4). Bu kısa mesafeli göç, “gidilen yerde göç dalgaları yaratan bir etkiye sahiptir. Ortaya çıkan bu göç dalgaları daha fazla göçmeni içine alabilecek olan büyük sanayi ve ticaret merkezlerine doğru yönelme eğilimindedir” (Çağlayan, 2006: 69). Sanayi ve ticaret merkezlerinin göç edenlerin bulunduğu yere yakın olması, göçün daha külfetsiz gerçekleşmesi bakımında önemlidir. Kısa mesafeli göçlerde insanların yaşadığı dönemin ulaşım imkânlarının iyi olması da göçü etkiler. “Büyük merkezlere doğru yönelen göçün boyutlarını belirleyen de, bu gelişen sanayi kentlerindeki yerli nüfusun yoğunluğudur. Bir diğer ifadeyle, Ravenstein göç edilen merkezlerdeki iş imkânlarının çokluğunun o kentte yaşayan nüfusa oranının, göçün boyutunu belirlediğini ifade etmektedir” (Adıgüzel, 2016: 23). Ravenstein, “birinci göç kanunuyla ortaya koyduğu, göçmenlerin gittikleri yerlerde göç dalgaları yaratması konusu açık değildir. Bu durum ancak onun ileri sürdüğü ikinci göç kanunuyla açıklığa kavuşmaktadır” (Yalçın, 2004: 23).

1.5.1.2. Göç ve Basamakları

“Sanayileşme ve ticaretin gelişmesiyle birlikte, kentsel bağlamda meydana gelen hızlı ekonomik büyüme, kenti çevreleyen yakın yerlerdeki kişileri hızla kente çekmektedir. Kentin çevresel alanındaki kırsal bölgede meydana gelen seyrelme, uzak bölgelerden gelen göçmenlerce doldurulmaktadır” (Çağlayan, 2006: 69). “Bu durum hızlı gelişen kentin kendisini tüm ülkeye hissettirmesine kadar basamaklı bir şekilde devam eder” (Ündücü ve diğerleri, 2009: 161). Başka bir deyişle, “kentin yakınlarından kente yapılan göçlerle kırsal kesimde ortaya çıkan iş gücü açığı buraya yakın yerlerden gelen iş gücü fazlasıyla doldurulacak; yeni gelenlerce geldikleri yerlerde oluşan boşluklar da yine oralara yakın yerlerden iş gücü fazlasıyla kapatılacaktır” (Yalçın, 2004: 23).

Boşalan yeri doldurma bir nevi bir birini takip eden bir sıraya göre devam eder. Basamaklar, kente yakınlaştıkça ve kentin avantajları diğer göçmenler tarafından

algılandıkça, göç tüm ülkeye yayılacak ve ülkenin her yerinde hissedilecektir. Yani “Ravenstein’a göre göç olgusunun bir boyutu, basamaklı bir şekilde seyren ve boşalan yerlerin yakın bölgelerden gelen göçmenlerce doldurulmasıyla oluşan dalgalardır” (Adıgüzel, 2016: 23). Ravenstein’in ortaya koyduğu birinci kanununda sanayi ve ticaret merkezlerine doğru olan kısa mesafeli göç, ikinci kanunu olan “göç ve basamakları” tarafından açıklanmaktadır.

1.5.1.3. Yayılma ve Emme Süreci

Göç olgusunda yayılma ve emme süreci birbirini destekler durumdadır. “Göçmenler için amaç, kentte gelişen ekonomik ve ticari faaliyetin getirisinden pay almaktır. Daha iyi yaşama arzusu, yayılma ve emme sürecini desteklemektedir” (Adıgüzel, 2016: 24). Yayılma süreci “kendini yutan sürecin tersi olsa da, onunla benzer özellikler gösterir” (Yalçın, 2004:24). Ravenstein’e göre “yayılma ve emme süreci birbirleriyle beraber yürüdüğünden birbirlerini desteklemektedir. Bu süreçte aynı amaca ulaşma vardır; çünkü yayılma ve emme süreçlerinde bir amaç birlikteliği vardır” (Çağlayan, 2006: 70). “Her iki süreç yani emme ve yayılma ancak göçle amacına ulaşabilir (Yalçın, 2004: 24). Aynı amaca ulaşmada yani amaç birlikteliği ekonomik, ticari ve yaşam koşullarının daha iyi olduğu yerlere göç etme göçün yayılmasını takviye eder. “Ravenstein’a göre göç, kendi başına amaç olamaz, bireyler sadece göç etmek istedikleri için yer değiştirmezler” (Çağlayan, 2006:70). Göç eden insanlarla göç alan yerlerinin birbirinin ihtiyaçlarını karşılamaları gerekmektedir. Yani karşılıklı bir fayda var “yeni ve hızlı bir şekilde gelişmekte olan sanayinin ihtiyaç duyduğu işgücü göçle karşılanmakta ve böylece gelen göç, kentsel sanayi merkezlerince emilmektedir. “Yani göç ile birlikte bir yığın oluşacak olsa bile ticaret haddi ve iş gücüne olan ihtiyaç, bu fazlalığı eritecektir” (Güneş, 2013: 4-5). “Ravenstein’ın ortaya koymuş olduğu bu işleyişte görüldüğü gibi, her iki süreç göçle ihtiyaçlarını karşılamakta ve amaç bakımından birliktelik içerisinde hareket etmektedirler” (Çağlayan, 2006: 70).

1.5.1.4. Göç Zincirleri

Göç hareketleri birbirleriyle bağlantılı olarak seyrettiğinde bir göç hareketi diğer bir göç hareketinin sebebi olabilmektedir, “her göç dalgası, bunu karşılayan karşı dalga yaratır” (Yalçın, 2004: 24). “Tetikleyici etki ile başlayan göç dalgası, göçün zamanla zincirleme olarak geliştiğini ve göç alan yerleşim yerlerinin aynı zamanda göç de

verdiğini belirtmiştir” (Çağlayan, 2006: 70). Göç “zincirleme olarak gelişmekte ve her bir göç dalgası tetikleyici etki yaratarak diğer göç dalgasını yaratmaktadır” (Olçak, 2013: 99) Göçler “sürekli bir hal alınca bir göç diğerinin oluşumunu etkilediğinden Ravenstein için göç, bir bölümüyle zincirleme ve bir kez başladığında ardı ardına devam eden bir süreçtir” (Çağlayan, 2006: 70).

1.5.1.5. Doğrudan Göç

Ravenstein’in beşinci kanunu “doğrudan, uzun mesafeli ve basamaksız; ilk dört kanununda anlattığından başka bir tür göçü anlatmaktadır” (Çağlayan, 2006: 70). “Uzun mesafeye göç edenler daha çok büyük ticaret ve endüstri merkezlerini tercih etmektedirler. Burada göçmenlerin uzun mesafeye göç etmesi durumunda daha çok sanayi ve ticaret merkezlerini tercih etmesi önemlidir” (Yalçın, 2004: 24). Ravenstein ortaya koyduğu “ilk beş göç kanunu, temelde iki göç modelinden bahsetmektedir. Buna göre ilk modelde göç basamaklı bir şekilde, kısa mesafeli ve zincirleme olarak sanayi ve ticaret merkezlerine doğru gerçekleşmekte; ikinci modelde ise göç basamaksız, uzun mesafeli ve dolaysız olarak ticaret ve sanayi merkezlerine yönelmektedir” (Adıgüzel, 2016: 25). “Basamaklı göçlerde, öncelikle göçmen işçilere ihtiyaç duyan kentlere yakın yerlerden genel olarak yakın yerleşim birimlerinden göçlerle doldurulduğu daha önce Ravenstein tarafından ifade edilmiştir. Bu nedenle, onun da belirttiği gibi uzak mesafeli göçlerin basamaklı değil de doğrudan endüstri merkezlerine yönelmesi tutarlı görülmektedir” (Yalçın, 2004: 25). Ortaya çıkan ortak nokta, “göçün, ticaretin ve sanayinin geliştiği büyük kentlere doğru olduğudur” (Çağlayan, 2006: 70).

1.5.1.6. Kır Kent Yerleşimcileri Farkı

Ravenstein’a göre “kentte yerleşik olarak yaşayanlar, kırsal kesimde yerleşik olarak yaşayanlardan daha az göç etme eğilimindedirler” (Adıgüzel, 2016: 25). Yani “kent merkezinde yaşayan yerliler, kırsal kesimde yaşayan yerlilerine oranla daha az göç etme eğilimindedir” (Yalçın, 2004: 25). “Kente yönelen göçler, kentte yaşayan yerleşikleri çok fazla yerinden oynatmamaktadır” (Çağlayan, 2006: 70). Ravenstein, bu kanunla aslında önemli bir gerçeğe vurguda bulunmaktadır. “Göç alan bir kentin yerlilerinin göçe eğilimli olduğunu savunmak doğru olmayacaktır. Kendilerinin kentin sahibi gibi gören insanların, kentin daha fazla insan gücüne ihtiyacı olduğu bir süreçte, kentten göç etme eğilimi göstermesi hiçbir zaman beklenemez” (Yalçın, 2004: 25).

Oysaki “kırsal kesimden kırsal kesime yapılan göç, kırsalda yaşayan yerleşikleri yerinden oynatma, göç dalgaları ve basamaklı bir göç yaratma eğilimindedir” (Çağlayan, 2006: 70).

1.5.1.7. Kadın Erkek Farkı

Ravenstein’in son göç kanunu cinsiyete aittir. Bu kanuna göre “kadınlar, erkeklere oranla daha fazla göç etme eğilimindedirler” (Adıgüzel, 2016: 25). Ravenstein “(1885:196) makalesinde bu belirlemesini yaparken, durumun ilginç bir sonuç olduğunu kabul etmekle birlikte, nüfus sayımı verilerinin kadınların yerinin kendi evleri olduğu yönündeki geleneksel anlayışı bu bağlamda desteklemediğini ileri sürmektedir” (Yalçın, 2004: 25). “Kadınlar iç göçler ve kısa mesafeli göçlerde erkeklerden daha fazla göç eğiliminde iken, erkekler uzun mesafeli ve yurtdışı yani uluslararası göçlere, daha fazla katılmakta ve daha yüksek bir göç eğilimi taşımaktadırlar” (Çağlayan, 2006: 70). “Kadınların erkeklerden daha fazla göç etme eğilimi, bizim geleneksel anlamda erkeğin her konuda karar verme özelliğiyle pek bağdaşmıyormuş gibi görünse de bu konu tartışmaya açıktır” (Yalçın, 2004: 27).

1.5.2. İtme Çekme Kuramı

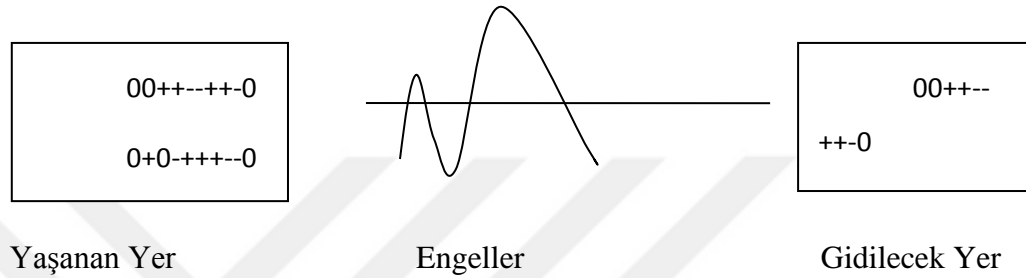
Göçler incelendiğinde, doğal süreç içinde, insanların kendi yerlerini terk ederek başka yerlere neden gittikleri sorusuyla sıkça karşılaşılmaktadır. “İtme çekme kuramının oluşması, temelde kişileri göç etme kararına götüren olumsuz koşulların itici, onları belirli yerlere çeken şeylerin de çekici faktörler şeklinde kuramlaştırılması ile sonuçlanmaktadır” (Olçar, 2013: 96).

Bu kuram Everett Lee tarafından yazılmıştır. Daha sonraki yıllarda bu kurama kişiler tarafından katkılar yapılarak geliştirilmiştir. “Lee 1966 yılında Bir Göç Teorisi (A Theory of Migration) adıyla yayınladığı makalesinde Ravenstein’in çalışmasından sonra birçok göç çalışması yapıldığını ama bu çalışmaların sınırlı bir yapıda gerçekleştiğini belirtmiştir” (Çağlayan, 2006: 72). Lee’ye kadar olan çalışmalarda daha çok göç eden kişi yani göçmenlerin eğilimleri üzerine çalışmalar yapılmıştır.

“Göçmen odaklı olan çalışmalar dar bir yapıda ele alınırken, göçmeni içerisine alan göç kavramı, üst bir yapı olarak ele alınmadığı söylenebilir. Lee, daha çok göç odaklanmasına rağmen göçmeni de göz ardı etmemiştir. Göçe ait itici ve çekici faktörleri

saptamış” (Çağlayan, 2006: 72) olan Lee (1969:285)’ye göre göç olayında 4 temel faktör vardır. Bunlar: “1. Yaşanan yerle ilgili faktörler, 2. Gidilmesi düşünülen yerle ilgili faktörler, 3. İşe karışan engeller, 4. Bireysel faktörler (Lee’den akt. Yalçın, 2004: 30). Göçü mecbur kılan sebepler itici güç iken, cazip kılan nedenler ise çekici güç olarak öne sürülür. Lee’nin kendi kuramına ait olarak belirlediği bu itme ve çekme kuramının temel işleyişini ve bileşenlerini oluşturmaktadır” (Çağlayan, 2006: 72).

Şekil 1: Yaşanan ve Gidilecek Yerdeki Faktörler ve Bunların Etkileşimi

Kaynak (Çağlayan, 2006: 73).

Matematiksel ifadelerde de her hangi bir işlem için, genel olarak bakılarak yorumlandığında, sıfır ‘0’ etkisiz eleman, + ifadesi pozitif olumlu, ifadesinin ise negatif yani olumsuzluğu temsil etmektedir. Şekil 1’ de “+” olumlu faktör, “-” değerler olumsuz faktör, “0” ise herhangi bir olumlu veya olumsuz katkısı olmayan bir faktör olarak nötr değer olarak temsil edildiğinde, olumlu faktörler göçe yönelik çekmeyi; olumsuz faktörler göçe yönelik itmeyi temsil ettiğinden yaşanan yerin de göç edilecek yerin de itme ve çekme faktörleri vardır (Çağlayan, 2006: 73). Bu itme ve çekme faktörleri çok farklılık arz etmektedir. Çünkü kuramın temel yapısı itibariyle, itme ve çekme faktörleri kişisel ve görelidir.

“Dolayısıyla kişisel düzlemde göç için avantajları ve dezavantajları belirleyen yaş, cinsiyet, eğitim, ırk vb. gibi demografik faktörlerin değerlendirilmesi, itme çekme kuramı için çok önemlidir” (Çağlayan, 2006: 73). Lee’nin “göçün sanılanın aksine daha karmaşık işlemler süzgecinde ortaya çıkan bir olay olduğunu belirtmesi ve itme –çekme teorisinde hem bu faktörlere hem de engellere ve bireysel farklılıklara yer vermesi sosyolojik açıdan önemli bir kazançtır” (Yalçın, 2004: 33). Günümüzdeki göç olgusuna ve yaşanan çeşitli göç olaylarına genel anlamda bakıldığında, itme çekme faktörlerinin hâlâ gerek iç göçler gerekse de dış göçler için işlediği görülmektedir. Bunun yanında “günümüzdeki göçlerin artık Lee’nin bahsettiğinden daha da karmaşık hâle geldiği de açıktır. Küreselleşme başta

olmak üzere pek çok faktör, göç olgusunu derinden etkilemekte ve değiştirmektedir” (Çağlayan, 2006: 75).

1.5.2.1-Petersen’in Beş Göç Tipi

İtme çekme faktörleriyle uğraşan ve göç üzerine düşünen bir diğer göç kuramcısı da Willam Petersendir. “Petersen, her insanın aynı olduğu ve göçün de normal bir şey olduğu yaklaşımına karşı çıkarak, eğer her insan aynıysa neden bazıları göç ediyor da bazıları göç etmiyor” (Aktaran: Çağlayan, 2006: 75) diye sorarak başlıyor çalışmasına. “İtme-çekme teorisini yeniden gözden geçiren Petersen daha önce yapmış olduğu dörtlü sınıflamayı değiştirip daha ayrıntılı hale getirmiş ve itici ve çekici faktörlerin 5 tip göç ortaya çıkardığını iddia etmiştir” (Yalçın, 2004: 34). Temel olarak Petersen’in aradığı, itme çekme faktörlerinin altında yatan asıl sebeplerin ne olduğudur. “Petersen’e göre, tarihsel döngü önemlidir. Bu döngünün öneminden bahsederek ve unutulmaması gerekliliğini ortaya koyarak, belli bir zaman sürecinde göç için itme faktörü olarak işleyen bir bütünlüğün, belli bir dönemde çekme faktörü olarak işleyebileceğinden bahsetmektedir. Bu çerçevede, Petersen bireysel ve sınıfsal farklılıkları da gözetenek, beş göç tipi oluşturmuştur” (Çağlayan, 2006: 75).

1.5.2.1.1. İlkel (Primitive) Göçler

Bu göçler “doğal çevrenin yarattığı itme etkisiyle oluşan göçlerdir” (Çağlayan, 2006: 75). “Çevrenin itmesi sonucu ortaya çıkan (göçebe toplulukların yer değiştirmesi vb.)” (Yalçın, 2004: 34) bu göç içerisinde, “Petersen göçebe toplulukların dönemlik göçlerini de tanımlamaktadır. Fakat Petersen’in ayrıntıyla ve asıl üzerinde durduğu konu, kuraklık, kötü hava şartları gibi çevrenin yarattığı fiziksel zorluklardan kaynaklanan ve bu sebeplerle yaşanan toplu göçlerdir” (Çağlayan, 2006: 75). Bu göçlerde yaşamsal ve temel ihtiyaçların karşılanabileceği yerlere doğru yönelen bir mekân değişimi vardır. Bir yerde zorunlu göç olarak da tanımlanabilir; ancak bu zorunlu göçün temelinde doğal koşulların etken olduğu unutulmamalıdır.

1.5.2.1.2. Zoraki (Forced)

Petersen, “ilk göç tipinde ayırt edici özellik olarak doğanın yarattığı baskıyı kullanırken; ikinci göç tipi olan zoraki göç ve üçüncü göç tipi olan yönlendirilen göçte, sosyal durumun yarattığı baskıyı ayırt edici bir özellik olarak kullanmaktadır” (Çağlayan,

2006: 75). “Yönetimi elinde tutan güç tarafından bir topluluğun zorla göç ettirilmesidir” (Yalçın, 2004: 34). Potansiyel göçmenler, “göç kararı üzerinde herhangi bir inisiyatifte bulunamıyorsa, bu bütünlük Petersen için zoraki göçe karşılık gelmektedir. Burada önemli olan nokta, sosyal bir zor kullanma ve zorlama sonucunda bireylerin ya da toplumların ellerindeki karar mekanizmasını kullanma şansına sahip olmamaları ya da ellerinde bulundurdukları karar mekanizmasını kullanamamalarıdır “(Çağlayan, 2006: 76). “Bu göç tipine örnek olarak Nazi Almanya’sı verilebilir” (Yalçın, 2004: 34). Petersen, “Nazilerin Yahudileri göçe zorlamak için geliştirdikleri anti-semitik eylemleri, kanunları ve Yahudileri toplama kamplarına taşımak için geliştirdikleri politikaları, zoraki göçe örnek olarak vermiştir. Petersen bu olayın zoraki göç ve yönlendirilen göç arasındaki farklılığı gösteren gerçek bir örnek olduğunu da belirtmektedir” (Çağlayan, 2006: 76).

1.5.2.1.3. Yönlendirilen (İmpelled) Göçler

“Göç etmesi istenen topluluğun tercih hakkına sahip olmasıdır. Örneğin, Almanya’da 1933-1938 yılları arası çeşitli kanunlarla Yahudilerin göçe özendirilmesi” (Yalçın, 2004: 34) Potansiyel göçmenlerin, göç edip, etmemeyi tercih edebilme güçlerini kendi ellerinde bulundurdukları durum, Petersen tarafından yönlendirilen göç olarak adlandırılmaktadır. Daha açık ifade etmek gerekirse, “sosyal bir baskıya rağmen bireyler ya da bir toplum göç etmede bir karar mekanizması kullanabiliyorlar ve bu karar mekanizmasının işletme gücünü ellerinde bulunduruyorlarsa, Petersen için bu yönlendirilen göç anlamına gelmektedir” (Çağlayan, 2006: 76).

1.5.2.1.4. Serbest (Free) Göç

Göç kararının tamamen bireylerde olduğu göç türüdür. “19. Yüzyılda Avrupa’dan deniz aşırı ülkelere yapılan göçler buna en güzel örnektir” (Yalçın, 2004: 34). Yukarıdaki göç tiplerinin serbest göçten farkı, temel bir belirleyenin varlığıdır. Oysaki serbest göç tipinde kişiler, topluluklar ve toplumlar üzerine uygulanan herhangi bir zorlayıcı durum ve itici bir güç yoktur. Petersen’in tipleştirdiği serbest göçte, “göçmen kesin ve kararlı bir şekilde kendi göç kararını vermekte ve buna göre hareket etmektedir. Bu göç tipi büyük kitlesel göçleri değil, bireysel tercihlerle ilerleyen kişisel göçleri tanımlamaktadır” (Çağlayan, 2006: 76). “Bu göçler hiçbir zaman yüksek oranlı değildir; ancak, eğitilmiş

insanların kendi ülkelerindeki politik ve yönetsel uygulamalardan hoşnutsuzluğu sonucu başka bir ülkeye yerleşmesi şeklinde kendini göstermiştir” (Yalçın, 2004: 34).

1.5.2.1.5. Kitlese (Mass) Göç

Teknolojik gelişmeler sonucu demiryolu ağları ve taşıyıcı gemilerin ortaya çıkmasıyla değişik durumlarda bir bölgeden ya da ülkeden başka bir yere çok sayıda insanın göç etmesi anlamına gelir (Yalçın, 2004: 35). Petersen’e göre dünyadaki göçün üçüncü basamağı olan bu göç tipi, teknolojik gelişmeye paralel ilerleyen bir durumu ifade etmektedir. Petersen dünyadaki ulaşım yollarının ve imkânlarının gelişmesiyle, göçün kitlese bir duruma geldiğini ifade etmektedir. Bu göç tipinin en belirgin ve diğer göçlerden ayrılan özelliğı, göçün kolektif bir olgu hâline gelmesidir. Serbest göç tipine ait olarak Amerika ve Avrupa kıtasına göç eden bireysel, öncü göçmenlerin, göçün kitlese hâle dönüşmesindeki öneminin büyüklüğü, örnek olarak verilmektedir. Bu göç ülkelerin yasal prosedürlerine uygun bir biçimde yani düzenli göç şeklinde olabileceğı gibi yasal prosedürlere uygun olmayan şekillerde oluşabilir. Bir diğer ifadeyle, teknolojik gelişme ve öncü göçmenlerin kurdukları göçmen ağları, yeni göçmenleri göçe cesaretlendirmiş ve düzenli veya düzensiz olsun kitlese göçü yaratmıştır (Aktaran: Çağlayan, 2006: 76).

1.5.3. Kesişen Fırsatlar Kuramı

Göç sosyolojisiyle ilgili olarak üzerinde durulacak bir diğer kuram da kesişen fırsatlar kuramıdır. Genel olarak bakıldığında, “mikroya yönelik, göç konusunda bireylerin kararları ve bu kararlara iten sebepler üzerine yoğunlaşan ve sosyal aktör olarak göçmeni ön plana çıkaran bir kuram olduğu gözlenmektedir” (Çağlayan, 2006: 77). “Belli bir uzaklığa göç eden insanların sayısı, gittikleri yerlerdeki fırsatların çokluğuyla orantılıdır. Yani gidilecek yerde iş bulma fırsatı fazla ise oraya göç edecek insan sayısı da fazla olacaktır” (Yalçın, 2004: 28). “Her aşılacak olan sınır, bir kontrol sistemi ve mekanizmasını da beraberinde getirmektedir. Bu durum da, uluslararası göçü oldukça zorlaştıran bir etken ve uluslararası göç için bir sınırlama anlamına gelmektedir. Çok geniş kapsamlı ve yaygın kullanılan bir kuram olmamakla birlikte, özellikle ekonomik temelli göçlerde ve işçi göçü çalışmalarında daha sıklıkla kullanılabileceğı görülmektedir” (Çağlayan, 2006: 78).

1.5.4. Merkez Çevre Kuramı

Çok yaygın olarak kullanılan göç kuramlarından bir tanesi de merkez çevre (center-periphery) kuramıdır. Bu kuram “Türk siyaset biliminde devlet elitleri ve siyasi elitler olarak kavramlaştırılırken” (Kurtbaş, 2017: 187); göç alanında bu kuram, “Merkez Çevre kuramı ya da Bağımlılık Okulu olarak da adlandırılmaktadır ve Samir Amin, Immanuel Wallerstein, Andre Gunder Frank gibi bir çok düşünür tarafından geliştirilmiştir. Kurama göre dünya, merkez ve çevre olmak üzere ikiye ayrılmış ve bu ikili dünya birbirine ekonomik temelde bağımlı olarak var olabilmektedir” (Çağlayan, 2006: 78). “Çevre ülkeleri, bütün gelişmemişliklerine veya az gelişmişliklerine rağmen, ucuz iş gücü bakımından gelişmiş merkez ülkelerin iştahını kabartıp onların sermayelerini güçlendirdikçe, ister istemez merkez ülkelerin çevre ülkelere bağımlılığı da söz konusu olacaktır” (Yalçın, 2004: 36).

Tarihsel perspektiften bakıldığında, kolonyal dönemde sömürgecilik ve kolonyal bağlar merkez ve çevre ülkeler arasındaki bağımlılığın temelini oluşturmuştur. “Bu çerçevede net bir vurgu yapmak gerekirse, merkez çevre kuramının modern dünyadaki temel işleyişi, kapitalizm ve ulus-devlet temellidir (Çağlayan, 2006: 79). Bugün bu süreç küreselleşme ile devam etmektedir” (Yalçın, 2004: 37). İşgücüyle kapitalist etkileşim arasındaki ilişki sistemi, aslında küreselleşme olgusunu ve küresel çağda işgücünün hareketine işaret etmektedir. Çünkü merkez kapitalist ülkeler ile onların çevresinde gelişmekte olan ülkeler arasında küresel kapitalist bağların kurulduğu ve yaşandığı tarihsel bir gerçektir. “Küreselleşmenin hızlı bir şekilde gelişmesi ve bu gelişmenin ortaya çıkardığı bir sonuç da, merkez çevre olarak adlandırılan ülkelerin görüntüsünde yaşanan değişimdir” (Çağlayan, 2006: 81).

1.5.5. Göç Sistemleri Kuramı

Göç sistemi yaklaşımı, “her ne kadar tek başına özel bir kuram oluşturmuyorsa da birkaç ilginç varsayım ve önermeyi içermektedir” (Eker, 2008: 143). Göç sistemleri kuramı “uluslararası ilişkiler çerçevesinde, ekonomik ve politik temelli olarak geliştirilmiş bir kuramsal çerçevedir” (Çağlayan, 2006: 81). “Fiziksel yakınlıktan çok siyasal ve ekonomik ilişkiler önem arz ettiğinden, bir göç sistemi içerisinde yer alan ülkelerin coğrafi olarak yakın olmaları şart değildir” (Eker, 2008: 143). Bu kurama göre “iki ya da daha fazla ülke karşılıklı olarak göçmen değişimiyle bir göç sistemi ve ilişkiler

zinciri oluştururlar. Bu ilişki ve ilişkiler bütünü yakın iki ülke arasında gerçekleşebileceği gibi, birbirleriyle aralarında uzak mesafede bulunan ülkeler ve bölgeler arasında da kurulabilir” (Çağlayan, 2006: 81). “Fiziksel yakınlığın alışveriş ilişkilerini gözle görülür şekilde artırmasına rağmen, bu durum göçün de artacağı anlamına gelmez. İki ülke arasındaki mesafenin uzak olması da göçü engelleyecek bir husus olarak görülmemelidir” (Eker, 2008: 143). “Meksika ve Amerika Birleşik Devletleri arasındaki göç ve göçmen ilişkisi, yakın bir coğrafya üzerinde; Batı Afrika ve Fransa arasındaki göç ve göçmen ilişkisi de uzak iki coğrafya arasında gerçekleşen, göç sistemleri ilişkisine iyi birer örnek olabilirler” (Çağlayan, 2006: 82). “Bazı uluslar, birden fazla göç sistemine bağlı olabilir; ancak bu çoklu üyelik, göç veren ülkelerde, göç alanlara oranla daha sık görülmektedir” (Eker, 2008: 144).

Göç sistemleri kuramına göre “göç hareketi, göçü önceleyen bir ilişkiler temeline dayanmaktadır. Genel anlamda göç veren ve alan iki ülke arasında, göç ilişkisinden önce bir ilişki mevcuttur. Bu ilişkinin temeli kolonileşmenin olduğu döneme ve bu dönemdeki ilişkilere, ticari ve mali, politik nüfuz ve kültürel bağlara dayanabilir. Ayrıca bu ilişkinin temeli askeri işgale de dayanabilir” (Çağlayan, 2006: 82). “Siyasal ve ekonomik koşullar değiştiğinde sistemlerde değişiklikler olabilir. Bu nedenle istikrarlı bir yapıdan söz etmek güçtür. Ülkeler herhangi bir sosyal değişme, ekonomik dalgalanma veya siyasi çalkantı sonucunda sisteme dâhil olabilir ya da belli bir süre sonra sistemden çıkabilirler” (Eker, 2008: 144).

1.5.6. Network Kuramı (İlişkiler Ağı)

Göçmen ağları, “kaynak veya hedef bölgelerdeki göçmenleri; eski göçmenleri ve göçmen olmayan kişileri akrabalık, arkadaşlık ve ortak köken ilişkileriyle birbirine bağlayan kişiler arası bağlantılardır” (Eker, 2008: 136). Özellikle “günümüzde yaşanmakta olan göç hareketleri birçok faktörün etkisinde gerçekleşmektedir. Dolayısıyla bu faktörlerin yarattığı etkiler, göç ve göçmen ilişkisi çerçevesinde geniş bir bakış açısı gerektirmektedir. Bu bakış açısı, bünyesinde interdisipliner ve diyakronik yaklaşımı barındırmalıdır. Buradan hareketle her bir göç olayı kendi içerisinde farklı boyutlarıyla ele alınırken, aynı zamanda da tarih içinde yaşanmış farklı olay ve olgularla ilişkilendirilerek analiz edilmesinin gerekli olduğu da söylenebilir” (Çağlayan, 2006: 85).

Bu teori, “herhangi bir yere olan göç akımının devam etmesinde, bizzat göç eden grupların gittikleri yerlerde oluşturdukları ağların etkisi üzerinde yoğunlaşmaktadır” (Yalçın, 2004: 49). “Bu çerçevede ağ kuramı gerek göçe, gerekse de göçmene yaklaşımıyla diğer kuramlardan farklılık göstermektedir; göçmenlerin göç ettikleri ülkede kurdukları, aynı zamanda göç alan ülke ile göç veren ülke arasında da kurdukları sosyal ağların varlığı ve bu ağların, süregiden karşılıklı göçler üzerine olan etkisi oluşturmaktadır. Bu ağlar hemen her tür sosyal temele ve değişkene bağlı olarak kurulmuş, güçlü ve zayıf ağlar olabilir” (Çağlayan, 2006: 85). “Teorinin daha işin başında belirttiği şey, gidilen yerde göçmenlerce oluşturulan bu ağların hemen hemen her türden sosyal değişkene dayalı olabileceğidir” (Yalçın, 2004: 49).

İlişkiler ağı kuramı, “göçmen üzerinden yani bireyi ön plana çıkarıp göçü anlamaya çalışarak diğer kuram ve modellerden bir farklılık ortaya koymaktadır. Göç nedeni olarak yapısal etkenleri değerlendirmeye katmakla yetinmez, bireysel etkenleri de göç nedeni olarak yapılacak analize katmayı mümkün kılar. Bu kuram göçü, göç alan ve göç veren ülkeler özelinde anlamaya ve anlamlandırmaya olanak sağlamaktadır” (Çağlayan, 2006: 88).

1.5.7. Göç Teorileri Üzerine Genel Bir Değerlendirme

Göç olgusu gerçekleşmesine rağmen “Ravenstein’e kadar hiçbir teori geliştirilmediğinden, ilk olma özelliği nedeniyle değerlidir. Ravenstein’in çalışması yüzeysel, göçün bilinen gerçeklerini bir düzende toplamasına rağmen “derinlikten yoksun ve sonraki dönemler için anlamlı bir öncüdür” (Çağlayan, 2006: 69).

Bir coğrafyacı olan Ravenstein’in “ampirik bulgular üzerine dayanan çalışması ve ortaya koyduğu yasalar, İngiltere’deki iç göç hareketleri özelinde, genel göç eğilimlerini yansıtması açısından önemli olmakla birlikte, araştırmanın kapsamlı bir göç teorisi ortaya koymaktan uzak olduğu açıktır. O dönemdeki kentleşme olgusu çerçevesinde, kırsaldan kente yönelik dönemsel hareketleri inceleyen bu çalışma, göçlerin temelinde yatan ekonomik, sosyal ve kültürel belirleyicileri değil daha çok göç şekillerini yansıtmaktadır” (Saraçlı, 2010: 15).

Bulunduğu döneme göre değerlendirildiğinde Ravenstein’in göç kanunları, sanayi ve ticaret merkezleri, iyi yaşam koşulları, iş imkanları gibi etkenlerin göçü oluşturması, tetiklemesi meydana gelen göç olgusu, ekonomik belirlenim temelli bilgiler vermekle

birlikte, günümüzdeki çok etmenli ve daha kompleks göç olgusunun anlaşılması noktasında eksik ve yetersiz kalmaktadır. Göçü mecbur kılan sebepler itici güç iken, cazip kılan nedenler ise çekici güç olarak öne sürülür. “Lee’nin kendi kuramına ait olarak belirlediği bu itme ve çekmeye neden olan durumlar, kuramının temel işleyişini ve bileşenlerini oluşturmaktadır.” Kesişen Fırsatlar Kuramının “genel olarak bakıldığında, mikroya yönelik, göç konusunda bireylerin kararları ve bu kararlara iten sebepler üzerine yoğunlaşan ve sosyal aktör olarak göçmeni ön plana çıkaran bir kuram olduğu gözlenmektedir” (Çağlayan, 2006: 71-77).

Türkiye’deki göç olayı bu teori çerçevesinde incelendiğinde, “göçün bazı yönleriyle teoriyle uyum sergilediği görülür. İç ve dış göçlerde insanların itici ve çekici faktörleri hesaba kattıkları, bunun yanı sıra, engellerle nasıl baş edebileceklerini de düşündükleri ve bir çıkar yön görürlerse göç etmeye yanaştıklarını varsaymak pek yanlış olmayacaktır” (Yalçın, 2004: 33). Merkez çevre kuramının temelini, “kolonyal dönemde sömürgecilik ve kolonyal bağlar merkez ve çevre ülkeler arasındaki bağımlılık oluşturmuştur. Bu çerçevede net bir vurgu yapmak gerekirse, merkez çevre kuramının modern dünyadaki temel işleyişi, kapitalizm ve ulus-devlet temellidir. Göç sistemleri kuramı, çok uzun yıllara dayanan göçler için tarihsel bir perspektif koymakla birlikte göçmenin göç ile ilişkisini ve göçmenliğinin içeriğini de belirleme noktasında analiz imkânı ve açılım yaratabilmektedir” (Çağlayan, 2006: 79-84).

Göçle ilgili teoriler incelendiğinde, “farklı yaklaşımların konuyu farklı yönleriyle ele aldığı, her yaklaşımın konuyu diğer olası öğelerden soyutlayarak ele almış ve sadece kendilerini ilgilendiren yön üzerine yoğunlaşmıştır. Bütün bu farklılıkların bir arada ele alınarak genel bir göç teorisine ulaşılacak bu nedenle mümkün görülmemektedir” (Yalçın, 2004: 56).

1.6. TÜRKİYE’DE GÖÇÜN TARİHSEL, KÜLTÜREL VE HUKUKİ TEMELLERİ

Türkiye sahip olduğu konum sebebiyle “tarih boyunca bireysel sığınma hareketleriyle beraber toplu sığınma hareketlerine de sahne olmuştur. Daha genel bir anlamda göç hareketlerinin son durağı olmuş ve milyonlarca göçmene ev sahipliği yapmıştır” (goc.gov.tr, 2017). Osmanlı İmparatorluğu döneminde “yakın dönem göçler

Küçük Kaynarca Antlaşmasından sonra başlamıştır. 1783'te Kırım'ı işgal eden Rusya, ilk büyük çapta Osmanlı topraklarına doğru göçü tetiklemiştir” (Karpas, 2015: xxx).

“19.yüzyılın başlarında çok geniş topraklara sahip ve üzerinde milyonlarca nüfusu barındıran büyük bir Osmanlı Devleti vardı. “Sadece yüzyıl sonra ise bu ülke Anadolu, Trakya ve Güney Kafkasya'nın çok küçük bir bölgesinden ibaret hale gelmiştir. Toprak kaybindan sonra, kaybedilen bu yerlerde büyük bir kıyım ve sürgün yaşanmış, milyonlarca Müslüman öldürülmüş, kalanlar ise göçe zorlanmış ve Anadolu'ya sığınmak zorunda kalmıştır” (Adıgüzel, 2016:37).

Türkiye, “doğusunda ve güneyinde çatışma ve istikrarsızlıkların yaşandığı bazı Orta Doğu ve Asya ülkeleriyle, batısında refah düzeyi ve insan hakları standartları yüksek Avrupa ülkeleri arasında köprü konumundadır” (goc.gov.tr, 2017). Türkiye dönem dönem kitlesel akınlara karşı karşıya kaldığı durumlar yaşanmıştır” (Ekşi,2014: 163). Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada köprü ülke olması ve komşu ülkelerle sınırlarının fazlalığı ile çoğu kısmında denetimin yapılmaması gibi göç anlamında olumsuz etkilere maruz kalmasına neden olmuştur. “Bu olumsuzlukları biraz açacak olursak; “Orta Doğu'daki ve özellikle komşu ülkelerdeki çatışma, siyasi ve ekonomik istikrarsızlıkların varlığı, doğu sınırlarının dağlık ve kontrolünün zor olması, Ege ve Akdeniz sahillerinin coğrafi yapısının yasadışı geçişlere uygunluğu gibi nedenlerle, Türkiye, Avrupa Birliği (AB) ülkelerine geçmeyi hedefleyen göçmenler için geçiş güzergâhı durumundadır” (goc.gov.tr,2018). “Ticaretin gelişmesi toplumları bir birine yaklaştırmıştır (Çelikel ve Gelgel, 2015: 45). Özellikle son yıllarda artan ekonomik ve bölgesel gücüyle Türkiye, düzenli ve düzensiz göç hareketleri için çekim merkezi haline gelmiştir” (goc.gov.tr, 2018).

1.6.1. Türkiye’de Göçün Tarihsel ve Kültürel Temelleri

Türklerin daha doğrusu Türkmenlerin Anadolu'ya göçlerinin Malazgirt Savaşı'ndan (26 Ağustos 1071) sonra başladığı görüşü hâkimdir. “Bu görüşün doğru olmadığını göstermek kolaydır. Bizans İmparatoru Romanos Diogenis'in ordusunda Peçenek, Kuman(Kıpçak), Uz(Oğuz)'ların yanında Anadolu Türkmenlerinden oluşan birlikler olduğu bilinmektedir. Malazgirt Savaşı'ndan en azından yarım yüzyıl evvel Türkmen aşiretleri Anadolu'ya gelmeye başlamışlardı. Alparslan'ın babası Çağrı Bey,

Horasan Meliki idi ve daha 1020'lerde Bizans topraklarına akınlar tertip etmiş, Türkmen aşiretlerinin Anadolu'ya yerleşmelerini sağlamaya çalışmıştır” (Karpata, 2015: xxv).

Tarihin değişik dönemlerinde “İranlılar ve Araplar Anadolu'nun büyük bir kısmına sahip olup, uzun yıllar bu coğrafyayı ellerinde tutmuş olsalar da, bu hâkimiyet kalıcı olamazken, Türklerin Anadolu'daki fetihleri yerleşme karakterli olduğundan daha etkili olmuştur. Başlangıçta Türk kitleleri Bizans kontrolünde Anadolu'ya yerleştirilmiş olsa da bu sınırlı bir şekilde olabilmıştır. Türklerin Anadolu'daki iskânında asıl yoğunluk Abbasi halifelerinin idaresinde gelişen, daha sonra Tuğrul ve Çağrı Beylerle devam eden Türkmen akınlarıyla başlamış, Malazgirt Zaferi sonrasında Doğu ve Orta Anadolu'da büyük Türkmen kitlelerinin göçlerle bir araya gelmesiyle şekillenmiştir. Doğu ve Orta Anadolu'da meydana getirilen siyasi teşekküllerin oluşumuyla Anadolu toprakları Türk vatanı haline getirilirken bu coğrafyanın daimi mekân haline dönüştürülmesine Miryakefalon zaferiyle başlanmıştır. Anadolu coğrafyasının Türk vatanı haline dönüştürülmesi ise, XIII. yüzyıldaki Türkmen göçleriyle tamamlanmış ve kesin bir değişim gerçekleştirilmiştir” (Turan, 2009: xııı).

Türk kavimlerinin Anadolu'ya göçleri, 1071'den çok evvel doğal ve siyasi koşullar altında başlamış, Türkmen aşiretlerinin yeni topraklar aramasında Türkmen beylerinin önemli rolü olmuştur. “Selçuk idaresi, bu durumu yaratmaktan ziyade Türkmen aşiretlerinin Anadolu'ya göçerini teşvikten ayrı olarak, Anadolu'da kendi hâkimiyetlerini kurmak için istifade etmiştir. Selçuklu Devleti, çeşitli Türk gruplarının Anadolu'ya gelmelerine ve orada yerleşmelerine siyasi ve askeri bakımdan etkili olmuş ve hukuki bakımdan meşruiyet sağlamıştır” (Karpata, 2015: xxv).

1.6.1.1. Osmanlı'da Göçler

Türkiye'nin göç süreçlerini anlayabilmek ve analiz edebilmek için, özellikle Türkiye'ye olan göçlerde, Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinden başlayan ve Yeni Türkiye Cumhuriyeti'ne de devreden “ulus devletleşme” anlayışının temel belirleyici etkisinin göz önünde bulundurulması gerekir” (Adıgüzel, 2016: 35). “Bugünkü Türkiye'nin nüfusuna etki eden en önemli dönem şüphesiz ki Osmanlı Devleti dönemidir. Osmanlı göçle başlamış ve göçle dağılmıştır. Hatta dağıldıktan sonra da eski Osmanlı topraklarından Anadolu'ya ve Trakya'ya gelen göçlerle çeşitli şekillerde devam etmektedir” (Karpata, 2015: Önsöz xxvi).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde “din ve ırk ayrımı yapılmaksızın gelenlere hoşgörüyle yaklaşıldığı bilim adamları tarafından dile getirilmektedir. Bu dönemde öne çıkan kitlesel ve bireysel sığınma hareketlerinin başlıca örnekleri şu şekildedir: “1492 yılında on binlerce Yahudi’nin İspanya’dan gemilerle kurtarılarak Osmanlı İmparatorluğu topraklarına getirilmesi, 1672 Thököly Ayaklanması’nın ardından matbaacılığın öncüsü İbrahim Müteferrika ile itfaiyeciliğin öncüsü Kont Ödön Seçenyi (Seçenyi Paşa)’nin ve 1699 yılında Macar Kralı Thököly Imre ve eşinin Osmanlı İmparatorluğuna iltica etmeleri” (goc.gov.tr,2017).

1700’lü yılların başından başlayarak, “1709 yılında İsveç Kralı Şarl’ın beraberindeki yaklaşık 2 bin kişilik grupla birlikte Osmanlı İmparatorluğuna sığınması, 1718 Pasarofça Antlaşması’nın ardından Macar Kralı II. Rakoczy Ferenc’in Osmanlı İmparatorluğuna sığınması, 1830 Polonya İhtilali’nin liderlerinden bugünkü Polonezköy’ün kurucusu Prens Adam Czartorski’nin 1841 senesinde Osmanlı İmparatorluğu’na iltica etmesi, 1848 Macar Özgürlük savaşını kaybeden Prens Lajos Kossuth ve yaklaşık 3 bin Macarın 1849’da Osmanlı İmparatorluğu’na gelmeleri. Farklı istatistiki veriler bulunmakla birlikte, 1856-1864 senesinde ise Rus Ordusundan kaçan yaklaşık 1.500.000 Kafkas nüfus Osmanlı İmparatorluğu topraklarına kabul edilerek, Balkanlar’a ve Anadolu’nun çeşitli yerlerine yerleştirilmiştir. 1917 Bolşevik İhtilali’nin ardından Vrangeli’nin yaklaşık 135 bin kişiyle birlikte Osmanlı İmparatorluğundan koruma talep etmesi” (goc.gov.tr, 2017).

1.6.1.2. Cumhuriyet Döneminden Günümüze Göçler

Ülkemize yönelik kitlesel göç hareketleri Cumhuriyet’in kuruluş süreci ve sonrasında da devam etmiştir. “Türkiye de ise göç genelde kırsaldan-şehre doğru olmaktadır. Son zamanlarda bunun tersi yani şehirden kırsala doğru da göç olduğu gözlenmektedir ve bu önemsenecek boyutlarda değildir”(Kocadaş, ty: 13).

Bu hareketlerin en somut örnekleri ise şu şekilde özetlenebilir: “1922-1938 yılları arasında Yunanistan’dan 384 bin kişinin, 1923-1945 yılları arasında Balkanlar’dan 800 bin kişinin, 1933-1945 yılları arasında Almanya’dan 800 kişinin, 1988 yılında Irak’tan 51.542 kişinin, 1989 yılında Bulgaristan’dan 345 bin kişinin, 1991 yılında I. Körfez Savaşı’ndan sonra Irak’tan 467.489 kişinin, 1992-1998 yılları arasında Bosna’dan 20 bin kişinin,1999 yılında Kosova’da meydana gelen olaylar sonrasında 17.746 kişinin, 2001

yılında Makedonya'dan 10.500 kişinin, Nisan 2011- Eylül 2013 arasında Suriye'de yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle yaklaşık 500 bin kişinin Türkiye'ye gelişi. Özetle, Ülkemiz, 1922'den günümüze kadar 2.5 milyondan fazla kişiye kucak açmıştır. Bu sayıya çalışma ve eğitim gibi amaçlarla gelen yabancılar dâhil değildir. Türkiye'ye çalışma, eğitim ve diğer amaçlarla gelmiş olan yabancılara ilişkin rakamlara bakıldığında son 13 yılda toplam 2.442.159 yabancının ikamet izni aldığı kaydedilmiştir” (goc.gov.tr, 2017).

1.6.2. TÜRKİYE'DE GÖÇÜN HUKUKİ TEMELLERİ

İçişleri Bakanlığınca hazırlanarak 4 Nisan 2013 tarihinde kabul edilen “6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu iltica konusunda Türkiye'deki en kapsamlı düzenlemedir” (Güneş, 2013: 21). Ülkemizdeki yürürlükte olan göç mevzuatının temel dayanağı 04/04/2013 tarihli 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'dur. Kanun 11/04/2014 tarih ve 28615 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. “Kanun genel olarak incelendiğinde 5 Kısım ve 126 madde ile eklerinden oluşmuştur. Önemli yasal yenilikler ve değişiklikler içermektedir. Çıkarıldıktan sonra 121. Maddesine göre, uygulamaya ilişkin usul ve esaslara ilişkin yönetmeliklerin çıkarılacağı belirtilmiştir” (mevzuat.gov.tr, 2018).

6458 sayılı kanun yayımlanmadan önce yabancılarla ilgili işlemleri Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bağlı İl Emniyet Müdürlüklerinin Yabancılar Şube Müdürlüğü yürütülmekteydi, kanunun yayımlanması ile birlikte, “göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye'ye giriş ve Türkiye'de kalışları, Türkiye'den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur¹” (mevzuat.gov.tr, 2018).

¹ 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu MADDE 103 – (1) Göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye'ye giriş ve Türkiye'de kalışları, Türkiye'den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

1.6.3. TÜRKİYE’DE İKAMET EDEN YABANCILARIN DURUMLARI, STATÜLERİ

Ülkemizde bulunan yabancılar, yasal prosedürlere uygun şartları taşımaları kaydıyla veya zorunluluktan dolayı belirli bir süre ya da süre sınırlaması olmaksızın kalabilmektedirler. Yabancıların, ikamet izni alarak, uluslararası koruma kapsamında veya Bakanlar Kurulu kararıyla geçici koruma kapsamında ülkemizde kalışları yasal bir duruma kavuşmaktadır.

1.6.3.1. İkamet İzni İle Türkiye’de Kalma

“6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununa göre Türkiye’de vize ya da vize muafiyetinin tanıdığı süreden ya da doksan günden fazla kalacak yabancıların ikamet izni almaları zorunludur” (Ekşi, 2014: 89). Bu zorunluluğun istisnaları da mevcuttur.

Örneğin “doksan güne kadar vizeyle veya vizeden muaf olarak gelenler vize süresi veya vize muafiyet süresince, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen vatansız kişilerden vatansız kişi kimlik belgesine sahip olanlar, Türkiye’de görevli diplomasi ve konsolosluk memurları ile bunların ailelerinden Dışişleri Bakanlığınca bildirilenler, Uluslararası kuruluşların Türkiye’deki temsilciliklerinde çalışanlar ve statüleri anlaşmalarla belirlenmiş olanlar, ikamet izninden muaf olanlar, çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler, uluslararası koruma kayıt belgesi alanlar, Uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi, uluslararası koruma statü sahibi kimlik belgesine sahip olanlar ikamet izni almadan da ülkemizde kalabilmekteler” (Ekşi, 2014: 89-90). “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’nun 27 Maddesine göre çalışma izni alarak Türkiye’de kalan yabancılar ayrıca ikamet izni almazlar; çalışma izni aynı zamanda ikamet izni yerine de geçer” (mevzuat.gov.tr, 2018).

“Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Yürürlüğe girmeden önce ikamet izin türleri yasada düzenlenmemişti. Ancak İçişleri Bakanlığının hizmet içi genelgelerinde ikamet izin türlerine yer verilmişti”(Ekşi, 2014: 94). Kanun yürürlüğe girdikten sonra bu kanunun “31. Maddesine göre ülkemizde kalan yabancıların alabilecekleri ikamet izin çeşitleri şunlardır (mevzuat.gov.tr, 2018):

Kısa dönem ikamet izni

Aile ikamet izni
 Öğrenci ikamet izni
 Uzun dönem ikamet izni
 İnsani ikamet izni
 İnsan ticareti mağduru ikamet izni'dir.

İkamet izinlerinin verilmesinde talep edilen ikamet izni için sayılan gerekçeleri ileri sürmek ve bunlarla ilgili belgeleri ibraz etmek gereklidir. İkamet izni alarak yasal olarak ülkemizde bulunan yabancılar izin süreleri bitmeden önce izin sürelerini uzatmak için gerekli koşulları sağlayarak uzatma başvurusunda bulunabilirler. Yasal ikamet izinleri ile Türkiye'de belirli bir süre kesintisiz ikamet edenler Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığına geçmek için başvuru hakkı kazanırlar.

1.6.3.2. Uluslararası Koruma Kapsamında Türkiye'de Kalma

6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda Yabancı uyruklu şahısların Türkiye'de kalmalarında uluslararası koruma adı altında düzenleme mevcuttur. Devletlerin uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerine bağlı kalmak kaydıyla yabancıların ülkeye girişi, ikameti, kontrol hakkına sahip olduğu ile ilgili genel kabul vardır" (Çiçekli, 2014: 329) "Yabancılar, ülkemizde uluslararası koruma kapsamında: mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma statülerinden birine sahip olarak veya statü alamayanlar, haklarında karar verilmeye kadar uluslararası koruma başvuru sahibi olarak kalabilmektedirler. Uluslararası koruma başvuru sahipleri altışar aylık sürelerle uluslararası koruma başvuru sahibi kimlik belgesi verilmektedir" (mevzuat.gov.tr, 2018).

"Mülteci, şartlı mülteci veya ikincil koruma statülerine sahip yabancılar ise statülerine uygun düzenlenen kimlik belgesi ikamet izni almadan Türkiye'de kalabilmektedirler" (Ekşi, 2014: 89). Bu düzenleme içerisindeki statüleri kısaca açıklayacak olursak:

YUKK'un 61. ve 62. Maddelerine göre, "Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri vb. sebeplerle ülkesinin korumasından yararlanmayan, ya da korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen, korkusu nedeniyle dönmek istemeyen

vatansız kişiye mülteci statüsü, Avrupa dışındaki ülkeler için yukarıda bahsi geçen durumlarda olanlara ise şartlı mülteci statüsü verilir (mevzuat.gov.tr, 2018).

YUKK'un 63. Maddesine göre “mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen ancak menşe ülkesine gönderildiği takdirde ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek, işkenceye insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak, uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehdit ile karşılaşacak olması nedeniyle menşe ülkesi veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya bahsi geçen tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancılara/vatansız kişilere statü belirleme çalışmaları sonunda ikincil koruma statüsü verilmektedir” (mevzuat.gov.tr, 2018).

Eğer yabancılara yukarıda belirtilen statülerden herhangi biri verilmemişse veya verilememişse, değerlendirme aşamasında uluslararası koruma başvuru sahibi olarak kimlik belgesi düzenlenir ve bu kimlik belgesi her altı ayda bir İl Göç İdaresi Müdürlüklerince yenilenir. Yabancılar bu belge ile ikamet izni almadan ülkemizde kalabilmektedir.

YUKK'un 89. Maddesine göre “başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi olan kişiler ve aile üyeleri, İlköğretim, ortaöğretim, sosyal yardım ve hizmetlere erişim ile çalışma izni alarak, bağımlı veya bağımsız olarak, çalışma hususlarında bazı sınırlamalar olsa da haklar elde etmektedirler” (mevzuat.gov.tr, 2018).

1.6.3.3. Geçici Koruma Kapsamında Türkiye’de Kalma

“Geçici koruma, tedbir niteliğinde bir koruma”(Çelikel ve Gelgel, 2016: 152) olup, “kitlesel sığınma olayları kapsamında geçici koruma kavramı geri gönderilmeme ilkesi ile kalıcı çözümler sağlama yükümlülüğü arasında paradoksal bir konum oluşturmaktadır” (Çiçekli, 2014: 315).Türkiye’de 11 Nisan 2013’teki Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu [YUKK] ve 22 Ekim 2014’te yapılan Geçici Koruma Yönetmeliği, coğrafi çekince konusundaki tavrı korumakla birlikte, yeni tanımlara yer vermektedir (Erdoğan, 2015: 321).

Geçici Koruma Yönetmeliğinin [GKY] 3. Maddesine göre geçici koruma: “Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma

bulmak amacıyla kitlesel olarak veya bu kitlesel akın döneminde bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen ve uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınamayan yabancılara sağlanan korumadır” (mevzuat.gov.tr, 2018).

“Geçici koruma, büyük ölçekte meydana gelen sığınma olaylarında acil çözümler bulmak üzere geliştirilen bir koruma biçimidir” (Çiçekli, 2014: 313). Türkiye’de geçici koruma kapsamında bu statüden yararlanan kişiler ülkemizde geçici olarak kalmaktadır” (Çelikel ve Gelgel, 2016:154). Bizim gibi diğer devletlerde kendi menfaatleri doğrultusunda “gelecekte karşılaşılabilecekleri kitlesel sığınma olaylarında sınırlarını çizemeyecekleri aşırı yük ve sorumluluk altına girmek istemediklerinden geçici korumayı resmi olarak düzenlemeye yönelik önerilere sıcak bakmamaktadırlar (Çiçekli, 2014: 315).

1.6.3.3.1. Geçici Korumaya Neden Olan Kitlesel Göçler ve Arap Baharı

Arap Baharının fitilini ateşleyen olay Tunus’ta yaşanmıştır. “Üniversite mezunu ve işsiz olan Muhammed Bouazizi isimli bir seyyar satıcı polisler tarafından tartaklanmış ve tezgâhına el konulmuştur. Bunun üzerine 17 Aralık 2010 tarihinde Muhammed Bouazizi, Sidi Buzid Gehrinin valilik binası önünde kendisini yakmıştır. Bu hadiseden sonra Muhammed Bouazizi’yi destekleyen ve daha çok özgürlük isteyen gençler protesto gösterileri yapmaya başlamış ve böylece daha sonra adına Arap Baharı denilen süreç başlamıştır” (Toraman, 2015: 57).

Türkiye’nin bölgesinde meydana gelen son zamanlardaki en önemli gelişmelerden birisi de, “Arap baharı olarak adlandırılan süreç ve bu hareketler sonrasında meydana gelen sosyal ve siyasal değişimlerdir. Bu değişimler öncelikle Tunus, Libya ve Mısır gibi ülkelerde ciddi şekilde hissedilmiş ve önemli değişimler yaşanmıştır. Bu hareketlerin en sonuncusu ise 2010 yılında muhalefetin Beşşar Esed rejimine yönelik başlattığı hareketler, buna karşılık Rejim tarafından başlatılan Suriye’deki çatışmalar ve halen süregelen iç savaştır” (Güneş, 2013: 2). “Suriye’de yaşanan demokrasi karşıtı baskılar, eziyetler, yaşamın tamamen çatışmaya dönüşmesi halkın ülkelerini terk etmek zorunda kalmasına neden olmuştur” (Dürgen, 2015: 98).

Suriye’de 15 Mart 2011’de başlayan rejim karşıtı gösterilerin kısa zamanda ciddi çatışmalara ve ardından da bir iç savaşa dönüşmesi ile birlikte ülkeden komşu ülkelere doğru dramatik bir insan kaçıışı yaşanmaya başlandı. Tarihte eşine az rastlanan boyutlara ulaşan Suriyelilerin yaşadıkları insani dramı Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek

Komiserliği (BMMYK) “yakın tarihte görülen en büyük göç dalgası” olarak nitelenmektedir (BMMYK-IDMC, 2014). “Suriye ve Suriyeliler krizinin en önemli muhataplarından birisi, Suriye ile 911 km’lik sınırı olan Türkiye’dir. Türkiye’ye Suriye’den ilk toplu nüfus hareketi, 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay İli Yayladağı ilçesindeki Cilvegözü sınır kapısından 252 kişilik bir grupla olmuş, ardından bu girişler 2015’e kadar aralıksız devam etmiştir” (Erdoğan, 2015: 317-318). Girişler 2015’ten sonra da devam etmiş ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü resmi internet sayfasında yayımlanan “27/07/2017 tarihli Yıllara Göre Geçici Koruma Kapsamındaki Suriyelilerin bulunduğu tablodaki toplam sayı 2012’de 14.237, 2013’te 224.655, 2014’te 1.519.286, 2015’te 2.503.049, 2016’da 2.834.441, 2017’de ise ‘27/07/2017 tarihine kadar’ 3.106.932 kişi olarak bildirilmiştir” (goc.gov.tr, 2017).

Türkiye’de sığınmacılar ve mülteciler konusundaki hukuki zemin 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumlarına Dair Cenevre Sözleşmesi çerçevesinde belirlenmiştir. Ancak “Cenevre Sözleşmesi’ne coğrafi sınırlama (çekince) koyarak sadece Avrupa ülkelerinden gelecek sığınmacılar için mültecilik hakkı tanımıştır” (Erdoğan, 2015:3 21). Uluslararası hukukta tüm ülkeler için bağlayıcılığı olan geri göndermeme ilkesi gereği; Türkiye, ülke sınırlarına gelip sığınma talep edenlerin başvurularını 1951 Cenevre Sözleşmesi’nde sayılan nedenler temelinde incelemeyen geri gönderemez. Dolayısıyla “Türkiye coğrafi çekince bildirmiş olsa dahi, Avrupa dışındaki ülkelere gelen ve 1951 Cenevre Sözleşmesi’ne göre mültecilik sıfatını taşıyan sığınmacılara genel olarak üçüncü bir ülke mültecilik statüsü tanıyınca kadar Türkiye’de ikamet etmelerine izin vererek geçici koruma sağlamaktadır” (Aktaran-Dürgen, 2015: 114).

1.6.3.3.2. Geçici Koruma Sağlanacaklar

Haklarında uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan, “kitlesel olarak veya bireysel olarak sınırlarımızı geçen yabancılara uygulanacağı bunun için Bakanlar Kurulu Kararı’nın ilanından sonrasının geçerli olduğu Geçici Koruma Yönetmeliğinin 7.maddenin 1. Fıkrasında belirtilir” (mevzuat.gov.tr, 2018). Geçici koruma Bakanlar Kurulu tarafından ilan edilmeden önce Türkiye’de bulunan ve geçici korumanın ilanına neden olan olayların yaşandığı yerlerden gelenler için bu statünün uygulanmayacağı ise yine aynı maddenin 2. Fıkrasında belirtilir. Geçici Koruma Yönetmeliğine göre geçici “koruma sağlananlar 6458 sayılı YUKK’nun Uluslararası

Koruma ile ilgili olan 61.maddesindeki Mülteci, 62 Maddesindeki Şartlı Mülteci ve 63. Maddesindeki İkincil koruma statülerinin doğrudan elde etmiş sayılmazlar ve bunlara başvuru ile ilgili hak dahi sağlamaz” (Çelikel ve Gelgel, 2016:152-153).

1.6.3.3.3. Geçici Koruma Kapsamına Alınmama ve Çıkarılma

“Türkiye, dönem dönem kitlesel akınlarla karşı karşıya kalmaktadır” (Ekşi, 2014: 163). Türkiye’ye kitlesel olarak gelen yabancıların, ülkelerini terk etmek zorunda oldukları hassas ve olağanüstü şartlardan dolayı, tam prosedürel bir süreç işletilemese de “ilgili yönetmeliğin 8. Maddesi her yabancı için geçici korumadan yararlandırılmayacağını, yararlandırılrsa bile iptal edileceği açıkça belirtilmiştir” (mevzuat.gov.tr, 2018). “Hangi kapsamda ve hangi nitelikte olursa olsun kuvvet kullanan ve şiddet olaylarına karışan Suriyelilerin her birinin geçici korumadan yararlanıp yararlandırılmayacağını özel olarak değerlendirilmesi gerekir” (Ekşi, 2014:165).

“Yönetmeliğin 8. Maddesinde, geçici koruma kapsamına girmeyecekler tek tek detaylı olarak belirlenmiştir. Bunlar, sınırlarımızı geçen yabancılardan bireysel olarak uluslararası korumadan faydalanamayan yabancılardır. Ciddi bir suçtan mahkûm olmuş, toplum için tehdit oluşturacak terör eylemlerinde bulunduğu tespit edilmiş, zalimce eylemler yaptığı tespit edilen ve insanlık suçu işlemiş olanların geçici koruma talebinden faydalanamayacağı belirtilmiştir” (Çelikel ve Gelgel, 2016: 153). Sayılan bu hususların yanında, “ 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Dördüncü Kısım Yedinci Bölümünde yer alan suç teşkil eden nitelikteki fiilleri işleyen Türk vatandaşı veya yabancı uyruklu olanlarla ilgili hapis cezası öngörülmektedir” (mevzuat.gov.tr, 2018). Bu hapis cezasına çarptırılan kişilerde geçici korumadan yararlanamaz.

Bahsi geçen sebepler nedeniyle, geçici korumadan yararlanan yabancı uyruklu şahıslar bu korumadan yararlandırılmaz, yararlandırılmışlarsa dahi iptal edilir. Bu madde kapsamında statüsü iptal edilen veya geçici korumadan yararlandırılmayanlar eğer ülkelerine hemen dönemiyorlarsa geçici barınma merkezlerinin özel bölümlerinde veya ayrı bir merkezde barındırılır; bu madde kapsamında yapılacak değerlendirme her yabancı için ayrı ayrı yapılır.

1.6.3.3.4. Türkiye’de Geçici Koruma Kapsamındakilere Sağlanan Hizmetler

GKY’nde geçici koruma sağlananalar 26- 31. Maddelerde bu kapsamdaki kişilere sağlık, eğitim, iş piyasasına erişim yani çalışma, sosyal yardımlar ve tercümanlık hizmetleri gibi hizmetler sağlanır. Bu hizmetlerin kapsamını özetleyecek olursak; “temel ve acil sağlık hizmetlerinde tedavi ilaçlarda hasta katılım payı alınmamaktadır. Kamu kurumlarının hizmetlerinden yararlanmak için kendilerine verilen kimlik belgeleriyle sözleşme dahi yapabileceklerdir. Bulaşıcı hastalıklar karşı gerekli tarama ve aşular yapılarak her türlü önlemler ile üreme sağlığıyla ilgili olarak bilgilendirme ve destek faaliyetleri yürütülür. Sağlık hizmetlerinin bedellerinin ödenmesi için AFAD bütçesine gerekli ödenekler konur ve buradan ödemeler yapılır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nca ise görev alanlarına giren hizmetler verilir” (mevzuat.gov.tr, 2018).

Ülkemizdeki geçici koruma kapsamında olanların “eğitim hizmetlerinden yararlanmaları için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerekli tedbirler alınır. Bu tedbirler arasında okul öncesi çağıdaki yaş aralığında bulunan çocuklara ve ilköğretim ile ortaöğretim çağındakilerine gruplarına göre dil, meslek, beceri konularında kursların düzenleneceği bulunmaktadır” (mevzuat.gov.tr,2018). Suriyeli mültecilerin ekonomik anlamda olumlu etkileri göçün ilk başladığı dönemde görülmüştür. Göçün sebep olduğu hızlı nüfus artışı, imalat ve perakende satış sektörüne de canlanma getirmiştir. Devletin Suriyeli mültecilere verdiği hizmetlerde kullandığı malları, yerel tedarikçilerden temin etmesi ise yerel ekonomiyi canlandırmıştır” (Kaypak ve Bimay, 2016: 96-97). Ekonomiyi canlandıran bu etkinin yasal bir zemininde “Geçici koruma kimlik belgesine sahip olanlar, belli sektörlerde, iş kollarında ve coğrafi alanlarda çalışma izni için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına müracaat edebilir. Yabancıların çalışamayacağı iş ve mesleklere ilişkin hükümler, verilen çalışma izinlerinin süreleri, geçici korumanın süresini geçemez. Yani geçici koruma Bakanlar Kurulu Kararı ile sona erdiğinde, verilen çalışma izni sona erer. Verilen çalışma izni YUKK’nun 27. Maddesine göre düzenlenen ikamet izinlerinin yerine geçmez” (mevzuat.gov.tr, 2018).

İş piyasasına erişimde; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 04/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’na dayanılarak hazırlanan “Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair

Yönetmelik² 15/01/2016 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikle “geçici korunan yabancılar; Geçici koruma sağlanan yabancılar, çalışma izni olmaksızın Türkiye’de çalışamaz veya çalıştırılmaz. Çalışma izni olmaksızın çalışan geçici koruma sağlanan yabancılar ile bunları çalıştıranlar hakkında 27/2/2003 tarihli ve 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun ilgili hükümleri uygulanır. Geçici koruma sağlanan yabancılar, geçici koruma kayıt tarihinden altı ay sonra çalışma izni almak için Bakanlığa başvuruda bulunabilir” (mevzuat.gov.tr, 2018).

“Yabancıların Türkiye’de çalışma izni olmaksızın çalışmalarına yasalar müsaade etmezken, hükümet Suriyeliler için bu durumu göz ardı etmektedir. Şimdiye kadar gayri resmi çalışan ya da Türk işverenin yanında çalışan hiç bir Suriyeliye herhangi bir yaptırım uygulanmamıştır. Bununla birlikte, hükümet Suriyeli çalışanların haklarını güvence altına alan ve onları Türk çalışanlarla eşit konuma getiren çeşitli kanunlar ve kararlarla Türk çalışanlar ile Suriyeli çalışanlar arasındaki bu uçurumu kapatmak için çalışmaktadır”. (Neccar, ty: 191).

Türkiye’de çalışma izni başvuruları bir işyeri veya işletme üzerinden yapılmaktadır. Yabancılara istedikleri herhangi bir işyerinde çalışma imkânı veren bir izin sistemi mevcut değildir. Bir yabancı, işveren olmaksızın kendi başına çalışma izni başvurusunda bulunamaz” (Tokuş, 2015:14).

Çalışma izni muafiyeti başvuruları, geçici koruma sağlanan il valiliğine yapılır. Bu başvurular, ilgili valilik tarafından Bakanlığa bildirilir. Bakanlıkça, mevsimlik tarım veya hayvancılık işlerinde çalışacak geçici koruma sağlanan yabancılara ilişkin il ve kota sınırlaması getirilebilir. Koruma sağlanan yabancılara çalışma iznine başvuru hakkı verilmesinde, Geçici Koruma Yönetmeliğinin 24 üncü maddesi uyarınca yabancının kalmasına izin verilen iller esas alınır.

“Çalışma izinleri, iş piyasasındaki durum ve çalışma hayatındaki gelişmeler, istihdama ilişkin sektörel ve ekonomik konjonktür koşullarının gerektirdiği hallerde belirli bir süre için, tarım, sanayi veya hizmet sektörleri, belirli bir meslek kolu, iş kolu

² Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik. Yayımlandığı Resmi Gazetenin Tarihi 15/1/2016 No : 29594 Bu Yönetmelik, 6458 sayılı Kanunun 91 inci maddesi ile 13/10/2014 tarihli ve 2014/6883 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Geçici Koruma Yönetmeliğinin 29 uncu maddesine dayanılarak hazırlanmıştır

veya mülki ve coğrafi alan itibariyle sınırlandırılabilir” (Çiçekli, 2014: 116). Çalışma izni başvurularının değerlendirilmesinde, işyerinde çalışan Türk vatandaşı sayısı üzerinden sektör ve illere göre açık iş ve işe yerleştirmeler dikkate alınarak Bakanlıkça, geçici koruma sağlanan yabancı istihdamı kotası değişen oranlarda uygulanabilir.

Çalışma iznine başvuru alan işyerinde çalışan geçici koruma sağlanan yabancı sayısı, işyerinde çalışan Türk vatandaşı sayısının yüzde onunu geçemez. Toplam çalışan sayısı ondan az olan işyerlerinde, en fazla bir geçici koruma sağlanan yabancı çalışmasına izin verilebilir (mevzuat.gov.tr, 2018). İşveren tarafından; işyerinin kayıtlı bulunduğu Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğünden, çalışma izni başvurusu tarihinden önceki dört haftalık süre içerisinde yabancı çalıştırılacağı işi yapacak aynı nitelikte Türk vatandaşı bulunmadığının belgelendirildiği başvurularda istihdam kotası uygulanmayabilir.

Türkiye İş Kurumu³ tarafından aktif işgücü hizmetleri kapsamında düzenlenen kurs ve programlar kapsamında bir işyerinde mesleki eğitim ve işbaşı eğitimi görecekler ile bu kişilerin eğitim süresinin sonunda aynı işyerinde çalıştırılması için Bakanlığa başvuruda bulunulabilir. Bu madde kapsamında yapılacak başvurularda, Bakanlıkça işyeri istihdam kotası farklı uygulanabilir. Geçici koruma sağlanan yabancıların çalışmalarına ilişkin bu Yönetmelikte düzenlenmeyen konularda, 4817 sayılı Kanun⁴ hükümleri ile “Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği⁵” hükümleri uygulanır. Geçici koruma sağlanan yabancıların çalışma izinlerine dair yönetmelik hükümlerine göre, Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında

³ Türkiye İş Kurumu, İş ve İşçi Bulma Kurumu'nu da gerek dünyada gerekse ülkemizde ki teknolojik alanda ve işgücü piyasasında meydana gelen gelişmeleri izleyebilecek, çağdaş iş kurumlarının üstlendiği görevleri yerine getirebilecek ve aktif işgücü programlarını uygulayabilecek bir yapıya kavuşturmak amacıyla, 4 Ekim 2000 tarih ve 617 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile İş ve İşçi Bulma Kurumu kapatılarak, Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) kurulmuştur.

⁴ 4817 Sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun. Yayımlandığı R.Gazete : Tarih : 6/3/2003 Sayı : 25040 Bu Kanunun amacı, yabancıların Türkiye’deki çalışmalarını izne bağlamak ve bu yabancılara verilecek çalışma izinleri ile ilgili esasları belirlemektir.

⁵ Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliği. Resmi Gazete Tarihi: 29.08.2003 Resmi Gazete Sayısı: 25214. Bu Yönetmeliğin amacı; 4817 sayılı Yabancıların Çalışma İzinleri Hakkında Kanun kapsamında, Türkiye’de çalışacak yabancıların her türlü çalışma izinlerinin verilmesi, sınırlandırılması, iptali, çalışma izninden muaf tutulacak yabancılar ile bildirim yükümlülüklerinin nasıl yerine getirileceğine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

geçici koruması sonlandırılan veya iptal edilen yabancıların almış olduğu çalışma izinleri iptal edilir” (mevzuat.gov.tr, 2018).

GKY kapsamındaki ihtiyaç sahibi olan ve geçici koruma kimlik belgesine sahip yabancılar 29/5/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu’nda⁶ belirtilen Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu Kurulunun⁷ belirleyeceği esaslara göre, “İllerde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına başvurarak yardımlardan faydalanabilir. Hizmetlere erişimde iletişim kurmada tercümanlık hizmeti sağlandığı gibi gümrük işlerinde de düzenleme yapılmıştır” (mevzuat.gov.tr, 2018).

GKY’nin 33-35. Maddelerine göre, “geçici koruma amacıyla gelen yabancılara sağlanan hizmetler ve tanınan hakların yanında, yükümlülükler de getirilmiştir; belli sürelerde bildirimde bulunma, ikamet yerini, doğum, ölüm, medeni durum vb bilgilerini, taşınmaz edinmişlerse bu taşınmazlarını, haksız olarak faydalandıkları yardımların bedellerini ödeme hususlarında yükümlükleri bulunmaktadır. Yabancıların kendilerinden beklenen yukarıda da özetle belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin sağlık ve eğitim hariç bazı haklardan tamamen veya kısmen kısıtlanır” (mevzuat.gov.tr, 2018).

⁶ Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu Yayımlandığı R.Gazete: Tarih : 14/6/1986 Sayı : 19134. Bu Kanunun amacı; fakru zaruret içinde ve muhtaç durumda bulunan vatandaşlar ile gerektiğinde her ne suretle olursa olsun Türkiye’ye kabul edilmiş veya gelmiş olan kişilere yardım etmek, sosyal adaleti pekiştirici tedbirler olarak gelir dağılımının adilane bir şekilde tevzi edilmesini sağlamak, sosyal yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik etmektir.

⁷ Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu Madde 3 – Bu Kanunda öngörülen hizmetlerin gerçekleştirilmesi için Başbakanlığa bağlı ve T.C. Merkez Bankası nezdinde Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu kurulmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

AMPİRİK ÇALIŞMA

Çalışmanın ampirik bölümü için, Ardahan ilinde farklı bürokratik görevlerde çalışan 500 kişi ile içinde açık uçlu soruların olduğu anket yapılmıştır. Tezin bu bölümünde özellikle alan araştırmasının metodolojisi anlatılmıştır, ardından ampirik çalışmada elde edilen verilerin analizi değerlendirilmesi yapılmıştır.

2.1. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Metodoloji kısmında, araştırmanın konusu, önemi, amacı, evreni, örnekleme, sınırlılıkları, yöntem ile hipotezler anlatılmıştır. Verilerin analizleri ve değerlendirilmesi kısmında ise alan araştırmasından elde edilen verilerin analizi ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

2.1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Göç, “bir yer değiştirme olarak kopuş ve yeniden bütünleşme sürecidir. Fakat bu iki süreçten çok, göçmeni en çok görünür kılan şey, göçmenin ne kopuşu ne de bütünleşmesidir. Göçmen, daha çok arada kalmayla görünürlük kazanır. Arada kalma olgusu göç araştırmacılarının en çok ilgi duydukları noktalardan biridir” (Karataş, 2006:1). Son dönemlerde önemi gittikçe artan göç konusu, Türkiye için ayrı bir öneme sahiptir. Nitekim sayıları 3,5-5 milyon arasında olduğu ifade edilen göçmenlerin yaklaşık % 85’i kamplar dışında yaşamaktadır.

Bu açıdan bu kadar büyük bir göçmen kitlesinin toplumsal entegrasyonu oldukça büyük bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, bu tez Ardahan ili örneğinde ve kamu çalışanları özelinde göçmenlerin psikolojik entegrasyon ve toplumsal kabulünün olup olmadığını bir alan araştırmasıyla araştırmaktadır. Elde edilen verilerin, kamu yönetiminden, sosyolojiye, siyaset biliminden ekonomiye kadar farklı alanlarda değişik katkılar sunacağını ön görüyoruz.

Bu kapsamda bu çalışmanın amacı, medyada hemen her gün yer alan göçmen konusunda, halkta yerleşmiş olan toplumsal kabul düzeyine ve psikolojik entegrasyonun olup olmadığına dair genel bir resim ortaya koymaktır.

2.1.2. Araştırmanın Evreni, Örnekleme ve Sınırlılıkları

Bu çalışmanın araştırma sahası Ardahan il merkezinde bulunan kamu çalışanlarından oluşmaktadır. Anket çalışmasının sadece Ardahan merkezde çalışan kamu çalışanlarına yapılması ile asgari 18 yaş ve üstü kamu çalışanlarına uygulanması çalışmanın sınırlılıkları arasındadır. Örneklem olarak Ardahan'ın seçilmesinin nedeni; ülkemizdeki diğer illere nazaran göçmen sayısının az olduğu bu sınır ilinde, kamu çalışanlarının, göçmenlere ilişkin algılarını açıklamaya çalışmaktadır.

Bu çalışmada örneklem belirlenirken 'sistemik tesadüfi örneklem yöntemi' kullanılmıştır. Araştırmanın örnekleme, evrenden rastgele seçilen kamu çalışanlarından oluşmaktadır. Geçici süreyle veya hizmet alımı, İş-Kur (Toplum Yararına Çalışma Projesi ile çalıştırılanlar) vb. yollarla kamu hizmeti görenlere anket uygulanmamıştır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi personellerin olmasına azami dikkat gösterilmiştir.

2.1.3. Araştırmanın Yöntemi

Ardahan ilinin merkez nüfusu 21.587'dir (ardahan.gov.tr, 2018). Kitle için 10.000- 100.000 kişilik yerde en az % 5 hata payı ile en az 383 kişiye anket uygulanmak kaydıyla, 500 (beş yüz) kamu çalışanına ulaşılmış ve anket uygulanmıştır. Araştırmada kantitatif (nicel) yöntem ve katılımcıların söylemlerinin analizlerinin yapıldığı kalitatif (nitel) yöntem beraber kullanılmıştır.

2.1.3.1 Kantitatif Yöntem

Kantitatif araştırmalar sayısal hale dönüştürülmüş değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesine dayanmaktadır. "Tanımlama ve/veya neden sonuç ilişkilerini araştırma amaçları bulunmaktadır. Birincil ve ikincil veriler kullanılmaktadır. Birincil verilerin kullanıldığı araştırmalar deneysel serimler ve anket araştırmaları şeklindedir. Anket araştırmalarında araştırma modeli doğrultusunda hipotezler geliştirilip istatistiki olarak test edilir. Bu sayede değişkenler arası ilişkiler tanımlamaya ve genellemeye çalışılmaktadır."(Özhan, 2002: 80).

Bu metot ağırlığını istatistiksel ölçme ve değerlendirmeye verir. "Bu yolu takip eden araştırmacılar sebep-sonuç ilişkisiyle kontrol mekanizmasına dayalı metodolojik modeli kendilerine temel kaynak ve rehber seçmişlerdir. Doğal bilimlerde kullanılan bu metodolojik modele sosyologların gösterdiği ilgi 1920'lerden itibaren hızla artmaya

başlamış ve günümüzde bu metodoloji sosyolojide kullanılan hakim metot haline gelmiştir” (Arslanoğlu, t.y.: 21). Kantitatif araştırmalardan en fazla kullanılan yöntemlerden biri anket yöntemidir. “Pozitivist temelde sıfır hipotezin yanlışlanmasına (falsification) dayanan bu yöntemin önemli sorunlar içerecek şekilde kullanıldığı da görülmektedir” (Özhan, 2002:81-82).

Kantitatif metot ile elde edilen “bilgiler, sistematik bir yöntemle elde edilmesi ve diğer araştırmacılar tarafından kontrol edilebilme imkânına sahip olması nedeniyle, literatürde her zaman daha güvenilir, kesin ve ikna edici olarak kabul edilmektedir” (Komşuoğlu, 2007: 150). Katılımcının “araştırmacının belirlediği alternatifler temelinde düşünmeye zorlanması ve kısıtlanması, konunun içsel geçerliliğini azaltmaktadır” (Özhan, 2002:81-82); ayrıca “denek ile temasın çok kısa olması, araya profesyonel anketörlerin girmesi gibi nedenler, deneğin kendisini daha özgür olarak ifade etmesini ve araştırmacının deneğin duygularına nüfuz etmesini engelleyebilmektedir” (Komşuoğlu, 2007: 150).

Bu tez çalışmasının nicel boyutunda, 500 kişiye (kamu çalışanına) yüz yüze anket uygulanmıştır. Anket formu 33 sorudan oluşmaktadır. Soruların genel dağılımı şu şekildedir: İlk 5 soru katılımcıların demografik özelliklerini (cinsiyeti, yaşı, mesleği, eğitim düzeyi, ailenin sosyo-ekonomik göstergeleri, vb.) betimlemeye yönelik olgusal sorulardır. 6. ile 11. sorular göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönüp dönmemeleri, aynı ya da nakdi/doğrudan, dolaylı yardım, komşuluk yapma, göçmenlere ilişkin kanaat ile savaş mağduru olup olmadıkları ile ilgili görüşlerini ortaya çıkarmaya çalışan sorulardır; 12-31. sorular ise katılımcıların göçmenlere dair psikolojik ve toplumsal kabullerini ölçen sorulardan oluşmaktadır.

Soruların tespiti, belirlenişi ve dizilişi için araştırma yapılmış bunun için konu ile alakalı kaynaklardan destek alınmıştır. En önemli destek bu konuda Türkiye genelinde 18 ilde özellikle 911 km’lik sınırimızın bulunduğu ve 2011 yılından beri iç savaşın yaşandığı Suriye’ye sınır olan illerimizde Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezinin Ocak-Kasım 2014 tarihleri arasında gerçekleştirmiş olduğu "*Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum*" başlıklı çalışmada katılımcılara uygulanan soru önermelerinden alıntılar yapılmıştır.

Bu verilerin analizi için sırasıyla izlenen yollar:

- a) 31. Soruya kadar olan sorular SPSS programına geçirilmiş, kategorilerin sıklık derecelerine (frekanslarına) ve oranlarına (yüzde) ulaşılmıştır. Sonrasında veriler tablolaştırılarak Word ortamına alınmıştır.
- b) Sonrasında SPSS programından alınan verilerle oluşturulan tablolardaki sonuçlar değerlendirilmiş; ayrıca bu değerlendirmelerin altına katılımcıların açık uçlu sorulara verdikleri cevaplardan ilgilerine göre alınmış ve yorumlanmıştır. Böylece nicel ve nitel veriler bir arada değerlendirmenin son hali olarak konulara açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

2.1.3.2. Kalitatif Yöntem

Sosyal bilimlerde kalitatif araştırma yöntemleri, “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi kalitatif veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin işlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır” (Özhan, 2002: 80). Sosyolojinin bir bilim olarak ortaya çıkışından beri var olan “kalitatif metodoloji, 1950’lerin başından itibaren hızla gelişmeye ve geniş çapta taraftar toplamaya başlamıştır” (Arslanoğlu, t.y:22).

Kalitatif yöntemle “analiz yapılırken kullanılan veri; detaylı tasvir, derinlemesine inceleme, kişilerin kişisel perspektiflerini ve deneyimlerini içeren doğrudan alıntılar içerir. Araştırmacı doğal ortam hakkında dışarıdan bilgi toplayan kişi değildir. Katılım yoluyla sürecin doğal parçasıdır. Tam olarak nesnellik mümkün değildir. Araştırmacının amacı herhangi bir görüşe avukatlık etmek değil, dünyayı tüm karmaşıklığıyla anlamaktır. Kalitatif araştırmalar, aynı zamanda, kişisel ilişkiyi de içermektedir. Araştırma dizaynı esnekler” (Özhan, 2002:84).

“Kalitatif araştırmalar sosyal bilimlerde gözlemlerin ve ayrıntılı görüşmelerin sağladığı içeriği sağlayamadıkları için eleştirilmekte, yalnızca kantitatif araştırmalar ise oransal olarak karşılaştırma yapma ve elde edilen bilgileri sınıflama açısından sorun yaratmaktadır” (Komşuoğlu, 2007: 150). Kalitatif yöntemlerde “temel araştırma enstrümanının araştırmacının kendisinin olması ve yorumlamanın uzmanlık gerektirmesi, geçerlilik ve güvenilirliğin sınanması açısından kısıt olarak görülebilecek faktörlerdendir” (Özhan, 2002: 80). Diğer yandan, kalitatif yöntem, tek başına, her zaman ispatlanmaya muhtaç bir yöntemdir. Örneklerin geneli temsil gücüyle ve elde edilen bulguların genelleştirmeye imkan verme gücü, kalitatif yöntemde oldukça sınırlıdır. Buna

rağmen kalitatif yöntem, denekler ile yakın temasa imkan verdiği için, elde edilen bulgular daha zengin ve daha derindir (Komşuoğlu, 2007:150-151).

Nitel araştırma yöntemlerinden biride söylem analizidir. Üstünde mutabakata varılmış tek bir tanımını yapmak zor olsa da söylem, bilgi, ideoloji ve güç ilişkilerini ortaya çıkaran bir bilgi formudur. Bu bağlamda dilin kendi içinde bir anlamı olmadığı, anlamların sosyal ve kurumsal pratiklerin somut formlarında bulunacağı düşünülür. Söylem analizi ile yapılmak istenen, söylemin işlevselliğini ortaya koyan güç, hakimiyet ve çelişki gibi unsurları keşfederek, söylemde kullanılan taktik, strateji ve politik yapılanmaları ortaya koyabilmektir. “Yani genel itibariyle, dilin yakından incelenmesi ve dildeki kalıpların aranması olarak ele alınabilir. Söylem analizi söylemin insan yaşamını belirlediği savına dayanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında söylem analizinin, eleştirel niteliği sayesinde toplumsal gelişmeye katkı sağlayacağı düşünülmektedir” (Çiçek ve Önalp, 2017: 539).

Bu araştırmanın nitel boyutunda söylem analizi yapılmıştır. Çalışmada uygulanan anketin, açık uçlu sorulardan oluşan 32. ve 33. sorularına katılımcıların cevaplarını yazarak vermeleri istenmiştir. Bunun, bütün araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından sorun teşkil etmediği düşünülmüştür. Çünkü bunlar genellikle belli düzeylerde eğitim almış bürokratlardır ve düşündüklerini yazarak ifade edebilecekleri düşünülmüştür.

2.1.7. Hipotezler

Hipotez 1: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcılara göre olağanüstü hal geçtikten sonra, göçmenlerin anayurtlarına dönüp dönmeme durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 2: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcıların, göçmenlerle komşuluk ilişkisi kurup kurmama isteği arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 3: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcıların, göçmenlerin kendilerine ve ailelerine bir şekilde zarar vereceğini düşünüp düşünmeme durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 4: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcıların göçmenlere bakış açısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 5: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcıların, göçmenleri savaş mağduru olarak görüp görmeme durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 6: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcıların, göçmenlerin ülkede kalmalarına bakışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 7: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcıların, göçmenlere yasal çalışma izni verilmesini isteyip/ istememe durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 8: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcıların verdikleri vergilerin göçmenlere harcanmasına tahammüllerinin olup olmama durumları arasında ilişki var mıdır?

Hipotez 9: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcıların, göçmenlerin vatandaşlığa alınmalarına olan bakışları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 10: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcılara göre göçmenlerin toplumsal ahlak ve huzuru bozup/bozmadıkları hususu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 11: Sosyo-demografik faktörler ile katılımcıların, göçmenlerle evlilik yapılmasına bakışları arasında bir ilişki var mıdır?

Hipotez 12: Sosyo-demografik faktörler ile Türkiye'nin göçmenlere ilişkin yasal alt yapısının olup olmadığı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Hipotez 13: Savaş bittikten sonra göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyen katılımcıların, bu görüşleri ile göçmenlerin ülkemize kabulünün bir zorunluluk olup olmadığı hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2.2. ARAŞTIRMA BULGULARININ ANALİZİ VE DEĞERLENDİRME

Bu kısımda, katılımcı kamu çalışanlarının Sosyo-demografik özelliklerinden cinsiyet, yaş, aylık gelir, eğitim düzeyi, mesleki bilgileri ve sosyal güvenceleri hakkında bilgiler bulunmaktadır.

2.2.1. Katılımcıların Cinsiyet, Yaş ve Aylık Hane Geliri

Tablo 1: Katılımcıların cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyetiniz		
	<i>f</i>	%
Kadın	205	43,2
Erkek	270	56,8
Toplam	475	100

Katılımcıların % 56,8'i erkek, % 43,2'si kadındır. Katılımcıların yarısından fazlasının erkekler oluşturmaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaşınız		
	<i>f</i>	%
18-25	67	13,6
26-45	388	78,7
46 ve üstü	38	7,7
Toplam	493	100

Katılımcıların % 78,7'si 26-45; % 13,6'sı 18-25 yaş aralığında iken; % 7,7'si 46 yaş ve üstüdür. Katılımcılardan en küçük yaşta olan 22 yaşında, en büyük yaşta olan ise 59 yaşındadır. Katılımcıların en küçüğünün 22 en büyüğünün 59 yaşında olması araştırmanın sınırlılıkları arasındadır. Burada katılımcıların hepsinin kamu personeli olması, araştırmanın yaş aralığının 22-59 arasında kalmasının en önemli sebeplerinden bir tanesidir

Tablo 3: Katılımcıların Aylık Gelirlerine Göre Dağılımı

Aylık geliriniz		
	<i>f</i>	%
1301-2500 TL	70	14,8
2501-5000 TL	397	83,9
5001 TL ve üzeri	6	1,3
Toplam	473	100

Katılımcıların % 83,9'unun geliri 2.501 ile 5.000 TL, % 14,8'inin geliri 1.301-2.500 TL arasında, % 1,3'ünün geliri ise 5.001 TL ve üzeridir. Katılımcılardan en düşük gelire sahip olanın geliri 1.400 TL iken en yüksek geliri 8.700 TL'dir, bu da araştırmanın sınırlılıkları arasındadır. Gelirlerin 1.400 TL ile 8.700 TL arasında olmasının nedeni katılımcıların kamu personeli olmasıdır.

2.2.2. Katılımcıların Eğitim Düzeyi

Tablo 4: Katılımcıların Eğitim Düzeylerine Göre Dağılımı

Eğitim durumunuz	<i>f</i>	%
İlköğretim-Ortaöğretim mezunu	2	0,4
Lise	41	8,2
Lisans ve üstü	454	91,3
Toplam	497	100

Katılımcıların % 91,3'ü Lisans ve üstü, % 8,2'si lise, % 0,4 'ü ise ilk ve orta öğretim mezunudur. Katılımcıların % 91,3'ünün lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip olması, araştırmanın örnekleminin üst düzey eğitim seviyesinde olduğunun bir göstergesidir.

2.2.3. Katılımcıların Mesleki Durumu

Tablo 5: Katılımcıların Mesleklerine Göre Dağılımı

Mesleğiniz	<i>f</i>	%
Yönetici-amir	13	2,7
İdari personel (memur)	470	97,3
Toplam	483	100

Katılımcılar mesleki açıdan yönetici-amir, idari personel (memur) olarak kategorize edilmiştir. Mesleklere göre dağılımda % 97,3'ü İdari personel (memur) iken, % 2,7'si ise yönetici- amir pozisyonundadır.

2.3. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN SAVAŞ BİTTİKTEN SONRA ÜLKELERİNE DÖNÜP DÖNMELERİ HUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 6: Katılımcıların Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri Hususundaki Görüşleri

Göçmenler savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?		
	<i>f</i>	%
Hayır dönmemeliler	5	1,0
Bir kısmı dönmelidir	28	5,7
Evet dönmelidirler	447	90,5
Fikrim yok-bilmiyorum	14	2,8
Toplam	494	100

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyasal Araştırmalar Merkezi'nin Aralık 2014 tarihli “*Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması*” başlıklı araştırmasında, bu konuyla alakalı verilerde “savaş hali cümleden çıkarıldığında yani “Sığınmacılar, Türkiye’nin sorunu değildir; ülkelerine geri gönderilmelidir” önermesi sorulduğunda buna destek verenlerin % 38,9, karşı çıkanların % 47,8 olduğu görüldüğü, bu durumun savaş halinin Türk toplumu için ciddi bir rol oynadığını ortaya koymaktadır” (Erdoğan, 2014: 30).

Çalışmamızda, katılımcıların % 90,5’i göçmenlerin dönmelerini isterken, % 5,6’sı bir kısmının dönmelerini istememektedir. Katılımcıların % 1,’i ise göçmenlerin ülkelerine dönmelerini istememektedir. Verilerden anlaşıldığı üzere, göçmenlerin memleketlerine dönmeleri konusunda, katılımcılarda “Geniş anlamda halkı ilgilendiren belli bir konuda belli bir zamandaki genel yargıyı veya kanaatleri ifade eden; dar anlamda ise halkı ilgilendiren veya etkileyen konularda bireyin sahip olduğu görüş ve kanaatleri toplamı olan kamuoyu” (Kurtbaş, 2015: 48) oluştuğunu söylenebilir. Katılımcıların çok büyük bir oranı göçmenlerin geri dönmelerini istemektedir. Bu konudaki söylemlere bakıldığında da katılımcıların, psikolojik açıdan göçmenlere son derece mesafeli oldukları anlaşılmaktadır. Yine söylemlerden anlaşıldığı üzere bunun çok sayıda ve farklı gerekçesi vardır:

[V]atandaş olsalar bile Türklük ruhunu, bizim kültürel özelliklerimize uyum sağlayacaklarını düşünmüyorum. Bu sebeple savaş bittikten sonra ülkelerine dönüp dönmemeleri gerektiğini düşünüyorum (K, 24, Öğrt, LÜ).

Bu katılımcı açısından göçmenler, Türklük ruhunu taşımamaktadır. Sözü edilen bu görüşmeci, toplum ve millet olgusunu Türklük vurgusu üzerinden inşa ettiğinden, göçmenler öncelikle Türk olmadıkları ve bu ruhu edinemeyecekleri için ülkelerine dönmelidirler. Bu şekilde düşünenler açısından, sonradan Türk olunamayacağından, göçmenlerin zamanla bazı vatandaşlık erdemleri edinmeleri bile, bu ülkenin bir parçası olmaları için yeterli değildir. Bu açıdan bu şekilde düşünenler, katılımcıların göçmenlerin entegrasyonuna yönelik yaklaşımları oldukça mesafelidir.

[D]üşüme bile istemiyorum. Savaş bitince ülkelerine dönsünler. Bizler Osmanlı İmparatorluğu ile yedi düvel savaşırken sığınmacı olarak başka bir ülkeye gitmedik. Topraklarımız için savaştık. Suriyeliler, İngiliz Lawrence'ının kışkırtmasıyla Osmanlı İmparatorluğuna karşı ayaklanmışlardır. Benim açımdan tarih onlara acımayacak (40, Kam. Gör. LÜ).

Göçmenlerin ülkemizde bulunmasını doğru bulmadığını belirten katılımcı, böyle bir durumu düşünmek bile istememektedir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında, yabancı ülkelerin ajanlarının kışkırtmasıyla, göçmenlerin ülkemize karşı ayaklanmalarını tarihin bile affetmeyeceğini düşünmektedir. Bu durum şunu göstermektedir ki, insanların göçmenleri istememesinin ekonomik, sosyal ve kültürel sebepleri olduğu kadar tarihi gerekçeleri de olabilmektedir.

2.3.1 Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 7: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?				Toplam	
		Hayır dönmemeler	Bir kısmı dönmelidir	Evet dönmelidirler	Fikrim yok-bilmiyorum		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	2	2	195	3	202
		%	1	1	96,5	1,5	100
	Erkek	f	3	25	229	11	268
		%	1,1	9,3	85,4	4,1	100
Toplam		f	5	27	424	14	470
		%	1,1	5,7	90,2	3	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Kadınların % 1'i, erkeklerin ise % 1,1 savaş bittikten sonra göçmenlerin, ülkelerine dönmemeleri gerektiğini düşünmektedirler. Savaş bittikten sonra göçmenlerin evlerine dönmemeleri gerektiğini düşünenlerin oranı çok düşüktür (kadınlar % 96,5 erkeklerin % 85,4'ü). Öte yandan, göçmenlerin bir kısmı dönmeli diyen erkeklerin oranı, kadınlara göre, neredeyse dokuz kat daha fazladır. Göçmenlerin niteliği üzerinde ayırım yaparak, bir kısım göçmenin anavatanlarına dönmesi gerektiğini düşünen erkeklerin oranı daha fazladır.

Bu noktada kadınlar, erkeklere göre daha fazla ayırım yapmaksızın ve kararsız kalmadan, göçmenlerin kendi memleketlerine dönmelerini istemektedirler. Buna göre kadınların bu husustaki kararları daha net ve katı görünmektedir. Kadın katılımcılar, “şartlar olgunlaştığında”, “zulüm kalktığında”, “sıkıntı bittiğinde”, “ortam düzeldiğinde”, “huzura kavuştuğunda” gibi kelimelere vurgu yaparak göçmenlerin kalmalarını şöyle şartlara bağlamışlardır:

[K]endi ülkelerindeki zulüm ortadan kalktığı an ülkelerine dönmek zorundalar. Çünkü herkes kendi ülkesinde rahat ve mutludur (K, 39, Reh., LÜ).

[V]atandaşlıklarını düşünmek istemiyorum. Biran önce savaş bitse de, göçmenler/sığınmacılar kendi ülkelerine dönse, benim ülkemde huzura erse (K, 29, LÜ).

[H]erkesin kendi ülkesinde huzurlu yaşaması en önemli etkidir. Bu yüzden ülkelerindeki sıkıntı bittiğinde ülkelerine dönmeleri gerekir (K, 27, Reh.Per., LÜ).

[E]lbette insanlık açısından yardım edilmelidir. Ancak savaş bitiminde ülkelerine dönmelidirler (K, 30, Öğrt., LÜ).

Katılımcılar, ifadelerinde göçmenlerin ülkelerinde ‘zulüm’ gördükleri için burada olmalarını hoşgörüle karşılamakla birlikte, bu şartlar ortadan kalktıktan sonra, geri dönmelerini istemektedirler. Bu şartlı bir hoşgörü halidir. Nitekim sözü edilen bu katılımcılara göre, herkes kendi ülkesinde rahat ve mutludur ki, birbirinin ülkelerinde olmaları mutsuzluk vesilesidir. Burada göçmenlerin zorunlu bir misafir olarak görülseler de, bir mutsuzluk kaynağı olarak algılandıkları, aksinin düşünülmediği bile bir durum söz konusudur.

[Ü]lkesine faydası olmayan insanların bizim ülkemize nasıl faydası olsun. Suriye’de toprak bütünlüğü sağlanarak Suriyeli göçmenler ülkesine dönmelidirler (E, 35, Öğrt., LÜ).

Göçmenlerin kendi ülkelerine faydaları olmadığı gibi Türkiye’ye faydalı olmayacağını düşünen bu katılımcıyla benzer düşünceyi paylaşan diğer bir katılımcı “*[E]ğitimsiz, sığınmacı zihniyetli olanların ise bir an önce ülkelerine gönderilmesi gerekmektedir (E, 39, Öğrt., LÜ).*” şeklinde konuşmuştur.

Katılımcıların, olumsuz yapıdaki söylemlerinde, göçmenlerin varlığına alışamadıkları ve onların varlığını tam olarak kabullenemedikleri görülmektedir. Katılımcıların, “savaş hali” durumunu söylemlerinde kullandıkları görülmüştür. Savaş halinin, bu konuda ortaya çıkan algınının oluşmasında önemli bir role sahip olduğu düşünülmektedir.

2.3.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 8: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?				Toplam
			Hayır dönmemeliler	Bir kısmı dönmelidir	Evet dönmelidirler	Fikrim yok-bilmiyorum	
Yaşınız	18-25	f	1	3	59	3	66
		%	1,5	4,5	89,4	4,5	100
	26-45	f	4	20	354	9	387
		%	1	5,2	91,5	2,3	100
	46 ve üstü	f	0	5	29	2	36
		%	0	13,9	80,6	5,6	100
Toplam		f	5	28	442	14	489
		%	1	5,7	90,4	2,9	100

(χ^2) P: 0,27 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 1,5'i, göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmemesini; % 4,5'i göçmenlerin bir kısmının dönmesini istemektedir. %89,4'ü ise göçmenlerin ülkelerine dönmelerini istemektedir. Yaşı 26-45 arasında olanların % 1'i, göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmemesini; % 5,2'si göçmenlerin bir kısmının dönmesini istemektedir. % 91,5'i ise göçmenlerin ülkelerine dönmelerini istemektedir. 46 yaş ve üzerindekiilerin %13,9'u, göçmenlerin bir kısmının dönmesini; % 80,6'sı ise göçmenlerin tamamının ülkelerine dönmelerini istemektedir.

Yaş aralığı düştükçe, göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini isteyenlerin oranı artarken; yaş aralığı yükseldikçe, göçmenlerin bir kısmının dönmesini isteyenlerin oranı yükselmektedir. Göçmenlerin tamamı ülkelerine dönsün diyenlerin oranı gençlerde ve orta yaştakilerde daha yüksektir.

2.3.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 9: Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Ülkelerine Dönmeleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?					Toplam
		Hayır dönmemeler	Bir kısmı dönmelidir	Evet dönmelidirler	Fikrim yok-bilmiyorum		
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	0	3	64	3	70
		%	0	4,3	91,4	4,3	100
	2501-5000 TL	f	5	23	358	8	394
		%	1,3	5,8	90,9	2	100
	5001 TL ve üzeri	f	0	1	4	0	5
		%	0	20	80	0	100
Toplam		f	5	27	426	11	469
		%	1,1	5,8	90,8	2,3	100

(χ^2) P: 0,61 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 4,3'ü, savaş bittikten sonra göçmenlerin bir kısmının dönmesini; % 91,4'ü ise göçmenlerin tamamının ülkelerine dönmelerini istemektedir. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların 1,3'ü savaş bittikten sonra göçmenlerin ülkelerine dönmesini; % 5,8'i göçmenlerin hepsinin değil de bir kısmının dönmesini istemektedir. % 90,9'u ise göçmenlerin tamamının savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini istemektedir. Aylık gelir 5001 TL ve üzeri olanların % 20'si göçmenlerin bir kısmının savaş bittikten sonra ülkelerine dönmesini istemektedir. Bu gelir arasında olanların % 80'i ise göçmenlerin tamamının ülkelerine dönmelerini istemektedir.

Aylık gelir azaldıkça, göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini isteyenlerin oranı artmıştır. Gelir arttıkça, göçmenlerin bir kısmının dönmelerini isteyenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini en çok isteyenler ise düşük gelire sahip olanlardır. Göçmenlerin bir kısmının ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünenler, orta gelirliler ile geliri yüksek olanlardır.

2.4. KATILIMCILARIN GÖÇMEN BİRİ İLE KOMŞULUK YAPMANIN RAHATSIZ EDİP ETMEYECEĞİ HUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 10: Katılımcıların Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri

Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi rahatsız eder mi?		
	<i>f</i>	%
Hayır	314	63,7
Evet	179	36,3
Toplam	493	100

Komşuluk, “komşu olma durumu, komşularla olan ilişki” (TDK, 2017) olarak tanımlanmıştır. Komşuluk, “mekânsal yakınlığa bağlı, ahlaki, güven, mahremiyet, yardımlaşma gibi sosyo-psikolojik ve kültürel boyutları olan, toplumdaki topluma değişmekle beraber kimi zaman akrabadan sonra kimi zaman da akrabadan daha önemli, bir toplumsal ilişki biçimi şeklinde değerlendirilebilir” (Demir, 2014: 39-40).

Komşuluk ilişkileri sadece mahalle, şehirlere özgü değil, ülkelere ve hatta kıtalara da özgü bir ilişki halidir. Öte yandan her toplumda komşuluk ilişkileri söz konusudur. Kimi toplumların komşuluk anlayışları, adetleri birbirine benzese de, her toplumun kendine özgü komşuluk geleneklerinden, adetlerinden, davranış biçimlerinden söz etmek doğru olur. Hatta bir toplumun farklı sosyal grup ve tabakaları arasında bile komşuluk ilişkileri çeşitlilikler, farklılıklar gösterebilir. “Türkiye’de köy, kasaba ya da kentlerde olsun geleneğe bağlı toplum kesimlerinde komşuluğa büyük önem verilir. Komşuya saygılı olmaya, komşularla uyum içinde birlikte yaşayıp gerektiği hallerde birbirine yardım etmeye ve dayanışma içinde bulunmaya özen gösterilir” (Koyuncu, 2009: 33).

Katılımcıların % 63,7’si, göçmenlerle komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymayacağını; % 36,3’ü ise, komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacağını belirtmiştir. Katılımcılardan her üç kişiden yaklaşık olarak birisi göçmenlerle komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymaktadır. Komşuluk ilişkisi toplumsal kabul ve psikolojik entegrasyon açısından son derece önemli bir faktördür. Bu bağlamda belirli bir sosyo-ekonomik düzeye sahip, büyük bir çoğunluğu yüksek eğitim seviyesine sahip çok sayıda insanın komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyması oldukça manidardır.

2.4.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki Düzeyi

Tablo 11: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi rahatsız eder mi?		Toplam
			Hayır	Evet	
Cinsiyetiniz	Kadın	f	119	83	202
		%	58,9	41,1	100
	Erkek	f	181	87	268
		%	67,5	32,5	100
Toplam		f	300	170	470
		%	63,8	36,2	100

(χ^2) P: 0,05=0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Kadınların % 41,1'i, erkeklerin ise % 32,5'i göçmenlerle komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacağını ifade ederken; erkeklerin % 67,5'i, kadınların ise % 58,9'u rahatsızlık duymayacağını belirtmişlerdir.

Katılımcıların cinsiyet ile göçmen biri ile komşuluk yapmanın rahatsız edip etmeyeceği hususundaki görüşleri arasında anlamlı farklılık yoktur. Genel olarak bakıldığında komşuluk ilişkilerinde rahatsızlık duyulmayacağı düşüncesi görülmektedir. Göçmenlerle komşuluk yapmak istemeyenlerin oranı, isteyenlerin oranına göre az olsa da; dikkate değer bir kesimin komşuluk yapmak istemediği aşikârdır. Bu kesim içerisinde kadın katılımcıların, erkek katılımcılara göre daha fazla rahatsızlık duyduklarını, tablodaki verilere dayanarak söyleyebiliriz. Göçmenlerle komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymayanlar içerisinde yine erkeklerin oranının, kadınların oranından yüksek olduğu görülmektedir. Erkeklerin, kadınlara göre bu konudaki fikirlerinin daha hoşgörülü olduğu görülmektedir.

2.4.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki Düzeyi

Tablo 12: Katılımcıların Yaşı ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi rahatsız eder mi?			Toplam
		Hayır	Evet		
Yaşınız	18-25	f	49	16	65
		%	75,4	24,6	100
	26-45	f	241	143	384
		%	62,8	37,2	100
	46 ve üstü	f	20	18	38
		%	52,6	47,4	100
Toplam		f	310	177	487
		%	63,7	36,3	100

(χ^2) P: 0,05 = 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 75,4'ü göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymayacağını ifade ederken; % 24,6'sı bu durumu hoş karşılamamaktadır. Yaşı 26-45 arasında olanların % 62,8'i göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymayacağını ifade ederken; % 37,2'si komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacağını ifade etmiştir. 46 yaş ve üzerindekiilerin % 52,6'sı göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymayacağını ifade ederken; % 47,4'ü komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacağını ifade etmiştir.

Katılımcıların yaşı ile göçmen biri ile komşuluk yapmanın rahatsız edip etmeyeceği hususundaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Gençlerin, diğer yaş aralığındakilere göre göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymadıkları görülmektedir. Katılımcıların yaşları arttıkça, komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyanların oranlarının da arttığı görülmektedir. Gençler, komşuluk yapmada olumlu düşüncelere sahiptir. İleri yaştakilerin, göçmenlerle komşuluk yapmaya mesafeli oldukları anlaşılmaktadır.

2.4.3 Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 13: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi rahatsız eder mi?		Toplam	
		Hayır	Evet		
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	43	26	69
		%	62,3	37,7	100
	2501-5000 TL	f	254	138	392
		%	64,8	35,2	100
	5001 TL ve üzeri	f	3	3	6
		%	50	50	100
Toplam		f	300	167	467
		%	64,2	35,8	100

(χ^2) P: 0,70 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Komşuluk, insanların toplum halinde yaşamalarının sonucudur. Toplumlarda aile fertlerinden sonra birbirine en yakın olan komşulardır. Aylık geliri 1301-2500 TL olanların % 62,3'ü göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymamakta iken, % 37,7'si ise bu konuda rahatsız olduklarını ifade etmişlerdir. Aylık geliri 2501-5000 TL olanların % 64,8'i göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymamakta iken, % 35,2'si rahatsızlık duymaktadırlar. Aylık geliri 5001 TL ve üzeri olanların % 50'si göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymamakta iken % 50'si ise bu konuda rahatsızlık duyduklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların aylık gelirleri ile göçmen biri ile komşuluk yapmanın rahatsız edip etmeyeceği hususundaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Göçmenlerle komşuluk yapmanın katılımcıları rahatsız etmeyeceği yönünde görüş hâkimdir. Bu olumlu görüşe en fazla destek, orta gelir grubu olarak gördüğümüz 2501-5000 TL arasında geliri olanlarda rastlanmıştır. Tablodaki verilerin geneline bakıldığında, komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyanların oranı da az değildir (%35,8). En fazla rahatsızlığın duyulduğu kesim, geliri 5001 TL ve üzeri olanlardadır. Ancak bu gelire sahip olan katılımcıların sayısı diğer gelir aralığındakilere göre bir hayli azdır.

2.4.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 14: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmanın Rahatsız Edip Etmeyeceği Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi rahatsız eder mi?			Toplam
		Hayır	Evet		
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	5	0	5
		%	100	0	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	25	2	27
		%	92,6	7,4	100
	Evet dönmelidirler	f	267	174	441
		%	60,5	39,5	100
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	12	2	14
		%	85,7	14,3	100
Toplam		f	309	178	487
		%	63,4	36,6	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini istemeyenlerin tamamı, göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsız olmayacaklarını belirtmişlerdir. Bir kısmının dönmelerini isteyenlerin % 92,6'sı göçmenlerle komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacağını belirtirken; % 7,4 rahatsız olmayacağını belirtmiştir. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyenlerin % 60,5'i komşuluk yapmaktan rahatsız değildir; % 39,5'i ise bu konuda rahatsızdır. Göçmenlerin ülkelerine dönmeleri hususunda kararsız olanların % 85,7'si göçmenlerle komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymazken; % 14,3'ü ise bu durumdan rahatsızdır.

Göçmenlerin ülkelerine dönmemelerini isteyenlerin oranı arttıkça, göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymayanların oranı artmaktadır. Bu oran göçmenler dönmelidir diyenlerin oranı arttıkça azalmaktadır. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyenlerin oranı arttıkça göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyanların

oranı artmaktadır. Verilerden anlaşıldığına göre, göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyenler, onlarla komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymaktadırlar. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini istemeyenler, onlarla komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymamaktadırlar.

2.5. KATILIMCILARIN GÖÇMEN BİRİ İLE KOMŞULUK YAPMADA DUYDUĞU RAHATSIZLIĞIN NEDENLERİ HUSUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 15 : Katılımcıların Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyduğu Rahatsızlığın Nedenleri Hususundaki Görüşleri

Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi neden rahatsız eder?		
	<i>f</i>	%
Şahsıma ve aileme zarar vereceklerini düşündüğüm için	57	29,5
Göçmenleri/sığınmacıları kültürel olarak kendime yakın bulmadığım için	51	26,4
TV ve gazetelerde göçmenler/sığınmacılar hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle	43	22,3
Göçmenleri/sığınmacıları şahıs olarak sevmediğim için	10	5,2
Diğer	32	16,6
Toplam	193	100

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyasal Araştırmalar Merkezi'nin Aralık 2014 tarihli "Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması" başlıklı araştırmasında: "Suriyeli biri ile komşuluk yapmak sizi neden rahatsız eder?" şeklindeki soruya verilen cevaplarda çıkan sonuç dikkat çekicidir. Türk halkı % 52,3 gibi yüksek bir oranla Suriyelilerin "şahıslarına ya da ailelerine zarar vereceklerinden endişe ettikleri için" komşuluk yapmak istemediklerini ifade etmektedirler" (Erdoğan, 2014: 32). Çalışmamızda, katılımcıların % 29,5'i şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündükleri için, göçmen biri ile komşuluk yapmak istememektedir. Bu oranın sözü edilen araştırmadaki bulgularda düşük olmasının nedeni, araştırmaya katılan katılımcıların sosyo-demografik özelliklerinden kaynaklanmış olabilir. Nitekim çalışmamızın katılımcılarının büyük çoğunluğu lisans ve üstü eğitim seviyesine sahip kamu çalışanlarıdır. Bir katılımcının konu ile alakalı ifadesi şöyledir:

[A]hlaki değerlerin bozulacağını düşünüyorum. Suriyelilerin kendilerini bu ülkeye ait hissetmeyip bizlere zarar vereceğini düşünüyorum (K, 27, Öğrt., LÜ).

Görüşmeci açısından, göçmenler zamanla ahlaki değerlerin bozulmasına neden olacaktır. Bu görüşmeciye göre aidiyet duygusundan yoksun göçmenler bizlere zarar verebilirler.

Katılımcıların % 26,4'ü göçmenleri kültürel olarak kendine yakın bulmadığı için, göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymaktadır. Bu husustaki bazı katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

[K]ültür yaşam tarzı olarak, bize uyum sağlayamayacaklarını ve hiçbir zaman sevgi bağının, ülke sevgisinin onlarda oluşmayacağını düşünüyorum (25,Sın. Öğrt.,LÜ).

Bu katılımcıya göre, göçmenlerin yaşam tarzları farklıdır. Onlarda, Türkiye'ye karşı sevgi bağı ve ülke sevgisi oluşmayacaktır. Bir başka katılımcı “[K]ültürel ekonomik ve siyasi anlamda bazı sorunların ortaya çıkabileceğini düşünüyorum (E, 27, LÜ).” diyerek, ekonomik ve siyasi anlamda sorunların çıkabileceğini öngörmektedir.

Görüşmecilerin yukarıdaki söylemlerine bakıldığında, kendi kültürlerini merkeze alarak diğer kültürleri bu merkezde değerlendirdikleri görülmektedir. Bu değerlendirme bir bakıma etnosantrik bir bakış açısının var olduğunu göstermektedir. “Farklı kültürel ortamlara yerleştirilen bireyler kendilerini, tümünden yeni bazı durum ve olanaklar dizisi içinde bulurlar. Bunları öğreninceye kadar belirsizlik ve karmaşadan doğan gerilimi yaşarlar” (Kurtbaş, 2014: 14). Bu minvalde katılımcıların “ küçük farklılıkları abartarak yeni etnosantirizm bağları inşa etmekte olduklarını yoksa da yenisini yarattıklarını” (Kurtbaş, 2014: 543) söyleyebiliriz.

Katılımcıların, % 22,3'ü TV ve gazetelerde göçmenler hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle komşuluk yapmada rahatsızlık duyacaklarını belirtmişleridir. Haber programlarında göçmenler hakkında yayınlanan olumsuz haberlerden etkilenen bir görüşmeci “[H]aber programlarında da pek hoş şeyler görmüyorum (K, 28, Öğrt., LÜ).” demiştir. Göçmenler hakkındaki haberlerden etkilenen bir başka görüşmecinin, farklı bir ifadesi ise şu şekildedir:

Suriyeli mağdurlara kesin yardım edilmeli; ama bu kadar değişik kültürden iki toplum birbirine karıştığında toplum bundan zarar görür. Haberlerde yeteri kadar görüyoruz. Kampların durumları daha elverişli hale getirilerek Kamplarda olmaları gerekir. Türkiye bu duruma uzaktan bakmamalı, ülkedeki ihtiyaç sahibi insanları da düşünüp tepki toplamamalı (E, 30 , Öğrt., LÜ).

Görüşmecinin ifadesine göre, Suriyeliler mağdurdur ve mağdur olanlara yardım edilmelidir. Bu katılımcı, iki toplumun karışmasının toplumlara zarar vereceğini düşünmektedir. Bu zarar ancak toplumların karışmasını engellemekle giderilebilir. Engellemenin yolu da ülkedeki ihtiyaç sahibi vatandaşların tepkisinin göz önünde bulundurularak, göçmenlerin bu kamplarda barındırılmalarıdır.

[E]konomik ve sosyal açıdan bağdaşmayan toplumlar olduğunu düşünüyorum. Haberlere yansıyan durumlar da bu düşüncelerimi destekler nitelikte (K, 23, Öğrt., LÜ).

Haberlere yansıyan durumların düşüncelerini destekler nitelikte olduğunu söyleyen görüşmeciye göre, göçmenlerle bizim aramızda ekonomik ve sosyal açıdan farklılık vardır. Bu farklılık toplumların bağdaşmasına engeldir.

Katılımcıların % 5,2'si ise göçmenleri şahıs olarak sevmedikleri için göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacaklarını ifade etmişlerdir. “Komşuluk ilişkilerinin zayıflamasında, post modern toplumlarda yaşanan gereğinden fazla bireyselleşmenin öteki insanlara duyulan ihtiyacı azaltmasının etkili olduğu görülmesine rağmen” (Demir, 2014: 56) araştırmamıza göre, katılımcıların düşüncelerinde, komşuluk ilişkilerinin zayıflaması ve göçmenlerle komşuluk yapılmasının istenmemesinin sebebinde, ağırlıklı olarak güvenlik endişesinin bulunduğu görülmektedir.

2.5.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 16: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi neden rahatsız eder?					Toplam	
		Şahsına ve aileme zarar vereceklerini düşündüğüm için	Göçmenleri/sığınmacıları kültürel olarak kendime yakın bulmadığım için	TV ve gazetelerde göçmenler/sığınmacılar hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle	Göçmenleri/sığınmacıları şahıs olarak sevmediğim için	Diğer		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	27	25	20	3	9	84
		%	32,1	29,8	23,8	3,6	10,7	100
Erkek		f	26	23	20	7	21	97
		%	26,8	23,7	20,6	7,2	21,6	100
Toplam		f	53	48	40	10	30	181
		%	29,3	26,5	22,1	5,5	16,6	100

(χ^2) P: 0,23 >= 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Kadınların % 32,1'i erkeklerin % 26,8'i göçmenlerin şahıslarına veya ailelerine zarar vereceğini düşündüklerinden, komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacaklarını ifade etmişlerdir. Göçmenleri kültürel olarak yakın bulmadıkları için komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacaklarını ifade edenler içerisinde, kadınların oranı % 29,8 erkeklerin oranı ise % 23,7'dir. Göçmenleri kültürel olarak kendilerine yakın görmeyen görüşmeciler bu hususta aşağıdaki ifadelerde bulunmuşlardır:

[H]em kültürel hem duygusal olarak bizden farklı olacaktırlar (K,27, Öğrt., LÜ).

Yukarıdaki görüşmecinin ifadesine göre, göçmenler duygusal ve kültürel olarak bizden farklıdır. Bu görüşmeciyle benzer düşüncede olduğu düşünülen diğer bir katılıcı ise “[A]ynı kültürde insanlar olduğumuzu düşünmüyorum. Bu nedenle o insanlarla ortak noktada buluşamayız (30, Öğrt., LÜ).” demiştir. Başka bir katılıcı da “[I]leride etnik, kültürel ve ekonomik açıdan çeşitli sorunlar yaşayacaklarını düşünüyorum (E, 33, Mem.,Lise).” ifadesiyle hangi alanlarda sorunlar yaşanabileceğini belirtmiştir.

Kadınların % 23,8'i, erkeklerin % 20,6'sı TV ve gazetelerde göçmenler hakkında

çıkan olumsuz haberler nedeniyle; kadınların % 3,6'sı, erkeklerin % 7,2'si göçmenleri şahıs olarak sevmedikleri için komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacaklarını ifade etmişlerdir. Göçmenleri şahıs olarak sevmeme konusunda erkekler kadınlara oranla daha olumsuz bir görüşe sahip iken; diğer bütün seçeneklerde kadınların taşıdığı olumsuz düşünceler erkeklerden fazladır.

2.5.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 17: Katılımcıların Yaşları ile Göçmenlerle Komşuluk Yapmaktan Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Arasındaki İlişki

			Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi neden rahatsız eder?					Toplam
			Şahısma ve aileme zarar vereceklerini düşündüğüm için	Göçmenleri/sığınmacıları kültürel olarak kendime yakın bulmadığım için	TV ve gazetelerde göçmenler/sığınmacılar hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle	Göçmenleri/sığınmacıları şahıs olarak sevmediğim için	Diğer	
Yaşınız	18-25	f	4	4	4	1	4	17
		%	23,5	23,5	23,5	5,9	23,5	100
	26-45	f	47	45	33	6	24	155
		%	30,3	29	21,3	3,9	15,5	100
	46 ve üstü	f	6	2	6	3	3	20
		%	30	10	30	15	15	100
Toplam		f	57	51	43	10	31	192
		%	29,7	26,6	22,4	5,2	16,1	100

(χ^2) P: 0,41 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 23,5'i şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündükleri için, % 23,5'i göçmenleri/sığınmacıları kültürel olarak kendilerine yakın bulmadıkları için, % 23,5'i TV ve gazetelerde göçmen/sığınmacılar hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle, % 5,9 u göçmenleri/sığınmacıları şahıs olarak sevmedikleri için komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymaktadır.

Yaşı 26-45 arasında olanların % 30,3'ü şahıslarına ve ailelerine zarar

vereceklerini düşündükleri için, % 29'u göçmenleri kültürel olarak kendine yakın bulmadığı için, % 21,3'ü TV ve gazetelerde göçmen/sığınmacılar hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle, % 3,9'u göçmenleri şahıs olarak sevmedikleri için komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymaktadır.

46 yaş ve üzerindekiilerin, % 30'u şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündükleri için, % 10'u göçmenleri kültürel olarak kendine yakın bulmadığı için, % 30'u TV ve gazetelerde göçmen/sığınmacılar hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle, % 15'i göçmenleri/sığınmacıları şahıs olarak sevmedikleri için rahatsızlık duymaktadır.

Orta yaştakilerin, sırasıyla göçmenlerin şahıslarına ve aileme zarar vereceklerini düşündüklerinden, göçmenleri kültürel olarak kendilerine yakın bulmadıklarından, gençler ve ileri yaştakiler, TV ve gazetelerde göçmenler hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle onlarla komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymaktadırlar. Göçmenleri şahıs olarak sevmediklerinden onlarla komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyanlar ise, daha çok ileri yaşta olanlardır.

2.5.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 18: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi neden rahatsız eder?					Toplam
			Şahıs ve aileme zarar vereceklerini düşündüğüm için	Göçmenleri/sığınmacıları kültürel olarak kendime yakın bulmadığım için	TV ve gazetelerde göçmenler/sığınmacılar hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle	Göçmenleri/sığınmacıları şahıs olarak sevmediğim için	Diğer	
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	11	6	5	3	3	28
		%	39,3	21,4	17,9	10,7	10,7	100
	2501-5000 TL	f	43	43	34	6	26	152
		%	28,3	28,3	22,4	3,9	17,1	100
	5001 TL ve üzeri	f	0	2	1	0	0	3
		%	0	66,7	33,3	0	0	100
Toplam		f	54	51	40	9	29	183
		%	29,5	27,9	21,9	4,9	15,8	100

(χ^2) P: 0,45 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500TL arasında olanların % 39,3'u göçmenlerin, şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündüklerinden, % 21,4'ü göçmenleri kültürel olarak kendilerine yakın bulmadıkları için, % 17,9'u TV ve gazetelerde göçmenler hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle, % 10,7'si göçmenleri şahıs olarak sevmediği için komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacaklarını ifade etmişlerdir. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların 28,3% göçmenlerin, şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündüklerinden, % 28,3'ü göçmenleri kültürel olarak kendilerine yakın bulmadıkları için, % 22,4'ü TV ve gazetelerde göçmenler hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle, % 3,9'u göçmenleri şahıs olarak sevmediği için, komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacaklarını ifade etmişlerdir. Aylık geliri 5001 TL ve üzeri olanların % 66,7'si Göçmenleri/sığınmacıları kültürel olarak kendilerine yakın bulmadıkları için, % 33,3'ü TV ve gazetelerde göçmenler hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle komşuluk

yapmaktan rahatsızlık duyacaklarını ifade etmişlerdir.

Genel olarak ifade edecek olursak, düşük gelire sahip olanlar, göçmenlerin şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündüklerinden/ onları şahıs olarak sevmediklerinden komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymaktadırlar. Orta gelirliler ve yüksek gelirliler ise, göçmenleri kültürel olarak yakın bulmadıklarından/ medyada çıkan olumsuz haberler nedeniyle komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymaktadırlar.

2.5.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 19: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmen Biri ile Komşuluk Yapmada Duyulan Rahatsızlığın Nedenleri Hususlarındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmen biri ile komşuluk yapmak sizi neden rahatsız eder?					Toplam
			Şahısma ve aileme zarar vereceklerini düşündüğüm için	Göçmenleri/sığınmacıları kültürel olarak kendime yakın bulmadığım için	TV ve gazetelerde göçmenler hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle	Göçmenleri/sığınmacıları şahıs olarak sevmediğim için	Diğer	
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	1	0	0	0	0	1
		%	100	0	0	0	0	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	2	1	0	0	1	4
		%	50	25	0	0	25	100
	Evet dönmelidirler	f	52	50	40	10	30	182
	%	28,6	27,5	22	5,5	16,5	100	
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	2	0	0	0	1	3
		%	66,7	0	0	0	33,3	100
Toplam		f	57	51	40	10	32	190
		%	30	26,8	21,1	5,3	16,8	100

(χ^2) P: 0,80 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmemelerini isteyenlerin % 78,1'i onların, şahıslarına ve ailelerine zarar verecekleri düşündüklerinden/ göçmenleri kültürel

olarak yakın bulmadıkların, medyada çıkan olumsuz haberler nedeniyle komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacaklarını ifade etmişlerdir. Göçmenlerin bir kısmı dönsün diyenlerin % 50'si, göçmenlerin, şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündüklerinden , % 25'i göçmenleri kültürel olarak kendine yakın bulmadıkları için komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacaklarını ifade etmişlerdir. Göçmenlerin dönmesin diyen bir katılımcı, göçmenlerin şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündüğünden komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacağını belirtmiştir.

Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyenlerin, oransal çoğunluğuyla beraber genelde, göçmenlerle komşuluk yapmada duyulan rahatsızlıkların nedenleri; göçmenlerin, şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşünmeleri, kültürel olarak kendine yakın bulmamaları ile medyada göçmenler hakkında çıkan olumsuz haberler ve göçmenleri şahıs olarak sevmeme biçiminde sıralanabilir.

2.6. KATILIMCILARIN TÜRKİYE'DEKİ GÖÇMENLERE İLİŞKİN KANAATLERİ

Tablo 20: Katılımcıların Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri

Türkiye'deki göçmenlere ilişkin kanaatinizi en iyi aşağıdakilerden hangisi ifade eder?		
	<i>f</i>	<i>%</i>
Asalaklardır(Dilenci)	9	1,8
Din Kardeşlerimizdir	42	8,5
Bize yük olan insanlardır	69	13,9
Ülkemizde misafirdirler	125	25,3
Zulümden kaçan insanlardır	212	42,8
Diğer	38	7,7
Toplam	495	100

Katılımcıların % 76,6'sı göçmenleri zulümden kaçan insanlar/ülkede misafir veya din kardeşi olarak görmektedir. Bu hususta bir kısım katılımcılar, aşağıdaki şekilde konuşmuşlardır:

[Ü]lkelerindeki zulüm bitince ülkelerine döneceklerdir. Aksi olduğunda da herhangi bir olumsuzluk olacağını düşünmüyorum (K, 28, Ögrt., LÜ).

[T]ürkiye'deki sığınmacılar zulümden kaçmış insanlardır. Savaş mağduru

olan din kardeşlerimizdirler (K, 32, Müh., LÜ).

[Y]ardıma muhtaç olan, zulümden kaçan insanlara Türkiye'nin yardım elini uzatması beni mutlu ediyor (K, 30, Psi., LÜ).

[M]üslümanlar zulüm görüyor, sadece Suriyelileri görüyor olmamız ise siyasi çıkarların bunu gerektirmesi (E,27, Öğrt., LÜ).

Genel olarak baktığımızda 'zulüm' kelimesinin her görüşte yer aldığı görülmektedir. Yukarıda ifadeleri bulunan bir kısım katılımcılar açısından, göçmenler savaşın yarattığı zulüm, mağduriyet nedeniyle ülkede bulunmaktadır. Ülkelerinden ayrılmalarına neden olan koşullar ortadan kalktığında zaten döneceklerdir. Savaş ve zulüm devam ettiği sürece kalmalarının olumsuzluk yaratmayacağı düşünülmektedir. Onlara yardım edilmesi katılımcıları mutlu etmektedir; çünkü göçmenler din kardeşi olarak görülmektedir. 'Müslümanlar zulüm görüyor' diyen 27 yaşındaki katılımcının ifadesinde, siyasi çıkarlar nedeniyle sadece Suriyelilerin zulümden kaçan insanlar olarak görülmesine bir itirazın olduğu anlaşılmaktadır.

Sözlüklerde, "görüşme, ziyaret, davet vb. amaçlarla birisinin evine veya bir yere gelen ve geçici olarak kalan kimse, konuk, mihman gibi anlamlara gelmekte olan misafir ve yüce dinimiz İslam'ın vurguladığı, misafir ağırlamaya ve ona ikramda bulunmaya çok büyük önem verdiği, misafirin yaptığı duayı makbul dualar arasında saydığı toplumsal dayanışmanın en güzel örneklerinden birinin de misafirperverliktir." (Dere, 2010: 1-2) Katılımcıların % 25,3'ü göçmenleri misafir olarak görmektedir. Bu şekilde düşünen görüşmecilerin bir kısmı şunları ifade etmişlerdir:

[G]öçmenleri sığınmacıları bu ülkenin vatandaşı olmaktan ziyade misafir olarak değerlendiriyorum. Misafir olarak kalmaları her anlamda daha sağlıklı olacaktır (K, 28, Öğrt., LÜ).

[O]nları sadece misafir olarak görmek istiyorum. Her insan kendi vatanında evinde mutludur, empati kurarak bu fikre sahibim (K, 46, Mem., LÜ).

[H]erkes vatanını kendisi korusun. Ben onları misafir olarak görüyorum. En kısa zamanda misafirlikleri biter dönerler inşallah. Kaldıklarını düşünemiyorum (K,38, Öğrt., LÜ).

Katılımcılar, ifadelerinde ülke vatandaşlığının önemli olduğunu savunmaktadırlar. Bir kısım katılımcılar, göçmenleri sadece misafir olarak değerlendirmektedir. Bu katılımcılar, göçmenlerin ülkede bulunmasında endişeli olduklarından 'misafir' olarak kalmalarının daha sağlıklı olacağı düşünülmektedirler. Misafirler, misafirlikleri bitince dönmelidirler. Çünkü her insan kendi vatanında mutludur ve başka bir ülkede bulunması

mutsuzluk nedenidir.

[S]uriyeliler bizim misafirlerimizdir. Misafirlerimize elimizden geldiğince ilgilenmeliyiz. Ülke ekonomisine tabii ki katkıları olacaktır. Bunun içinde yasal çalışmalar yapılmalıdır (E, 34, Öğrt., LÜ).

[S]avaş durumunda ekonomik bir külfet olarak görülmemelidir, ülkemiz için misafirdirler (E, 23, Öğrt., LÜ).

[S]avaş bittikten sonra ülkelerine geri dönsünler. Ülke ekonomisine etkisi olumsuzdur. Geçici olarak misafirimiz olurlar (E, 40, Mem., LÜ).

[B]ence Suriyeliler misafir olarak alındılar. Misafirlik bitince(savaş bitince) kendi ülkelerine dönüp, ülkeleri için çalışıp, yeni bir gelecek inşa etmek için çalışmalılar (E,47, Öğrt., LÜ).

Bir katılımcının ifadesine göre, göçmenlere ülkede kaldıkları sürece yardım edilmelidir onlarla ilgilenilmelidir. Bu katılımcı, yasal çalışma yapıldığı takdirde onların Türkiye'nin ekonomisine katkısı olacağına inanmaktadır. Bazı katılımcılara göre, göçmenler ekonomik külfet değildir. Diğer bir kısım katılımcılara göre ise, göçmenler ülkeye kabul edilirken misafir olarak alındılar, misafirlik bitince kendi ülkelerine dönmelidirler. Ülkelerine dönerek kendi ülkelerinin imarı için çalışmalıdırlar. Ülkede kaldıkları sürece ekonomiyi olumsuz etkilemektedirler.

[Y]ardıma muhtaç oldukları için dinimin gereği yardım yapılmasını olumlu buluyorum. Suriyelilerin ülke ekonomimize olumlu katkı sağladığını sanmıyorum (E, 36, Öğrt., LÜ).

Her ne kadar Türkiye'nin ekonomisine olumsuz etkisi olsa da; bu katılımcıya göre, İslamiyet'in gereği olarak görülen göçmenlere yardım yapılması olumlu karşılanmaktadır.

[B]ir ülkeye aidiyet duygusu taşıması için bir insanın orda kalması gerekmez. Kültürel, dinsel ve tarihsel bağlarımız olan Suriyeliler kardeşlerimizdir ve biz onlardan sorumluyuz (E, 27, Öğrt., LÜ).

Kültürel, dinsel ve tarihsel bağlarımız göçmenlerin ülkeye aidiyet taşıması için yeterlidir. Bu katılımcı gibi göçmenleri kardeş olarak gören diğer katılımcı ise “ *[S]avaş mağduru olan din kardeşlerimizdirler (K, 32, Müh.,LÜ).*” ifadesini kullanmıştır.

Göçmenleri bir yük veya asalak olarak görenlerin oranı, % 15,7'dir. Bu kesim içerisinde bulunan bazı katılımcılar şu ifadelerde bulunmuşlardır:

[Ü]lkede yüzlerce üniversite mezunu gençlerimiz varken, işsiz gezerlerken onlara ve dar geçinen ailelere uzanması gereken elin ve sağduyunun kendi vatandaşımıza yönelik olmasını isterim. Şahsım adına. Göçmenler bu ülkenin

bir kamburu olarak kalacaktır (E, 42, Mem.,LÜ).

[3]Milyon Suriyelinin Türkiye'ye gelmiş olması ekonomimizi ezer niteliktedir. Birçoğu nitelikli olmayıp ekonomiye yüküdür. Çoğu bakıma muhtaç durumdadır. Türkiye de çok güçlü bir ekonomiye sahip değildir (E,31, Öğrt., LÜ).

[B]ir anda 3(üç) Milyon kişinin ülkede istihdam edilmesi ebetteki ekonomiye yük olacaktır (E, 26, Mem.,LÜ).

42 yaşındaki erkek katılımcıya göre, göçmenler kambur; diğer iki katılımcıya göre ise yükür. Bazı katılımcılar açısından, göçmenler niceliksel olarak ekonomiyi sarsacak sayıdadırlar. Bunun yanında niteliksel açıdan da göçmenlerin yeterli olmadıkları düşünülmektedir. Göçmenleri kambur olarak niteleyen katılımcı, Türkiye'nin insanlarına yardım edilmesini ve sağduyu gösterilmesini istemektedir.

[T]ürk insanının iyimserliğini kullanıp asalak gibi yaşıyorlar (E, 35, Öğrt., LÜ).

[S]uriye'de savaş kötü, tamam, çocukların ve kadınların gelmesi doğal; ama erkeklerinin bizim sahil kasabalarında eğlenmesinin bizim ekonomimize bir katkısı yoktur. Asalak, beşeşten geçinmeyi iş bilen üretime katkısı olmayan insanlardır (E, 41, Mad. Tek., LÜ).

Savaşın etkilerini kabul eden katılımcıya göre çocuklar ve kadınlar diğer göçmenlerden ayrı tutulmalıdır. Bu katılımcı açısından, göçmen erkeklerin sahil kasabalarında eğlenmesinin Türkiye'nin ekonomisine katkısı olmayacaktır. Bu katılımcıyla aynı düşünceleri paylaşan diğer katılımcı ise göçmenlerin bizim insanımızın iyimserliğini kullanarak asalak gibi yaşadığını söylemektedir.

[B]enim şehrimde Suriyeliler sadece dilenci olarak şehir merkezindeler, bu durum hem üzücü hem de dağınık bir yaşantıya neden oluyor (K,35,Öğrt., LÜ).

[E]konomik olarak bize yük oluşturuyorlar. Çalışmayıp dileniyorlar ve ayrıca vergi alınmadan bizden daha iyi imkân sunulmaya çalışılıyor (K, 26, Öğrt., LÜ).

Göçmenlerin dilenci olarak şehir merkezlerinde olmasını üzücü bir durum olarak gören katılımcı, onların dağınık yaşantıya neden olduğunu düşünmektedir. Diğer katılımcı açısından, dilenen ve çalışmayan göçmenlere iyi imkânların sunulması ekonomik olarak bize yükür.

2.6.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki

Tablo 21: Katılımcıların Cinsiyetleri ile Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki

		Türkiye'deki göçmenlere ilişkin kanaatinizi en iyi aşağıdakilerden hangisi ifade eder?							Toplam
		Asalaklardır (Dilenci)	Din Kardeşlerimizdir	Bize yük olan insanlardır	Ülkemizde misafirdirler	Zulümden kaçan insanlardır	Diğer		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	1	5	34	54	96	14	204
		%	0,5	2,5	16,7	26,5	47,1	6,9	100
	Erkek	f	7	36	31	67	104	21	266
		%	2,6	13,5	11,7	25,2	39,1	7,9	100
Toplam		f	8	41	65	121	200	35	470
		%	1,7	8,7	13,8	25,7	42,6	7,4	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır

Katılımcıların cinsiyetleri ile göçmenlere ilişkin kanaatleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Kadınların % 17,2'si, erkeklerin % 14,3'üne göre göçmenler birer yük ve asalaklardır. Bu düşüncede olan katılımcıların bazıları şunları ifade etmişlerdir:

[A]çlık sınırı altında yaşayan insan varken onlar da ülkemize yük olmaktadır (K,27, Öğrt., LÜ).

[E]konomik gücü iyi olmayan vasıfsız göçmenler ekonomiye yük oluşturmaktadırlar (E, 44, Öğrt., LÜ).

[K]esinlikle ekonomiye katkıları olmadı. Zaten her şey kötü giderken artı bir yük daha eklendi iyi olması olanaksız (E,40, Öğrt., LÜ).

Katılımcılardan biri görüşünde, Türkiye'nin ekonomisinin iyi olmadığını kastederek ekonomik açıdan göçmenleri yük olarak görmektedir. Bazı katılımcılara göre ise ülkedeki her şey kötü giderken, ekonomik gücü olmayan vasıfsız göçmenlerin ekonomiye bir getirileri olmayacaktır. Farklı düşünen bir katılımcı göçmenlerin ekonomiye katkıları noktasında bir sınır çizerek “[Ç]adırlarda ikamet edenler için katkı değil; bir yük olarak düşünülebilir (E, 40, Öğrt., LÜ).” ifadesini kullanmıştır.

Kadınların % 76,1'ine göre erkeklerin % 77,8'ine göre ise, göçmenler ‘din kardeşi, misafir ve zulümden kaçan insanlardır.’ böyle düşünen görüşmecilerin bir kısmı ifadelerinde şunları belirtmişlerdir:

“*Bunlar, din kardeşimiz olduğu için hiçbir sakınca bulunmamaktadır (E, 43, İ.M.Yrd., LÜ).*” diyerek, göçmenlerin ülkede kalmasını hoş karşılayan bu katılımcıyla aynı düşünceye sahip bir başka katılımcının, “*Hepimiz din kardeşiyiz, bu dünya bize yeter (E, 23, Öğrt., LÜ)*” . sözü ümmet bilincine haiz, dini referansları güçlü ifade biçimlerinin her iki katılımcıda bulunduğunu göstermektedir.

[Z]or durumda olan insanlara insanlık adına el uzatmak gerekir, fakat bir sınırı vardır. Onlar ülkemizde sadece misafir (K, 24, Öğrt., LÜ).

Katılımcının ifadesine göre göçmenler ‘misafir’ olarak görülmektedir. Bu katılımcı açısından misafirlik zorunluluktan kaynaklanmıştır. İnsanlık adına göçmenlere el uzatmak gerekir ama bunun bir sınırı olmalıdır. Göçmenleri misafir olarak gören başka bir katılımcı ise, onlara her imkanın tanınmasına karşı çıkararak “*[Z]ulüm gördükleri için misafir olarak ağırladığımız Suriyelilere, neden evimizin tapusunu verdiğimizize bir anlam veremiyorum (K, 30, Z. Y.Müh., LÜ).*” demiştir.

[G]öçmenleri insan olarak gördüğüm için; ekonomik katkı ya da zarar açısından bakmıyorum, sadece insani olarak bakıyorum. Bir insanı fayda yarar ilişkisine göre değerlendirmek gerekirse Türkiye Cumhuriyeti’nde, Türkiye’ye zararından başka, niteliği olmayan zihniyet ve insanların sınır dışı edilmesini isterdim. Ama bunu istemek ne kadar yasal değilse onlara bir ekonomik faktör olarak(Fayda/zarar) olarak bakmakta o kadar yasal değil (K, 30, Mem., LÜ).

Katılımcıya göre, göçmenlere ekonomik faktör olarak bakılmamalıdır. Ülkeye faydası olmayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıyla birlikte de yaşamaktayız. Fayda ve zarar ilişkisine bakarak insanlarla birlikte yaşama fikri doğru görülmemelidir. Olaya fayda ve zarar ilişkisine göre bakılarak bir yasal çerçeve çizilirse zararı olan insanlar kim olursa olsun ülkeden sınır dışı edilmelidirler. Böyle bir görüş ne kadar yasal değilse, göçmenleri ekonomik bir faktör olarak görmekte yasal değildir. İnsani bakış açısı bunu gerektirmektedir.

Araştırmamızda göçmenlere ilişkin kanaatlerde, genel olarak, erkeklerin kadınlara göre daha olumlu bir yaklaşım içerisinde olduğu görülmektedir. Kamu çalışanlarının çok azı göçmenleri dilenci olarak, yine az bir kısmı bize yük olan insanlar olarak görmekte iken; din kardeşi ve zulümden kaçan insanlar olarak görmeleri, toplumsal kabul açısından önemlidir. Katılımcıların, yorumlarında göçmenlerin misafir olarak görülmesi, geçicilik üzerine bina edilmiş düşüncelerin olduğunu göstermektedir.

2.6.2. Katılımcıların Aylık Geliri ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki

Tablo 22: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki

		Türkiye'deki göçmenlere ilişkin kanaatinizi en iyi aşağıdakilerden hangisi ifade eder?							Toplam
		Asalaklardır (Dilenci)	Din Kardeşlerimizdir	Bize yük olan insanlardır	Ülkemizde misafirdirler	Zulümden kaçan insanlardır	Diğer		
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	4	9	13	14	23	5	68
		%	5,9	13,2	19,1	20,6	33,8	7,4	100
	2501-5000 TL	f	5	32	51	105	172	30	395
		%	1,3	8,1	12,9	26,6	43,5	7,6	100
	5001 TL ve üzeri	f	0	0	0	2	4	0	6
		%	0	0	0	33,3	66,7	0	100
Toplam		f	9	41	64	121	199	35	469
		%	1,9	8,7	13,6	25,8	42,4	7,5	100

(χ^2) P: 0,13 > 0,05 olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 67,6'sı göçmenleri zulümden kaçan insanlar/misafir veya din kardeşi olarak görürken; % 25'i ise göçmenleri birer yük veya asalak olarak nitelendirmektedir. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların % 78,2'si göçmenleri zulümden kaçan insanlar/misafir veya din kardeşi olarak görürken; % 14,2'si ise göçmenleri birer yük veya asalak olarak nitelendirmektedir. Aylık geliri 5001 TL ve üzeri olanların tamamı göçmenleri zulümden kaçan veya misafir olarak görmektedir.

Genel olarak bakıldığında aylık gelir yükselirken göçmenleri misafir veya zulümden kaçan insanlar olarak görülme oranlarının arttığı; aylık gelir düşüktüçe göçmenleri dilenci veya yük olarak görme eğilimlerinin arttığı görülmektedir. Aylık geliri yüksek olanlarda, göçmenlere ilişkin kanaatlerin olumlu olduğu; aylık gelirin düşük olduğu kesimlerde ise bu kanaatlerin olumsuz olduğunu söyleyebiliriz.

2.6.3 Katılımcıların Yaşı ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki

Tablo 23: Katılımcıların Yaşı ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki

		Türkiye'deki göçmenlere ilişkin kanaatinizi en iyi aşağıdakilerden hangisi ifade eder?							Toplam
		Asalaklardır(Dilenci)	Din Kardeşlerimizdir	Bize yük olan insanlardır	Ülkemizde misafirdirler	Zulümden kaçan insanlardır	Diğer		
Yaşınız	18-25	f	0	4	8	24	25	6	67
		%	0	6	11,9	35,8	37,3	9	100
	26-45	f	5	30	54	94	171	30	384
		%	1,3	7,8	14,1	24,5	44,5	7,8	100
	46 ve üstü	f	4	8	5	7	12	1	37
		%	10,8	21,6	13,5	18,9	32,4	2,7	100
Toplam		f	9	42	67	125	208	37	488
		%	1,8	8,6	13,7	25,6	42,6	7,6	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 77'si, göçmenleri zulümden kaçan insanlar/misafir veya din kardeşi olarak görmektedir. % 11,9'una göre ise göçmenler bize yüküdür. Yaşı 26-45 arasında olanların % 76,8'i, zulümden kaçan insanlar/misafir veya din kardeşi; % 15,4'ü göçmenleri birer yük veya asalak olarak nitelendirmektedir. 46 yaş ve üzerindekiilerin % 72,9'u göçmenleri zulümden kaçan insanlar/din kardeşi veya misafir, % 24,3'ü yük veya asalak olarak görmektedir.

Yaş aralığı arttıkça göçmenleri asalak/dilenci, yük ve ya din kardeşi olarak görme eğilimleri artarken; yaş aralığı azaldıkça göçmenleri zulümden kaçan veya misafir görme eğilimlerinin arttığı görülmektedir. Bu bilgilere dayanarak orta ve üst yaş grubundakilerin (genç yaş grubunda olanlarda ise sadece göçmenleri din kardeşi olarak görenlerin) olumlu fikirlere sahip olduklarını; gençlerde ise genellikle göçmenlere ilişkin nitelemelerinin olumsuz olduğunu söylemek mümkündür.

Göçmenleri misafir olarak gören katılımcıların bir kısmı göçmenlere şefkat duyup onları birer sığınmacı olarak algılayan, bir kısmı ise bir yük veya asalak olarak

nitelendirmektedir.

Göçmenlerin misafir olarak gören ve onların varlığına tahammül edilmesi gerektiğini söyleyen bir kısım görüşmeci, *[S]avaş bitince misafirlikleri bitip ülkelerine geri dönmelidirler (K, 29, Z. Y. Müh); [A]ncak misafir olmalarını isterim (E, 30, Öğrt., LÜ)* şeklinde konuşarak, göçmenlerin birer misafir olduğunu ve onlara tahammül edilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Göçmenlere misafir diyen; ancak onların misafirlik bitikten sonra ülkelere dönmeleri gerektiğini söyleyen bir kısım görüşmeci ise şunları söylemiştir.

[T]ürkiye birden fazla etnik kökenin bir arada yaşadığı ve hepsinin haklarının korunduğu bir ülkedir. Ancak Suriyeliler çok yüksek rakamlarda ülkeye kabul edildikleri ve toplumsal huzuru bozup suçları arttırdıkları ve ekonomiyi sekteye uğrattıkları için sadece misafir edilmelidir(K, 24, Sos., LÜ).

[Ü]lkemizde misafir olmalarına rağmen asalak gibi hareket ediyorlar. Kesinlikle ekonomimize kambur oluşturmaktadır(K, 28, Mem.,LÜ).

[Ü]lke ekonomisi üzerinde yük olduklarını düşünüyorum (K, 43, Sm. Öğrt.,LÜ).

Bu şekilde düşünen görüşmecilere göre göçmenler, sığınma gerekçeleri ortadan kalkana kadar misafir olan kimselerdir. Nitekim misafir olarak anılmayan bu göçmenlerin bir kısmını bazı görüşmeciler bir yük olarak görürken, bir kısmı ise özellikle yüksek sayılarda olduklarında göçmenlerin zararlı olabileceklerini ve toplumsal huzuru bozabileceklerini düşünmektedir. Buna göre göçmenler toplumun içinde bir kısım insan tarafından zorunlu şartlar ortadan kalkıncaya kadar tahammül edilmesi gereken varlıklar olarak görülmektedir. Göçmenleri misafir olarak gören görüşmecilerin bir kısmına göre, savaş bittikten sonra göçmenleri misafirlikleri de sona ermelidir. Ancak 24 yaşında kadın görüşmecinin ifade ettiği üzere, Türkiye farklı etnik kökenden insanların birlikte yaşayabildiği bir ülkedir.

2.6.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri Hakkındaki Görüşleri ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki

Tablo 24: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri Hakkındaki Görüşleri ile Türkiye'deki Göçmenlere İlişkin Kanaatleri Arasındaki İlişki

		Türkiye'deki göçmenlere ilişkin kanaatinizi en iyi aşağıdakilerden hangisi ifade eder?							Toplam
		Asalaklardır (Dilenci)	Din Kardeşlerimizdir	Bize yük olan insanlardır	Ülkemizde misafirdirler	Zulümden kaçan insanlardır	Diğer		
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	0	1	0	1	1	2	5
		%	0	20	0	20	20	40	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	0	9	1	6	12	0	28
		%	0	32,1	3,6	21,4	42,9	0	100
	Evet dönmelidirler	f	9	30	68	113	188	34	442
	%	2,0	6,8	15,4	25,6	42,5	7,7	100	
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	0	2	0	3	8	1	14
		%	0	14,3	0	21,4	57,1	7,1	100
Toplam		f	9	42	69	123	209	37	489
		%	1,8	8,6	14,1	25,2	42,7	7,6	100

(χ^2) P: 0,001<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Savaş bittikten sonra göçmenler ülkelerine 'dönmemelidir' diyenlerin % 60'ı göçmenleri zulümden kaçan insanlar/misafir veya din kardeşi olarak görmektedirler. Savaş bittikten sonra göçmenlerin 'bir kısmı dönmelidir' diyenlerin % 96,4'ü göçmenleri zulümden kaçan insanlar/misafir veya din kardeşi olarak görürken; % 3,6'sı ise göçmenleri bir yük olarak görmektedirler. Savaş bittikten sonra göçmenler 'evet dönmelidirler' diyenlerin % 74,9'u göçmenleri zulümden kaçan insanlar/misafir veya din kardeşi olarak görürken; % 17,4'ü ise göçmenleri birer yük veya asalak olarak değerlendirmektedir.

Göçmenlerin tamamı veya bir kısmı savaş bittikten sonra ülkelerine 'dönmemelidirler' diyenler ile savaş bittikten sonra da göçmenler ülkelerine 'dönmemelidir' diyenlerin geneline göre, göçmenler zulümden kaçan insanlar/misafir veya din kardeşidir.

Göçmenleri asalak/dilenci veya yük olarak görenlerin sadece, savaş bittikten sonra göçmenlerin 'bir kısmı veya tamamı dönsün' diyenler olduğu görülmektedir. Ancak, böyle düşünenlerin oranı düşüktür.

2.7. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN SAVAŞ MAĞDURU OLUP OLMADIĞI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 25: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı Hakkındaki Görüşleri

Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?		
	<i>f</i>	%
Evet, savaş mağdurudurlar	230	46,7
Hayır, savaş mağduru değildirler	38	7,7
Bir kısmı savaş mağdurudur	211	42,9
Fikrim yok	13	2,6
Toplam	492	100

Katılımcıların, % 46,7'sine göre göçmenlerin tamamı savaş mağdurudur, % 42,9'una göre bir kısmı savaş mağdurudur, % 7,7'sine göre hiçbir göçmen savaş mağduru değildir. Katılımcıların % 89,6'sına göre göçmenlerin tamamı veya bir kısmı savaş mağduru iken; % 7,7'sine göre ise hiçbiri mağdur değildir. Tablodan elde edilen verilere göre göçmenlere ilişkin olumlu kanaatlerin yüksek olduğu görülmektedir. Bu da katılımcıların hümanist bir bakış açısına sahip oldukları anlamında değerlendirilebilir.

[B]u insanlar savaş mağduru ama Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısı bu kadar sığınmacıyı kabul etmeye ne kadar uygun bu sorgulanmalı. Birçok ülke sığınmacı kabul etmezken Türkiye'de milyonlarca sığınmacı olması, bence bizim vatandaşlarımıza bir haksızlık. Evrensel bazı örgütlerin (BM gibi) bu duruma müdahale etmesi gerekiyor (K, 27, Öğrt., LÜ).

Sığınmacı sayısının fazla olduğunu düşünen katılımcı açısından, Türkiye'de milyonlarca sığınmacının bulunması ülkeye yapılan bir haksızlıktır. Ülkenin sosyo-ekonomik yapısı buna müsait değildir. Birçok ülke göçmenleri, sığınmacıları kabul etmemektedir. Bu katılımcıya göre, evrensel örgütler üzerine düşen görevi yapmalı ve Türkiye'nin yükünü hafifletmelidir.

[G]öçmenlere bakış açım pozitif ağırlıklı onların tamamen savaş mağduru olduklarını düşünüyorum. Aile ve evladı kaybetme korkusuyla ülkelerinin terk

etmiş olmaları çok normal. Elbette Aylan bebekler ümran bebekler ve daha niceleri yaşmalı, büyümeli hiçbir canlı bu şekilde ölümü hak etmiyor. Her milletin iyisi de kötüsü de var burada önemli olan suç işleyen suça eğilimi olan Suriyelilere kesin cezalar verilmeli. Düşene sahip çıkmak, çocukları savunmak bizim boynumuzun borcudur (K,30,, Öğrt., LÜ).

Katılımcıya göre iyi-kötü insan her ülkede vardır. Önemli olan bunları ayırt ederek gerekeni yapmaktır. Bu katılımcı açısından göçmenler tamamen savaş mağdurudur; çünkü aile ve evlatlarını kaybetmek korkusuyla ülkelerini terk etmişlerdir. Muğla'nın Bodrum ilçesinde 2015 yılında Yunanistan'ın adalarına geçmek isteyen 12 Suriyeli mülteci yaşamını yitirmişti. Yaşamını yitirenler arasında bu felaketin sembolü olan 3 yaşındaki "Aylan bebek" ve 2016 yılının Ağustos ayında Suriye'nin Halep kentinde meydana gelen hava saldırısında enkaz altından çıkarılan 5 yaşındaki "Ümran bebek" olaylarının etkisinde olduğu görülen katılımcıya göre, Aylan ve Ümran bebekler gibi niceleri yaşmalıdır. İnsancıl bakış açısıyla bakılmalı, düşene sahip çıkılmalı ve özellikle çocuklar korunmalıdır.

[H]er insanın en temel hakkı olan "yaşama hakkı" çerçevesinde bir Suriyelinin bu ülkenin vatandaşı olması bizleri rahatsız etmemelidir. Onların yerinde biz de olabilirdik. Bir insanın başka bir ülke topraklarında yaşaması bizi rahatsız edecekse bu bumerang gibi bize geri döner o zaman biri çıkar derki " Almanya'daki bütün Türkler ülkelerine dönmelidir. Dünya küçük bir köy olmuştur. Onlar savaş mağdurudur. Onların acılarını hissetmeliyiz. Tolstoy'un dediği gibi " Acı duyabiliyorsan canlısın, başkalarının acısını duyabiliyorsan insansın." (E,37, Öğrt., LÜ).

Tolstoy'un meşhur sözüyle bitirdiği cümlesinde insani duyguların önemine değinen katılımcıya göre, dünya küresel bir köydür. Bu köyde, yaşama hakkı çerçevesinde göçmenlerin Türkiye'nin vatandaşı olmasından rahatsızlık duymamaktadır. "Kıvrık bir sopaya benzeyen ve fırlatıldığında geri dönen, ağaçtan yapılma bir av aracı" (TDK, 2017) anlamında olan bumerang kelimesiyle, empati kurarak, göçmenlere karşı duyulacak rahatsızlığın bumerang etkisiyle bize döneceğini söylemektedir.

[V]atandaş olmaları konusunda benim için bir sıkıntı yok çünkü savaş mağduriyetleri var. Şu an onlarda ülkelerinde savaş olmasını istemezlerdi. Benim için kötü hissetmemi gerektiren bir durum değil (K,29, Öğrt., LÜ).

[B]izim askerimiz Suriye'de onların vatanlarını kurtarmak için savaşırken özellikle genç erkekleri görünce kızıyorum. Gidip vatanları için mücadele etmeliler kadınlar ve çocuklar daha mağdur onlar için ayrıcalık tanınabilir (K, 27, Öğrt., LÜ).

Savaş nedeniyle göçmenlerin mağduriyetlerinin katılımcılar tarafından anlayışla karşılandığı katılımcıların ifadelerinde görülmektedir. Katılımcılara göre, savaşların olmasını kimse istemediğinden; göçmenlerin vatandaş olması insanın kendini kötü hissetmesini gerektirecek bir durum olarak görülmemelidir. 27 yaşındaki kadın katılımcıya göre, savaş mağduru olarak kadınlar ve çocuklar gibi özel ihtiyaç sahipleri mağdur olarak kabul edilmelidir. Bunlara ayrıcalık tanınmalıdır. Öte yandan bu ülkenin askerleri onların vatanlarını kurtarmak için savaşırken, göçmenler içerisinde genç olanlar da kendi vatanları için mücadele etmelidir. Bu katılımcı bir bakıma göçmenler arasında mağduriyet tanımlamasını yaparken ayırım yapmıştır. Gençleri ve savaşacak durumda olanları mağdur olarak görmezken; kadınları ve çocukları mağdur olarak görmektedir.

2.7.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 26: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?				Toplam	
		Evet, savaş mağdurlardır	Hayır, savaş mağduru değildirler	Bir kısmı savaş mağdurdur	Fikrim yok		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	89	14	95	5	203
		%	43,8	6,9	46,8	2,5	100
	Erkek	f	132	18	107	7	264
		%	50	6,8	40,5	2,7	100
Toplam		f	221	32	202	12	467
		%	47,3	6,9	43,3	2,6	100

(χ^2) P: 0,57 >= 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Katılımcıların cinsiyeti ile göçmenlerin savaş mağduru olup olmadığı hususundaki görüşleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmektedir. Kadınların % 43,8'ine erkeklerin % 50'sine göre göçmenler savaş mağdurdur.

[V]atandaş olmalarından rahatsız oluyorum. Bir mağduriyet olduğunu kabul ediyorum (K, 23, Öğrt., LÜ).

[T]ürkiye'nin bölgedeki öneminin ne derece olduğu büyük bir ülke olduğu ve mağdur vatandaşların sığınacağı bir liman olduğu hissi beni duygulandırıyor (E, 45, İ.M. Yard., LÜ).

23 yaşındaki kadın katılımcı, göçmenlerin mağduriyetini hoşgörüle karşılanmaktadır. Bu katılımcı, göçmenlerin vatandaş olmalarından rahatsızlık duymaktadır. 45 yaşındaki erkek katılımcı, göçmenlerin mağduriyetini kabul etmekte ve ülkeyi bir limana benzetmektedir. Bu benzetmesi kendisini duygulandırmaktadır. Bu katılımcıya göre Türkiye, mağdur vatandaşların sığınağıdır.

Kadınların % 6,9'u, erkeklerin % 6,8'ine göre göçmenler savaş mağduru değildirlir.

[T]ürk vatandaşı bu kadar mağdurken göçmenleri istemiyorum. Her ne kadar ülkesinde savaş olsa da oraya gitmeli, Türkiye kendine yeterli değil ki başkasına kucak açsın (K, 35, Mem., LÜ).

Görüşünü ifade eden katılımcı açısından, mağdur olanlar Türk vatandaşlarıdır. Göçmenler mağdur olarak görülmemelidir. Çünkü ülkedeki mağdur sayısı göçmenlerden fazladır. Ülkenin kendi kendine yetecek güçte olmadığını düşünen bu katılımcı, savaş olsa da göçmenlerin kendi ülkelerine gitmelerini istemektedir.

Kadınların % 46,8'i, erkeklerin % 40,5'ine göre, göçmenlerin tamamı değil de, bir kısmını savaş mağduru. Bu şekilde düşünmeye sahip olan iki katılımcı;

[A]ralarında savaş mağduru olan insanlar olduğunu düşünüyorum, onların sığınmacı olarak kamplarda tutulması kabul edilebilir (E, 28, Zir. Müh., LÜ).

H]epsi savaş mağduru insanlar değildir. Ülkemin nimetlerinden yararlanmaya çalışıyorlar (K, 30, Zir. Müh., LÜ)."

Göçmenlerin bir kısmının savaş mağduru olduğunu söyleyen erkek katılımcı açısından, mağdur olanlar kamplarda tutulabilir. 30 yaşındaki katılımcı ise göçmenlerin bir kısmının mağdur olduğunu; diğer kısmının ise ülkenin nimetlerinden faydalandığını düşünmektedir.

Genel olarak bakıldığında, göçmenleri savaş mağduru olarak gören erkeklerin oranı kadınlara göre yüksek iken; savaş mağduru olarak görmeyenlerde ise kadınların oranı erkeklerden yüksektir. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak kabul edenlerde ise kadınların oranı ise erkeklerden yüksektir. Erkeklerin görüşlerinin kadınlara göre daha olumlu olduğu görülmektedir.

2.7.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 27: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?					Toplam
		Evet, savaş mağdurlardır	Hayır, savaş mağduru değildirler	Bir kısmı savaş mağduru	Fikrim yok		
Yaşınız	18-25	f	34	1	30	2	67
		%	50,7	1,5	44,8	3	100
	26-45	f	180	27	166	9	382
		%	47,1	7,1	43,5	2,4	100
	46 ve üstü	f	15	8	12	1	36
		%	41,7	22,2	33,3	2,8	100
Toplam		f	229	36	208	12	485
		%	47,2	7,4	42,9	2,5	100

(χ^2) P: 0,01 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 50,7'sine göre göçmenler savaş mağduru, % 44,8'ine göre bir kısmı savaş mağduru, % 1,5'ine göre ise savaş mağduru değildir. Yaşı 26-45 arasında olanların % 47,1'ine göre göçmenler savaş mağduru, % 43,5'ine göre bir kısmı savaş mağduru, % 7,1'ine göre göçmenler savaş mağduru değildir. 46 yaş ve üzerindekiilerin % 41,7'sine göre göçmenler savaş mağduru, % 33,3'üne göre bir kısmı savaş mağduru, % 22,2'sine göre göçmenler savaş mağduru değildir.

Yaş aralığı düştükçe, göçmenlerin tamamını veya bir kısmını savaş mağduru olarak nitelendirenlerin oranı artarken; yaş aralığı yükseldikçe göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin oranı düşmüştür. Göçmenlerin savaş mağduru olmadığı görüşünde olanların, en yüksek olduğu katılımcılar daha ileri yaşta olanlardır. Gençlere göre, göçmenler savaş mağduru iken; ileri yaşta olanlara göre savaş mağduru değildirler. Göçmenleri savaş mağduru olarak gören iki katılımcı bu hususta şunları söylemiştir:

“[S]uriyeliler savaş mağdurdurlar. Türkiye ekonomisine olumsuz etkileri vardır (K, 31, Z.Ktb.,LÜ).” diyen katılımcı ile benzer düşüncede olan diğer katılımcıya göre, “[H]er şeye rağmen o insanlar mağdurdurlar (E, 40, Öğrt., LÜ).”

2.7.3. Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 28: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?				Toplam
			Evet, savaş mağdurlardır	Hayır, savaş mağduru değildirler	Bir kısmı savaş mağdurdur	Fikrim yok	
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	29	11	27	2	69
		%	42	15,9	39,1	2,9	100
	2501-5000 TL	f	188	23	171	8	390
		%	48,2	5,9	43,8	2,1	100
	5001 TL ve üzeri	f	2	0	3	1	6
		%	33,3	0	50	16,7	100
Toplam		f	219	34	201	11	465
		%	47,1	7,3	43,2	2,4	100

(χ^2) P: 0,02 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 42'sine göre, göçmenler savaş mağdurdur, %39,1'ine göre göçmenlerin bir kısmı savaş mağdurdur, %15,9'una göre ise göçmenler savaş mağduru değildir. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların % 48,2'sine göre, göçmenler savaş mağdurdur, %43,8'ine göre göçmenlerin bir kısmı savaş mağdurdur, % 5,9'una göre ise göçmenler savaş mağduru değildir. Aylık geliri 5001 TL ve üzeri olanların % 50'sine göre, göçmenlerin bir kısmı savaş mağdurdur, % 33,3'üne göre ise göçmenler savaş mağdurdur.

Aylık gelirle göçmenleri savaş mağduru olarak görme durumu arasında anlamlı bir farklılık yokken, savaş mağduru görmeme veya göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görme durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır. Nitekim gelir düştükçe göçmenleri savaş mağduru olarak nitelendirmeyenlerin oranı artmıştır. Bu durum düşük gelirli olanların milli servetlerini, ekonomik ve sosyal imkânlarını göçmenlerle paylaşmama isteğinden kaynaklanmış olabilir. Öte yandan gelir arttıkça göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin oranı da artmıştır. Buna göre yüksek gelirli olanların göçmenlerin tamamını mağdur olarak görme oranı da düştüğünden; yüksek gelirli olanların göçmenlerin

tamamını mağdur olarak nitelendirme eğilimi de azalmaktadır. Geliri 2501-5000 TL arasında olanlarda, göçmenlerin savaş mağduru olduğuna inananların oranının yüksek olduğu görülmektedir.

2.7.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 29: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?				Toplam
			Evvet, savaş mağdurlardır	Hayır, savaş mağduru değildirler	Bir kısmı savaş mağdurdur	Fikrim yok	
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	2	1	1	0	4
		%	50	25	25	0	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	17	1	9	0	27
		%	63	3,7	33,3	0	100
	Evet dönmelidirler	f	199	33	200	10	442
	%	45	7,5	45,2	2,3	100	
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	9	1	1	2	13
	%	69,2	7,7	7,7	15,4	100	
Toplam		f	227	36	211	12	486
		%	46,7	7,4	43,4	2,5	100

(χ^2) P: 0,01<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini istemeyenlerin % 50'sine göre göçmenler savaş mağdurdur, % 25'ine göre savaş mağduru değildir, % 25'ine göre bir kısmı savaş mağdurdur. Savaş bittikten sonra göçmenlerin bir kısmının dönmelerini isteyenlerin % 63'üne göre göçmenler savaş mağdurdur, % 33,3'üne bir kısmı savaş mağdurdur, % 3,7'sine göre savaş mağduru değildir. Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini isteyenlerin % 45,2'si açısından göçmenlerin bir

kısmı savaş mağdur, % 45'ine göre tamamı savaş mağdurdur, % 7,5'ine göre hiçbiri savaş mağduru değildir. Genel olarak değerlendirildiğinde katılımcılar, göçmenlerin tamamını veya bir kısmını savaş mağduru olarak görmektedirler. Ancak, bazı katılımcılar göçmenlerin savaş mağdurluğunu ve ülkede kalmalarını bazı şartlara bağlamaktadır. Böyle düşünen bir katılımcı şu şekilde ifadede bulunmuştur:

[E]konomiye olumsuz etki yapmaktadır. Çünkü diğer ülkelerden gelen yardımlarla değil milli ekonomi kaynaklarından pay aktarılmaktadır. Ülkemize vatandaş olarak kabul edilmeleri toplumsal mutabakat anlayışına aykırı olacaktır. Olumsuzluklar yaşayacaktır. Demografik yapı bozulacaktır. O yüzden kesinlikle savaşın bitip, barışın sağlandığı zamanda ülkelerine geri dönmelidirler. Savaş bitene kadar ülkemizde kalmalıdır. Çünkü tarih boyunca Türk milleti olarak mazlumun yanında hep yer almıştır, bundan sonra da yanında durmaya devam edecektir (E, 26, Öğrt., LÜ).

Görüşünü ifade eden katılımcıya göre, göçmenlerin varlığı ekonomik, toplumsal ve demografik açıdan olumlu değildir. Bu katılımcıya göre göçmenler savaş mağduru olduğundan savaş bitinceye kadar ülkede kalabilirler. Ancak savaş bittiğinde ülkelerine dönmelidirler.

2.8. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN TÜRKİYE'DE KALMALARINI İSTEYİP İSTEMEDİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 30: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri İle İlgili Görüşleri

Göçmenlerin Türkiye'de kalmasını istemiyorum		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	53	11,1
Katılmıyorum	96	20,0
Fikrim Yok	54	11,3
Katılıyorum	146	30,5
Kesinlikle Katılıyorum	130	27,1
Toplam	479	100

Katılımcıların % 57,8'ine göre göçmenler Türkiye'de kalmamalıdır, % 31,1'ine göre ise göçmenlerin Türkiye'de kalmasında herhangi bir sakınca yoktur. Bu konuda olumsuz düşünenlerin oranı, olumlu düşünenlerin neredeyse iki katıdır. Göçmenlerin toplumsal kabulü açısından mesafeli bir yaklaşımın olduğunu anlaşılmaktadır.

[Ü]lkemde istemiyorum. Ekonomimize zararlıdırlar, onlar için yapılan yardımlar ile ülkemiz için çok önemli proje yapılabilirdi (40, LÜ).

[K]esinlikle geri gönderilmeliler. Onlarda Bulgar göçmenleri gibi yarın bizden çok zengin olup hiçbir yere gitmeyecektir. Şimdiden defolup gitsinler. (E, 50, Ka., Lİ)

40 yaşındaki görüşmeci, göçmenlerin Türkiye'nin ekonomisine zararları olduğunu düşündüğünden; onların ülkede kalmalarını istememektedir. 50 yaşındaki görüşmeciye göre ise mevcut göçmenler bir zamanlar Bulgaristan'dan gelen göçmenler gibi zengin olup gitmeyeceklerdir. Bu nedenle göçmenlere zengin olma fırsatı verilmeden bir an önce ya gönderilmelidirler ya da gitmeleri sağlanmalıdır.

[K]endi ülkesine hayrı olmayan bir milletin benim ülkeme hayrı dokunmaz. kesinlikle ülkemi terk etmelidir (K, 33, Öğrt., LÜ).

Kendi ülkesine hayrı olmayan insanların bizim Türkiye'ye hayrı olmayacağını düşünen katılımcı, göçmenlerin ülkeyi terk etmesini istemektedir. Bu katılımcıyla benzer düşünceyi paylaşan bir başka katılımcı ise “[B]en onları görmekten ve onların ülkemde olmalarından rahatsızlık duyuyorum, istemiyorum (K, 46, Öğrt., LÜ).” ifadesini kullanmıştır.

2.8.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 31: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum					Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Cinsiyetiniz	Kadın	f	11	41	27	60	58	197
		%	5,6	20,8	13,7	30,5	29,4	100
	Erkek	f	40	50	25	81	62	258
		%	15,5	19,4	9,7	31,4	24	100
Toplam		f	51	91	52	141	120	455
		%	11,2	20	11,4	31	26,4	100

(χ^2) P: 0,01 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Erkeklerin %34,9’u kadınların %26,4’ü, göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemektedir. Kadınların % 59,9’u, erkeklerin % 55,4’ü Türkiye’de kalmasını istememektedir. Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemeyenlerin oranı, isteyenlerin oranının neredeyse iki katı kadardır. Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını daha çok isteyen erkekler iken; istemeyenler ise kadınlardır. Erkeklerin, kadınlara oranla kararlarının olumlu olduğu söylenebilir.

2.8.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 32: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Yaşınız	18-25	f	6	17	16	18	10	67
		%	9	25,4	23,9	26,9	14,9	100
	26-45	f	37	72	34	118	111	372
		%	9,9	19,4	9,1	31,7	29,8	100
	46 ve üstü	f	9	5	3	9	8	34
		%	26,5	14,7	8,8	26,5	23,5	100
Toplam		f	52	94	53	145	129	473
		%	11	19,9	11,2	30,7	27,3	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 34,3’ü, göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isterken % 41,8’i istememektedir. Yaşı 26-45 arasında olanların % 29,3’ü, göçmenlerin ülkemizde kalmasını isterken, % 61,6’sı istememektedir. 46 yaş ve üzerindeki % 41,2’si, göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isterken, % 50’si istememektedir. Gençler ile 46 ve üzeri yaşta olanların, göçmenlerin Türkiye’de kalmalarına olumlu yaklaştıkları görülürken; orta yaşta katılımcıların, göçmenlerin Türkiye’de kalmalarına yaklaşımlarının olumsuz olduğu görülmektedir.

Yakın dönemde bu alanın sorunlu görülmesinin en önemli sebeplerinden biri de, Türkiye açısından bir beka sorunu olan ve sınırlarımız boyunca varlığını hissettiren terör koridoru ve bu koridorun yaşattığı güvenlik sorunlarıdır. Kamuoyunda yer yer Ortadoğu’nun kendi problemi olarak lanse edilen bu gelişmeler; göçmenlerin varlığını daha da problematik kılmaktadır. Bununla birlikte, nispeten uzun bir dönem geçse bile, hala göçmenlerin varlığı bir güvenlik sorunu olarak da görülebilmektedir. Nitekim sözü edilen bu büyük kitlenin ülke sınırlarına kabulünde yeterince güvenlik kontrolünün yapılıp yapılmadığı, bu konuda tereddüde yer verilmeyecek şekilde sürecin kontrol altında yürütüldüğüne dair inançlarda kesin ve kati değildir. Bu hususta bazı katılımcılar şunları ifade etmişlerdir:

“[B]u vatanın vatandaşı eğer bizsek; onlar bu ülkede yer almamalıdır. Bizim haklarımızdan, Türk vatandaşı varken bizden fazla yararlanmamalıdır (K,24, İ.Mat. Öğrt, LÜ).” Görüşmeci, göçmenlerin kendi ülkelerinin vatandaşı olduğunu belirtmektedir. Benzer görüşü paylaşan başka bir katılımcı ise “[O]nlar Suriye vatandaşıdır. Gitsin topraklarını savunsunlar (E, 59, Lİ).” demiştir.

2.8.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 33: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum					Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	8	15	8	17	19	67
		%	11,9	22,4	11,9	25,4	28,4	100
	2501-5000 TL	f	44	73	42	124	100	383
		%	11,5	19,1	11,0	32,4	26,1	100
5001 TL ve üzeri	f	0	2	1	0	3	6	
	%	0	33,3	16,7	0	50	100	
Toplam		f	52	90	51	141	122	456
		%	11,4	19,7	11,2	30,9	26,8	100

(χ^2) P: 0,65 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 34,3’ü göçmenlerin Türkiye’de kalmalarını isterken; % 53,7’si kalmalarını istememektedir. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların % 30,5’i göçmenlerin Türkiye’de kalmalarını isterken, % 58,5’i kalmalarını istememektedir. Aylık geliri 5000 TL ve üzeri olanların % 33,3’ü göçmenlerin Türkiye’de kalmalarını isterken; % 50’si kalmalarını istememektedir.

Aylık gelir azaldıkça, göçmenlerin Türkiye’de kalmalarını isteyenlerin oranı artmıştır. Aylık gelir yükseldikçe göçmenlerin kalmalarını isteyenlerin oranı düşmüştür. Diğer taraftan, göçmenlerin ülkede kalmalarını istemeyenlerin en fazla olduğu kesim, orta gelirli katılımcılar ile düşük gelirli kişilerdir. Göçmenlerin ülkede kalmalarını istemeyen bazı katılımcılar bu görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir:

[S]avaş ve zulüm bittikten sonra ülkelerine geri gönderilmelidir (E,38,

Mem.,LÜ).

Savaş ve zulüm bittikten sonra göçmenlerin ülkelerine gönderilmeleri isteyen katılımcıyla, benzer görüşe sahip olan diğer katılımcı ise göçmenlerin geri gönderilmesine gerek olmadığını, zaten döneceklerini “[Ü]lkeleri yeniden huzura kavuşunca zaten geri döneceklerdir (E,30, Öğrt., LÜ).” şeklinde belirtmiştir.

Göçmenlerin Türkiye’de olmasından ve onları görmekten rahatsız olan bir görüşmeci “[Ü]remekten başka dertleri olmayan bu şahıslar “defolup” gitsinler (E, 37, Müh., LÜ).” demiştir. Bu görüşmeciyle aynı fikirde olduğunu düşündüğümüz başka bir katılımcı ise göçmenlerin ülkede kalmalarını istemediğini “[B]en onları görmekten ve onların ülkemde olmalarından rahatsızlık duyuyorum, istemiyorum (K, 46, Öğrt., LÜ).” diyerek ifade etmiştir.

2.8.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 34: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyor	Katılmıyor	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	31	56	31	61	38	217
		%	14,3	25,8	14,3	28,1	17,5	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	2	1	2	4	28	37
		%	5,4	2,7	5,4	10,8	75,7	100
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f	15	38	18	75	60	206
		%	7,3	18,4	8,7	36,4	29,1	100
	Fikrim yok	f	3	1	3	3	3	13
		%	23,1	7,7	23,1	23,1	23,1	100
Toplam		f	51	96	54	143	129	473
		%	10,8	20,3	11,4	30,2	27,3	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin savaş mağduru olduğunu düşünenlerin % 40,1’i onların ülkede kalmalarını isterken; % 45,6’sı ise istememektedir. Göçmenler savaş mağduru değildir

diyenlerin % 8,1'i onların kalmalarını isterken; % 86,5'i ise istememektedir. Göçmenlerin bir kısmı savaş mağduru diyenlerin % 30,8'i onların ülkede kalmasını isterken; % 46,2'si ise istememektedir. Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça, onların ülkede kalmalarını isteyenlerin oranı da artmaktadır. Bu da göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin, onların Türkiye'de kalmalarına olumlu yaklaştıklarını göstermektedir. Göçmenler 'savaş mağduru değildir' diyenlerle beraber göçmenlerin 'bir kısmı savaş mağduru' diyenlerin, göçmenlerin Türkiye'de kalmalarına olumsuz yaklaştıklarını tablodaki verilere bakarak söylemek mümkündür.

[G]öçmenlerin Suriye de yaşamış olduğu acılardan üzüntü duyuyorum. İnsani yönden devletimizin sığınmacıların yaşamış olduğu acıları biraz olsun hafifletebilmiş olmasını destekliyorum. Fakat sığınmacıların uzun vadede ülkemizde yaratacağı etkiden de içten içe rahatsızlık duymaktayım (K, 27, Öğrt., LÜ)

Göçmenlerin yaşadığı acılardan üzüntü duyduğunu ifadesinde belirten 27 yaşındaki kadın katılımcı, devletin göçmenlere yardımlarda bulunarak acılarını hafifletmesini desteklemekle birlikte; şartlı bir kabulü uygun görmektedir. Uzun vadede göçmenlerin kalmasını istememektedir ve bundan rahatsızlık duymaktadır.

2.9. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERE YASAL ÇALIŞMA İZİNİ VERİLİP VERİLMEMESİ HUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 35: Katılımcıların Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hususundaki Görüşleri

Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	142	30,1
Katılmıyorum	115	24,4
Fikrim Yok	88	18,7
Katılıyorum	93	19,7
Kesinlikle Katılıyorum	33	7,0
Toplam	471	100

Çalışma izni: “Bakanlıkça resmî bir belge şeklinde düzenlenen ve geçerlilik süresi içinde yabancıya Türkiye’de çalışma ve ikamet hakkı veren izin” (mevzuat.gov.tr, 2018) olarak tanımlanmaktadır. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları

Merkezi'nin *Türkiye'deki Suriyeliler İle İlgili Toplumsal Kabul ve Uyum* konulu Türkiye genelindeki belirlenen illerdeki ve özellikle Suriye sınırındaki illerde yapılan kamuoyu araştırmasında “Suriyelilerin yoğun olarak bulunduğu yerlerde yerel halkın, Suriyelilerin iş ya da süre bazlı sınırlamalar çerçevesinde çalışmalarına sıcak baktığını belirtmektedir” (Erdoğan, 2014: 28). Araştırmamızda, katılımcıların toplamda % 54,5'i göçmenlere çalışma izni verilmesine karşı çıkmakta iken; % 26, 7'si ise izin verilmesine olumlu bakmaktadır. Alınan cevapların oranına bakılırsa, izin verilmesini istemeyenlerin oranı, izin verilmesini isteyenlerin oranının iki katından fazladır.

Göçmenlere çalışma izni verilmemesi ile ilgili bazı katılımcılar şunları ifade etmişlerdir:

[K]endi vatandaşımızın çalışma ücretinden daha az ücretle çalışmayı kabul etmeleri sebebiyle kendi vatandaşımızın işsiz kalmasına sebep olmalarından dolayı ülke ekonomisi olumsuz yönde etkilediklerini düşünüyorum. (K, 24, Öğrt., LÜ).

[S]uriyeli göçmenler, Türkiye'de normal piyasadan daha düşük bir fiyatta çalıştıkları için işveren açısından avantajlı olduğunu düşünüyorum; ancak bu durum ülkemde iş arayan vatandaşlarımız açısından son derece dezavantajlı bir durumdur (E, 27, Reh. Öğrt., LÜ).

Çalışma ücretinin önemine değinen katılımcılara göre, göçmenler normal piyasada kendi vatandaşların çalıştığı ücretten daha az bir ücretle çalıştıklarından işsizliği artırmaktadırlar. 24 yaşındaki katılımcıya göre, bu durum ekonomiyi olumsuz etkilemektedir.

[Ü]lkemizde çok fazla iş gücü var ve her geçen gün işsizlik oranı artarken yeni işsiz insanların ülkemizde olması işsiz oranını artırır (E, 31, Öğrt., LÜ).

[Ü]lkemizde işsizlikler oranları bu kadar yüksek iken, ekonomimizin iş sahası sıkıntılı olur (E, 38, Mem.LÜ).

31 yaşındaki katılımcıya göre, ülkede ihtiyaçtan çok fazla iş gücü varken ve işsizlik oranı artarken; işsiz olan göçmenlerin ülkede olması bu oranı iyice artırmaktadır. Bu katılımcı gibi ülkedeki işsizlerin oranının yüksek olduğunu düşünen diğer katılımcı ise göçmenlerin böyle bir durumda iş sahalarında sıkıntılara neden olacağını söylemektedir.

Göçmenlere çalışma izni verilmesine olumlu bakan bazı katılımcıların, ifadeleri ise şu şekildedir:

[B]irçok kişinin beğenmediği işleri yapmakta ve o işi, sorunsuz bir şekilde hal etmektedir. Çalışan ile çalışmayı birbirinden ayırarak, işe yarayanı,

ülkemizde kalıp uygun işlerde çalıştırmak; suça teşvik edenler, bence sınır dışı edilmelidir (E, 29, İ.K.Mem, Lİ).

[Ö]ncelikle çalışma izni verilen Suriyelilerin, ucuz iş gücü olduğunu, sonrasında yaptıkları işi itina ile yaptıklarına bizzat şahit oldum. Sonrasında bu insanların hepsi birikimsiz ve bilgisiz değiller (E, 32, Mem.,LÜ)

Katılımcılara göre, birçok kişinin beğenmediği işleri yapan ve ucuz iş gücü olan göçmenler, işlerini sorunsuz bir şekilde itina ile yapmaktadır. Sonuçta bu insanların hepsi bilgisiz ve birikimsiz olarak değerlendirilmemelidir. 29 yaşındaki katılımcıya göre çalışan ile çalışmayan ayrımı yapılmalı, Türkiye'ye faydası olmayan, suç işleyenler ülkeden gönderilmelidir.

2.9.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 36: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	56	54	45	30	10	195
		%	28,7	27,7	23,1	15,4	5,1	100
Erkek		f	81	54	38	59	21	253
		%	32,0	21,3	15,0	23,3	8,3	100
Toplam		f	137	108	83	89	31	448
			30,6	24,1	18,5	19,9	6,9	100

(χ^2) P: 0,02<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Kadınların % 56,4'ü, erkeklerin % 53,4'ü göçmenlere çalışma izni verilmesini istemezken; kadınların % 20,5'i, erkeklerin % 31,6'sı izin verilmesini istemektedir. Göçmenlere yasal çalışma izni verilmesini istemeyen katılımcıların oranı, yasal çalışma izni verilmesini isteyenlerin iki katından fazladır. Kadınların olumsuz fikirleri, erkeklere oranla daha çoktur. Tablodaki verilere göre, kadınlar göçmenlere çalışma izni verilmemesini; erkekler ise çalışma izninin verilmesini istedikleri anlaşılmaktadır.

2.9.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 37: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Yaşınız	18-25	f	10	18	18	15	6	67
		%	14,9	26,9	26,9	22,4	9,0	100
	26-45	f	120	92	64	69	23	368
		%	32,6	25,0	17,4	18,8	6,3	100
	46 ve üstü	f	12	4	3	9	3	31
		%	38,7	12,9	9,7	29	9,7	100
Toplam		f	142	114	85	93	32	466
		%	30,5	24,5	18,2	20	6,9	100

(χ^2) P: 0,05=0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 41,8'i göçmenlere çalışma izni verilmesini istemezken, % 31,3'ü izin verilmesini istemektedir. Yaşı 26-45 arasında olanların % 57,6 göçmenlere çalışma izni verilmesi istemezken; % 25'i izin verilmesini istemektedir. 46 yaş ve üzerindekiilerin % 51,6'sı çalışma izni verilmesini istemezken; % 38,7'si izin verilmesini istemektedir. Göçmenlere çalışma izni verilmesine en fazla orta yaş grubundaki katılımcılar karşı çıkmaktadır. Çalışma izni verilmesini isteyenler ise gençler ve yaşı daha ileri olanlardır. Göçmenlere çalışma izni verilmesini istemeyen bir katılımcı aşağıdaki şekilde konuşmuştur:

[E]konominin kendi vatandaşlarımıza destek olması ve imkânlar geliştirmesi gerekir. Oysa biz kendi ülkesini bırakıp kaçan insanlara iş verip, geniş imkânlar sağlamaktan bahsediyoruz (K, 27, Öğrt., LÜ).

27 yaşındaki katılımcı açısından, Türkiye'nin iş gücü kendi kendine yeterlidir. Bu katılımcı, göçmenlerden ziyade kendi ülkesinin vatandaşlarına imkânlar sunulmasını istemektedir. Göçmenlerin ekonomiye etkilerinin olumsuz olduğunu düşünen bir katılımcı ise "[E]konomiye katkısı gider açısından bakıldığında olumsuzdur. İş gücünden yararlanma anlamında ise yine olumsuz, Türkiye'nin iş gücünün yeterli olduğunu düşünüyorum (E, 30, Öğrt., LÜ)." ifadesi ile konu hakkındaki düşüncesini ortaya koymuştur.

[T]ürkiye'deki ustalar işçiler boşa kalıyor. Bu durum ekonomimizi geriletmektedir (E, 28, Sın. Öğrt.,LÜ).

[Ü]lkemizdeki vatandaşlarımız iş bulmakta zorlanırken, birçok kişi işsiz gezerken, Suriyelilerin gelmesiyle daha çok vatandaşımız işsiz kalmıştır. Bu durum ülkemizdeki birlik ve beraberliğimize zaman içerisinde zarar verebilir. Suriyelilere karşı tepkiye dönüşebilir (E, 52, Öğrt., LÜ).

[S]ığınmacıların ülke ekonomisine olumsuz etkisi olmuştur; çünkü devletten ücret maaş alıp ucuz iş gücü ile çalışmaktadırlar, bu durum vatandaşımızı sıkıntıya düşürmüştür (E, 23, Mem.LÜ).

Bu katılımcılar açısından göçmenler ucuz iş gücüdür. Türkiye'deki işsiz sayısı yüksek iken, göçmenlerin gelmesiyle işi olanlarda işlerini kaybetmiştir. Dolayısıyla daha çok Türk vatandaşı işsiz kalmıştır. Ülke ekonomisine olumsuz etkisi olan göçmenler, zaman içerisinde birlik ve beraberliğimizi de bozabilir. 52 yaşındaki katılımcıya göre, göçmenlerin neden oldukları bu olumsuz durumlar, tepkiye dönüşerek toplumsal olaylara zemin hazırlayabilir.

2.9.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 38: Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	24	13	12	11	8	68
		%	35,3	19,1	17,6	16,2	11,8	100
	2501-5000 TL	f	108	97	67	80	23	375
		%	28,8	25,9	17,9	21,3	6,1	100
	5001 TL ve üzeri	f	3	0	3	0	0	6
		%	50	0	50	0	0	100
Toplam		f	135	110	82	91	31	449
		%	30,1	24,5	18,3	20,3	6,9	100

(χ^2) P: 0,12 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 54,4'ü göçmenlere çalışma izni verilmesini istemezken, % 27,9'u izin verilmesini istemektedir. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların % 54,7'si göçmenlere çalışma izni verilmesini istemezken; %

27,5'i izin verilmesini istemektedir. Aylık geliri 5000 TL ve üzeri olanların % 50'si göçmenlere çalışma izni verilmesini istemezken; % 50'si ise bu konuda kararsız kalmıştır.

Aylık gelir düştükçe, göçmenlere yasal çalışma izni verilmesini isteyenlerin oranı artmaktadır. Geliri düşük olanların, göçmenlere yasal çalışma izni verilmesinde ve verilmemesinde kararlarının oranları yüksektir. Bu konuda geliri yüksek olan kesimin yarısı kararsız kalmış, yarısı da çalışma izni verilmesini istememiştir. İki katılımcı bu konuda şunları ifade etmişlerdir.

[K]endi vatandaşımızın çalışma ücretinden daha az ücretle çalışmayı kabul etmeleri sebebiyle kendi vatandaşımızın işsiz kalmasına sebep olmalarından dolayı ülke ekonomisi olumsuz yönde etkilediklerini düşünüyorum (K, 24, Öğrt., LÜ).

[Ü]lkemizde çok fazla iş gücü var ve her geçen gün işsizlik oranı artarken yeni işsiz insanların ülkemizde olması işsiz oranını artırır (E, 31, Öğrt., LÜ).

Görüşlerini bildiren katılımcılara göre, göçmenlere çalışma izni verilmemelidir. Sözü edilen katılımcılar açısından, göçmenler, iş piyasasında kendi Türk vatandaşlarından daha düşük ücretle çalışmayı kabul etmektedirler. Ülkede çok fazla iş gücü var ve işsizlik oranı her geçen gün artmaktadır. Bunun üzerine ek olarak işsiz olan ve düşük ücretle çalışmayı kabul eden göçmenler dâhil edilirse, var olan işsiz sayısının artacağı belirtilmektedir.

2.9.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 39: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurlardır	f	43	53	48	53	16	213
		%	20,2	24,9	22,5	24,9	7,5	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	26	3	2	2	3	36
		%	72,2	8,3	5,6	5,6	8,3	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	67	57	33	35	12	204
		%	32,8	27,9	16,2	17,2	5,9	100
	Fikrim yok	f	3	1	5	2	2	13
		%	23,1	7,7	38,5	15,4	15,4	100
Toplam		f	139	114	88	92	33	466
		%	29,8	24,5	18,9	19,7	7,1	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 45,2'si, onlara yasal çalışma izni verilmesini istemezken; % 32,4'ü ise izin verilmesini istemektedir. Göçmenler savaş mağduru değildir diyenlerin % 80,6'sı, onlara yasal çalışma izni verilmesini istemezken; % 13,9'u izin verilmesini istemektedir. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenleri % 60,8'i onlara yasal çalışma izni verilmesini istemezken; % 23'ü ise izin verilmesini istemektedir.

Tablodan çıkan sonuca göre; göçmenler savaş mağduru olarak görmeyenler ile göçmenlerin bir kısmı savaş mağduru diyenlerin, göçmenlere çalışma izni verilmesine olan itirazlarının oranı yüksektir. Bunun yanında göçmenleri savaş mağduru olarak görenler ise onlara yasal çalışma izni verilmesine karşı değildirler. Göçmenlere yasal çalışma izni verilmesini istemeyenler şu ifadelerde bulunmuşlardır:

[G]enel olarak bakıldığında düşük nitelikli iş gücü olarak kullanılan Suriyelilerin varlığı aynı zamanda işsizlik oranını arttırdıkları için ileride sosyo-ekonomik alanda ciddi sıkıntılar yaşanılacağı düşünmekteyim. (E, 30,

Uzm. Yrd, LÜ).

[Ü]lkemizde kendi insanlarımıza tanınan hakkın bu defa fazlası onlara tanınmaktadır. Toplumsal ve ekonomik yönden her açıdan ülkemizdeki iş gücünü çalıp kendinde olan insanlara iş imkânı sağlanmaktadır (K, 25, Öğrt., LÜ).

[T]ürkiye Cumhuriyeti vatandaşına verilmeyen ayrıcalıklar Suriyelilere verilmekte. İşsizlik oranı arttırdıklarını düşünüyorum (K, 30, Z. Y.Müh., LÜ).

Bu katılımcılara göre, göçmenler işsizlik oranını artırmaktadırlar. Sözü edilen katılımcılar açısından, göçmenlere Türk vatandaşlarından daha fazla imkânlar sağlanmaktadır. 30 yaşındaki katılımcıya göre göçmenlere sağlanan bu imkânlar sosyo-ekonomik açıdan ciddi sıkıntılara neden olacaktır.

[G]öçmenlerin Türk ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünüyorum. İşsizlik seviyesinin bu kadar yüksek olduğu bir dönemde, Türk vatandaşlarının iş bulmaları mümkün olmazken göçmenlerin nüfusu artırması Türk ekonomisi için olumsuz bir etkidir (E, 30, Öğrt., LÜ).

[T]ürkiye'de son yıllarda açılan şirketlerin çoğunluğu Suriye kaynaklı; fakat bazı kesimlerde boşluğu doldurdukları için oradaki vatandaşlarımızı mağdur etmekte, iş bulamamaktadırlar (E, 24, Öğrt., LÜ).

Göçmenlerin ekonomiyi olumsuz etkilediğini düşünen 30 yaşındaki erkek katılımcıya göre, işsizlik seviyesinin çok yüksek olduğu bu dönemde Türk vatandaşları iş bulamamaktadır. 24 yaşındaki katılımcıya göre, son zamanlarda göçmenler tarafından açılan şirketler bazı iş kollarındaki boşluğu doldurduğundan; ülke vatandaşlarının işsiz kalmalarına ve mağdur olmalarına neden olmaktadır.

2.9.5. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 40: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	67	6	2	5	5	85
		%	78,8	7,1	2,4	5,9	5,9	100
	Katılmıyorum	f	11	32	12	10	1	66
		%	16,7	48,5	18,2	15,2	1,5	100
	Fikrim Yok	f	36	42	49	24	10	161
		%	22,4	26,1	30,4	14,9	6,2	100
Katılıyorum	f	17	28	20	45	6	116	
	%	14,7	24,1	17,2	38,8	5,2	100	
Kesinlikle Katılıyorum	f	8	7	5	9	11	40	
	%	20,0	17,5	12,5	22,5	27,5	100	
Toplam		f	139	115	88	93	33	468
		%	29,7	24,6	18,8	19,9	7,1	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerle evlilik yapılmasına katılmayanların % 76,8'i onlara yasal çalışma izni verilmesini istemezken; % 13,9'u izin verilmesini istemektedir. Göçmenlerle evlilik yapılması hususunda kararsız kalanların % 48,4'ü onlara yasal çalışma izni verilmesini istemezken; % 21,1'i izin verilmesini istemektedir. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin % 38,5'i onlara yasal çalışma izni verilmesini istemezken; % 45,5'i ise izin verilmesini istemektedir.

Göçmenlerle evlilik yapılmasına katılmayanların oranı arttıkça, göçmenlere yasal çalışma izni verilmesini istemeyenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerle evlilik yapılmasını isteyenlerin oranı arttıkça, onlara yasal çalışma izni verilmesini isteyenlerin oranı da artmaktadır. Bu sonuçlara göre göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenler çalışma izni verilmesini istemektedir. Göçmenlerle evlilik yapılması fikrine katılmayanlar ise göçmenlere yasal çalışma izni verilmesini istememektedir.

2.10.KATILIMCILARIN, VERGİLERİN GÖÇMENLERE HARCANIP HARCANMAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 41: Katılımcıların, Vergilerinin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri

Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, Göçmenlere harcanmasına karşıyım		
	<i>f</i>	<i>%</i>
Kesinlikle katılmıyorum	51	10,7
Katılmıyorum	96	20,1
Fikrim Yok	50	10,5
Katılıyorum	121	25,4
Kesinlikle Katılıyorum	159	33,3
Toplam	477	100

Vergi: “Kamu hizmetlerine harcanmak için hükümetin, yerel yönetimlerin yasalara göre doğrudan doğruya veya bazı malların fiyatlarının üstüne koyarak dolaylı yoldan herkesten topladığı para” (TDK, 2017) olarak tanımlanmaktadır. Türkiye’de yardıma muhtaç insanların sayısı fazla iken göçmenlere vergilerin harcanmasına katılımcıların itirazı (% 58,7) yüksek bir orandadır. Buna karşılık vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı olmayanların olduğu kesimde önemli bir orandadır (% 30,8). Göçmenlere vergilerinin harcanmasını istemeyen bazı katılımcılar aşağıdaki şekilde konuşmuşlardır:

[B]izim vergilerimizle hayatlarını idame ediyorlar. Ülkemizde öncelik vatandaşlarımıza verilmelidir (K, 26, Öğrt., LÜ).

[K]ıt kaynaklarımızı onlara harcayacağımıza, yoksul vatandaşlarımıza harcamalıyız (K, 28, Mem.,LÜ).

[O]turdukları yerden benden kesilen vergiyle maaş alıyor, Benim ülkemde işsiz bu kadar çokken onların oturduğu yerden para alması zoruma gidiyor (E, 35, Öğrt., LÜ).

Vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı olan katılımcıların bazılarına göre Türkiye’de yoksul, işsiz vatandaş sayısı fazladır. 26 ve 28 yaşındaki kadın katılımcılar açısından, eğer bir yardım yapılacaksa ülkenin kendi vatandaşlarına yapılmalıdır.

[T]ürk halkının ödediği vergiler onların yararına kullanılmaktadır (K, 28, Öğrt., LÜ). diyen katılımcı ile benzer görüşe sahip olan diğer bir katılımcı ise göçmenlerin ülkeye faydaları olmadığını “[V]atandaşlarımızın vergileriyle ülke için ithal edilen tüm

envanterlerden faydalanırken ülkeye hiçbir nakit girişi sağlamıyorlar (E, 25, Öğrt., LÜ).’’ diyerek ifade etmiştir.

[Ü]lkemizde milyonlarca lira Suriyelilere harcanmaktadır. Bu paralar kendi maaşlarımızdan vergilerimizden onlara aktarılmaktadır. Bu durumu kesinlikle kabul etmiyorum. Ayrıca ülkemizde o kadar yardıma muhtaç insan varken bu paraların sığınmacılara harcanmasını istemiyorum (K, 30, Öğrt., LÜ).

Ülkede bulunan göçmenlere milyonlarca lira harcandığını söyleyen 30 yaşındaki katılımcı, vergilerinin göçmenlere harcanması durumunu kesinlikle kabul etmediğini belirterek, varlığı göz ardı edilen muhtaç vatandaşlara vergilerinin harcanmamasını istemektedir.

[G]öçmenlerin Türk ekonomisine olumsuz etkisi vardır; çünkü tamamen tüketici durumundalar. Dolayısıyla bizim vergilerimiz ile beslenmektedirler. Dün bizi başkalarına satan her kim olursa olsun, bugün kapı dışarı edilmelidirler. Çok hayırlı vatandaş iseler gitsin ülkelerini savunsunlar. Bunlar yarın bizi yeniden satarlar (E, 46, Mem.,LÜ).

46 yaşındaki erkek katılımcı ekonomik açıdan yaptığı değerlendirmede, göçmenleri tüketici olarak görmesi nedeniyle, onların ekonomiyi olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Tarihsel açıdan bakarak yaptığı değerlendirmede ise göçmenlere güvenilmemesi gerektiğini söylemektedir. Bu düşüncesini, geçmişte ihanet içerisinde olan göçmenler bugün sınır dışı edilmelidir diyerek açıklamaktadır.

[Ü]lkelerine geri dönmelidirler. Çekirge sürüsü gibi ülkemizi, vergimizi yiyip bitiriyorlar (E, 37, Mem.,LÜ).

37 yaşındaki katılımcıya göre çekirge sürüsüne benzeyen göçmenler ödenen vergileri yiyip bitiriyor. Katılımcının bu ifadesinde (bireysel değerlendirme açısından) psikolojik olarak göçmenlerin kabul edilmediği anlaşılmaktadır.

2.10.1 Katılımcıların Cinsiyeti ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 42: Katılımcıların Cinsiyeti ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım					Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Cinsiyetiniz	Kadın	f	15	31	23	56	71	196
		%	7,7	15,8	11,7	28,6	36,2	100
	Erkek	f	35	65	24	55	78	257
		%	13,6	25,3	9,3	21,4	30,4	100
Toplam		f	50	96	47	111	149	453
		%	11	21,2	10,4	24,5	32,9	100

(χ^2) P: 0,015<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Kadınların % 23,5’i erkeklerin % 38,9’u Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; kadınların % 64,8’i, erkeklerin % 51,8’i ise karşıdır. Kadınların vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı olduğu görülmektedir. Erkekler ise vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değildir.

2.10.2. Katılımcıların Yaşı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 43: Katılımcıların Yaşı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşırım					Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Yaşınız	18-25	f	6	16	11	15	19	67
		%	9	23,9	16,4	22,4	28,4	100
	26-45	f	38	77	34	96	126	371
		%	10,2	20,8	9,2	25,9	34	100
	46 ve üstü	f	7	3	3	9	11	33
		%	21,2	9,1	9,1	27,3	33,3	100
Toplam		f	51	96	48	120	156	471
		%	10,8	20,4	10,2	25,5	33,1	100

(χ^2) P: 0,26 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 32,8’i Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 50,7’si karşıdır. Yaşı 26-45 arasında olanların % 31’i Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 59,8’i vergilerin harcanmasına karşıdır; 46 yaş ve üzerindekiilerin % 30,3’ü Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere verilmesine karşı değilken % 60,6’sı vergilerin göçmenlere harcanmasını istememektedir.

Genel itibariyle, katılımcıların yaşı ile vergilerin göçmenlere harcanıp harcanmaması hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Yaş aralığı düştükçe, göçmenlere vergilerinin harcanmasını istemeyenlerin oranının arttığı görülürken; yaş aralığı yükseldikçe vergilerinin göçmenlere harcanmasını isteyenlerin oranı da artmaktadır. Yani genç yaşta olanlar, vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı iken; ileri yaşta olanlar ise vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değildirler. İleri yaşta olanların bu duruma daha olumlu; gençlerin ise daha olumsuz yaklaştığını söyleyebiliriz.

2.10.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 44: Katılımcıların Aylık Geliri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	8	11	6	16	27	68
		%	11,8	16,2	8,8	23,5	39,7	100
	2501-5000 TL	f	41	81	39	96	123	380
		%	10,8	21,3	10,3	25,3	32,4	100
	5001 TL ve üzeri	f	0	1	0	4	1	6
		%	0	16,7	0	66,7	16,7	100
Toplam		f	49	93	45	116	151	454
		%	10,8	20,5	9,9	25,6	33,3	100

(χ^2) P: 0,459 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 27,9’u, Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 63,2’si vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşıdır. Aylık geliri 2501-5000 TL arası olanların % 32,1’i Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 57,6’sı karşıdır. Aylık geliri 5000 TL ve üzeri olanların % 16,7’si Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 83,3’ü göçmenlere vergilerinin harcanmasına karşıdır.

Genel olarak katılımcıların % 58,8’i olumsuz görüşe sahipken; % 31,3’ü ise bu konuda olumlu görüşe sahiptir. Düşük gelirli ile en fazla katılımcının bulunduğu orta gelirli ve yüksek gelir grubundakilerin çoğunlukta olduğu katılımcılarda, göçmenlere vergilerin, harcanması istenmemektedir. Göçmenlere vergilerinin harcanmasına karşı olmayanların oranı genel kanaat içerisinde az olmakla beraber, bu görüşe katılanların en fazla olduğu gelir grubu orta gelirli ile düşük gelir grubunda olanlardır.

2.10.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 45: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım					Toplam		
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum			
Sizece, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağduru durlar	f	31	64	28	52	42	217	
		%	14,3	29,5	12,9	24,0	19,4	100	
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	5	0	2	5	24	36	
		%	13,9	0,0	5,6	13,9	66,7	100	
	Bir kısmı savaş mağduru durlur	f	13	30	16	61	85	205	
		%	6,3	14,6	7,8	29,8	41,5	100	
	Fikrim yok	f	1	1	3	3	5	13	
		%	7,7	7,7	23,1	23,1	38,5	100	
	Toplam		f	50	95	49	121	156	471
			%	10,6	20,2	10,4	25,7	33,1	100

(χ^2) $P: 0,00 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 43,8’i Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 43,3’ü karşıdır. Göçmenler savaş mağduru değildir diyenlerin % 13,9’una göre Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 80,6’sı karşıdır. Göçmenlerin bir kısmını mağdur olarak görenlerin % 21’i Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 71,2’si karşıdır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasını isteyenlerin oranının, arttığı görülmektedir. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenler ile onların bir kısmını savaş mağduru olarak kabul edenlerin oranı arttıkça, vergilerinin göçmenlere harcanmasını istemeyenlerin oranı da artmaktadır. Göçmenleri savaş mağduru olarak

görenler, vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; göçmenlerin savaş mağduru olmadığını ya da bir kısmının savaş mağduru olduğunu düşünenler ise vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşıdırlar.

2.10.5. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 46: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum	Kesinlikle katılmıyorum	f	21	11	2	6	12	52
		%	40,4	21,2	3,8	11,5	23,1	100
	Katılmıyorum	f	7	46	11	23	8	95
		%	7,4	48,4	11,6	24,2	8,4	100
	Fikrim Yok	f	4	11	19	13	6	53
		%	7,5	20,8	35,8	24,5	11,3	100
	Katılıyorum	f	6	26	13	63	36	144
		%	4,2	18,1	9,0	43,8	25,0	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	12	1	5	14	96	128
		%	9,4	0,8	3,9	10,9	75,0	100
Toplam		f	50	95	50	119	158	472
		%	10,6	20,1	10,6	25,2	33,5	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isteyenlerin % 57,8’i Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 33,3’ü karşıdır. Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemeyenlerin % 16,5’i Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 76,8’si karşıdır.

Genel olarak, katılımcıların Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasını istemedikleri görülmektedir. Ayrıntıya

girecek olursak, göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isteyenlerin oranı arttıkça, vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı olmayanların oranı artmaktadır. Buna karşılık, göçmenlerin Türkiye’de kalmalarını istemeyenlerin oranı arttıkça, vergilerinin göçmenlere harcanmasını istemeyenlerin oranı da artmaktadır. Göçmenlerin Türkiye’de kalmalarını isteyen katılımcılar, vergilerinin onlara harcanmasına karşı değilken; göçmenlerin Türkiye’de kalmalarını istemeyenler, vergilerinin onlara harcanmasına karşıdır.

2.10.6. Katılımcıların, Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 47: Katılımcıların, Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım						Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum			
Göçmenler işlerimizi elimizden almaktadır	Kesinlikle katılmıyorum	f	18	15	2	5	4	44	
		%	40,9	34,1	4,5	11,4	9,1	100	
	Katılmıyorum	f	11	50	12	32	19	124	
		%	8,9	40,3	9,7	25,8	15,3	100	
	Fikrim Yok	f	4	11	27	33	21	96	
		%	4,2	11,5	28,1	34,4	21,9	100	
	Katılıyorum	f	13	18	8	47	46	132	
		%	9,8	13,6	6,1	35,6	34,8	100	
	Kesinlikle Katılıyorum	f	3	1	0	4	67	75	
		%	4,0	1,3	0,0	5,3	89,3	100	
	Toplam		f	49	95	49	121	157	471
			%	10,4	20,2	10,4	25,7	33,3	100

(χ^2) $P: 0,00 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin işlerimizi elimizden almadığını düşünenlerin % 56’sı Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 35,7’si karşıdır. Göçmenlerin işlerimizi elimizden aldığını düşünenlerin % 16,9’u Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı değilken; % 79,2’si karşıdır.

Göçmenlerin işlerini elinden alıp almadıkları düşünenler ile vergilerin göçmenlere harcanıp harcanmaması hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir. Göçmenlerin işlerini ellerinden almadığını düşünenlerin oranı arttıkça, vergilerinin göçmenlere harcanmasına karşı olmayanların oranı artmaktadır. Göçmenlerin işlerini ellerinden aldığını düşünenlerin oranı arttıkça, vergilerin onlara harcanmasına karşı olanların oranı artmaktadır. Göçmenlerin işlerini ellerinden aldığını düşünenlere göre, ödenen vergiler göçmenlere harcanmamalıdır. İşlerini ellerinden almadığını düşünenlere göre ise vergiler göçmenler için harcanabilir.

2.11. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN KÜLTÜREL AÇIDAN TÜRK TOPLUMUNA ENTEGRASYONLARININ OLUP OLMAYACAĞI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 48: Katılımcıların Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegrasyonlarının Olup Olmayacağı Hakkındaki Görüşleri

Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	168	35,1
Katılmıyorum	134	28,0
Fikrim Yok	89	18,6
Katılıyorum	60	12,5
Kesinlikle Katılıyorum	28	5,8
Toplam	479	100

Entegrasyon, “içeriği itibariyle gevşek bir kavram olup, kimi zaman asimilasyonu kimi zaman çok kültürlülüğü kastetmek için kullanılabilir” (Toksöz, 2006: 37). Sözlüklerde “uyuşma, anlaşma, birleşme veya bütünleşme gibi terimleri ifade etmektedir. Kavram, uyum ile tanımlandığı için, asimilasyonla arasındaki sınırı çizmek için genelde kendine ait olanı kaybetmeden uyum diye daha muğlak bir açıklama eklenerek göç durumunda; göç eden insanların, yaşadıkları ülkenin insanlarına, dil, din, örf ve adetlerine saygılı olması ve kendi dil, din, örf ve adetlerini kaybetmeden bilgilenebilmesi olarak tanımlanmaktadır” (Karataş, 2006: 61-62). “Göçmenlerin uyum sağlama konusunda yaşadığı sorunlar en büyük nedeni dil, din ve kültürel farklılıklar ekseninde şekillenir ve

bu da uyum konusundaki karşılaşılan zorlukların farklı olduğunu gösterir” (Göker, 2015: 324).

Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna uyum sağlayacağını düşünenlerin oranı % 18,3 iken; uyum sağlamayacaklarını düşünenlerin oranı ise % 63,1’dir. Görüldüğü üzere göçmenlerin toplumumuz ile bütünleşmelerine olumsuz bakanların oranı olumlu görüşe sahip olanların 3 katından fazladır. Belirtilen bu görüşler ışığında, göçmenlerin Türk toplumuna uyum sağlayacağı konusunda katılımcıların beklentilerinin düşük olduğu anlaşılmaktadır. Göçmenlerin kültürel olarak uyum sağlamayacaklarını düşünenler bu düşüncelerini şöyle ifade etmişlerdir:

[İ]yi duygular hissetmiyorum. Savaş çıktığında kendi ülkesini savunmaktan aciz insanlar var. Türkiye’yi hiçbir şekilde benimseyemezler (K, 25, O.Ö.Öğrt., LÜ).

[D]avranış ve kültür olarak ülkeme entegre olmalarının zor olacağı kanaatindeyim. Genel olarak olumsuz hissettiğimi ifade edebilirim (E, 27, Reh. Öğrt., LÜ).

Görüşlerini ifade eden katılımcılar açısından, göçmenler Türk kültürüne uyum sağlamayacaklardır. Bazı katılımcılara göre ülkelerini savunmaktan aciz olanlar, Türkiye’yi hiçbir şekilde benimsemeyeceklerdir. Göçmenlerin Türkiye’yi benimsemeyeceğini düşünen bir katılımcı ise göçmenlerin uyumunu farklı bir açıdan şöyle ifade etmiştir: “[G]öçmenler sığınmacılar ülkelerini çaresizlik içerisinde bırakıp ülkemize sığınıyorlar. Onların tam anlamıyla bizim kültürümüze entegre olabildiğini düşünmüyorum (K,27, Öğrt., LÜ).” Göçmenler hakkında olumsuz hisler taşıdığını söyleyen bir katılımcı ise “davranışsal ve kültürel” olarak uyum konusundan problemler yaşayacağımızı ifade etmektedir.

[S]uriyelilerin günümüz koşulları altında en az üç dört kuşak boyunca toplumsal hayatımıza uyum sağlamayacağını bu sebeple de gettolaşacaklarını düşünüyorum ve bu yapıların varlığı da Türkiye’nin uzun vadede Ortadoğululaşmasına (olumsuz anlamda) ve ülkemizde paternalist yaklaşımların güçlenmesine neden olacağını düşünüyorum; Suriyelilerin vatandaşımız olmasına kesinlikle karşıyım (E, 30, Uzm. Yrd.).

Katılımcıya göre, göçmenlerin uyumu günümüz koşulları altında uzun bir süreç olacaktır. Kısa vadede göçmenlerin uyumu zordur. Uyum konusundaki bu süreç kendisiyle beraber bazı olumsuzlukları da beraberinde getirecektir. Günümüz koşullarından bahisle, Ortadoğu’da yaşanan etnik köken ve mezhep eksenli çatışmaların, siyasi ve toplumsal olayların tanımı olarak kullanılan Ortadoğululaşma sonucunda,

gettolaşan göçmenlerin varlığı; paternalist yaklaşımların yani feodal yapıların, kabileciliğin güçlenmesine neden olacaktır. Bu katılımcı tüm bu nedenlere bağlı olarak göçmenlerin toplumsal yaşama uyum sağlayamayacağından vatandaş olmalarına itiraz etmektedir.

[T]oplumsal yapıya entegre olmaları dil vb. birçok durumdan, bunun kolay bir süreç olacağını sanmıyorum (E, 31, H.K.Müh., LÜ).

[K]ültürel farklardan dolayı ben kolay entegre olabileceklerini düşünmüyorum ve toplumumuzu olumsuz etkileyeceklerini düşünüyorum (K, 34, Öğrt., LÜ).

[E]konomik olarak değil kültürel açıdan da büyük olumsuzluklara yol açmakta, örneğin kendi alfabelerindeki harfler ile yazılı iş yeri tabelaları (E, 27, Zir. Müh., LÜ).

Bazı katılımcılara göre göçmenlerin kültürel açıdan toplumumuza entegre olmaları kolay olmayacaktır. Kültürel farklılıklar, dil farklılıkları uyum sürecini zorlaştıracak ve toplumumuzu olumsuz etkileyecektir. Kendilerine ait iş yerlerinin tabelalarını kendi alfabelerindeki harflerle yazmaları bunun örneklerinden biridir.

[K]ültürler kaynaşacak ama hoş olmayan farklı bireyler dünyaya gelecek (K, 29, Öğrt., LÜ).

[Ü]lke nüfusunun ve ekonomisinin bozulduğu; ülkenin nüfus yapısının bozulduğunu düşünüyorum (K, 22, Öğrt., LÜ).

[E]ntegre sürecinin uzun yıllar alacağını, bununla beraber de toplumsal sorunları ortaya çıkacağını düşünerek ülkem adına üzülüyorum (E, 30, Öğrt., LÜ).

[T]ürk Kültürü ile gelenek- göreneklerinin değişeceğine inanıyorum (E,40, Öğrt., LÜ).

Katılımcıların bazıları açısından, kültürel uyum sürecinde üzüntü verici olaylar yaşanacaktır. Ülkenin nüfus yapısının bozulmasıyla hoş olmayan farklı kültürler meydana gelecek, kültürler kaynaşsa da bu kaynaşma uzun yıllar alacak bununla beraber Türk kültürünün gelenek ve görenekleri değişecek ve toplumsal sorunlar, kültürel uyumsuzluklar ortaya çıkacaktır.

[K]ültürel farklılıklardan dolayı sorunlarda ortaya çıkacaktır (E, 31, Öğrt., LÜ).

[K]ültürel olarak çatışma yaşayacağımız kanaatindeyim (E, 27, ?, LÜ).

[H]em ekonomik hem de sosyo-kültürel dengelerimizi bozduğunu düşünüyorum ve şahit oluyorum (E, 28, Zir. Müh., LÜ).

[G]öçmenlerin ülkeye uyum sağlaması ve ülkenin bunu kaldırıp kaldırmayacağı muallâktadır (K, 26, Öğrt., LÜ).

[K]ültürümüze adapte olmadıklarından/ olmayacaklarından, rahatsızlık hissediyorum (E, 36, Öğrt., LÜ).

Katılımcılara göre, kültürel farklardan dolayı aramızda sorun yaşanacaktır. Kültürel değerleri farklı olan göçmenler Türk kültürüne adapte olamayacaklar ve sosyo-kültürel dengemizi bozacaklardır. Kültürel adaptasyon yönünden mesafeli bir yaklaşım içinde olan bu katılımcılar, durumdan rahatsızlık duymaktadırlar.

Göçmenlerin kültürel açıdan uyum sağlamayacağını düşünen katılımcıların yanında, göçmenlerin kültürel açıdan uyum sağlayacağını düşünen bazı katılımcılara göre, “[S]uriyelilerle ortak tarih ve kültüre sahip bir milletiz (E,43, İMY, LÜ).” Böyle düşünen başka bir katılımcı “[Ü]kemize kültürel, ekonomik, tarihi anlamda birçok katkı sağlayacaklardır (E, 34, Öğrt., LÜ).” demiştir. Göçmenlerin entegrasyonuna olumlu bakan katılımcılardan birine göre “[S]uriyelilerin topluma entegre olması kültürel düzeyde olur. Zamanla asimile olabilirler (E, 43, İnş. Müh., LÜ).” Başka bir katılımcı ise entegrasyon sürecinde düzenli eğitim ve uyum çalışması ile göçmenlerin istihdamının, uyumunun daha verimli olabileceğini “[D]üzenli bir eğitim ve uyum çalışması yapıldığında bu kişilerin entegresi ve istihdamı daha verimli olur (E, 30, P.Mem., LÜ).” şeklinde ifade etmiştir. “[K]endileri kabul ediyorsa, ülkemiz ve milletimiz için hiçbir sakıncası olacağını düşünmüyorum. Ülkemiz ve milletimiz her zaman yardımsever, misafirperver ve zulmün karşısındadır (K, 23, S.Tek, LÜ).” diyen katılımcı açısından, uyum sürecinde, bizim göçmenleri kabul etmemizden ziyade göçmenlerin bizi kabul etmesi önemlidir. Böyle bir durumda ülke ve millet için sakınca bulunmamaktadır.

2.11.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 49: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum					Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Cinsiyetiniz	Kadın	f	70	64	40	17	8	199
		%	35,2	32,2	20,1	8,5	4	100
	Erkek	f	89	63	47	40	17	256
		%	34,8	24,6	18,4	15,6	6,6	100
Toplam		f	159	127	87	57	25	455
		%	34,9	27,9	19,1	12,5	5,5	100

(χ^2) P: 0,079 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Kamu çalışanları içerisinde % 62,9'luk bir kesim göçmenlerin kültürel açıdan toplumumuza uyum sağlamayacağı görüşündedir. Bu görüş içerisinde kadınların % 67,3'ü; erkeklerin % 59,4'üne göre göçmenler kültürel açıdan toplumumuza uyum sağlayamayacaktır. Kadınların % 12,6'sına erkeklerin % 22,3'üne göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan uyum sağlayacaklardır. Erkeklerin, kadınlara göre göçmenlerin uyumu konusunda görüşleri daha olumludur.

2.11.2 Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 50: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Yaşınız	18-25	f	13	26	18	7	2	66
		%	19,7	39,4	27,3	10,6	3	100
	26-45	f	144	100	62	47	21	374
		%	38,5	26,7	16,6	12,6	5,6	100
	46 ve üstü	f	9	6	9	5	4	33
		%	27,3	18,2	27,3	15,2	12,1	100
Toplam		f	166	132	89	59	27	473
		%	35,1	27,9	18,8	12,5	5,7	100

(χ^2) P: 0,01 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 59,1'ine göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 13,6'sına göre ise entegre olacaklardır. Yaşı 26-45 arasında olanların % 65,2'sine göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 18,2'sine göre entegre olacaklardır. 46 yaş ve üzerindekiilerin % 45,5'ine göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 27,3'üne göreyse entegre olacaklardır.

Yaş aralığı düştükçe göçmenlerin kültürel açıdan entegre olmayacaklarını düşünenlerin oranı artmaktadır. Yaş aralığı arttıkça kültürel açıdan entegre olacaklarını düşünenlerin oranı artmaktadır. Bu sonuçlara göre, ileri yaştakilerin toplumsal bütünleşme, birleşme düşüncelerinin, gençlere göre daha kuvvetli olduğu söylenebilir.

2.11.3.Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 51: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	26	15	12	9	6	68
		%	38,2	22,1	17,6	13,2	8,8	100
	2501-5000 TL	f	130	113	74	45	19	381
		%	34,1	29,7	19,4	11,8	5	100
	5001 TL ve üzeri	f	2	0	1	3	0	6
		%	33,3	0	16,7	50	0	100
Toplam		f	158	128	87	57	25	455
		%	34,7	28,1	19,1	12,5	5,5	100

(χ^2) P: 0,14 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 60,3'üne göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 22,1'ine göre entegre olacaklardır. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların % 63,8'ine göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 16,8'ine göre entegre olacaklardır. Aylık geliri 5000 TL ve üzeri olanların % 33,3'üne göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 50'sine göre toplumumuza kültürel açıdan entegre olacaklardır.

Kültürel entegrasyon gibi toplumsal kabul açısından önemli bir kriter olarak kabul edeceğimiz görüşte, katılımcılar olumsuz bakış açısı sergilemektedirler. Aylık geliri düştükçe, göçmenlerin kültürel açıdan entegre olamayacaklarını düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerin kültürel açıdan entegre olacaklarını düşünenlerin, aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanlarda ile 5001 TL ve üzeri gelire sahip olanlarda arttığı görülmektedir. Bu verilere göre orta gelirli ile düşük gelirli, kültürel açıdan göçmenlerin entegrasyonlarına olumsuz baktıkları söylenebilir. Yaşı daha ileri olanlar ise göçmenlerin entegre olabileceğini düşünmektedirler.

2.11.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 52: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	53	55	47	45	18	218
		%	24,3	25,2	21,6	20,6	8,3	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	27	1	5	0	3	36
		%	75,0	2,8	13,9	0	8,3	100
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f	80	74	30	15	7	206
		%	38,8	35,9	14,6	7,3	3,4	100
	Fikrim yok	f	6	2	5	0	0	13
		%	46,2	15,4	38,5	0	0	100
Toplam		f	166	132	87	60	28	473
		%	35,1	27,9	18,4	12,7	5,9	100

(χ^2) $P: 0,00 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 49,5'ine göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 28,9'una göre entegre olacaklardır. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 77,8'ine göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 8,3'üne göre entegre olacaklardır. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 74,8'ine göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 10,7'sine göre entegre olacaklardır.

Göçmenlerin toplumumuza kültürel açıdan entegre olamayacaklarını düşünenlerin oranı, göçmenler savaş mağduru değildir diyenler ile bir kısmını mağdurdur diyenlerde yüksektir. Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça, entegre olacaklarını düşünenlerin oranı yükselmektedir. En genel ifadeyle, göçmenleri savaş mağduru olarak niteleyenler, onların kültürel olarak entegre olabileceğini

düşünmektedirler. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenler, kültürel olarak da onların uyum sağlamayacağını düşünmektedirler.

2.11.5. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 53: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur	Kesinlikle katılmıyorum	f	79	14	9	5	6	113
		%	69,9	12,4	8	4,4	5,3	100
	Katılmıyorum	f	30	37	19	7	8	101
		%	29,7	36,6	18,8	6,9	7,9	100
	Fikrim Yok	f	4	17	18	4	0	43
		%	9,3	39,5	41,9	9,3	0	100
	Katılıyorum	f	38	47	32	25	3	145
		%	26,2	32,4	22,1	17,2	2,1	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	14	18	11	18	11	72
		%	19,4	25	15,3	25	15,3	100
Toplam		f	165	133	89	59	28	474
		%	34,8	28,1	18,8	12,4	5,9	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

“Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinin, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olmadığını düşünenleri % 74,8'ine göre göçmenler toplumumuza kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 12,1'ine göre entegre olacaklardır. Göçmenlerin Türkiye'ye kabulünün bir zorunluluk olduğunu düşünenlerin % 53,9'una göre göçmenler Türk toplumuna kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 26,3'üne göre entegre olacaklardır.

Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinde tarihinden ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olmadığını düşünenlerin oranı arttıkça, onların kültürel

açından toplumumuza entegre olamayacaklarını düşünenlerin oranı da artmaktadır. Göçmenlerin Türkiye'ye kabulünün bahsedilen sebeplerden kaynaklı bir zorunluluk sebebiyle olduğunu düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olabileceği yönünde düşünceye sahip olanların oranı da artmaktadır. Verilerden de anlaşıldığına göre katılımcıların büyük çoğunluğu, göçmenlerin kültürel açıdan topluma entegre olacaklarını düşünmemektedirler.

2.11.6. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 54: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle Katılmıyorum	f	73	2	8	2	3	88
		%	83,0	2,3	9,1	2,3	3,4	100
	Katılmıyorum	f	20	28	8	11	2	69
		%	29,0	40,6	11,6	15,9	2,9	100
	Fikrim Yok	f	43	56	40	18	5	162
		%	26,5	34,6	24,7	11,1	3,1	100
	Katılıyorum	f	20	43	28	20	6	117
		%	17,1	36,8	23,9	17,1	5,1	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	10	5	5	9	11	40
		%	25,0	12,5	12,5	22,5	27,5	100
Toplam		f	166	134	89	60	27	476
		%	34,9	28,2	18,7	12,6	5,7	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerle evlilik yapılmasını istemeyenlerin % 78,3'üne göre göçmenler Türk toplumuna kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 11,5'ine göre entegre olacaklardır. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin % 49,7'sine göre göçmenler Türk

toplumuna kültürel açıdan entegre olmayacaklardır; % 29,3'üne göre entegre olacaklardır.

Göçmenlerle evlilik yapılmasını isteyenler, kararsızlar ve istemeyenler % 63 gibi bir oranla göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağına inanmamaktadır. Bu oran göçmenlerin kültürel olarak entegre olacağına inananların 3 katından fazladır. Göçmenlerle evlilik yapılmasına katılmayanların oranı arttıkça, entegrasyon konusunda olumsuz düşünceye sahip olanların oranları da artmaktadır. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacaklarının düşünenleri oranı da artmaktadır. Sonuç olarak göçmenlerle evlilik yapılması fikrine katılmayanlara göre, göçmenler kültürel açıdan da Türk toplumuna entegre olamayacaklardır. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlere göre ise, göçmenler kültürel açıdan Türk toplumuna uyum sağlayacaklardır.

2.12. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN TÜRK VATANDAŞLIĞINA ALINIP ALINMAMASI İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 55: Katılımcıların, Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmamasıyla İlgili Görüşleri

Göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmalıdır		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	262	54,6
Katılmıyorum	109	22,7
Fikrim Yok	64	13,3
Katılıyorum	23	4,8
Kesinlikle Katılıyorum	22	4,6
Toplam	480	100

Türkiye Cumhuriyeti Devletine “vatandaşlık bağı ile bağlı olan kişi Türk vatandaşı; Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişi yabancı” (mevzuat.başbakanlık.gov.tr, 2017) olarak tanımlanır. Vatandaşlık, modern devlet anlayışı içerisinde olgunlaşan bir kavram olmakla birlikte tarihsel kökenleri açısından oldukça eskidir. “Eski Yunan’dan başlayarak tarihsel temelleri açıklanan vatandaşlık kavramı, zaman içerisinde ortaya çıktığı coğrafyanın sosyo-kültürel özelliklerinin de bir

yansıması olarak farklı formlara bürünmüştür” (İbrahimoğlu, 2014: 21). Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi'nin *Türkiye'deki Suriyeliler İle İlgili Toplumsal Kabul ve Uyum* başlıklı, Türkiye genelindeki belirlenen illerdeki ve özellikle Suriye sınırındaki illerde yapılan kamuoyu araştırmasında, çarpıcı bir sonuç vatandaşlık konusunda ortaya çıkmıştır. “Türk halkı, Suriyelilere kucak açmakla birlikte, vatandaşlık verilmesi hususunda son derece olumsuz bir görüşe sahiptir. Sığınmacılar Türkiye vatandaşlığına alınmalıdır önermesine gelen destek sadece % 7,7'dir. Hiçbir konuda olmadığı kadar bu konuda % 84,5 oranında net bir reddetme söz konusudur” (Erdoğan, 2014: 33).

Çalışmamızda, göçmenlerin Türk vatandaşlığına alınmasını isteyenlerin oranı % 9,4'tür. Vatandaşlığa alınmasını istemeyenlerin oranı % 77,3 gibi yüksek bir orandadır.

[K]esinlikle istemiyorum. Gidip ülkelerini korusunlar, daha sonra başımıza bela olacaklarını düşünüyorum. Kendi ülkelerini bırakıp kaçtılar benimsemediler bizim ülkemize ne faydaları olacak. Çocuklar ve kadınlar kalabilir ama erkeklerini kesinlikle ülke vatandaşı olarak kabul etmiyorum (K, 33, Mem., LÜ).

[N]e kadar iç içe yaşasak da kendi vatandaşım gibi hissetmem mümkün değil istesem bile bu mümkün olamaz (K, 34, Öğrt., LÜ).

“[Ö]fkeleniyorum bu anketi protesto ediyorum (K, 26, Öğrt., LÜ).” şeklinde ifadesini belirten katılımcının, bu görüşüne bakıldığında, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasına da karşı olduğu anlaşılmaktadır. Yine, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasını istemeyen 33 yaşındaki katılımcı, çocukların ve kadınların kalabileceğini, ancak erkeklerin kesinlikle kabul edilemeyeceğini belirtmektedir. Bu ayrıma varmasının sebebini ise göçmenlerin kendi ülkelerini bırakıp kaçmalarına bağlamaktadır. Diğer bir katılımcı ise, göçmenlerle iç içe yaşansa da, onları vatandaş gibi görmeyeceğini belirtmiştir.

[B]u ülkede hepsine vatandaşlık verilmesine karşıyım, sadece yaşlı, kadın ve çocuklara belli şartlar altında vatandaşlık verilebilir; fakat gençleri gitsinler ülkeleri adına savaşsınlar; ama bir şekilde can versinler (E, 27, Öğrt., LÜ).

[S]eçilmeden herkesin ülkemiz vatandaşlığına alınması, ülkem adına beni üzüyor (29, Öğrt., LÜ).

Katılımcılara göre göçmenlere vatandaşlık verilmemelidir. Göçmenler arasında seçim yapılarak yaşlılar, kadınlar, çocuklara vatandaşlık verilebilir. Ancak diğerleri ülkelerine dönüp mücadele etmelidir.

Göçmenlere vatandaşlık verilmesinin “[S]iyasi bir hata olduğunu düşünüp,

üzülüyorum (E,27, Öğrt., LÜ).” diyen bir katılımcıyla, benzer düşüncede olan bir başka katılımcı ise görüşünü “[V]atandaş olduklarını düşündüğümde nefret duygularım kabarıyor. Hem onlara hem bizim siyasilere karşı (E, 46, Mem.,LÜ).” şeklinde ifade etmiştir.

[G]öçmenleri bir gerçek vatandaşlığa almak, ya da birkaç soru ve test yaparak vatandaşlık vermek yerine, uzun vadeli (10-5 yıl) geçici kimlik ya da göçmenlik kimliği verilmeli, bu kimlik, tüm vatandaşlık hizmetlerinden yararlanmalı, fakat tam vatandaşlık hakkı, sürenin sonunda, sosyo-ekonomik gelişimin değerlendirilmesi sonucunda verilmelidir. (E, 35, İ.K.Mem.,LÜ).

Vatandaşlığa alınmanın basite indirgenmesini istemediğini belirten katılımcı, ifadesinde, göçmenlerin vatandaşlığa alınması ile ilgili bir çerçeve çizmiştir. Bu katılımcıya göre göçmenler, vatandaşlık hizmetlerinden yararlanabilecekleri, uzun vadeli bir süreç sonunda, sosyo-ekonomik bir değerlendirme yapılarak vatandaşlığa alınmalıdırlar.

[D]ış güçlerin etkisinde kalacaklarını ve ülkenin bütünlüğünü bozacaklarını düşünüyorum; vatandaşlık verilmesine tamamen karşıyım (E, 30, Öğrt., LÜ).

[D]üşünmek bile istemiyorum. Türk vatandaşı olmasın, gitsinler kendi ülkelerinde savaşınlar bizim askerimiz onlar için savaşıyor onlar ise yurtlarından kaçıp buralara kadar geliyor. Öleceklerse, kendi topraklarında ölsünler (E, 44, Mem.,LÜ).

İki katılımcı ifadelerinde, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasına tamamen karşı olduklarını söylemektedirler. 44 yaşındaki katılımcıya göre, bu hususu düşünmek rahatsızlık nedenidir. Göçmenler ülkelerine dönüp mücadele etmelidirler.

[V]atandaşlığa alınmalarında Türkiye'nin Osmanlı İmparatorluğunun temel mirasçısı olduğunu düşününce bu görüş mantıklı ve de güzel gelmektedir; ancak Suriyeli göçmenler kendi istekleri ile ülkemize gelmiş değillerdir (E,30, Öğrt., LÜ).

İmparatorluk bakiyesi olan bir millete sahip olduğunu düşüncesini belirten katılımcıya göre, Osmanlı İmparatorluğunun temel mirasçısı gözüyle, göçmenlere baktığında onların vatandaşlığa alınmalarını hoş karşılamaktadır. Ancak bu katılımcıya göre, şu anda ülkede bulunan göçmenler, kendi istekleriyle değil; bir zorlama sonucu gelmişlerdir. Bu nedenle de vatandaşlığa alınmamalıdırlar.

[V]atandaşlık verilmesine üzülüyorum, gelecek nesillerimizin daha zor durumlara sürüklenecekleri hissini uyandırır içimde. Geçmişte yaşadığımız savaşlarda da Arapların bizlere nasıl yaklaştıkları, bize olan yaklaşım ve

yaptıklarının tekrar yaşanacağı kanaatindeyim. Bu ülkedeki maddi ve manevi yaşam şartlarımızın, göçmenler olamadan daha yüksek düzeye çıkacağını düşünüyorum (E, 42, Mem.,LÜ).

42 yaşındaki katılımcı açısından, göçmenlerin vatandaşlığa alınmaları üzüntü vericidir. Bu katılımcıya göre, göçmenler olmadan ülkedeki maddi ve manevi yaşam şartları daha iyi olacaktır. Aksi düşünüldüğünde, gelecek nesilleri zor günler bekleyecektir. Türk milletinin genini bozacağını düşünen bir katılımcı ise “[Ö]ncelikle yüce Türk Milletinin genini bozar düşünmek bile istemiyorum” (50, Mem.,Lİ). demiştir. Ülkede göçmen olarak algılanan Suriyelilerin etnik kimliği üzerinden bir genelleme yapan katılımcıya göre, 1. Dünya Savaşı sırasında Arapların Türklere yaptıkları düşünülmelidir. Katılımcıya göre muhtemelen o dönemde yaşanan olaylar tekrar yaşanacaktır.

[Ü]lkemizin imkânlarının buna elverişsiz olduğunu düşünüyorum. Bu şartlarda vatandaşlık hakkı elde etmeleri vatandaşlığın getirdiği haklardan yararlanmaları toplumsal ayrışmayı derinleştirecektir. Suriyeli kardeşlerimize belli bölgelerde belli sınırlarda tabi ki istihdam şansı verilmelidir, kurslarla eğitilmelidir. Fakat vatandaşlık boyutu bu kadar basite indirgenmemelidir (K,31, Öğrt., LÜ).

31 yaşındaki katılımcının ifadesine göre, şu an göçmenlerle bizim aramızda bir toplumsal ayrışma mevcuttur. Ülkenin şartları elverişsiz iken; bu şartlarda göçmenlerin vatandaş olmaları var olan toplumsal ayrışmayı derinleştirecektir. Göçmenler, belli bölgelerde sınırları çizilmek kaydıyla istihdam edilmeli, kurslarla eğitilmeli, kaldıkları sürece toplumla uyumlu olmaları sağlanmalıdır. Vatandaşlık boyutunun ciddiyeti göz ardı edilmemeli, basite indirgenmemelidir.

[A]sla böyle bir şey olmasını istemiyorum ve düşünmüyorum. Onlar, Suriye vatandaşı ve öyle kalmalıdır. Kaçıp ülkelerini terk etmek, gittikleri ülkenin vatandaşı olma hakkını vermez (K, 29, Z.Y.Müh.).

[D]iğer devletler vatandaş değil sığınmacı olarak kabul etmezken, biz neden vatandaşı olarak kabul edelim. Gitsinler vatanlarına sahip çıksınlar (K, Öğrt., LÜ).

Göçmenlere vatandaşlık verilmesini istemeyen bazı katılımcılar açısından göçmenler, vatanlarını sevmeyen güçsüz insanlardır. Göçmenler ancak kendi ülkelerinin vatandaşıdır. Ülkelerinden kaçıp gelmeleri onlara vatandaşlık verilmesi anlamına gelmemelidir. Başka bir katılımcıya göre, diğer ülkelerin sığınmacı olarak kabul etmediği göçmenlere, vatandaşlık verilmesi yerine ülkelerine gönderilmeli ve ülkelerinde

mücadele etmeleri sağlanmalıdır.

[E]tnik kökenin zamanla değişeceği endişesini duymaktayım. Bu nedenle vatandaşlığa alınmaları gerektiğini düşünüyorum (K, 24, Öğrt., LÜ).

[K]esinlikle onaylamıyorum. Beni mutsuz ediyor. Ülkemizde savaş çıkarsa biz kalıp kanımızın son damlasına kadar mücadele ederiz ve başka bir ülkenin vatandaşı da olmayız (K, 36, Sin. Öğrt., LÜ).

Katılımcılara göre, göçmenlere vatandaşlık verilmemelidir. Göçmenlere vatandaşlık verilmesi bazı katılımcıları mutsuz etmektedir. 24 yaşındaki katılımcı, etnik kökenin değişeceğinden endişelenmektedir.

[K]endi ülkelerini en zor durumda bırakıp kaçıp bizim ülkemizde 'ne güzel kıyı bölgelerinde' güneşlenen insanların, bizim vatanımız için yeri geldiği zaman bize yüz çevireceğini düşünüyorum; fikrim olumsuz (K,35, Öğrt., LÜ).

[O]lmamalıdır Bu ülke üzerinde hiçbir hakkı olmayan insanlara vatandaşlık verilmemelidir (K,23, Öğrt., LÜ).

[V]atandaşlık verilse de bu vatanın bir ferdi gibi davranacaklarını düşünmediğim için Suriyelilerin bu ülkenin hiçbir zaman tam anlamıyla vatandaşı olamayacakları kanısındayım. Hayal kırıklığı yaşarım, Suriyeliler bu ülkenin vatandaşı olursa (K, 26,Sos. Çal., LÜ).

Katılımcıların ifadelerine göre, göçmenler vatandaşlığa alınmamalıdır. Bir katılımcı göçmenlerin Türk vatandaşlığına alınmasına gerek olmadığını, savaş bittikten sonra ülkelere dönmeleri gerektiğini ifade etmektedir. Göçmenlere vatandaşlık verilerek daimi bir statü elde etmelerini istememektedir. Kimi katılımcılar açısından, göçmenler, kendi ülkelerini zor zamanlarında bırakan, kaçan ve bu durumlarını umursamayan keyiflerine düşkün insanlardır. Vatandaşlık aldıktan sonra, yeri geldiğinde bu ülkenin vatandaşlarına yüz çevireceklerdir. Bir katılımcı dikkat çeken ifadesinde, olaya daha değişik bir açıdan bakmaktadır. Bu katılımcı, göçmenlere vatandaşlık verilse dahi onların bu ülkenin bir ferdi gibi davranmayacağını bir bakıma aidiyet hissetmeyeceğini; bu nedenle de tam anlamıyla vatandaş olamayacağını düşünmektedir. Şayet göçmenlere vatandaşlık verilirse hayal kırıklığı yaşayacağını söylemektedir.

“Yurттаş olamamış halk/ yığın ne kadar tehlikeliyse, halkı can sıkıcı çoğunluktan, rahatına düşkün kimselerden ibaret bir kitle gibi gören anlayışlar da, o kadar tehlikelidir” (Kurtbaş, 2017: 406). Bazı katılımcıların söylemlerinde yurттаş gibi görmedikleri göçmenlerin rahatlarına düşkünlükleri eleştirilmiştir. Kimi zamanda onların bu durumları, faydasız insanların bulunduğu bir kitle gibi görülmüştür. Bu bağlamda

düşünüldüğünde, yukarıda bahsedilen anlayışlara doğru bir yönelimin olduğu söylenebilir.

[S]uriyelilerin bu ülkenin vatandaşı olduğunu düşünmek istemiyorum. Bunu düşünmek kendimi kötü hissetmeme sebep oluyor. Savaş bitince ülkelerine geri dönmeleri gerektiğini düşünüyorum. Ayrıca onların da Türk vatandaşlığına geçmek isteyeceklerini düşünmüyorum. Çünkü birçoğunun isteği Avrupa ülkelerine gidip o ülkeden vatandaşlık almak (K, 25, Av., LÜ).

Katılımcı ifadesinde, göçmenlerin bu ülkenin vatandaşı olduğuna tahammül edememektedir. Katılımcı açısından bu düşünce insanın kendini kötü hissetmesine sebep olmaktadır. Bu katılımcıya göre, biz onları istesek de onlar Türk vatandaşlığına geçmek istemeyeceklerdir. Göçmenlerin asıl hedefi Türk vatandaşlığı değil, Avrupa ülkelerine geçmek ve onların vatandaşlığını almaktır. Bu nedenlerle göçmenler savaş bitince ülkelerine dönmelidirler.

[H]içbir zaman aynı vatanseverliği yaşayamayacağımızdan bu düşündürücü bir şey, ülkemiz farklı milletlerle yoğrulmuş bir etnik yapıya sahip, hem huzurlu hem de aynı ülkedeki insanların olduğu bir ülkeyiz. Ancak oldukça aşikâr ki: art niyetli diğerlerinin tekelinde olsalar bile, farklılıklarımız şu anki huzursuzluğumuzun sebebidir (K, 25, Öğrt., LÜ).

25 yaşındaki kadın katılımcıya göre, farklı etnik yapıya sahip olsak da, aynı ülkedeki insanların, vatansever insanların yaşadığı huzurlu bir ülkeyiz. Bu katılımcıya göre göçmenler bu ülkenin vatandaşı gibi aynı vatanseverliği yaşamayacak ve aynı ülküde olmayacaklardır. Ülkü birliği ve vatanseverlik olmayınca farklılıkların bir anlamı olmayacaktır. Farklılıklar şu anki huzursuzluğun nedenidir.

[V]atandaş olmalarını düşündüğümde dehşete kapılıyorum. Savaş var diye vatanını savunmayıp kaçan adamın, bana ve vatanıma hayrı olmaz. Yarın-öbür gün ülkemde bir iç savaş çıkarmayacaklarının ya da herhangi bir olumsuz durumda vatanını bırakıp kaçan adamın bana ihanet etmeyeceğinin garantisi yok (K, 38, Öğrt., LÜ).

[V]atandaş olurlarsa ilerde ülke için kargaşa olacağına inanıyorum. Ülkemizde hakları olduklarını iddia edeceklerini düşünüyorum (K, 29, V.H.K.İ, Lİ).

[V]atandaş olmamalılar diye düşünüyorum. Vatandaşlık verilse dahi bu ülkenin birlik ve beraberliğini ileriki süreçte tehlikeye düşürebilir. Ayrıca bu ülke ve vatan toprakları üstünde bir hakları olduğunu düşünmüyorum (K, 23, Öğrt., LÜ).

İfadelerden anlaşıldığına göre, göçmenler Türk vatandaşı olmamalılar. Bazı katılımcılar açısından, onların vatandaşlığa alınmaları, ülkenin birlik ve beraberliğini

tehlikeye düşürecektir. Kimi katılımcılara göre ise, göçmenler ileriki zamanlarda ihanet ederek, ülkede bir iç savaş çıkarabilir ve hak iddia edebilirler. Bu nedenlerle onların vatandaşlığa alınma düşüncesi bile dehşet vericidir.

[I]stemiyorum Suriye’de tampon bir bölge oluşturulup tüm ülkelerinde katılımıyla göçmenlerimize orada yardım edilmeliydi. Bu şekilde bizim vatandaşlarımız olmamalıydı (K, 39 Vet.Hek., LÜ).

[V]atandaş olduklarını düşündüğümde korku, çünkü ilerde ülkemize nasıl zararları olacağını bilemiyoruz. Türkiye’nin çoğu örgütle uğraştığı bu günlerde Suriyelilerin de bu örgütlerle bağlantısı olabilir. O yüzden güvenmiyorum (K, 22, Öğrt., LÜ).

Göçmenlerin vatandaşlığa alınmasının her iki katılımcı da istememektedir. Bir katılımcı açısından, göçmenlerin vatandaşlığa alınmaları, Türkiye’de güvenlik endişesinin yaşanmasına neden olacaktır. Eğer ülke sınırları dışında oluşturulan tampon bir bölgede barındırılırlarsa ancak bu şekilde güvenlik endişeleri giderilebilir. Göçmenlere güvenmediğini söyleyen 22 yaşındaki kadın katılımcıya göre, göçmenler ülkenin birlik ve bütünlüğüne zarar veren örgütlerle bağlantılı olabilir. Bu bağlantıların ülkeye nasıl zararların olacağını bilinmemektedir.

[G]erçekten vatandaş olması gerekenler hariç, vatandaşlığa geçirilmelerinden rahatsızlık duyarım. Kendi ülkelerinde vatandaş olmanın gereğini yapmayıp bizim ülkemizde Türk vatandaşı olarak Türkiye’nin iyiliği için kararlar verebileceklerine, askere gidip bizim ülkemizi savunacaklarına ya da bu ülkeye gönülden bağlanabileceklerine inanmıyorum. Bu nedenle daha önceden yabancı biri vatandaş olmak istediğinde, gereken vatandaşlık şartlarına uymaları gerektiğini imtiyaz sağlanmaması gerektiğini savunuyorum (K, 23, Öğrt., LÜ).

[B]u ülkenin vatandaşı olabilmek için bizim nesillerimiz belli başlı bedeller ödemiştir. Vatandaşlık öyle her isteyene verilemez (E,27, Öğrt., LÜ).

İfadeleri bulunan katılımcılara göre, vatandaşlık her isteyene verilmemeli, bir bedel ödeyen, vatandaşlık için gereken şartları taşıyanlara imtiyaz verilmeli ve gerçekten vatandaş olması gerekenler vatandaşlığa alınmalıdır. Yani bir ayırım yapılmalıdır. Diğer katılımcı açısından da, göçmenler kendi ülkelerindeki vatandaşlığın gereğini yapmadılar. Böyle insanlar, Türk vatandaşı olarak Türkiye’nin iyiliği için karar veremezler.

[K]endi vatandaşımızın yeri neresi tam olarak emin olamıyorum. Kendi halkımıza değer verilmelidir (E, 30, Öğrt., LÜ).

[V]atandaş olmalarına buna kesinlikle karşıyım. Çünkü Suriyeli her zaman Suriyelidir. Hiçbir zaman Türkiyeli olamayacaktır (E, 29, Öğrt., LÜ).

[T]ürk olan vatandaşların Türk toplumuna kazandırılması gerekir (E, 25, D.K.A.B Öğrt, LÜ).

Katılımcıların ifadelerine göre, göçmenlere vatandaşlık verilmesine mesafeli yaklaşım görülmektedir. Bir katılımcı açısından, Suriyeliler her zaman Suriyelidir ve asla Türkiyeli olamayacaklarıdır. Bazı katılımcılara göre ise kendi vatandaşımıza değer verilmeli, soydaşımız olanlar bizim toplumumuza kazandırılmalıdır.

[V]atandaş olduklarında Öncelikle kendimi çok kötü hissederim. Güvende olmadığım duygusuna kapılırım. Bu gün nüfusları 4 milyonken üç beş yıl sonra 10 milyon olacaktır. Benim atalarımın savaşta kazandığı bu toprakları bölmek isteyecek hak iddia edeceklerdir. Ülkemizi bölmeye çalışacaklardır (E, 35, Öğrt, LÜ).

[Ü]lkemizin yararına olmayacak. Çünkü 50 ve 100 yıl sonra Toprak isteyip, yani ülkelerini bizim topraklarda kurmak isteyeceklerdir (55, Mem.,LÜ).

Katılımcıların ifadelerine göre, göçmenlerin vatandaşlığa alınmaları ülkenin yararına olmayacak ve bu durum insanın kendini kötü hissetmesine neden olacaktır. Katılımcılara göre, göçmenlerin sayıları zaten çok fazla ve hızlı bir üremeye nüfusları artacaktır. Gün gelecek, atalarının savaştığı bu topraklarda uzun vadede hak iddia edecekler ve Türkiye'yi bölmeye çalışarak, ülke bütünlüğüne zarar vereceklerdir. 55 yaşındaki katılımcıya göre, uzun vadede göçmenler, ülkelerini bizim topraklarımızda kurmak isteyeceklerdir.

[K]endimden öğreniyorum. Bu ülkenin vatandaşı asla olamazlar, olmasınlar da. Bu ülke Suriyelilere verilecek diye kan dökülüp kazanılmadı, kan dökülerek kazanılan bu vatan, korkak, kalles Araplara vatan olamaz. Korkak, kallesler gitsinler kendi ülkelerinde kan döküp vatanlarına sahip çıksınlar (E, 37, Müh.,LÜ).

[V]atandaşlık ile ilgili soru şahsen, kınıyorum bu cümleyi, kendine hayrı olmayan anasına, bacasına ve hatta kendi vatanına hayrı olmayan insanların bize ne tür getirisi olabilir (E, 24, Mem.,LÜ).

Görüşlere bakıldığında, göçmenler kendine hayrı olmayan savaştan kaçan korkak insanlardır olarak nitelenmektedir. Etnik kimlik üzerinden bir genelleme yapılarak “korkak ve kalles” olarak gördükleri göçmenlerin kendi ülkelerine giderek savaşmaları istenmektedir. 24 yaşındaki erkek katılımcı, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasıyla ilgili soru cümlesine tahammülünün olmadığını “şahsen kınıyorum bu cümleyi” diyerek göstermiştir. Buradaki iki katılımcının nefret söylemleri psikolojik açıdan göçmenleri kabule karşı olduklarını göstermektedir.

[Ü]zülüyorum ileride ülkemizi bekleyen problemleri düşünüyorum.

Çocuklarımıza bu kötülüğü yapmamamız gerektiğini düşünüyorum. Siyasi emeller uğruna ya da daha fazla seçmen uğruna, bu ülkeye bunu kimsenin yapma hakkı olmadığını düşünüyorum. Şairin dediği gibi vatani için ölmesini bilmeyen yaşamış sayılmaz. Bence Suriyelilerin kaçarak, göçerek değil de vatanları uğruna savaşarak, mücadele ederek bir yaşam sürmeleri gerekir (E, 35, Öğrt., LÜ).

Katılımcı ifadesinde, göçmenlere siyasi emeller doğrultusundan vatandaşlık verilmesini, şu anki üzüntüsünün nedeni olarak göstermektedir. Bu katılımcıya göre, göçmenler ileride problem olacağından; nesillerimize bu kötülüğü yapma hakkımız yoktur. Göçmenler, kendi vatanları için savaşarak mücadele ederek bir yaşam sürmelidirler, yoksa yaşamış sayılmazlar. Vatan ve vatandaşlık için mücadele edilmelidir.

[Ü]lkemizde kendi vatandaşlarımızın bile sosyal ve ekonomik yönden normal yaşam standartlarını yakalayamadığı düşünüldüğünde, göçmenlerin bu ülke vatandaşı olması, kendi vatandaşlarımızın yaşam standartlarını daha da düşecektir (E, 44, Öğrt., LÜ).

İfadesi bulunan katılımcı, göçmenlerin vatandaşlığa alınması ile yaşam standartları arasında bir bağ kurmuş ve onlara vatandaşlık verilmesine karşı çıkmıştır. Bu katılımcıya göre şayet göçmenler vatandaş olurlarsa, sosyal ve ekonomik yönden normal yaşam standartlarını bile yakalayamayan Türkiye'deki yaşam standartları düşecektir.

[Y]azık diyorum, Suriyeliler bizim vatandaşımız olamaz. Böyle bir şey düşünülüyorsa hemen vazgeçirilmeli, ben bu ülkenin ne zor şartlar altında kurulduğunu düşündüğümde aklım almaz, böyle bir şeyi anlayamıyorum. Hiçbir zaman da anlamayacağım (E, 35, Ok.Md., LÜ).

Yukarıda ifadesi bulunan katılımcı 'yazık' diyerek, herkesi üzebilecek bir durum olarak gördüğü göçmenlerin vatandaşlığa alınması fikrinden vazgeçilmesini istemektedir. Bu katılımcıya göre göçmenler Türkiye vatandaşı olamaz. Türkiye zor şartlar altında kurulmuş bir ülkedir. Zor şartlar altında kurulmuş bu ülkede, göçmenlerin vatandaşlığa alınmaları kolay olmamalıdır. Böyle bir düşünce hiçbir zaman kabul görmeyecektir.

Göçmenlerin vatandaşlığa alınmalarını isteyenlerin sayısı ve oranı az da olsa konu ile ilgili bildirilen görüşlerde önemli ifadelerle rastlanılmaktadır. Bu ifadeler şu şekildedir:

[Ü]lkelerinde canı yanan Suriyeli göçmenlerin 15 Temmuz darbe girişiminde bu ülkenin insanlarıyla, sokakta canla başla direndiklerini gördüm. Bu olay gösteriyor ki vatandaş olduklarında tıpkı bu millet gibi aynı hisle, aşkla, şevkle ülkemize fayda sağlayacaklardır (E, 33, İng. Öğrt., LÜ).

Göçmenlerin, 15 Temmuz 2016 tarihindeki darbe girişimine karşı koyanlarla

beraber sokaklarda canla başla direnişe katılmalarına bizzat şahit olan ve bu duygularla hareket eden katılımcıya göre göçmenler, vatandaş olmalıdırlar. Vatandaş olduklarında tıpkı Türk vatandaşı gibi aynı hislerle, şevkle ülkeye fayda sağlayacaktır.

[N]ormal bir durum, savaş sonrası ülkesine dönemeyecek durumda olan Suriyeliler vatandaşlığa alınabilir. Ülkesine dönmek isteyenler engellenmemelidir. Vatandaşlığa geçene kademeli geçiş sağlanmalıdır. Tüm haklar verilmemelidir (E, 40, Mem.,LÜ).

Bu katılımcı açısından göçmenlerin vatandaşlığa alınması normal bir durumdur. Ancak ülkelerindeki savaş bittikten sonra Türkiye’de kalıp vatandaş olmak isteyenler ile ülkelere dönmek isteyenlerin tercihine önem verilmelidir. Gitmek isteyenler engellenmemelidir. Kalanların vatandaşlıkları için kademeli bir geçiş söz konusu olmalıdır.

[A]nadolu tarih boyunca birçok farklı ulusa ev sahipliği yapmıştır. Demografik yapı sürekli değişmektedir. Dolayısıyla bu da normaldir (E, 30, Öğrt., LÜ).

Katılımcıya göre tarih boyunca birçok ulusa ev sahipliği yapan Anadolu’nun demografik yapısının sürekli değişmesi normaldir. “[Ü]lkemizin vatandaşı olması konusunda şahsımca bir sıkıntı olmaz. Sonuçta Dünya’da her ülkede yaşayan insanlar aynı ırktan, aynı dilden olmayabilirler; ama ülkenin geleceği açısından bu insanlara ve insanlarımıza beraberce yaşayacak mutlu bir yaşam standardı oluşturabilirsek sıkıntı olmaz (E, 37, Glr. Uzm, LÜ).” Diyen katılımcıya göre, Dünya’da her ülkede yaşayan insanlar sonuçta aynı ırkta ve dilde değildirler. Ahde vefasızlık olmadığı sürece ve müşterek bir yaşam standardı yakalandığında, göçmenlerle birlikte yaşanabilir.

[B]unun zamanla alışılacak bir durum olduğunu düşünüyorum (E,42, Öğrt., LÜ).

[T]ürkiye Cumhuriyeti güçlü bir ülke, her karış toprağında bölünebilecek bir lokma ekmeği olduğundan, bizim herkese kapımız açıktır. Yeter ki bizi sırtımızdan vurmasınlar (E,36 Mem., LÜ).

[Ç]ok garipsediğim bir durum değil, sadece Suriyeliler değil birçok değişik ülkeden bizim vatandaşlığımızı almış insanlar var. Bence, bu ülkeye her kim katılım yapıyorsa vatandaşlık almasında hiçbir sakınca, gariplik hissetmem. Gayet normal bir durum bence; çünkü vatandaşlık verilmediğinde o kişilerden faydalanmamız olanaksız hale gelir. Vatandaşlığa alınmalarının artı sonuçlar doğuracağını düşünüyorum (E,26, Sos. Çal., LÜ).

Bazı katılımcılar, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasını zamanla alışılacak bir durum olarak görmektedir. 26 yaşındaki katılımcı bu konunun çok garipsenmemesi

gerektiği belirtilmektedir. Sözü edilen katılımcılara göre paylaşım duygusuna sahip Türk insanının, ihanet haricinde kapısı herkese her zaman açıktır. Göçmenlere vatandaşlık verilmesi halinde, bu durum ülke için artı sonuçlar doğuracak ve kişilerden faydalanılabilecektir.

[İ]yi hisler besliyorum; çünkü ülke olarak bizim insanlık görevimiz. Onlar da bu durumda Türkiye'yi yanlarında görüyorlar, anlıyorum bizim vatandaşımız da onlara olumlu bakıyor (E, 42, İmm., Lİ).

[O]lumlu şeyler düşünüyorum. Sığınan bireylerin genç olması daha da olumluya çeviriyor düşüncelerimi; çünkü genç nüfusun entegresinin daha kolay olduğunu düşünüyorum. Nüfusun çokluğu nüfusun fazlalığı zenginliğin işaretidir (E,43, İ.M. Yrd, LÜ).

Göçmenlere yardım edilmesinin ve onların vatandaşlığa alınmalarının insanlık görevi olduğunu düşünen katılımcı, göçmenlere karşı iyi hisler beslediğini söylemektedir. Olumlu düşüncelere sahip bir diğer katılımcı, sığınan bireylerin genç olmasının vatandaşlığa alınma ve entegre olmada kolaylık sağlayacağını söylemektedir. Göçmenlerin vatandaşlığa alınmasının ülkenin iş gücüne ve dinamik yapısına katkı sağlayacağını düşünen başka bir katılımcı düşüncesini “[M]emnuniyet duyuyorum. Türkiye'nin dinamik yapısına ve iş gücüne, medeniyetine katkı sağlayacaklarını düşünüyorum (E, 34, Uzm., LÜ).” şeklinde ifade etmiştir.

[T]arihsel olarak imparatorluk bakiyesi olan bir topluluğun, doğal olarak başka sığınacağı öncelikli ülke Türkiye'den başkası değildir. Ayrıca ilk Türkleşen bölgenin Suriye olduğunu unutmamız lazım (E, 51, İd., LÜ).

[G]eçmişte birlikte yaşadığımız bu insanların, Osmanlı Devleti döneminde aynı bayrak altında yaşamış bir millet olarak, batılı güçlerin türlü oyunlarıyla bizden ayrıldıklarını unutmamalıyız. (E, 48, Mem.,Lise).

İmparatorluk bakiyesine sahip olduğunu söyleyen 51 yaşındaki katılımcıya göre, ilk Türkleşen bölgenin Suriye olduğunu söylemektedir. Bazı katılımcılara göre geçmişte birlikte, bir ve beraber olarak yaşadığımız göçmenlerin sığınacağı öncelikli ülke Türkiye'den başka bir ülke olamaz. Böyle düşünen başka bir katılımcı “[B]iz Osmanlıydık, zaten geçmişte bir ve beraberdik, Müslümanlar tek millettir (E, 43, Mem.,LÜ).” ifadesiyle aynı dine mensup olanları millet olarak görmektedir.

[B]iz Ensar'ız onlar muhacir. Bir ekonomik boyut olarak değil de insan gibi düşündüğümüzde biz kimsesizlerin kimsesi geçmişten günümüze kadar bulunduğu coğrafyaya merhamet rüzgârları estiren bir coğrafyayız. Bu sebeple bu Türkiye'nin vatandaşı olarak gördüğümde hiçbir sıkıntı ve üzüntü yaşamıyorum (E, 26, Mem.,LÜ).

Bilindiği üzere Hz. Muhammed döneminde baskı ve zulüm gören Müslümanlar, Mekke'den Medine'ye göç etmişlerdir. Göç eden Mekkelilere 'muhacir' göç edenlere kapısını açan misafir edenlere ise 'Ensar' denilmiştir. Görüşünü ifade eden 26 yaşındaki katılımcıya göre, göçmenlere ekonomi boyutundan bakılmamalıdır. İnsani açıdan düşünülmelidir. Merhamet rüzgârlarının estiği bu coğrafyada göçmenler 'muhacir', onları kabul edenler ise 'Ensar'dır

[B]izim ülkemizde Türk vatandaşı olarak kabul edilmelerinde hiçbir sıkıntı yoktur. Birçok milletten insanın Türk vatandaşlığına kabul edildiği bu ülkede, vatansız kalmış insanların özellikle Müslümanların ülkemizde vatandaş olarak kabul edilmesinde hiç bir yanlış taraf yoktur (K, 25, Öğrt., LÜ).

[V]atandaş olabilir. Herkesin başına gelebilir. Ancak suiistimal edilmemesi ve ülkeye zarar verecek durumlar ortaya çıkmaması halinde (K, 37, Öğrt., LÜ).

[V]atandaşlık bilinci geliştirildiği takdirde yurt sevgisi aşılandığı oranda faydalı olabileceğini düşünüyorum (K,34, Öğrt., LÜ).

Katılımcılara göre, birçok milletten insan Türk vatandaşlığına kabul edilmektedir. Bazı katılımcılara göre bu ülkede, vatansız kalmış insanların, özellikle din kardeşi olan Müslümanların vatandaş olarak kabul edilmesinde hiç bir yanlış taraf yoktur. Bir başka katılımcı ise, suiistimal edilmediği ve zarar vermediği takdirde, vatandaşlık bilincinin aşılması ile birlikte göçmenlerin vatandaşlığa alınmalarının faydalı olabileceği söylemektedir. Göçmenlere vatandaşlık verilmesini isteyen başka bir katılımcı ise, her insana karşı hissedilen duyguların bu ülkede yaşayan göçmenlere karşı hissedileceğini "[B]u ülkede yaşayan her insana karşı duyduğum hisleri besliyor olacağım (E, 32, Mem.,LÜ)." diyerek ifade etmiştir.

[T]ürkiye etnik köken bakımından farklılıkları olan bir ülke ve bu da ülkenin zenginliğidir. Suriyelilerinde bu farklılığa dâhil olması olumsuz bir sonuç vermez; aksine daha da zenginleştirir (E, 40, Öğrt., LÜ).

[F]arklılıklarımız çeşitliliklerimizdir, diye düşünüyorum. Madem elimizde muazzam bir insan gücü var 50 yılda sürse onları eğiterek ülkemiz adına avantaja dönüştürebiliriz (K,30, Öğrt., LÜ).

Katılımcıların ifadelerine göre farklılıklar zenginliktir. Türkiye'de yaşayan birçok etnik grup, farklılık ve çeşitlilik uzun vadede kazanç olabilir. Devletin seçici davranması halinde, göçmenlerin vatandaşlığa alınması gayet normal bir durumdur. Sözü edilen katılımcılar açısından, göçmenlerin muazzam iş gücü eğitilerek ülke açısından avantaja dönüştürülebilir.

[G]ünümüz küresel konjonktüründe artık sınırlar ortadan kalkmış ve sorunlar ortak hale gelmiştir. Saf milliyetçi düşüncenin hiç kimseye faydası olmayacaktır. Bu sebeple ülkemize katkısı olan her kesin vatandaşlığı beni mutlu eder (E, 27, Öğrt., LÜ).

[B]u ülkenin, tarihi kökleri ve değerleri düşünüldüğünde, benim için değişen herhangi bir durumun olmadığını söyleyebilirim Sonuç olarak, sınırların ne önemi var bu dünya hepimizin (E,26, Öğrt., LÜ).

İfadeleri bulunan katılımcılara göre, sınırların ortadan kalktığı bir dönemde saf milliyetçi düşünce dışında ülkeye katkısı olan herkes vatandaşlığa alınabilir. Bu katılımcılar açısından, olumsuz bir durum olmadığı sürece göçmenler yabancı görülmemelidir.

2.12.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 56: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmalıdır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	119	49	28	2	2	200
		%	59,5	24,5	14	1	1	100
	Erkek	f	130	54	34	20	18	256
		%	50,8	21,1	13,3	7,8	7	100
Toplam		f	249	103	62	22	20	456
		%	54,6	22,6	13,6	4,8	4,4	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Kadınların % 84'ü, erkeklerin % 71,9'u göçmenlerin vatandaşlığa alınmalarını istemezlerken; kadınların % 2'si, erkeklerin % 14,8'i göçmenlerin vatandaşlığa alınmasını istemektedirler. Göçmenlerin vatandaşlığa alınmasını en fazla itiraz eden kadınlar iken; erkeklerin bu konudaki itirazlarının oranı daha azdır. Göçmenlerin vatandaşlığa alınmaları hususunda ise erkekler, kadınlara göre daha olumlu düşünceye sahiptirler.

2.12.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 57: Katılımcıların Yaşları ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmalıdır						Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Yaşınız	18-25	f	33	14	16	2	2	67
		%	49,3	20,9	23,9	3	3	100
	26-45	f	207	87	44	19	17	374
		%	55,3	23,3	11,8	5,1	4,5	100
	46 ve üstü	f	19	6	3	2	3	33
		%	57,6	18,2	9,1	6,1	9,1	100
Toplam		f	259	107	63	23	22	474
		%	54,6	22,6	13,3	4,9	4,6	100

(χ^2) P: 0,26 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

18-25 yaş aralığında olanların % 70,1'ine göre göçmenler Türk vatandaşlığına alınmamalıdır; % 6'sına göre ise vatandaşlığa alınmalıdır. Yaşı 26-45 arasında olanların % 78,6'sına göre göçmenler Türk vatandaşlığına alınmamalıdır; % 9,6'sına göre, vatandaşlığa alınmalıdır. 46 yaş ve üzerindeki % 75,8'ine göre göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmamalıdır; % 15,2'sine göre ise vatandaşlığa alınmalıdır.

Orta yaş ve ileri yaşta kilerin oranı arttıkça, göçmenlerin vatandaşlığa alınmalarını istemeyenlerin oranının arttığı görülürken; yine aynı yaş gruplarında göçmenlerin vatandaşlığa alınmalarına olumlu bakanların oranının da arttığı görülmektedir. Yaş aralığının geneline bakıldığında (ağırlıklı olarak 26-45 yaş aralığında) toplamda % 77,2 oranında göçmenlerin vatandaşlığa alınması istenmemektedir. Bu oran vatandaşlığa alınmasını isteyenlerin 8-9 katı kadardır. Katılımcılarda net bir reddetme söz konusu olmuştur.

2.12.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 58: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmalıdır					Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	42	9	12	2	3	68
		%	61,8	13,2	17,6	2,9	4,4	100
	2501-5000 TL	f	207	90	49	20	16	382
		%	54,2	23,6	12,8	5,2	4,2	100
	5001 TL ve üzeri	f	2	3	0	1	0	6
		%	33,3	50	0	16,7	0	100
Toplam		f	251	102	61	23	19	456
		%	55	22,4	13,4	5	4,2	100

(χ^2) P: 0,24 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 75'ine göre, göçmenler Türk vatandaşlığına alınmamalıdır; % 7,4'üne göre vatandaşlığa alınmalıdır. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların % 77,7'sine göre, göçmenler Türk vatandaşlığına alınmamalıdır; % 9,4'üne göre vatandaşlığa alınmalıdır. Aylık geliri 5000 TL ve üzeri olanların % 83,3'üne göre, göçmenler Türk vatandaşlığına alınmamalıdır; % 9,2'sine göre göçmenler vatandaşlığa alınmalıdır.

Gelirler arttıkça, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasına karşı olanların oranı da artmaktadır. Yine benzer şekilde gelirler arttıkça vatandaşlığa geçmelerini isteyenlerin oranı da artmaktadır. Genel sonuca baktığımızda, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasına karşı çıkanlar; karşı çıkmayanların 8-9 katı kadardır. % 13,4 oranında olan kararsızlar bile göçmenlerin vatandaşlığa geçmelerini isteyenlerden fazladır.

2.12.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 59: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmalıdır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	80	64	43	16	16	219
		%	36,5	29,2	19,6	7,3	7,3	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	34	0	2	0	1	37
		%	91,9	0	5,4	0	2,7	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	139	41	16	5	4	205
		%	67,8	20,0	7,8	2,4	2,0	100
	Fikrim yok	f	5	3	2	2	1	13
		%	38,5	23,1	15,4	15,4	7,7	100
Toplam		f	258	108	63	23	22	474
		%	54,4	22,8	13,3	4,9	4,6	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 65,8'ine göre göçmenler Türk vatandaşlığına alınmamalıdır; % 14,6'sına göre vatandaşlığa alınmalıdır. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 91,6'sına göre göçmenler Türk vatandaşlığına alınmamalıdır; % 2,7'sine göre vatandaşlığa alınmalıdır. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak kabul edenlerin % 87,8'ine göre göçmenler Türk vatandaşlığına alınmamalıdır; % 4,4'üne göre vatandaşlığa alınmalıdır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenler, onların Türk vatandaşlığına alınmalarını istememektedir. Göçmenlerin savaş mağduru olarak kabul edenler, göçmenlerin vatandaşlığa alınmalarını olumlu karşılamaktadırlar. Göçmenlerin savaş mağduru olup olmadığı ile göçmenlerin Türk vatandaşlığına alınıp alınmaması hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülen bu tablonun genelinde, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasına karşı çıkanların oranı; karşı çıkmayanların oranınının 8 katından fazladır.

2.13. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN BULUNDUKLARI YERLERDE TOPLUMSAL AHLÂK VE HUZURU BOZUP BOZMADIKLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 60: Katılımcıların, Göçmenlerin Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri

Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	32	6,7
Katılmıyorum	85	17,8
Fikrim Yok	138	28,9
Katılıyorum	107	22,4
Kesinlikle Katılıyorum	116	24,3
Toplam	478	100

“Şiddet, karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma; hırsızlık etme, başkalarının parasını veya malını çalmak; kaçakçılık, Bir devletin yasalarına karşı gelerek yapılan ticaret; fuhuş, içinde bulunulan toplumun kurallarına uymayan bir biçimde bir veya birkaç kişiyle para karşılığında cinsel ilişkide bulunma, taşkınlık, aşırı davranış; ahlak, Bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları, aktöre, olarak tanımlanmaktadır.” (TDK, 2017). “Toplumun ve kurumların suçluya karşı bakış açısının değişmemesi, suçlu etiketinin üzerlerine yapışması, onları her olay karşısında dezavantajlı hale getirmekte, haklı olmaları halinde bile kendilerini ifade etmekte sıkıntı yaşamaktadırlar. Bundan dolayı yeni cezalara çarptırılma korkusu onları toplum dışına itmektir” (Doğan Fidan, 2016: 123). Yerel düzeyde “Suriyelilerin hırsızlık, fuhuş, gasp, kamu malına zarar verme vb. suçlarla ilişkilendirilmesi oldukça yaygındır. Oysa yapılan bütün çalışmalarda Suriyelilerin suça karışma oranlarının yerel halkın suç oranlarından çok daha düşük olduğu tespit edilmiştir” (Erdoğan, 2014: 19).

Çalışmamızda genel olarak göçmenlerin toplumsal ahlak ve huzuru bozdukları yönünde görüş hâkimdir. Bu görüş ile ilgili verilere bakıldığında; göçmenlerin, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozduğunu düşünenlerin oranı toplamda % 46,7’dir. Katılımcıların % 24,5’i ise göçmenlerin toplumsal ahlak ve huzuru bozmadığını

düşünmektedirler. Bu konuda katılımcıların % 28,9'u ise kararsız kalmıştır. Göçmenlerin toplumsal ahlak ve huzuru bozduğunu düşünenlerin bir kısmı şunları ifade etmiştir:

[Z]amanla azınlık olarak kendilerini görüp, şiddet ve terörizm gibi topluma zarar verecek bir gruba dönüşebilirler. Çağdaşlaşma yolunda da ülkemiz için bir engel olarak görüyorum (E, 35, Öğrt., LÜ).

[H]ırsızlık oranları arttı. Onlar kendilerini öyle görseler sahip çıkarlar. Onlar bunu düşünmedikleri için her türlü olumsuzluğu yapıyorlar (K,28, Öğrt., LÜ).

Göçmenlerin zamanla topluma zarar verebilecek bir gruba dönüşebileceğini söyleyen 35 yaşındaki erkek katılımcı açısından, göçmenler çağdaşlaşma yolunda Türkiye'nin önünde bir engeldir. Göçmenlerin varlığı ile birlikte hırsızlık olaylarının arttığını söyleyen 28 yaşındaki kadın katılımcıyla benzer düşüncede olan bir katılımcıda “*[G]öçmenlerin hırsızlık, fuhuş vb. gibi toplumu olumsuz etkileyen davranışları var (E, 28, Zir. Müh., LÜ).*” demiştir.

[T]üm ahlak dışı şeyleri getirdikleri için ekonomik olarak bir şey katacaklarını düşünmüyorum (K, 24, Bil. Müh., LÜ).

[H]er an suça bulaşma potansiyelleri var. Her şeyin bir bedeli var, özgürlük istiyorlarsa gitsinler ülkelerinde mücadele etsinler (40, Mem).

Katılımcıların söylemlerine göre, tüm ahlâk dışı şeyleri getiren göçmenlerin Türkiye'ye ekonomik bir getirileri olmamaktadır. Göçmenlerin her an suça bulaşma potansiyelleri olduğunu ve ülkelerine dönmelerini gerektiğini düşünen 40 yaşındaki katılımcıyla benzer düşüncede olan bir başka katılımcı da bu konuda “*[A]yrıca kaydedilmiş bireyler olmadıkları için suça daha rahat yönelebilirler. Kaldı ki, Suriyelilerin ülkemize girmesiyle birlikte oralardan gelen tehlikeleri de engelleyemez olduk (E,24,Z.Ktb.,LÜ).*” demiştir.

[T]ürkiye birden fazla etnik kökenin bir arada yaşadığı ve hepsinin haklarının korunduğu bir ülkedir. Ancak Suriyeliler çok yüksek rakamlarda ülkeye kabul edildikleri ve toplumsal huzuru bozup suçları arttırdıkları ve ekonomiyi sekteye uğrattıkları için sadece misafir edilmelidir (K, 24, Sos., LÜ).

Türkiye'de yaşayan farklı etnik kökenin haklarının korunduğunu düşünen 24 yaşındaki kadın katılımcıya göre, farklılıkların olduğu Türkiye'de çok yüksek sayıda Suriyeli (göçmen) kabul edilmesiyle suç oranı artmıştır, ekonomi sekteye uğratılmıştır: bu nedenle göçmenler misafir edilmelidirler.

[G]öçmenlerin neredeyse tamamı hukukun geçerli olmadığı ülkelerde yaşamışlar ve ülkemizde de hukuk kurallarına pek uymuyorlar. Ayrıca

nüfusları doğurganlıkları nedeniyle çok hızlı artıyor. Bizim için ani tehlike budur (40,LÜ).

Göçmenlerin hukukun geçerli olmadığı ülkelerde yaşadığını söyleyen 40 yaşındaki katılımcıya göre, göçmenler burada da hukuk kurallarına uymamaktadırlar. Bununla beraber göçmenlerin doğurganlıkları nedeniyle oluşan hızlı nüfus artışı, ülke için beklenmedik bir tehlikedir.

[S]u an Türkiye meydana gelen terör olaylarında başlıca sorumlular sığınmacılardır (E, 30, Mem.,LÜ).

[K]ontrolsüz şahıslar terör örgütlerine ve insan kaçakçılarına faydalı olacağı kanaatindeyim (E, 30, P.Mem., LÜ).

30 yaşındaki erkek katılımcı, göçmenleri terör olaylarının müsebbibi olarak görmektedir. Göçmenlerin kontrolsüz şahıslar olduğunu düşünen bir katılımcı 30 yaşındaki diğer erkek katılımcı ise, bu kontrolsüzlüklerin terör örgütlerinin, suç örgütlerinin işine yarayacağını ifade etmektedir.

2.13.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlâk ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 61: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlâk ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	8	33	65	41	52	199
		%	4	16,6	32,7	20,6	26,1	100
Erkek		f	24	50	69	60	54	257
		%	9,3	19,5	26,8	23,3	21	100
Toplam		f	32	83	134	101	106	456
		%	7	18,2	29,4	22,1	23,2	100

(χ^2) P: 0,09>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Kadınların % 20,6'sı, erkeklerin % 28,8'i göçmenlerin buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru

bozmadıklarını düşünürlerken; kadınların % 46,7'si erkeklerin % 44,4'üne göre göçmenler buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadırlar. Bu konuda kadınların % 32,7'si erkeklerin % 26,8'i kararsız kalmıştır.

Kararsız kalanların oranının, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozduklarını düşünenlerden yüksek olduğu görülmektedir. Kadınlar, bu konuda erkeklerden daha kararsızdırlar. Kadınlar, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozduğunu düşünürken; erkekler, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadıkları yönünde bir düşünceye sahiptir.

2.13.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlâk ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 62: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlâk ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Yaşınız	18-45	f	4	6	32	12	13	67
		%	6	9	47,8	17,9	19,4	100
	26-45	f	23	72	99	89	91	374
		%	6,1	19,3	26,5	23,8	24,3	100
	46 ve üstü	f	5	6	6	4	11	32
		%	15,6	18,8	18,8	12,5	34,4	100
Toplam		f	32	84	137	105	115	473
		%	6,8	17,8	29	22,2	24,3	100

(χ^2) $P: 0,005 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 14,9'u göçmenlerin buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadıklarını düşünürlerken; % 37,3'üne göre göçmenler toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadırlar. Yaşı 26-45 arasında olanların % 25,4'ü göçmenlerin buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve

huzuru bozmadıklarını düşünürlerken; % 48,1'ine göre göçmenler toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadırlar. 46 yaş ve üzerindekiilerin % 34,4'ü göçmenlerin buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadıklarını düşünürlerken; % 46,9'una göre göçmenler toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadırlar.

Yaş aralığı yükseldikçe, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadıklarını düşünenlerin oranı da artmaktadır. Göçmenlerin toplumsal ahlâkı bozduğunu düşünenlerin oranı 26-45 yaş arasında yüksektir. Göçmenlerin toplumsal ahlâkı bozmadığını düşünenlere ise en fazla 46 ve üzeri yaş aralığında rastlanmaktadır.

2.13.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlâk ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 63: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlâk ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	7	10	19	12	21	69
		%	10,1	14,5	27,5	17,4	30,4	100
	2501-5000 TL	f	25	66	111	90	88	380
		%	6,6	17,4	29,2	23,7	23,2	100
	5001 TL ve üzeri	f	0	2	2	1	1	6
		%	0	33,3	33,3	16,7	16,7	100
Toplam		f	32	78	132	103	110	455
		%	7	17,1	29	22,6	24,2	100

(χ^2) P: 0,72 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 24,6'sına göre, göçmenler buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmamaktadırlar; % 47,8'ine göre ise göçmenler toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadırlar. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların % 23,9'una göre, göçmenler buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi

suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmamaktadırlar; % 46,8'ine göre göçmenler toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadırlar. Aylık geliri 5000 TL ve üzeri olanların % 33,3'üne göre, göçmenler buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmamaktadırlar; % 33,3'üne göre ise göçmenler toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadırlar.

Aylık gelir azaldıkça, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozdukları yönündeki görüşlerin oranı artmaktadır. Bu verilere göre, geliri düşük olan katılımcıların, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozdukları yönünde düşünceye sahip oldukları anlaşılmaktadır.

2.13.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 64: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Size, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurudurlar	f	18	50	72	45	34	219
		%	8,2	22,8	32,9	20,5	15,5	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	5	0	2	3	26	36
		%	13,9	0,0	5,6	8,3	72,2	100
	Bir kısmı savaş mağdurudur	f	7	34	56	56	52	205
		%	3,4	16,6	27,3	27,3	25,4	100
	Fikrim yok	f	2	1	7	1	2	13
		%	15,4	7,7	53,8	7,7	15,4	100
Toplam		f	32	85	137	105	114	473
		%	6,8	18,0	29,0	22,2	24,1	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 31,1'i, göçmenlerin buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve

huzuru bozduğunu; % 36,1'i ise göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadığını düşünmektedir.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 13,9'u, göçmenleri buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozduğunu; % 80,6'sı ise göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadığını düşünmektedir. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 20'si, göçmenlerin buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozduğunu; % 52,7'sine göre toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadığını düşünmektedir.

Kararsız kalanların % 23,1'i, göçmenlerin buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozduğunu; % 23,1'i ise göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadığını düşünmektedir.

Genel olarak katılımcılarda göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozdukları yönünde düşüncenin hâkim olduğu görülmektedir. Bu genel içerisinde, göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadıklarını düşünenlerin oranı artarken; savaş mağduru olmadığını söyleyenlerin oranı arttıkça göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozduklarını düşünenlerin oranı da artmaktadır.

2.13.5. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleriyle İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 65: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleriyle İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum	Kesinlikle katılmıyorum	f	16	13	11	2	9	51
		%	31,4	25,5	21,6	3,9	17,6	100
	Katılmıyorum	f	4	35	32	21	3	95
		%	4,2	36,8	33,7	22,1	3,2	100
	Fikrim Yok	f	0	8	30	13	2	53
		%	0,0	15,1	56,6	24,5	3,8	100
	Katılıyorum	f	6	20	50	54	16	146
		%	4,1	13,7	34,2	37,0	11,0	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	6	7	15	14	86	128
		%	4,7	5,5	11,7	10,9	67,2	100
Toplam		f	32	83	138	104	116	473
		%	6,8	17,5	29,2	22,0	24,5	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isteyenlerin % 46,6’sına göre göçmenler buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmamaktadır; % 24’üne göre toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadır. Kararsız kalanların % 15,1’ine göre göçmenler buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmamaktadır; % 28,3’üne göre toplumsal ahlâk ve huzuru bozmaktadır. Göçmenlerin ülkede kalmasını istemeyenlerin % 14,2’sine göre, göçmenler buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozmamaktadır; % 62’sine göre, göçmenler toplumsal ahlâk ve huzuru bozmamaktadır.

Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isteyenlerin oranı arttıkça, toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadıkları ile ilgili düşüncenin oranı artmaktadır. Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemeyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozdukları yönündeki düşüncenin oranı artmaktadır. Bu sonuçlara göre göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isteyenler göçmenlerin huzuru bozmadığını; Türkiye’de kalmasını istemeyenler ise göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozduklarını düşünmektedir diyebiliriz.

2.14. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERLE EVLİLİK YAPILIP YAPILMAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 66: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması Hakkındaki Görüşleri

Göçmenlerle evlilik yapılabilir		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	89	18,6
Katılmıyorum	69	14,4
Fikrim Yok	163	34,0
Katılıyorum	118	24,6
Kesinlikle Katılıyorum	40	8,4
Toplam	479	100

Evlilik, “iki yetişkin birey arasında toplumsal olarak tanınan ve onaylanan bir cinsel birleşme şeklinde tanımlamaktadır. Evlilik sadece kişilerin birleşmesi değil aynı zamanda bir bütün olarak aile ve toplumları birbirine bağlayan bir araç olarak görülmektedir” (Baycar, 2013: 53).

Türkiye’deki Suriyeliler algısı ile ilgili olarak yapılan kamuoyu araştırmalarında, Suriyeli genç kadınlar konusunun “bölge kadınları (Suriye sınırına komşu iller) arasında çok ciddi kaygılar yarattığının gözlemlendiği bölge kadınlarının, zor durumda olan ve kolaylıkla evlilik tekliflerini kabul etme durumunda olduklarını düşündükleri Suriyeli genç kadınlardan dolayı huzursuzluklarını belli ettikleri bu durumu bazen bölge (sınır illerindeki) erkeklerinin de kendi eşlerine baskı tehdit aracı olarak kullandıkları gözlemlenmiştir. Görüşülen bölge kadınlarının, Suriyelilerin bir an önce evlerine geri dönmesi hususunda çok daha istekli oldukları ve hatta nefrete yakın bir duygu ile

Suriyelilerden hoşnutsuzluklarını dile getirdikleri, büyük ölçüde erkeklerin yarattığı bir algı meselesi olsa da ciddiye alınması gereken son derece önemli bir sorun olduğu açıklanmıştır” (Erdoğan, 2014: 20).

Çalışmamızda, katılımcıların % 33’ü, göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünürken; % 33’ü de evlilik yapılabileceği fikrine katılmamaktadır. Evlilik yapılabileceğini düşünenlerin ve bu fikre katılmayanların oranı eşit çıkmıştır. Kararsız kalanların oranı % 34 ile diğer seçeneklerden yüksek çıkmıştır. Katılımcıların, göçmenlerle evlilik yapılması hususunda kararsız kaldıkları anlaşılmaktadır. Göçmenler evlilik yapılabileceği düşüncesine katılmayan bir katılımcı “[Y]aralama kavga, vatandaşımızla evleniyorlar, kandırıyorlar, altınları vs. alarak kaçıyorlar (K,31, Mem., LÜ).” demiştir.

2.14.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 67: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerle evlilik yapılabilir					Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	47	32	81	34	6	200
		%	23,5	16,0	40,5	17,0	3,0	100
	Erkek	f	39	28	78	81	30	256
		%	15,2	10,9	30,5	31,6	11,7	100
Toplam		f	86	60	159	115	36	456
		%	18,9	13,2	34,9	25,2	7,9	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Kadınların % 39,5’i erkeklerin % 26,2’si göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; kadınların % 40’i erkeklerin % 30,5’i kararsız kalmıştır. Kadınların % 20’si, erkeklerin % 43,4’üne göre ise göçmenlerle evlilik yapılabilir. Cinsiyet ayrımı yönünden baktığımızda kadınlarla erkeklerin verdiği cevaplarda anlamlı farklılık görülmektedir.

Göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşanların oranı, kadınlarda erkeklere oranla daha fazladır. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerde ise erkeklerin oranı kadınların oranından daha fazladır. Yani kadınlar, göçmelerle evlilik yapılabileceği

fikrine katılmazken; erkekler, göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşüncesine olumlu bakmaktadırlar.

2.14.2. Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 68: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerle evlilik yapılabilir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Yaşınız	18-25	f	8	7	27	19	6	67
		%	11,9	10,4	40,3	28,4	9,0	100
	26-45	f	74	54	126	91	30	375
		%	19,7	14,4	33,6	24,3	8,0	100
	46 ve üstü	f	7	7	7	8	3	32
		%	21,9	21,9	21,9	25,0	9,4	100
Toplam		f	89	68	160	118	39	474
		%	18,8	14,3	33,8	24,9	8,2	100

(χ^2) $P: 0,57 > 0,05$ olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 22,4'ü göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 37,3'üne göre göçmenlerle evlilik yapılabilir. Yaşı 26-45 arasında olanların % 34,1'i göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 32,3'üne göre göçmenlerle evlilik yapılabilir. 46 yaş ve üzerindekiilerin % 43,8'i göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 34,4'üne göre göçmenlerle evlilik yapılabilir.

Yaş aralığı yükseldikçe, göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşanların oranı artmıştır. Yaş aralığı düştükçe göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin oranı da artmaktadır. Gençlerin diğer yaştakilere göre, göçmenlerle evlilik yapılabileceği düşüncesinde daha olumlu bir kanaate sahip oldukları söylenebilir.

2.14.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 69: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerle evlilik yapılabilir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	17	11	18	18	5	69
		%	24,6	15,9	26,1	26,1	7,2	100
	2501-5000 TL	f	70	50	135	95	32	382
		%	18,3	13,1	35,3	24,9	8,4	100
	5001 TL ve üzeri	f	0	2	1	2	1	6
		%	0,0	33,3	16,7	33,3	16,7	100
Toplam		f	87	63	154	115	38	457
		%	19,0	13,8	33,7	25,2	8,3	100

(χ^2) P: 0,51 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 40,6'sı göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 33,3'ü ise göçmenlerle evlilik yapılmasına olumlu yaklaşmaktadır. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların % 31,4'ü göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 33,2'si ise göçmenlerle evlilik yapılmasına olumlu yaklaşmaktadır. Aylık geliri 5000 TL ve üzeri olanların % 33,3'ü göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 50'si göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünmektedir.

Aylık gelir azaldıkça göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşüncesine katılmayanların oranı artmaktadır. Aylık gelir arttıkça göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin oranı artmıştır. Bu verilerden anlaşılacağı üzere, refah düzeyi yüksek olanların göçmenlerle evlilik yapılabileceği düşüncesine olumlu yaklaştığı; refah düzeyi düşük olanların ise bu düşünceye olumsuz yaklaştıkları görülmektedir.

2.14.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 70: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerle evlilik yapılabilir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurlardır	f	23	32	66	68	31	220
		%	10,5	14,5	30,0	30,9	14,1	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	24	4	4	2	2	36
		%	66,7	11,1	11,1	5,6	5,6	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	38	30	84	47	6	205
		%	18,5	14,6	41,0	22,9	2,9	100
	Fikrim yok	f	1	3	8	0	1	13
		%	7,7	23,1	61,5	0,0	7,7	100
Toplam		f	86	69	162	117	40	474
		%	18,1	14,6	34,2	24,7	8,4	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 25'i göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 45'ine göre onlarla evlilik yapılabilir. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 77,8'i göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 11,1'ine göre göçmenlerle evlilik yapılabilir. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 33,2'si göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 25,9'una göre göçmenlerle evlilik yapılabilir. Göçmenlerin savaş mağduru olup olmadığı konusunda kararsız kalanların % 30,8'i göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz yaklaşırken; % 7,7'sine göre onlarla evlilik yapılabilir.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenler ile onların bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerde, göçmenlerle evlilik yapılmasına olumsuz bakanların oranı yüksektir. Göçmenlerin tamamını savaş mağduru olarak görenlerde ise onlarla evlilik yapılabileceği yönündeki kararların oranı yüksektir. Yani göçmenler savaş mağduru değildir diyenler, göçmenlerle evlilik yapılmasına karşı çıkarken; savaş mağduru

diyenler ise evlilik yapılabileceğini düşünmektedir.

2.15. KATILIMCILARIN, TÜRKİYE’NİN GÖÇMENLERE İLİŞKİN HUKUKİ VE YASAL ALTYAPISININ YETERLİLİĞİ HUSUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 71: Katılımcıların, Türkiye’nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri

Türkiye’nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	46	9,6
Katılmıyorum	44	9,2
Fikrim Yok	132	27,6
Katılıyorum	127	26,5
Kesinlikle Katılıyorum	130	27,1
Toplam	479	100

11.04.2013 tarihli ve 28615 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, bu kanuna dayanarak oluşturulan “ikincil mevzuatlar ve düzenleyici işlemlerin varlığına, hak ve insan temelli, sivil önceliğin ön planda olduğu, güvenlikçi yaklaşımın kısmen terk edildiği yeni bir politikaya yönelmesi ve bu yasanın aynı zamanda Türkiye’nin her geçen gün düzensiz ve kitlesel göçler bakımından bir “hedef” ülke haline gelmesi de dikkate alınarak yapılandırılmıştır” (Erdoğan, 2014: 15).

Türkiye’nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısının yeterli olduğunu düşünenlerin oranı % 18,8 iken; yetersiz olduğunu düşünenlerin oranı % 53,6’dır. Kararsız kalanların oranı bile hukuki ve yasal alt yapısı yeterli olduğunu düşünenlerden fazladır.

Türkiye’nin yasal alt yapısının (vatandaşlığa alınma çerçevesinde) yetersiz olduğunu düşünen bir katılımcı, “*Vatandaşlık benim için çok sorun değil, ülkemiz bu olayın alt yapısını doğru hazırlamalı (K,26, Öğrt., LÜ).*” ifadesiyle, yasal altyapının doğru hazırlanması halinde göçmenlerin vatandaşlığa alınmasında bir sakınca görmediğini belirtmiştir.

Bir katılımcı [T]ürkiye'nin bu kadar çok sığınmacıya yetecek altyapısı ve sağlam bir ekonomisi yok (K, 31, Öğrt., LÜ). derken; başka bir katılımcı ise “[E]ğer Suriyeliler için yasal alt yapı hazırlanır ve planlı işler yapılırsa ekonomiye katkı sunabilirler (E, 40, Öğrt., LÜ).” İfadesiyle yasal alt yapı hakkında öneride bulunmuştur.

2.15.1. Katılımcıların Cinsiyeti ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 72: Katılımcıların Cinsiyeti ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki Ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	20	13	56	51	61	201
		%	10	6,5	27,9	25,4	30,3	100
	Erkek	f	25	29	68	69	64	255
		%	9,8	11,4	26,7	27,1	25,1	100
Toplam		f	45	42	124	120	125	456
		%	9,9	9,2	27,2	26,3	27,4	100

(χ^2) P: 0,37 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Kadınların % 16,4'ü erkeklerin % 21,2'sine göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterlidir. Kadınların % 27,9'u erkeklerin % 26,7'si bu konuda kararsız kalmıştır. Kadınların % 55,7'si, erkeklerin % 52,2'sine göre ise Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yetersizdir.

Kararsızların oranı dikkate alınabilecek seviyede olsa da; hukuki ve yasal alt yapısı yeterli olduğuna ilişkin görüşlerin oranı kadınlarda düşük iken; erkeklerde daha yüksektir. Buna karşılık hukuki ve yasal alt yapısı yeterli olduğunu düşünenlerin oranı kadınlarda yüksek iken; erkeklerde daha düşüktür. Yani erkeklere göre göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapı daha yeterliyken, Kadınlara göre daha yetersizdir.

2.15.2. Katılımcıların Yaşı ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki Ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 73: Katılımcıların Yaşı ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki Ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir					Toplam	
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Yaşınız	18-25	f	6	6	26	17	11	66
		%	9,1	9,1	39,4	25,8	16,7	100
	26-45	f	35	31	95	100	116	377
		%	9,3	8,2	25,2	26,5	30,8	100
	46 ve üstü	f	5	5	10	8	3	31
		%	16,1	16,1	32,3	25,8	9,7	100
Toplam		f	46	42	131	125	130	474
		%	9,7	8,9	27,6	26,4	27,4	100

(χ^2) P: 0,04 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Yaşı 18-25 arasında olanların % 18,2'sine göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterlidir; % 42,4'üne göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli değildir. Yaşı 26-45 arasında olanların % 17,5'ine göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterlidir; % 57,3'üne göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli değildir. 46 yaş ve üzerindekiilerin % 32,3'üne göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterlidir; % 35,5'ine göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli değildir.

Yaş aralığı yükseldikçe, göçmenlere ilişkin yasal alt yapıyı yeterli görenlerin oranı artmaktadır. Yaş aralığı düştükçe, göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapıyı yetersiz görenlerin oranı artmaktadır. Gençlerin, yaşı daha ileri olanlara göre bu konuda daha olumsuz bir kanaate sahip oldukları anlaşılmaktadır.

2.15.3. Katılımcıların Aylık Geliri ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 74: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki Ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Aylık geliriniz	1301-2500 TL	f	9	4	20	13	22	68
		%	13,2	5,9	29,4	19,1	32,4	100
	2501-5000 TL	f	33	38	103	104	104	382
		%	8,6	9,9	27,0	27,2	27,2	100
	5001 TL ve üzeri	f	0	0	2	4	0	6
		%	0	0	33,3	66,7	0	100
Toplam		f	42	42	125	121	126	456
		%	9,2	9,2	27,4	26,5	27,6	100

(χ^2) P: 0,20>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Aylık geliri 1301-2500 TL arasında olanların % 19,1'ine göre, Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterlidir; % 51,5'ine göre, Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli değildir. Aylık geliri 2501-5000 TL arasında olanların % 18,6'sına göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterlidir; % 54,5'ine göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli değildir. Aylık geliri 5001 TL ve üzeri olanların % 66,7'sine göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli değildir.

Aylık gelir azaldıkça, ülkenin hukuki ve yasal alt yapısının yeterli olduğunu düşünenlerin oranı artmaktadır. Buna karşılık aylık gelir artıkça, göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapı yeterli değildir diyenlerin oranı artmaktadır. Geliri düşük olanlar açısından yasal alt yapı yeterli iken; geliri düşük olanlara göre ise yeterli değildir.

2.15.4. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 75: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	17	27	67	63	44	218
		%	7,8	12,4	30,7	28,9	20,2	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	9	0	5	3	19	36
		%	25,0	0,0	13,9	8,3	52,8	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	16	16	53	57	65	207
		%	7,7	7,7	25,6	27,5	31,4	100
	Fikrim yok	f	2	0	7	2	2	13
		%	15,4	0,0	53,8	15,4	15,4	100
Toplam		f	44	43	132	125	130	474
		%	9,3	9,1	27,8	26,4	27,4	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 20,2'sine göre Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli iken; % 49,1'ine göre yeterli değildir. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 25'ine göre ülkenin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli iken; % 61,1'ine göre yeterli değildir. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 15,5'ine göre ülkenin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli iken; % 58,9'una göre yeterli değildir. Göçmenlerin savaş mağduru olup olmadığı konusunda kararsız olanların % 15,4'üne göre ülkenin hukuki ve yasal alt yapısı yeterli iken; % 30,8'ine göre yasal alt yapı yeterlidir.

Tablodaki verilere göre, Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısının yetersiz olduğu düşünülmektedir. Hukuki ve yasal yapının yetersiz olduğunu söyleyenlerin oranı, alt yapı yeterlidir diyenlerin oranının üç katından fazladır. Verilere bakıldığında, göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenler ile savaş mağduru

olarak görmeyenlerin, Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapının yetersiz gördükleri anlaşılmaktadır.

2.16. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN TÜRKİYE'YE KABUL EDİLMESİNİN BİR ZORUNLULUK OLUP OLMADIĞI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Tablo 76: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri

Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur.		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	121	24,7
Katılmıyorum	104	21,2
Fikrim Yok	45	9,2
Katılıyorum	148	30,2
Kesinlikle Katılıyorum	72	14,7
Toplam	490	100

Katılımcıların % 45,9' una göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk değildir. Öte yandan % 44,9'una göre ise göçmenlerin kabulü bir zorunluluktur.

[E]n doğru yöntem savaş bitene kadar burada kalmaları ve savaş sonunda ülkelerine geri dönmeleri. Böyle olursa Türkiye vatandaşı olmalarına gerek kalmaz (E,26, Öğrt., LÜ).

[M]üslüman kardeşlerimiz, savaş bitene kadar ülkemizde çadır kentlerde kalsın; savaş bitince ülkelerine geri dönüp yaşamlarına ülkelerinde devam etsinler (E, 26, Öğrt., LÜ).

Katılımcıların büyük bir kesimi, göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeleri konusunda aynı fikirdedirler. Bazı katılımcılara göre, savaş ortamı göçmenlerin kabulünde zorunluluk oluşturmaktadır. Bu durumu bir katılımcı “[S]avaş ortamının oluşturduğu zorunluluktan kaynaklanan bir durumdur. Savaş bittikten sonra memleketlerine dönmelidirler (E,23,Öğrt., LÜ)” şeklinde ifade etmiştir.

Bir katılımcıya göre, “[S]uriyelilerle ortak tarih ve kültüre sahip bir milletiz (E,43, İ.M.Yrd, LÜ).” Tarihi ve kültürel ortaklığımızın yanında inancımız ve tarihi sorumluluğumuzdan dolayı göçmenlerin kabul edildiğini söyleyen başka bir katılımcı ise

“[O]nları inancımızdan ve tarihi sorumluluğumuzdan dolayı kabul ettik. Allah'ın, devletimizi ve milletimizi ödüllendireceğini düşünüyorum. Mazlumların duası ve rızalığı bize rahmet olacak inşallah (E, 42, İd., LÜ).” şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

2.16.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

Tablo 77: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	1	1	0	0	2	4
		%	25	25	0	0	50	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	1	3	2	5	16	27
		%	3,7	11,1	7,4	18,5	59,3	100
	Evet dönmelidirler	f	117	97	39	138	49	440
		%	26,6	22	8,9	31,4	11,1	100
	Fikrim yok-Bilmiyorum	f	0	2	4	3	4	13
		%	0	15,4	30,8	23,1	30,8	100
Toplam		f	119	103	45	146	71	484
		%	24,6	21,3	9,3	30,2	14,7	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmemeleri isteyenlerin % 50'sine göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluk değildir; % 50'sine göre ise zorunluluktur. Göçmenlerin bir kısmının dönmelerini isteyenlerin % 14,8'ine göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluk değildir; % 77,8'ine göre zorunluluktur. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyenlerin % 48,6'sına göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluk değildir; % 42,5'ine göre ise zorunluluktur.

Göçmenlerin tamamının kendi ülkelerine gönderilmelerini isteyenleri oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinde zorunluluk olmadığını düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerin bir kısmı dönmelidir diyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin kabulünde bir zorunluluğun olduğunu düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyenler, onların Türkiye'ye kabulünün ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olmadığını düşünmekte iken; göçmenlerin bir kısmının savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini isteyenler, bu hususta bir zorunluluk olduğunu düşünmektedirler.

2.16.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

Tablo 78: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Size, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurudurlar	f	41	45	13	79	48	226
		%	18,1	19,9	5,8	35,0	21,2	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	22	8	1	1	3	35
		%	62,9	22,9	2,9	2,9	8,6	100
	Bir kısmı savaş mağdurudur	f	52	49	27	65	18	211
		%	24,6	23,2	12,8	30,8	8,5	100
	Fikrim yok	f	3	2	4	3	1	13
		%	23,1	15,4	30,8	23,1	7,7	100
Toplam		f	118	104	45	148	70	485
		%	24,3	21,4	9,3	30,5	14,4	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 38,1'ine göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluk değildir; 56,2'sine göre zorunluluktur. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin

% 85,7'sine göre göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluk değildir; % 11,4'üne göre zorunluluktur. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 47,9'una göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluk değildir; % 39,3'üne göre zorunluluktur. Kararsızların % 38,5'ine göre göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluk değildir; 30,8'ine göre göçmenlerin kabulünde bir zorunluluk vardır.

Göçmenlerin savaş mağduru olduğunu düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'ye kabulünde bir zorunluluk olduğunu düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenler savaş mağduru değildir diyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi ülkenin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluk değildir diyenlerin oranı artmaktadır. Göçmenler savaş mağduru değildir diyenler, göçmenlerin Türkiye'ye kabulünde bir zorunluluk olmadığını; savaş mağdurudur diyenler ise zorunluluk olduğunu düşünmektedirler.

2.16.3. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

Tablo 79: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	51	13	3	10	10	87
		%	58,6	14,9	3,4	11,5	11,5	100
	Katılmıyorum	f	14	17	8	24	5	68
		%	20,6	25,0	11,8	35,3	7,4	100
	Fikrim Yok	f	29	43	25	57	9	163
		%	17,8	26,4	15,3	35,0	5,5	100
	Katılıyorum	f	10	20	7	47	33	117
		%	8,5	17,1	6,0	40,2	28,2	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	8	8	0	9	14	39
		%	20,5	20,5	0,0	23,1	35,9	100
Toplam		f	112	101	43	147	71	474
		%	23,6	21,3	9,1	31,0	15,0	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerle evlilik yapılabileceği fikrine katılmayanların % 61,3'üne göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabulü ülkenin tarihinden ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk değildir; % 31,6'sına göre zorunluluktur. Kararsızların % 44,2'sine göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabulü ülkenin tarihinden ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk değildir; % 40,5'ine göre zorunluluktur. Evlilik yapılabileceğini düşünenlerin % 29,5'ine göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabulü ülkenin tarihinden ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk değildir; % 66'sına göre zorunluluktur.

Göçmenlerle evlilik yapılamayacağını düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'ye kabulünün zorunluluk olmadığını düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerde bu oran düşmektedir. Göçmenlerle

evlilik yapılabileceğini düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'ye kabulü ülkenin tarihinden ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olduğunu düşünenlerin oranı artmaktadır. Evlilik yapılamayacağını düşünenlerin oranı arttıkça, bu oran azalmaktadır.

2.17. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN ÜLKEMİZDE AYRIMCILIĞA UĞRAYIP UĞRAMADIĞI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 80: Katılımcıların, Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri

Göçmenler ülkemizde ayrımcılığa uğramıyorlar		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	66	13,6
Katılmıyorum	114	23,4
Fikrim Yok	81	16,6
Katılıyorum	118	24,2
Kesinlikle Katılıyorum	108	22,2
Toplam	487	100

Katılımcıların toplamda % 37'si göçmenlerin ayrımcılığa uğradığını düşünmektedir. % 46,4'ü ise göçmenlerin herhangi bir ayrımcılığa uğramadığını düşünmektedir. Kararsız kalanların oranı ise % 16,6'dır.

Bir katılımcı açısından “[G]öçmenlere pozitif ayrımcılık yapılmaktadır (K, 33, Öğrt., LÜ).” Başka bir katılımcı ise “[G]öçmenlere pozitif ayrımcılık yapılmasına karşıyım; ancak insani duygularla baktığımda yardım etmemizde sakınca olmadığını düşünüyorum. (K, 27, Öğrt., LÜ)” demiştir.

[T]ürkiye'nin sosyo-ekonomik alt yapısının bu kadar fazla mülteciyi /sığınmacıyı kaldıracabileceğini düşünmüyorum. Onlar açısından da zordur. Muhakkak ayrımcılığa uğruyorlar ekonomik olarak zorluk çekiyorlar. Ama biz de geleceğimizi /çocuklarımızın geleceğini düşünmek zorundayız (K, 27, Öğrt., LÜ).

Görüşünü ifade 27 yaşındaki kadın katılımcıya göre, göçmenler ayrımcılığa uğradıkları için ekonomik zorluk çekiyorlar. Bu katılımcıya göre ayrımcılık meşru görülmektedir. Sözü edilen katılımcı açısından, yapılan ayrımcılığın meşru sayılmasının nedenlerinden biri, Türkiye'nin ekonomik alt yapısının bu kadar fazla sayıda göçmeni

kaldırabilecek yapıda olmaması; diğer nedeni ise gelecek kaygısının olmasıdır.

Kimi katılımcıların görüşleri değerlendirildiğinde “Göçmenlerin Türkiye’de Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri” sorusunun tam olarak anlaşılamadığı görülmüştür. Kimi katılımcılar yaptıkları yorumlarla “ayrımcılık” kavramını “farklı muamele” ya da “pozitif ayrımcılık” olarak algılamışlardır. Ancak soru “ayrımcılık (discrimination)” kavramını pejoratif anlamıyla ele almaktadır.

2.17.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 81: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler ülkemizde ayrımcılığa uğramıyorlar					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	1	1	0	1	1	4
		%	25	25	0	25	25	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	3	10	3	6	5	27
		%	11,1	37,0	11,1	22,2	18,5	100
	Evet dönmelidirler	f	58	97	74	107	101	437
	%	13,3	22,2	16,9	24,5	23,1	100	
Fikrim yok-Bilmiyorum	f	1	5	4	2	1	13	
	%	7,7	38,5	30,8	15,4	7,7	100	
Toplam		f	63	113	81	116	108	481
		%	13,1	23,5	16,8	24,1	22,5	100

(χ^2) P: 0,68 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünenlerin % 50’sine göre, göçmeler Türkiye’de ayrımcılığa uğramaktadırlar; % 50’sine göre ayrımcılığa uğramamaktadırlar. Göçmenlerin bir kısmının dönmeleri gerektiğini düşünenlerin % 48,1’ine göre, göçmeler Türkiye’de ayrımcılığa uğramaktadırlar; % 40,7’sine göre uğramamaktadırlar. Göçmenlerin tamamının ülkelerine dönmesi gerektiğini düşünenlerin % 35,5’ine göre, göçmeler Türkiye’de ayrımcılığa uğramaktadırlar; % 47,6’sına göre ayrımcılığa uğramamaktadırlar. Kararsızların %

36,6'sına göre, göçmeler Türkiye'de ayrımcılığa uğramaktadırlar; % 46,6'sına göre ayrımcılığa uğramamaktadırlar.

Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini istemeyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'de ayrımcılığa uğradığını düşünenlerin oranı artmakta; ülkelerine dönmelerini isteyenlerin oranı arttıkça, bu oran azalmaktadır. Göçmenlerin tamamının ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin herhangi bir ayrımcılığa uğramadığını düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerin ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünenlere göre, göçmenler herhangi bir ayrımcılığa uğramamaktadırlar; dönmemeleri gerektiğini düşünenler açısından ise göçmenler ayrımcılığa uğramaktadırlar.

2.17.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 82: Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkemizde Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler ülkemizde ayrımcılığa uğramıyorlar						Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum			
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	30	55	42	63	37	227	
		%	13,2	24,2	18,5	27,8	16,3	100	
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	5	2	2	5	21	35	
		%	14,3	5,7	5,7	14,3	60,0	100	
	Bir kısmı savaş mağduru	f	27	56	34	47	43	207	
		%	13,0	27,1	16,4	22,7	20,8	100	
	Fikrim yok	f	3	1	3	3	3	13	
		%	23,1	7,7	23,1	23,1	23,1	100	
	Toplam		f	65	114	81	118	104	482
			%	13,5	23,7	16,8	24,5	21,6	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin savaş mağduru olduğunu düşünenlerin % 37,4'üne göre göçmeler Türkiye'de ayrımcılığa uğramaktadırlar; 44,1'ine göre ayrımcılığa uğramamaktadırlar. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 20'sine göre göçmeler Türkiye'de

ayrımcılığa uğramaktadırlar; % 74,3'üne göre ayrımcılığa uğramamaktadırlar. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 40,1'ine göre göçmeler Türkiye'de ayrımcılığa uğramaktadırlar; % 43,5'ine göre ayrımcılığa uğramamaktadırlar. Göçmenlerin savaş mağduru olup olmadığı hususunda kararsız kalanların % 30,8'ine göre göçmeler Türkiye'de ayrımcılığa uğramaktadırlar; 46,2'sine göre ayrımcılığa uğramamaktadırlar.

Göçmenlerin tamamının veya bir kısmının savaş mağduru olduğunu söyleyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin ayrımcılığa uğradıklarını düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenler savaş mağduru değildirler diyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin ayrımcılığa uğramadıklarını düşünenlerin oranı artmaktadır. Genel değerlendirmede, göçmenleri savaş mağduru olarak görenler, onların ayrımcılığa uğradıklarını; göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenler ise onların ayrımcılığa uğramadıklarını düşünmektedirler.

2.18. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN KABULÜNÜN TÜRKİYENİN YARARININ OLUP OLMADIĞI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ

Tablo 83: Katılımcıların, Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'nin Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri

Göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararınadır		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	200	41,2
Katılmıyorum	128	26,4
Fikrim Yok	91	18,8
Katılıyorum	40	8,2
Kesinlikle Katılıyorum	26	5,4
Toplam	485	100

Katılımcıların % 67,6'sına göre göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararına değildir. Bunun yanında % 13,6'sına göre de göçmenlerin kabulünün Türkiye'nin yararınadır. Göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararına değildir diyenlerin oranı, yararlıdır diyenlerin oranının yaklaşık 5 katı kadardır.

“[Ü]lkemizde milyonlarca insan aç, evsiz, işsiz ayrıca sağlık hizmetlerinden yeterince faydalanamazken; bu kadar fazla hak başka ülke insanlarına tanınmamalı.

Savaş bitince ülkelerine dönsünler (K, 35, Öğrt., LÜ).” ifadesini kullanan bu katılımcıyla benzer görüşte olan bir başka katılımcıya göre ise “[S]uriyelilerin gelişi ile var olan sorunlar katlanarak artmıştır. Bu nedenle Suriye’deki savaşın sona ermesi ve Suriyelilerin kendi ülkelerine dönmeleri için siyasi tedbirler alınmalıdır (E, 52, Öğrt., LÜ).” demiştir.

2.18.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye’ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

Tablo 84: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye’ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kabulü Türkiye’nin yararınadır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelere dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	1	0	0	1	2	4
		%	25	0	0	25	50	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	0	2	8	15	2	27
		%	0	7,4	29,6	55,6	7,4	100
	Evet dönmelidirler	f	198	121	72	24	21	436
	%	45,4	27,8	16,5	5,5	4,8	100	
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	0	2	9	0	1	12
	%	0	16,7	75	0	8,3	100	
Toplam		f	199	125	89	40	26	479
		%	41,5	26,1	18,6	8,4	5,4	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin ülkelere dönmelerini isteyenlerin % 25’ine göre göçmenlerin kabulü Türkiye’nin yararına değildir; % 75’i açısından göçmenlerin kabulü Türkiye’nin yararınadır. Göçmenlerin bir kısmının dönmelerini isteyenlerin % 7,4’üne göre göçmenlerin kabulü Türkiye’nin yararına değildir; % 63’ü açısından bu kabul Türkiye’nin yararınadır. Göçmenlerin ülkelere dönmelerini isteyenlerin % 73,2’sine göre göçmenlerin kabulü Türkiye’nin yararına değildir; % 10,3’ü açısından bu Türkiye’nin yararınadır. Göçmenlerin ülkelere dönüp dönmemeleri hususunda kararsız olanların % 16,7’sine göre göçmenlerin kabulü Türkiye’nin yararına değildir; % 8,3’ü

açısından göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararınadır.

Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin kabulünün Türkiye'ye yararı olmadığını düşünenlerin oranı artmaktadır. Bu oran göçmenlerin ülkelerine dönmemeleri gerektiğini düşünenlerde ve bir kısmının dönmesi gerektiğini düşünenlerde azalmaktadır.

2.18.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

Tablo 85: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararınadır					Toplam		
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum			
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurudurlar	f	62	64	61	26	10	223	
		%	27,8	28,7	27,4	11,7	4,5	100	
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	27	1	4	0	4	36	
		%	75,0	2,8	11,1	0	11,1	100	
	Bir kısmı savaş mağdurudur	f	102	61	21	14	10	208	
		%	49,0	29,3	10,1	6,7	4,8	100	
	Fikrim yok	f	5	2	5	0	1	13	
		%	38,5	15,4	38,5	0	7,7	100	
	Toplam		f	196	128	91	40	25	480
			%	40,8	26,7	19,0	8,3	5,2	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 56,5'ine göre göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararına değildir; % 16,1'ine göre Türkiye'nin yararınadır. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 77,8'ine göre göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararına değildir; % 11,1'ine göre Türkiye'nin yararınadır. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 78,4'üne göre göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararına değildir; % 11,5'i açısından Türkiye'nin yararınadır. Göçmenlerin savaş mağduru olup olmadığı konusunda kararsız olanların % 53,8'ine göre göçmenlerin

kabulü Türkiye'nin yararına değildir; 7,7'sine göre onların kabulü Türkiye'nin yararındadır. Göçmenlerin savaş mağduru olmadığını/bir kısmının savaş mağduru olduğunu ifade edenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'ye yararlı olmadıklarını düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerin savaş mağduru olduğunu düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin kabulünün ülkenin yararına olduğunu düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenler savaş mağduru değil/bir kısmı savaş mağduru diyenlere göre göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararına değilken; göçmenlerin savaş mağduru olduğunu düşünenler açısından, göçmenlerin kabulü ülkenin yararındadır.

2.18.3. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

Tablo 86 :Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararındadır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	68	13	3	0	4	88
		%	77,3	14,8	3,4	0,0	4,5	100
	Katılmıyorum	f	25	26	13	4	0	68
		%	36,8	38,2	19,1	5,9	0,0	100
	Fikrim Yok	f	60	51	36	8	7	162
		%	37,0	31,5	22,2	4,9	4,3	100
	Katılıyorum	f	29	31	28	17	9	114
		%	25,4	27,2	24,6	14,9	7,9	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	13	5	6	10	4	38
		%	34,2	13,2	15,8	26,3	10,5	100
Toplam		f	195	126	86	39	24	470
		%	41,5	26,8	18,3	8,3	5,1	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerle evlilik yapılabileceği düşüncesine katılmayanların % 84,6'sına göre göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararına değildir; % 5,1'ine göre yararındadır. Göçmenlerle evlilik yapılıp yapılamayacağı konusunda kararsız olanların % 68,5'ine göre

göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararına değildir; % 9,3'üne göre Türkiye'nin yararınadır. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin % 51,3'üne göre göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararına değildir; % 26,3'üne göre onların kabulü Türkiye'nin yararınadır.

Evlilik yapılabileceğini düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin kabulünün Türkiye'nin yararına olduğunu düşünenlerin oranı artmaktadır. Evlilik yapılamayacağını düşünenlerin oranı arttıkça ise bu oran düşmektedir. Göçmenlerle evlilik yapılabileceği fikrine katılmayanların oranı arttıkça, göçmenlerin kabulünün Türkiye'ye herhangi bir yararı olmadığını düşünenlerin oranı artmaktadır. Verilere bakıldığında, göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenler açısından, onların kabulü Türkiye'nin yararınadır; evlilik yapılmasına katılmayanlara göre ise bu kabul ülkenin yararına değildir.

2.19. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERDEN UZAK DURULUP DURULMAMASI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 87: Katılımcıların Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri

Göçmenler bizi ilgilendirmez, uzak durulmalıdır		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	128	26,5
Katılmıyorum	167	34,6
Fikrim Yok	72	14,9
Katılıyorum	51	10,6
Kesinlikle Katılıyorum	65	13,5
Toplam	483	100

Katılımcıların % 61,1'i göçmenlerden uzak durulmalıdır önermesine karşı çıkmıştır. Bu önermeye karşı çıkmayanlar ise % 24,1 oranındadır. Bu yargıya, katılımcıların yarısından fazlası (kesinlik ifadesi de önemli oranda olmak üzere) karşı çıkmıştır. Verilere bakıldığında katılımcıların, göçmenler bizi ilgilendirmez, uzak durulmalıdır önermesine katılmamaları, göçmenlerin Türkiye'deki durumlarına kayıtsız kalmadıklarını göstermektedir.

2.19.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 88: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler bizi ilgilendirmez, uzak durulmalıdır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	1	1	1	0	1	4
		%	25	25	25	0	25	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	19	6	0	0	2	27
		%	70,4	22,2	0	0	7,4	100
	Evet dönmelidirler	f	100	155	66	51	62	434
	%	23	35,7	15,2	11,8	14,3	100	
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	5	3	4	0	0	12
		%	41,7	25	33,3	0	0	100
Toplam		f	125	165	71	51	65	477
		%	26,2	34,6	14,9	10,7	13,6	100

(χ^2) $P: 0,00 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasında anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini istemeyenlerin % 50'sine göre göçmenlerden uzak durulmamalıdır; % 25'ine göre onlardan uzak durulmalıdır. Göçmenlerin bir kısmı geri dönmelidir diyenlerin % 92,6'sına göre göçmenlerden uzak durulmamalıdır; % 7,4'üne göre onlardan uzak durulmalıdır. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyenlerin % 58'ine göre göçmenlerden uzak durulmamalıdır; % 26'sına göre uzak durulmamalıdır.

Göçmenlerin bir kısmının savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini isteyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerden uzak durulmamalıdır diyenlerin oranı da artmaktadır. Göçmenler savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelidir diyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerden uzak durulmalıdır diyenleri oranı artmaktadır. Savaş bittikten sonra bir göçmenlerin kısmının ülkelerine dönsün diyenler açısından, göçmenlerden uzak durulmamalı; göçmenlerin savaş bittikten sonra tamamı dönmelidir diyenlere göre ise,

onlardan uzak durulmalıdır.

2.19.2 Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 89: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler bizi ilgilendirmez, uzak durulmalıdır					Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurlardır	f	89	78	24	20	14	225
		%	39,6	34,7	10,7	8,9	6,2	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	4	5	2	4	21	36
		%	11,1	13,9	5,6	11,1	58,3	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	32	79	39	26	29	205
		%	15,6	38,5	19,0	12,7	14,1	100
	Fikrim yok	f	2	4	5	1	0	12
		%	16,7	33,3	41,7	8,3	0,0	100
Toplam		f	127	166	70	51	64	478
		%	26,6	34,7	14,6	10,7	13,4	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenler savaş mağduru diyenlerin % 74,2'sine göre göçmenlerden uzak durulmamalıdır; % 15,1'i açısından uzak durulmalıdır. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 25'ine göre göçmenlerden uzak durulmamalıdır; % 69,4'üne göre uzak durulmalıdır. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 54,1'ine göre göçmenlerden uzak durulmamalıdır; % 26,8'ine göre uzak durulmalıdır.

Göçmenlerin tamamını savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça, göçmenlerden uzak durulmaması gerektiğini düşünenlerin oranı artmaktadır. Savaş mağduru değildir diyenlerde ise bu oran azalmaktadır. Buna karşılık göçmenler, savaş mağduru değildir diyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerden uzak durulmalıdır diyenlerin oranı da artmaktadır. Bu oran göçmenleri mağdur olarak görenlerde düşüktür.

2.20. KATILIMCILARIN, BUNDAN SONRA GÖÇMENLERİN KABUL EDİLİP EDİLMEMESİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 90: Katılımcıların, Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri

Bundan sonra kesinlikle göçmenler kabul edilmemelidir		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	99	20,5
Katılmıyorum	140	29,0
Fikrim Yok	71	14,7
Katılıyorum	76	15,7
Kesinlikle Katılıyorum	97	20,1
Toplam	483	100

Katılımcıların % 49,5'ine göre, bundan sonrada göçmenler kabul edilmelidirler. Göçmenlerin bundan sonra Türkiye'ye kabul edilmemelidir diyenlerin oranı ise % 35,8'dir. Göçmenlerin kabul edilmesi noktasında istemeyenlerin oranı, isteyenlere oranla azdır. Bu oran, aslında azımsanmayacak bir kesimin göçmenlere ilişkin olumsuz kanaatleri olduğunu göstermektedir. Bundan sonra da göçmenlerin kabul edilebileceğini söyleyenlerin, göçmenlerin Türkiye'ye sığınmalarına neden olan şartların devam etmesi nedeniyle bu karara vardıkları düşünülmektedir.

2.20.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 91: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Bundan sonra kesinlikle göçmenler kabul edilmemelidir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	0	3	0	0	1	4
		%	0	75	0	0	25	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	16	8	1	0	1	26
		%	61,5	30,8	3,8	0,0	3,8	100
	Evet dönmelidirler	f	78	123	64	75	94	434
	%	18	28,3	14,7	17,3	21,7	100	
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	3	5	5	0	0	13
		%	23,1	38,5	38,5	0	0	100
Toplam		f	97	139	70	75	96	477
		%	20,3	29,1	14,7	15,7	20,1	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini istemeyenlerin % 75'ine göre bundan sonra göçmenler kabul edilmelidir; % 25'ine göre kabul edilmemelidir. Bir kısmının dönmesini isteyenlerin % 92,3'üne göre bundan sonra göçmenler kabul edilmelidir; % 3,8'ine göre kabul edilmemelidir. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyenlerin % 46,3'üne göre bundan sonra göçmenler kabul edilmelidir; % 38,9'una göre kabul edilmemelidir.

Göçmenlerin savaş bittikten sonra bir kısmının dönmesini isteyenler ile göçmenler dönmemelidir diyenlerin oranı arttıkça, bundan sonrada göçmenlerin kabul edilebileceğini düşünenlerin oranı artmaktadır. Bu oran göçmenler ülkelerine dönsün diyenlerde azalmaktadır. Göçmenlerin ülkelerine dönmelerini isteyenlerin oranı arttıkça, bundan sonra göçmenlerin kabul edilmemesi gerektiğini düşünenlerin oranı artmaktadır. Bu oran göçmenlerin dönmemeleri gerektiğini söyleyenlerde azalmaktadır.

2.20.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 92: Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Bundan sonra kesinlikle göçmenler kabul edilmemelidir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurudurlar	f	59	84	29	27	25	224
		%	26,3	37,5	12,9	12,1	11,2	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	8	0	1	3	23	35
		%	22,9	0,0	2,9	8,6	65,7	100
	Bir kısmı savaş mağdurudur	f	29	52	37	44	44	206
		%	14,1	25,2	18,0	21,4	21,4	100
	Fikrim yok	f	2	3	3	2	3	13
		%	15,4	23,1	23,1	15,4	23,1	100
Toplam		f	98	139	70	76	95	478
		%	20,5	29,1	14,6	15,9	19,9	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 63,8'ine göre, bundan sonra da göçmenler kabul edilmelidir; % 23,2'sine göre, kabul edilmemelidir. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 22,9'una göre, bundan sonra da göçmenler kabul edilmelidir; % 74,3'üne göre, kabul edilmemelidir. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 39,3'üne göre, bundan sonra da göçmenler kabul edilmelidir; % 42,7'sine göre, kabul edilmemelidir. Göçmenlerin savaş mağduru olup olmadığı konusunda kararsız olanların % 38,5'ine göre, bundan sonra da göçmenler kabul edilmelidir; % 38,5'ine göre, kabul edilmelidir.

Göçmenlerin savaş mağduru olup olmadığı ile göçmenlerin kabul edilip edilmemesi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık vardır. Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça, bundan sonra da göçmenlerin kabul edilebileceğini düşünenlerin oranı artmaktadır. Bu oran göçmenler savaş mağduru değildir diyenlerde azalmaktadır. Göçmenler, savaş mağduru değildir diyenlerin oranı arttıkça, bundan sonra kesinlikle göçmenler kabul edilmemelidir diyenlerin oranı artmaktadır; bu oran göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerde azalmaktadır.

2.21. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN ÜLKELERİNE GERİ GÖNDERİLİP GÖNDERİLMEYEMELERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 93: Katılımcıların, Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilip Gönderilmemeleri Hakkındaki Görüşleri

Göçmenler, Türkiye'nin sorunu değildir, ülkelerine geri gönderilmelidir		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	90	18,4
Katılmıyorum	151	30,9
Fikrim Yok	71	14,5
Katılıyorum	93	19,0
Kesinlikle Katılıyorum	84	17,2
Toplam	489	100

Katılımcıların % 49,3'üne göre göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve ülkelerine geri gönderilmemelidirler. Böyle düşünenlerin, göçmenlerin varlığını kabul ettiğini, toplumsal kabul noktasında olumlu görüşler taşıdıklarını söyleyebiliriz. Katılımcıların % 36,2'si ise göçmenleri Türkiye'nin bir sorunu olarak görmediklerinden; ülkelerine geri gönderilmemelerini istemektedirler. Verilerden anlaşıldığı üzere katılımcılar, göçmenleri toplumsal olarak kabule olumsuz yaklaştıkları anlaşılmaktadır.

2.21.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilip Gönderilmemeleri Gerektiği Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 94: Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilip Gönderilmemeleri Gerektiği Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, Türkiye'nin sorunu değildir, ülkelerine geri gönderilmelidir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	66	81	27	33	20	227
		%	29,1	35,7	11,9	14,5	8,8	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	3	0	1	7	24	35
		%	8,6	0	2,9	20	68,6	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	18	69	34	51	37	209
	%	8,6	33	16,3	24,4	17,7	100	
	Fikrim yok	f	2	1	7	1	2	13
	%	15,4	7,7	53,8	7,7	15,4	100	
Toplam		f	89	151	69	92	83	484
		%	18,4	31,2	14,3	19	17,1	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin tamamını savaş mağduru olarak görenlerin % 64,8'ine göre göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve geri gönderilmemelidirler; % 23,3'ü göre geri gönderilmelidirler. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 8,6'sına göre göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve geri gönderilmemelidirler; % 88,6'sına göre geri gönderilmelidirler. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 41,6'sı göre göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve geri gönderilmemelidirler; % 42,1'ine göre geri gönderilmelidirler.

Göçmenlerin tamamını/bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'nin bir sorunu olduğunu ve geri gönderilmemeleri gerektiğini söyleyenlerin oranı artmaktadır. Bu oran savaş mağduru değildir diyenlerde ise azalmaktadır. Göçmenler savaş mağduru değildir diyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin geri gönderilmeleri gerektiğini söyleyenlerin oranı artmaktadır. Bu oran göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerde azalmaktadır.

2.21.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilmeleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 95: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilmeleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler Türkiye'nin sorunu değildir, ülkelerine geri gönderilmelidir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	1	0	1	0	2	4
		%	25	0	25	0	50	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	16	9	1	0	1	27
		%	59,3	33,3	3,7	0	3,7	100
	Evet dönmelidirler	f	68	136	62	92	81	439
		%	15,5	31	14,1	21	18,5	100
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	4	3	6	0	0	13
		%	30,8	23,1	46,2	0	0	100
Toplam		f	89	148	70	92	84	483
		%	18,4	30,6	14,5	19	17,4	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmemelerini isteyenlerin % 25'ine göre, göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve geri gönderilmemelidirler; % 50'sine göre, geri gönderilmelidirler. Bir kısmının dönmelerini isteyenlerin % 92,6'sına göre, göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve geri gönderilmemelidirler; % 3,7'sine göre, geri gönderilmelidirler. Göçmenlerin geri dönmelerini isteyenlerin % 46,5'ine göre, göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve geri gönderilmemelidirler; 39,4'üne göre, geri gönderilmelidirler. Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine geri dönüp dönmeleri hususunda kararsız kalanların % 53'üne göre, göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve geri gönderilmemelidirler.

Göçmenlerin ülkelerine dönmeleri gerektiğini düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'nin sorunu olmadığını geri gönderilmeleri gerektiğini düşünenlerin oranı artmaktadır. Savaş bittikten göçmenlerin bir kısmı dönmelidir diyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye'nin sorunu olduğunu düşünen ve onların geri

gönderilmemeleri gerektiğini düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerin dönmelerini istemeyenlerde bu oran azalmaktadır.

2.22. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN İŞLERİMİZİ ELİMİZDEN ALIP ALMADIKLARIYLA İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 96: Katılımcıların, Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri

Göçmenler işlerimizi elimizden almaktadır		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	44	9,2
Katılmıyorum	124	26,1
Fikrim Yok	98	20,6
Katılıyorum	134	28,2
Kesinlikle Katılıyorum	76	16,0
Toplam	476	100

“Suriyeliler özelinde en yoğun olarak tartışılan konulardan biri de çalışma haklarıdır” (Erdoğan, 2014: 27). Katılımcıların % 44,2’sine göre göçmenler işlerimizi elimizden almaktadır. Böyle düşünmeyenlerin oranı ise % 35,3’tür. Gündemde yoğun olarak tartışılan çalışma ve iş yaşamıyla ilgili bir rahatsızlığın olduğu görülmektedir. Bu konu ile ilgili bazı katılımcıların ifadeleri şu şekildedir:

[T]ürk ekonomisini bazı açılardan olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Örneğin: günlük işlerde Türk işçiler çalışacakken Suriyeliler daha ucuz fiyat verdiği için işverenler onları tercih etmektedir. Dolayısıyla işsizlik sorunu artmaktadır (K, 26, Öğrt., LÜ).

Göçmenlerin Türkiye’nin ekonomisini bazı açılardan olumsuz etkilediğini düşünen 26 yaşındaki kadın katılımcıya göre, ucuz iş gücü olan göçmenler günlük işlerde Türk işçilerden daha fazla tercih edilmektedir. Katılımcı açısında bu durum onların işlerimizi elimizden aldıkları anlamına gelmektedir. Göçmenler işlerimizi elimizden aldıkları için işsizlik sorununu da artırmaktadırlar. Benzer başka bir görüşte ise diğer bir katılımcı “[S]on zamanlarda Suriyeliler birçok iş kolunda makul ücretlerle çalışıyor. Dolayısıyla işverenler Suriyelileri tercih ediyor. Birçoğu belki sigortasız çalışıyor (K, 27, Öğrt., LÜ).” demiştir.

[B]izim gençlerimiz işsiz gezerken onlara iş imkânı tanınıyor. Önce kendi

ülkemin insanları diyorum. Suriyelilerin Türk insanını 50 yıl geriye götüreceğini düşünüyorum. Bu da bizim haksızlığa uğradığımızı gösteriyor. Onları düşünelim derken kendi çocuklarımızın geleceğini tehlikeye soktuğumuzu düşünüyorum (K,38, Öğrt., LÜ).

İnsanlar, gençler iş bulmak için çabalarırken, göçmenlere iş imkânı tanınması ve onların iş sahibi yapılması yanlış olduğunu söyleyen 38 yaşındaki katılımcıya göre, bu durumun haksızlıktır ve çocukların geleceği tehlikeye girmektedir.

“[S]uriyelileri devlet kadrolarına alacağımıza kendi işsiz bekleyen gençlerimiz için KPSS ataması yapalım(mülakatsız) (K, 28, Mem.LÜ).” diyen bir katılımcıyla benzer görüşe sahip olan diğer bir katılımcı ise bu konudaki rahatsızlığını *“[Ü]lkemizde binlerce üniversite mezunu işsiz varken, onlara kadrolu memuriyet verilmesine karşıyım. (K, 30, Öğrt., LÜ).”* şeklinde ifade etmiştir.

[Ü]lkemizde iş arayıp asgari ücretten daha da düşük fiyatlarda çalışan insanlar var. Ancak Suriyeliler/göçmenler daha düşük fiyata çalıştırıldığından, iş imkânı bulamayan ülkemiz insanının geçimini zorlaştırmaktadır. Suriyelileri, göçmenleri kesinlikle Türkiye’ye almamalıydık demiyorum. En azından Türkiye’ye kimi aldığımızı detaylı incelemeliydik. Alabileceğimiz kadarını almalıydık (K, 25, Öğrt., LÜ).

Göçmenlerin detaylı bir incelemeyle sınırlı sayıda Türkiye’ye kabul edilmesi gerektiğini düşünen katılımcıya göre, sayıları fazla olan bu göçmenler, Türkiye’de asgari ücretten bile aşağı çalışan ülke insanlarından daha düşük ücrette çalışmaktadırlar. Bu durumda vatandaşların işlerini ellerinden aldıklarından, aynı zamanda geçimlerini de zorlaştırmaktadırlar.

[Ö]ncelikle dikkatimi çeken küçük ve orta işletmelerde düşük ücretle çalıştırılan Suriyeliler ülkemiz gençlerinin istihdamına engel oluyor. İşsizlik oranının bu kadar yüksek olduğu ortamda daha az maliyetle (sigortasız ve düşük maaşla) Suriyeli çalıştırıldığı için Türkiye’ye bağlı vatani görevini yapmış bu ülkenin bütün olanaklarından faydalanması gereken gençlerimizin, işsiz ve sahipsiz kalması gençlerimizin devletimize tabiri caizse küsmelerine yol açıyor. Bunun toplumsal kırılmaya yol açmasından endişe ediyorum (K, 31, Öğrt., LÜ).

Göçmenlerin küçük ve orta dereceli işletmelerde düşük ücretle çalıştıklarını söyleyen 31 yaşındaki kadın katılımcıya göre, bunlar gençlerimizin istihdamına engel olmaktadır. İşsiz gençlerimizin yerlerine göçmenlerin istihdam edilmesinin, ‘toplumsal kırılmalara’ yol açacağından endişelenen katılımcının ifadesine göre, böyle bir durumda ülkenin insanı kendi devletine küsecektir.

2.22.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 97: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler işlerimizi elimizden almaktadır					Toplam		
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum			
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	29	80	41	49	19	218	
		%	13,3	36,7	18,8	22,5	8,7	100	
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	2	1	5	10	18	36	
		%	5,6	2,8	13,9	27,8	50	100	
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f	12	40	44	71	36	203	
		%	5,9	19,7	21,7	35	17,7	100	
	Fikrim yok	f	0	3	7	2	1	13	
		%	0	23,1	53,8	15,4	7,7	100	
	Toplam		f	43	124	97	132	74	470
			%	9,1	26,4	20,6	28,1	15,7	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 50'sine göre göçmenler işlerimizi elimizden almamaktadırlar; % 31,2'sine göre işlerimizi elimizden almaktadırlar. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 8,3'üne göre göçmenler işlerimizi elimizden almamaktadırlar; % 77,8'ine göre işlerimizi elimizden almaktadırlar. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 25,6'sına göre göçmenler işlerimizi elimizden almamaktadırlar; % 52,7'sine göre işlerimizi elimizden almamaktadırlar. Göçmenlerin savaş mağduru olup olmadığı konusunda kararsız olanların % 23,1'ine göre göçmenler işlerimizi elimizden almamaktadırlar; % 23,1'ine göre işlerimizi elimizden almamaktadırlar.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin işlerimizi elimizden almadıklarını düşünenlerin oranı artmaktadır. Başka bir ifadeyle savaş mağduru olarak görmeyenlerde bu oran azalmaktadır. Onları savaş mağduru olarak

görmeyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin işlerimizi elimizden aldıklarını düşünenlerin oranının artmaktadır. Bu oran göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerde azalmaktadır. Göçmenleri savaş mağduru olarak görenler onların işlerimizi elimizden almadığını düşünürken; savaş mağduru olarak görmeyenler ise, göçmenlerin işlerimizi elimizden aldığını düşünmektedirler.

2.22.2 Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmaları Hakkındaki Görüşleri ile Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 98 : Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri İle Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler işlerimizi elimizden almaktadır					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum	Kesinlikle katılmıyorum	f	22	12	5	7	5	51
		%	43,1	23,5	9,8	13,7	9,8	100
	Katılmıyorum	f	11	43	22	18	1	95
		%	11,6	45,3	23,2	18,9	1,1	100
	Fikrim Yok	f	2	18	20	13	0	53
		%	3,8	34,0	37,7	24,5	0	100
	Katılıyorum	f	4	30	39	62	11	146
		%	2,7	20,5	26,7	42,5	7,5	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	5	19	12	31	59	126
		%	4,0	15,1	9,5	24,6	46,8	100
Toplam		f	44	122	98	131	76	471
		%	9,3	25,9	20,8	27,8	16,1	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isteyenlerin % 60,3’üne göre, göçmenler işlerimizi elimizden almamaktadırlar; % 21,2’sine göre işlerimizi elimizden almaktadırlar. Göçmenlerin Türkiye’de kalıp kalmaması konusunda kararsız olanların % 37,7’si göre, göçmenler işlerimizi elimizden almamaktadırlar; % 24,5’ine göre işlerimizi elimizden almaktadırlar. Göçmenlerin Türkiye’de kalmasına karşı olanların % 21,3’üne

göre, göçmenler işlerimizi elimizden almamaktadırlar; % 59,9'una göre ise göçmenler işlerimizi elimizden almamaktadırlar.

Göçmenlerin Türkiye'de kalmalarını isteyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin işlerimizi elimizden almadığını düşünenlerin oranı artmaktadır. Başka bir ifadeyle Türkiye'de kalmalarına karşı olanların oranı arttıkça, bu oran azalmaktadır. Buna karşılık, göçmenlerin Türkiye'de kalmalarına karşı olanların oranı arttıkça, göçmenlerin işlerimizi elimizden aldıklarını düşünenlerin oranı artmakta; kalmalarını isteyenlerin oranı arttıkça ise bu oran azalmaktadır.

2.23. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN ÜLKEMİZİ VATAN OLARAK GÖRÜP GÖREMEECEKLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 99: Katılımcıların, Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri

Göçmenler, bu ülkenin vatandaşı olsalar dahi; ülkelerine hep hasret duyacaklardır. Ülkemizi hiçbir zaman vatan olarak göremeyeceklerdir		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	36	7,5
Katılmıyorum	42	8,8
Fikrim Yok	76	15,9
Katılıyorum	130	27,1
Kesinlikle Katılıyorum	195	40,7
Toplam	479	100

“Hasret, özlem anlamında” (TDK, 2017) kullanılmaktadır. Hasret duygusu, farklı toplumların arasında aidiyet boşluğu yaşatabileceği gibi, toplumların birbirini kabul konusunda yabancılaşmaya doğru bir gidişine neden olabilmektedir. “Bir topluluğa veya gruba aidiyet duygusu taşımanın önem kazandığı entegrasyon (bütünleşme), gibi kavramlar göç olgusunun etkilerini bize göstermektedir” (Akıncı ve Diğerleri, 2015: 70). Ülkesine karşı hasret duygusu taşıyan bireyler, kendilerini yaşadıkları yere ait hissetmeyeceklerdir. Bu nedenle de topluma uyum sağlama konusunda problemler yaşanabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların % 67,8'ine göre, göçmenler, bu ülkenin vatandaşı olsalar dahi; ülkelerine hep hasret duyacaklardır. Türkiye'yi hiçbir zaman vatan olarak

göremeyeceklerdir. Böyle düşünmeyenlerin oranı ise % 16,3'tür. Kararsız kalanların oranı ise % 15,9'dur. Bu konuyla ilgili ifadeler şu şekildedir:

Göçmenlerin ülkelerine hasret duyduğunu düşünen katılımcı bu düşüncesini “[K]endilerini hiçbir zaman tam olarak bu ülkenin vatandaşları olarak görececeklerini düşünmüyorum. İçten içe her zaman kendi yurtlarına özlem duyarak hareket edeceklerdir (K,26, Öğrt., LÜ)” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir katılımcı ise “[O]nlar kendi vatanlarına hep hasret duyacak ve vatandaşlık yapmayacaklardır. Her insan ancak kendi topraklarında huzuru bulabilir (E,47, Öğrt., LÜ).” demiştir. “Bülbülü altın kafese koymuşlar, yine de ‘ah vatanım’ demiş (E, 43, Şb.Md.,LÜ).” atasözünü kullanan başka bir katılımcı, göçmenlerin Türkiye’de ne kadar rahat bir yaşamda olurlarsa olsunlar, vatan özlemi nedeniyle mutlu ve huzurlu olmayacaklarını anlatmaktadır.

2.23.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 100: Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, bu ülkenin vatandaşı olsalar dahi; ülkelerine hep hasret duyacaklardır, ülkemizi hiçbir zaman vatan olarak göremeyeceklerdir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum	Kesinlikle katılmıyorum	f	9	1	12	17	12	51
		%	17,6	2	23,5	33,3	23,5	100
	Katılmıyorum	f	6	12	20	32	25	95
		%	6,3	12,6	21,1	33,7	26,3	100
	Fikrim Yok	f	2	4	20	19	9	54
		%	3,7	7,4	37	35,2	16,7	100
	Katılıyorum	f	12	21	13	48	51	145
		%	8,3	14,5	9,0	33,1	35,2	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	7	4	11	10	97	129
		%	5,4	3,1	8,5	7,8	75,2	100
Toplam		f	36	42	76	126	194	474
		%	7,6	8,9	16	26,6	40,9	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isteyenlerin % 19,2’sine göre, göçmenler ülkelerine hasret duymayacaklar ve Türkiye’yi vatan olarak görecektir; % 58,9’una göre Türkiye’yi hiçbir zaman vatan olarak göremeyeceklerdir. Göçmenlerin Türkiye’de kalıp kalmamaları konusunda kararsız olanların % 11,1’ine göre, göçmenler ülkelerine hasret duymayacaklar ve Türkiye’yi vatan olarak görecektir; % 51,9’una göre ülkemizi vatan olarak göremeyeceklerdir. Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemeyenlerin % 16,1’ine göre, göçmenler ülkelerine hasret duymayacaklar ve Türkiye’yi vatan olarak görecektir; % 75,2’sine göre Türkiye’yi vatan olarak göremeyeceklerdir.

Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isteyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye’yi vatan olarak göreceklərini ve ülkelerine hasret duymayacaklarının düşünenlerin oranı artmaktadır. Bu oran göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemeyenlerde azalmaktadır. Göçmenlerin Türkiye’de kalması fikrine katılmayanların oranı arttıkça, göçmenlerin ülkelerine duyacakları hasret nedeniyle Türkiye’yi hiçbir zaman vatan olarak göremeyeceklerini düşünenlerin oranı artmaktadır. Bir başka ifadeyle bu oran göçmenlerin Türkiye’de kalmasını isteyenlerde azalmaktadır.

2.23.2. Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 101: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, bu ülkenin vatandaşı olsalar dahi; ülkelerine hep hasret duyacaklardır. Ülkemizi hiçbir zaman vatan olarak göremeyeceklerdir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	18	20	40	72	68	218
		%	8,3	9,2	18,3	33	31,2	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	4	1	4	2	26	37
		%	10,8	2,7	10,8	5,4	70,3	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	11	21	26	51	97	206
		%	5,3	10,2	12,6	24,8	47,1	100
	Fikrim yok	f	1	0	5	4	3	13
		%	7,7	0	38,5	30,8	23,1	100
Toplam		f	34	42	75	129	194	474
		%	7,2	8,9	15,8	27,2	40,9	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin % 17,4’üne göre, göçmenler ülkelerine hasret duymayacaklar ve Türkiye’yi vatan olarak göreceklərdir; % 64,2’sine göre Türkiye’yi kendi vatanları gibi göremeyeceklerdir. Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin % 13,5’ine göre, göçmenler ülkelerine hasret duymayacaklar ve

Türkiye’yi vatan olarak göreceklerdir; % 75,7’sine göre Türkiye’yi vatan olarak göremeyeceklerdir. Göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin % 15,5’i göre, göçmenler ülkelerine hasret duymayacaklar ve Türkiye’yi vatan olarak göreceklerdir; % 71,8’ine göre Türkiye’yi hiçbir zaman vatan olarak görmeyeceklerdir.

Göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin ülkelerine hasret duymayacaklarını ve Türkiye’yi vatan olarak göreceklerini düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenler savaş mağduru değildiler diyenlerin oranı artarken, göçmenlerin Türkiye’yi vatan olarak göremeyeceklerini düşünenlerin oranı artmaktadır. Genel bir ifadeyle, göçmenleri savaş mağduru olarak görenlere göre, göçmenler Türkiye’yi vatan olarak göreceklerdir; savaş mağduru olarak görmeyenlere göre ise onlar Türkiye’yi vatan olarak göremeyeceklerdir. Göçmenlerin Türkiye’yi vatan olarak göremeyeceklerini düşünen bazı katılımcılar aşağıdaki ifadelerde bulunmuşlardır:

[Ü]lkemizdeki vatandaşlıkları onları ve bizleri mutlu etmeyecektir. Her millet kendi ülkesinin vatandaşı olmalı ve öyle de kalmalı. Onlar kendi vatanlarına hep hasret duyacak ve vatandaşlık yapmayacaklardır. Her insan ancak kendi topraklarında huzuru bulabilir (E,47, Öğrt., LÜ).

Düşüncesini ifade eden 47 yaşındaki erkek katılımcıya göre, herkes kendi ülkesinde rahat ve mutludur ki, başka bir ülkede olmaları mutsuzluk vesilesidir. Sözü edilen katılımcı açısından her insan kendi ülkesinin vatandaşı olmalı ve öyle kalmalıdır. Göçmenler, bizim Türkiye’nin vatandaşı olsalar dahi, kendi ülkelerine, duyacakları hasret nedeniyle, vatandaşlık yapmayacaklardır.

Göçmenlerin ülkelerine hasret duyacağını düşünen katılımcı bu görüşünü “[V]atandaş olmaları konusunda olumlu düşünmüyorum. Her göçmen kendi vatanına hasret çekerek burada yaşayacaktır. Hiçbir zaman bizim vatanımızı vatan olarak görmeyeceklerdir (24, Mem., LÜ).” şeklinde ifade etmiştir. Başka bir katılımcıda bu konuda “[O]nların bir ülkesi var, her ne kadar zor durumda olsalar da bu yüzden asla benimsemeyeceklerdir. Vatanlarını savunabilirler, yeter ki şu zor günleri en yakın günlerde atlatsınlar (25, Öğrt., LÜ).” demiştir.

2.24. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN DEĞERLERİMİZE SAYGI GÖSTERİP GÖSTERMEDİKLERİ İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 102: Katılımcıların, Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri İle İlgili Görüşleri

Göçmenler bizim değerlerimize saygı gösteriyorlar		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	113	23,6
Katılmıyorum	113	23,6
Fikrim Yok	150	31,4
Katılıyorum	79	16,5
Kesinlikle Katılıyorum	23	4,8
Toplam	478	100

“Bireyin sahip olduğu inançlar, değerler ve tutumlar, kültürel faktörlerdir” (Kurtbaş, 2014: 135). Değerler, kültürlerin içerisindeki en önemli unsurlardır, bunlar içerisinde dil, din, örf ve adetler önemlidir. Entegrasyonda, kendi değerlerini koruyarak ve karşı kültürün değerlerine saygı göstererek bütünleşme vardır. Katılımcıların % 47,2’sine göre, göçmenler bizim değerlerimize saygı göstermiyorlar. Yani bu kesimde toplumsal bütünleşme düşüncesinin zayıf olduğunu söylenebilir. Bunun tam tersini düşünenlerin oranı ise % 21,3’tür. .

Değerlere saygı gösterilmediğini düşünen katılımcı, hem bir uyarı, hem de bir tavsiye anlamı yüklediği ifadesinde, göçmenler, “*örf, adet, gelenek ve göreneklerimize uymalı ve saygı göstermeliler (E, 45, Öğrt., LÜ)*” demiştir.

2.24.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 103: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler bizim değerlerimize saygı gösteriyorlar					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur	Kesinlikle katılmıyorum	f	64	16	22	8	4	114
		%	<i>56,1</i>	<i>14,0</i>	<i>19,3</i>	<i>7,0</i>	<i>3,5</i>	<i>100</i>
	Katılmıyorum	f	12	39	34	10	6	101
		%	<i>11,9</i>	<i>38,6</i>	<i>33,7</i>	<i>9,9</i>	<i>5,9</i>	<i>100</i>
	Fikrim Yok	f	5	8	24	5	0	42
		%	<i>11,9</i>	<i>19,0</i>	<i>57,1</i>	<i>11,9</i>	<i>0,0</i>	<i>100</i>
	Katılıyorum	f	22	37	47	34	5	145
		%	<i>15,2</i>	<i>25,5</i>	<i>32,4</i>	<i>23,4</i>	<i>3,4</i>	<i>100</i>
	Kesinlikle Katılıyorum	f	8	12	22	21	8	71
		%	<i>11,3</i>	<i>16,9</i>	<i>31,0</i>	<i>29,6</i>	<i>11,3</i>	<i>100</i>
Toplam		f	111	112	149	78	23	473
		%	<i>23,5</i>	<i>23,7</i>	<i>31,5</i>	<i>16,5</i>	<i>4,9</i>	<i>100</i>

(χ^2) $P: 0,00 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinin, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olmadığını düşünenlerin % 60,9'una göre göçmenler değerlerimize saygı göstermiyorlar; % 13'üne göre değerlerimize saygı gösteriyorlar. Kararsız olanları % 31'ine göre göçmenler değerlerimize saygı göstermiyorlar; % 11,9'una göre değerlerimize saygı gösteriyorlar. Göçmenlerin kabulünün sözü edilen zorunluluklardan kaynaklandığını düşünenlerin % 36,6'sına göre göçmenler değerlerimize saygı göstermiyorlar; % 31,5'ine göre göçmenler değerlerimize saygı gösteriyorlar.

Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinin bir zorunluluk olup olmadığı ile göçmenlerin değerlerimize saygı gösterip göstermedikleri hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinin, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olmadığını düşünenlerin

oranı arttıkça, göçmenlerin değerlerimize saygı göstermediklerini düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinin, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olduğunu düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin değerlerimize saygı gösterdiğini düşünenlerin oranı artmaktadır.

2.24.2. Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 104: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler bizim değerlerimize saygı gösteriyorlar					Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	60	12	14	0	3	89
		%	67,4	13,5	15,7	0,0	3,4	100
	Katılmıyorum	f	9	25	23	10	2	69
		%	13,0	36,2	33,3	14,5	2,9	100
	Fikrim Yok	f	30	40	65	22	5	162
		%	18,5	24,7	40,1	13,6	3,1	100
	Katılıyorum	f	7	32	37	35	4	115
		%	6,1	27,8	32,2	30,4	3,5	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	6	3	11	11	9	40
		%	15,0	7,5	27,5	27,5	22,5	100
Toplam		f	112	112	150	78	23	475
		%	23,6	23,6	31,6	16,4	4,8	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerle evlilik yapılabileceği düşüncesine katılmayanların % 67,1'ine göre göçmenler değerlerimize saygı göstermiyorlar; % 9,5'ine göre değerlerimize saygı gösteriyorlar. Göçmenlerle evlilik yapıp yapılamayacağı konusunda kararsız olanların % 43,2'si göre göçmenler değerlerimize saygı göstermiyorlar; % 16,7'sine göre saygı gösteriyorlar. Evlilik yapılabileceğini düşünenlerin % 31'ine göre göçmenler değerlerimize saygı göstermiyorlar; % 38,1'ine göre göçmenler değerlerimize saygı gösteriyorlar.

Göçmenlerle evlilik yapılabileceği fikrine katılmayanların oranı arttıkça, göçmenlerin değerlerimize saygı göstermediğini düşünenlerin oranı artmaktadır. Başka bir ifadeyle, göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin oranı arttıkça, bu oran azalmaktadır. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin oranı artarken, göçmenlerin değerlerimize saygı gösterdiklerini düşünenlerin oranı da artmaktadır.

2.25. KATILIMCILARIN, GÖÇMENLERİN TÜRKİYE’DEKİ KAMU HİZMETLERİNDEN FAYDALANIP FAYDALANMAMALARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 105: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’deki Kamu Hizmetlerinden Faydalanıp Faydalanmamaları Hakkındaki Görüşleri

Göçmenler Türkiye’deki kamu hizmetlerinden tam olarak faydalanmalıdırlar		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	126	26,4
Katılmıyorum	120	25,2
Fikrim Yok	83	17,4
Katılıyorum	107	22,4
Kesinlikle Katılıyorum	41	8,6
Toplam	477	100

1982 Anayasasının 128. Maddesine göre kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülmektedir (tbmm.gov.tr, 2018). Göçmenlerin kamu hizmetlerinden faydalanmalarını isteyenlerin oranı % 33’tür. Katılımcıların % 51,6’sına göre, göçmenler Türkiye’deki kamu hizmetlerinden tam olarak faydalanmamalıdırlar. Katılımcıların, bu hizmetten göçmenlerin faydalanmalarını istememeleri bir anlamda manidardır. Çünkü bu hizmet kamu çalışanlarının eliyle yürütülmektedir.

Vergilerinin göçmenlere harcanması nedeniyle, kamu hizmetlerinin sınırlı sağlandığını düşünen bir katılımcı, görüşünü “[Ü]lkemizde kamu hizmetlerinden yararlanamayan, iş bulamayan ev yiyecek, giyecek sorunu yaşayan insanlar varken nasıl bir olumlu katkı sağlanabilir ki? Aldığımız maaşlarımız ucu ucuna yetiyor. Vergileri çok fazla veriyoruz Eğer ki bunlar Suriyelilere harcanmasa, Türkiye’ye bir sürü hizmet sağlanabilir (K, 36, Sın. Öğrt., LÜ).” şeklinde düşüncesini ifade etmiştir.

2.25.1. Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye'deki Kamu Hizmetlerinden Faydalanıp Faydalanmamaları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 106: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye'deki Kamu Hizmetlerinden Faydalanıp Faydalanmamaları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler Türkiye'deki kamu hizmetlerinden tam olarak faydalanmalıdırlar					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur	Kesinlikle katılmıyorum	f	67	19	9	12	5	112
		%	59,8	17	8	10,7	4,5	100
	Katılmıyorum	f	19	42	12	22	5	100
		%	19	42	12	22	5	100
	Fikrim Yok	f	7	10	18	6	2	43
		%	16,3	23,3	41,9	14	4,7	100
	Katılıyorum	f	24	34	33	43	12	146
		%	16,4	23,3	22,6	29,5	8,2	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	7	15	9	24	16	71
		%	9,9	21,1	12,7	33,8	22,5	100
Toplam		f	124	120	81	107	40	472
		%	26,3	25,4	17,2	22,7	8,5	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinin, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olmadığını düşünenlerin % 69,3'üne göre göçmenler kamu hizmetlerinden faydalanmamalıdırlar; % 20,8'ine göre faydalanmalıdırlar. Göçmenlerin kabulünün sözü edilen zorunluluklardan kaynaklandığını düşünenlerin % 36,9'una göre göçmenler kamu hizmetlerinden faydalanmamalıdırlar; % 43,8'ine göre kamu hizmetlerinden faydalanmalıdırlar.

Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinin bir zorunluluk olup olmadığı ile göçmenlerin Türkiye'deki kamu hizmetlerinden faydalanıp faydalanmamaları hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmekle beraber, verilerden de anlaşılacağı üzere göçmenlerin kamu hizmetlerinde yararlanmaları istenmediği anlaşılmaktadır. Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinin Türkiye'nin

tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olmadığını düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin kamu hizmetlerinden faydalanmalarını isteyenlerin oranı artmaktadır. Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan zorunluluk nedeniyle göçmenler kabul edilmektedir diyenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin kamu hizmetlerinden faydalanmalarını isteyenlerin oranı artmaktadır.

2.26. KATILIMCILARIN, TÜRKİYE'DE BULUNAN GÖÇMENLERİN EKONOMİMİZİ OLUMLU ETKİLEYİP ETKİLEMEDİKLERİ İLE İLGİLİ GÖRÜŞLERİ

Tablo 107: Katılımcıların, Türkiye'de Bulunan Göçmenlerin Olumlu Etkileyip Etkilemedikleri İle İlgili Görüşleri

Türkiye'de bulunan göçmenler ekonomimizi olumlu etkilemektedir		
	<i>f</i>	%
Kesinlikle katılmıyorum	211	44,1
Katılmıyorum	140	29,3
Fikrim Yok	74	15,5
Katılıyorum	21	4,4
Kesinlikle Katılıyorum	32	6,7
Toplam	478	100

Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyasal Araştırmalar Merkezi'nin Aralık 2014 tarihli “*Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması*” başlıklı araştırmasında, “Suriyeli sığınmacıların yarattığı tedirginlik ve reddiyenin esasları da bazı önermelerle test edilmiştir. Burada Türk toplumunun özellikle ekonomiye gelen yükü önemseydiği anlaşılmaktadır. Halkın % 70,8'si, Türk ekonomisinin sığınmacılardan dolayı zarar gördüğü görüşündedir. Bunu takiben % 60,1 ile Türkiye'de yoksullar varken Suriyelilere yardımların yapılmasına halkın ciddi itiraz getirdiği de gözlenmektedir” (Erdoğan, 2014: 26).

Bu çalışmada ise katılımcıların % 73,4'ü göçmenlerin Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Diğer taraftan % 11,1'i ise bu konuda olumlu bir düşünceye sahiptir. Her bir göçmenin ülkede yaşaması, hizmetlerin, ekonomik kaynakların, gelirlerin paylaşılması demektir. Katılımcılar göçmenlerin bir bakıma ekonomik yük olduğunu söylemektedir. Suriyelilerin ekonomik alandaki etkilerine genel

olarak bakıldığında risk ve fırsatların iç içe geçtiği bir tablo söz konusudur (arem.gov.tr, 2015). Yani, göçmenlerin, işsizlik artışına neden olma riskleri vardır. Ancak nitelikli olanların, çalışma yaşamında fırsata dönme ihtimali de göz ardı edilmemektedir. Göçmenlerin ülke ekonomisine faydaları olmadığını düşünen bazı katılımcılar şunları söylemişlerdir:

[T]ürkiye ekonomisine olumsuz etkileri vardır. Türkiye'nin kişi başına düşen ekonomik gelirin düşmesine neden olmaktadırlar. Vatandaşlarımızın işsiz kalması ekonomik olarak yaşamlarını güçleştirmektedir (K, 31, Z.Ktb.,LÜ).

Göçmenlerin, kişi başına düşen milli geliri düşürme riski olduğunu söyleyen 31 yaşındaki kadın katılımcı, böyle bir durumun vatandaşların ekonomik yaşamını güçleştireceğini belirtmektedir. Bir katılımcı bunu “[G]öçmenlerin bizim ekonomimize olumlu katkı sağlayacaklarını düşünmüyorum (E,30, Öğrt., LÜ)” şeklinde ifade etmiştir. Göçmenlerin Türkiye’deki varlığı, bir katılımcıya göre ise, göçmenler “İstihdam sahalarında daha ucuza çalıştıklarından ekonomimizi olumsuz etkilemektedirler (E, 27, Öğrt., LÜ)”.

Bazı katılımcılara göre, göçmenler “daha çok işsizlik ve ekonomik yüküdür. Yüksek vergiler (40,Mem.)”, nedeniyle “kesinlikle ekonomimize kambur oluşturmaktadır (K, 28, Mem.LÜ)”. Göçmenlerin iş gücü iyi değerlendirilmediğini bu nedenle ekonomiye etkilerinin olumsuz olduğunu düşünen katılımcı ise “[G]öçmenlerin iş gücünü iyi değerlendirirsek ekonomiye olumlu katkısı olacaktır. Ancak çalışmadan yapılan bütün yardımlar hem onlara hem de ülke ekonomisine olumsuz etkisi olacaktır (E, 27, Öğrt., LÜ)” demiştir. Sayıları çok fazla olan göçmenler iş sahasında pasif durumdadırlar. Onlara yardım yapılması, ülke ekonomisini olumsuz etkilemektedir. Türkiye’nin ekonomik, siyasi, kültürel problemleri olduğunu düşünen bir katılımcı da “[Ü]lkemizin zaten süregelen kendi ekonomik siyasi, kültürel problemleri varken Suriyelilerin de sebebiyet vereceği olumsuzlukların, karışıklığın ülkemizi gereksiz üzeceği ve Türkiye’ye zaman kaybettireceği kanısındayım (K, 31, Öğrt., LÜ)” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

2.26.1 Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Türkiye’de Bulunan Göçmenlerin Ekonomimizi Olumlu Etkileyip Etkilemedikleri İle İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

Tablo 108: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Türkiye’de Bulunan Göçmenlerin Ekonomimizi Olumlu Etkileyip Etkilemedikleri İle İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye’de bulunan göçmenler ekonomimizi olumlu etkilemektedir					Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	69	5	2	1	11	88
		%	78,4	5,7	2,3	1,1	12,5	100
	Katılmıyorum	f	28	24	10	4	2	68
		%	41,2	35,3	14,7	5,9	2,9	100
	Fikrim Yok	f	63	50	33	6	11	163
		%	38,7	30,7	20,2	3,7	6,7	100
	Katılıyorum	f	35	49	20	9	3	116
		%	30,2	42,2	17,2	7,8	2,6	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	13	12	9	1	5	40
		%	32,5	30,0	22,5	2,5	12,5	100
Toplam		f	208	140	74	21	32	475
		%	43,8	29,5	15,6	4,4	6,7	100

(χ^2) $P: 0,00 < 0,05$ olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Göçmenlerle evlilik yapılmasını istemeyenlerin % 80,8’ine göre göçmenler Türkiye’nin ekonomisini olumsuz etkilemektedirler; % 11,5’i olumlu etkilemektedirler. Göçmenlerle evlilik yapılması/yapılmaması konusunda kararsız kalanların % 69,3’üne göre göçmenler Türkiye’nin ekonomisini olumsuz etkilemektedirler; % 10,4’üne göre olumlu etkilemektedirler. Evlilik yapılabileceğini düşünenlerin % 69,9’una göre göçmenler Türkiye’nin ekonomisini olumsuz etkilemektedirler; % 11,5’ine göre olumlu etkilemektedirler. Göçmenlerle evlilik yapılabileceği düşüncesine katılmayanların oranı arttıkça, göçmenlerin Türkiye’nin ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünenlerin oranı artmaktadır. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin oranı arttıkça, göçmenlerin ekonomiyi olumlu etkilediğini düşünenlerin oranı artmaktadır.

SONUÇ

İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan göç, bireyleri ve toplumu her yönüyle etkileyen sosyolojik bir durumdur. Göç, salt mekânsal değişimin ötesinde; birey, aile, toplum ve hatta devlet gibi kişi, kurum ve sosyal yapıları, farklı şekillerde, derinlemesine etkileyen sosyal bir gerçekliktir. Dünyanın her tarafında, göçlerin artan oranlarda devam ettiği 'Göç Çağı' olarak da adlandırabileceğimiz günümüzde, insanlar toplumsal ya da özel sebeplerle göç kararı vererek göç etmektedir. Gittiği yerde değişime neden olduğu gibi, o yerdeki toplumun sahip olduğu değerlerden de etkilenecek kendisi de değişmektedir. İnsanların göç etme nedenleri, ilkel çağlardan günümüze yaklaştıkça farklılaşmaktadır. İkel çağlarda göç nedenleri belli başlı sebeplere dayanmakta iken günümüzde farklı ve çok sayıda nedene dayanmaktadır.

Ardahan ili örneğinde 500 kamu çalışanına uygulanan ve içinde açık uçlu sorularında yer aldığı bir alan araştırması olan bu çalışmanın amacı, sayıları 3,5-5 milyon arasında zikredilen ve Türkiye'yi ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ve güvenlik sorunları açısından derinden etkileyen ve ilgilendiren göçün ve göçmenlerin toplumsal kabul durumunu anlamak ve psikolojik uyum derecesini tespit edebilmektir. Elde edilen bulguların ve sonuçların bazıları şöyledir:

Göçmenlerin ülkelerin dönmelerini isteyen katılımcıların oranı % 90,5' tir (Bkz. **Tablo 6**). Bu verilere göre toplumun büyük bir kısmı göçmenlerin savaş bittikten sonra dönmelerini istemektedir. Bu durum, göçmenlerin topluma entegre olamadıklarını ve toplumsal kabul görmediklerini ortaya koymaktadır. Katılımcıların bir kısmı, göçmenlerin kalıcı olduklarını düşünmek bile istemiyorum, gibi ifadelerle göçmenlerin geri dönmeleri hususundaki isteklerini katı bir şekilde ortaya koymuşlardır. Dolayısıyla bu ifadelerin keskin bir ret anlayışı içerdiği ve oluşan psikolojik ret tavırlarının ortalama sosyolojik algıyı da ortaya koyduğu söylenebilir. Sosyo-demografik etmenler açısından kadınlarda (Bkz. **Tablo 7**), yaş aralığı düştükçe (Bkz. **Tablo 8**), katılımcıların gelirleri azaldıkça (Bkz. **Tablo 9**) göçmenlerin ülkelerine dönmeleri daha fazla istenmektedir.

Katılımcıların % 63,7'si göçmenlerle komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymayacağını belirtirken; % 36,3'ü ise komşuluk yapmaktan rahatsızlık duyacağını belirtmiştir (Bkz. **Tablo 10**). Buna göre katılımcıların eğitim, gelir ve mesleki özellikleri göz önünde bulundurulduğunda her üç kişiden birinin göçmenlerle komşuluk yapmaktan rahatsızlık

duyması oldukça dikkat çekicidir. Sosyo-demografik etkenler açısından, kadınlar, (Bkz. **Tablo 11**), yaşı 18-25 arasında olanlar (Bkz. **Tablo 12**), sosyo-ekonomik faktörler açısından, 2501-5000 TL arasında gelire sahip olanlar (Bkz. **Tablo13**), göçmenler arasında bir ayrıma varan veya onların savaş bittikten sonra ülkelerine dönmemelerini isteyenler(Bkz. **Tablo 14**), göçmen biri ile komşuluk yapmaktan rahatsızlık duymayacaklarını ifade etmişlerdir.

Katılımcıların % 29,5'i şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündükleri için, % 26,4'ü göçmenleri kültürel olarak kendine yakın bulmadığı için, göçmen biri ile komşuluk yapmak istememektedir. Mülakat verilerinden anlaşıldığına göre, göçmenlerin zamanla ahlaki değerleri bozacaklarına inanmaktadırlar. Mülakat verilerindeki söylemlerine bakıldığında, kendi kültürlerini merkeze alarak diğer kültürleri bu merkezin çevresindeki değerler olarak gördükleri gözlemlenmiştir. Bu değerlendirmelerde, etnosantrik bakış açısına doğru bir yönelimin olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların, % 22,3'ü TV ve gazetelerde göçmenler hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle komşuluk yapmak istememektedir. Göçmenleri şahıs olarak sevmediğini belirten katılımcıların oranı ise 5,2'dir. (Bkz. **Tablo 15**). Komşuluk yapmak istememekteki seçeneklerin bileşenlerinin, can ve mal güvenliği endişesi, negatif enformasyonla oluşturulan ön yargı, bunlara bağlı olarak da oluşan yabancıyı ötekileştirme eğilimi olduğu düşünülmektedir.

Cinsiyet açısından erkekler kadınlara oranla daha olumlu görüşe sahiptir (Bkz. **Tablo 16**). Yaşı 26-45 arasında olanlar, göçmenlerin kendilerine ve ailelerine zarar vereceklerini düşünmeleri nedeniyle ve ayrıca kültürel olarak göçmenleri kendilerine yakın bulmadıklarından diğer yaştakilere göre daha fazla olumsuz görüşe sahiptir. İleri yaştakiler TV ve gazetelerdeki haberlerden en fazla etkilenen grup iken; orta yaştakiler ve gençler daha az etkilenmektedirler. Göçmenleri şahıs olarak sevmeyenlerin en fazla ileri yaştakilerdir (Bkz. **Tablo 17**). Sosyo-ekonomik açıdan düşük gelirliilerin, göçmenlerin şahıslarına ve ailelerine zarar vereceklerini düşündüklerinden ve göçmenleri şahıs olarak sevmediklerinden komşuluk yapmaya mesafeli oldukları görülürken; orta ve yüksek gelirliilerin göçmenleri kültürel olarak yakın bulmadıklarından ve göçmenler hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle komşuluk yapmaya mesafeli oldukları görülmüştür (Bkz. **Tablo 18**).

Göçmenleri zulümden kaçan insanlar/misafir veya din kardeşi olarak görenlerin oranı % 76,6'dır. Göçmenleri asalak (dilenci) veya yük olarak görenlerin oranı ise, % 15,7'dir (Bkz. **Tablo 20**). Bu sonuçlara bakıldığında, toplumun göçmenlere ilişkin

kanaatlerinin iyi yönde olduğu değerlendirilmektedir. Bu durumun toplumsal kabul ve psikolojik entegrasyon adına olumlu olduğunu söyleyebiliriz. Ancak, göçmenlere ilişkin bu nitelermelerin gerçekçi olduğunu söyleyemeyiz. Zira mülakat verilerinden anlaşıldığına göre, *‘Müslümanlar zulüm görüyor.’ ‘Ancak, göçmenleri sığınmacıları bu ülkenin vatandaşı olmaktan ziyade misafir olarak değerlendiriyorum.’ ‘Misafir olarak kalmaları her anlamda daha sağlıklı olacaktır.’ ‘Temelli kaldıklarını düşünemiyorum.’* gibi ifadelerle dip değer olarak katılımcıların göçmenlerle psikolojik açıdan entegre olamadıklarını göstermektedir.

Göçmenleri asalak/dilenci veya bir yük olarak görenler içerisinde kadınların oranı erkeklerden fazladır. Buna karşılık din kardeşi, misafir veya zulümden kaçan insanlar olarak görenlerde ise erkeklerin oranı kadınlardan fazladır. Bu sonuçlara bakarak, erkeklerin kadınlara göre daha olumlu bir yaklaşım içerisinde olduğunu söylemek mümkündür (Bkz. Tablo 21). Aylık gelir yükselirken, göçmenlerin misafir veya zulümden kaçan insanlar olarak görülme oranlarının arttığı; aylık gelirleri düşük olanlara doğru ise göçmenleri dilenci veya yük olarak görme eğilimlerinin arttığı görülmektedir. Aylık geliri yüksek olanlarda, göçmenlere ilişkin kanaatler olumlu; düşük olanlarda bu kanaatler olumsuzdur (Bkz. Tablo 22). Yaş aralığı arttıkça göçmenleri asalak/dilenci, yük veya din kardeşi olarak görme eğilimleri artarken; yaş oranları azaldıkça göçmenleri zulümden kaçan veya misafir görme eğilimlerinin arttığı görülmektedir.

Katılımcıların % 89,6’sına göre göçmenler kısmen veya tamamen savaş mağduru iken; %7,7’sine göre savaş mağduru değildir. Bu verilere göre, katılımcıların büyük bir bölümünün göçmenleri savaş gibi gayet trajik ve insani bir durum sonucunda bir başka topraklara sığınmak zorunda kalan kimseler olarak görmemektedir (Bkz. Tablo 25). Öte yandan göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerinde göçmenlerin varlığını rasyonel bulduklarını söyleyemeyiz. Nitekim mülakat verilerinden elde edilen cümlelerle ifade edersek, *‘Türkiye’nin sosyo-ekonomik yapısı göçmenleri kaldırabilecek durumda değildir.’ ‘Ancak, Batı ülkeleri adalet, eşitlik, özgürlük gibi insan haklarının çığırkanlığını yaparken Türkiye göçmenlerin bütün yükünü taşımaktadır.’ ‘Türk askerleri Suriye’de oranın toplumsal huzuru ve bekası için savaşırken Suriyeli gençlerin Türkiye’de turist gibi dolaşmaları kabul edilemezdir.’ ‘Ancak Türkiye’de yardıma muhtaç birçok insan varken, göçmenlerin sosyal haklardan faydalanmaları anlaşılammaktadır.’ ‘Ancak göçmenlerin yüzde seksen beşi gibi büyük bir*

çoğunluğunun kamplar dışında yaşaması istenemeyen bir durum olup savaş mağduru da olsalar kamplarda sakin edilmelidirler.'

Kadınlar, erkeklerden daha fazla göçmenleri mağdur olarak görmektedir (**Bkz. Tablo 26**). Yaş aralığı düştükçe, göçmenleri savaş mağduru olarak nitelendirenlerin oranı artmıştır (**Bkz. Tablo 27**). Aylık gelirle göçmenleri savaş mağduru olarak görme durumu arasında anlamlı bir farklılık yokken, savaş mağduru görmeme veya göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görme durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır. Nitekim gelir düştükçe göçmenleri savaş mağduru olarak nitelendirmeyenlerin oranı artmıştır. Bu durum düşük gelirliilerin milli servetlerini, ekonomik ve sosyal imkânlarını göçmenlerle paylaşmama isteğinden kaynaklanmış olabilir. Öte yandan gelir arttıkça göçmenlerin bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerin oranı da artmıştır. Buna göre ise yüksek gelirliilerde göçmenlerin tamamını mağdur olarak görme oranı da düşmekte olduğundan yüksek gelirliilerde göçmenlerin tamamını mağdur olarak nitelendirme eğilimi de azalmaktadır (**Bkz. Tablo 28**).

Göçmenler Türkiye'de kalmamalıdır diyen katılımcıların oranı % 57,8'dir. Göçmenlerin Türkiye'de kalmasında herhangi bir sakınca yoktur diyenlerin oranı ise % 31,1'dir (**Bkz. Tablo 30**). Bu konuda olumsuz düşünenlerin oranı, olumlu düşünenlerin neredeyse iki katıdır. Yakın dönemde bu alanın sorunlu görülmesinin en önemli sebeplerinden biri de, Türkiye açısından bir beka sorunu olan ve sınırlarımız boyunca varlığını hissettiren terör koridoru ve bu koridorun yaşattığı güvenlik sorunlarıdır. Kamuoyunda yer yer Ortadoğu'nun kendi problemi olarak lanse edilen bu gelişmeler; göçmenlerin varlığını daha da problematik kılmaktadır. Bununla birlikte, nispeten uzun bir dönem geçse bile, hala göçmenlerin varlığı bir güvenlik sorunu olarak da görülebilmektedir. Nitekim sözü edilen bu büyük kitlenin ülke sınırlarına kabulünde yeterince güvenlik kontrolünün yapıp yapılmadığı, bu konuda tereddüde yer verilmeyecek şekilde sürecin kontrol altında yürütüldüğüne dair inançlarda kesin ve kati değildir. Keza sosyo-demografik faktörlerle göçmenlerin kalmasını isteyip istememe durumu arasında anlamlı bir farklılık vardır. Göçmenlerin Türkiye'de kalmasını en çok isteyen erkekler iken; kalmalarını istemeyenler ise kadınlardır (**Bkz. Tablo 31**). Gençler ile 46 ve üzeri yaşta olanların, göçmenlerin Türkiye'de kalmalarına olumlu yaklaştıkları görülmektedir (**Bkz. Tablo 32**). Gelir düştükçe, göçmenlerin Türkiye'de kalmalarını

isteyenlerin oranı artmıştır. Aylık geliri yüksek olanlar, göçmenlerin kalmasını çok fazla istememektedir (Bkz. Tablo 33).

Göçmenlere yasal çalışma izni verilmesine karşı çıkanların oranı % 54,5'i iken; çalışma izni verilmesi fikrine olumlu yaklaşanların oranı % 26,7'dir. Alınan cevapların oranına bakılırsa, izin verilmesini istemeyenlerin oranı, izin verilmesini isteyenlerin iki katından fazladır. Katılımcılar, göçmenlere yasal çalışma izni verilmesini istememektedirler (Bkz. Tablo 35). Sosyo-demografik faktörler açısından, kadınların olumsuz fikirleri erkeklere oranla daha çoktur (Bkz. Tablo 36). Yaş aralığı düştükçe (Bkz. Tablo 37), aylık gelir azaldıkça (Bkz. Tablo 38), göçmenlere yasal çalışma izni verilmemesini isteyenlerin oranı artmaktadır.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu olan % 58,7'si vergilerin göçmenlere harcanmasını istememektedir (Bkz. Tablo 41). Sosyo-demografik faktörler açısından, vergilerin göçmenlere harcanmasına karşı olan kadın oranı erkeklere göre daha fazladır (Bkz. Tablo 42). Yaş aralığı düştükçe (Bkz. Tablo 43), aylık gelir arttıkça (Bkz. Tablo 44) katılımcılar vergilerin göçmenlere harcanmasını istememektedirler.

Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünenlerin oranı % 18,3 iken; uyum sağlamayacağını düşünenlerin oranı ise % 63,1'dir. Görüldüğü üzere göçmenlerin bütünleşmelerine olumsuz bakanların oranı diğerinin 3 katından daha fazladır. Belirtilen bu görüşler ışığında göçmenlerin Türk toplumuna uyum sağlayacağı konusundaki beklenti düşüktür (Bkz. Tablo 48). Mülakat verilerinin kendi ifadesiyle *'Ortadoğu'da yaşanan etnik köken ve mezhep eksenli çatışmaların, siyasi ve toplumsal olayların tanımı olarak kullanılan Ortadoğululaşma sonucunda, gettolaşan göçmenlerin varlığı; paternalist yaklaşımların yani feodal yapıların, kabileciliğin güçlenmesine neden olacaktır.'* *'Ülkenin nüfus yapısının bozulmasıyla hoş olmayan farklı kültürler meydana gelecek, kültürler kaynaşsa da bu kaynaşma uzun yıllar alacak, bununla beraber Türk kültürünün gelenek ve görenekleri değişecek ve toplumsal sorunlar, kültürel uyumsuzluklar ortaya çıkacaktır.'* Mülakat verilerinin analizinde, kesin hüküm ifade eden yargılar mevcut olup, görüşmecilerin tümdengelimci ve toptancı bir yaklaşım içinde oldukları görülmektedir. Oysa göçmenlerle var olan dini, coğrafi, kültürel ve tarihsel yakınlık göz ardı edilemez.

Sosyo-demografik etmenler açısından, erkekler kadınlara göre göçmenlere karşı

uyum açısından daha fazla olumlu görüşe sahiptir. Kadınlar erkeklere göre uyum konusunda daha mesafelidir (**Bkz. Tablo 49**), yaş aralığı düştükçe (**Bkz. Tablo 50**), aylık gelir düştükçe (**Bkz. Tablo 51**) göçmenlerin kültürel açıdan entegre olamayacaklarını düşünenlerin oranı artmaktadır. Bu verilere bakılarak gençlerin ve düşük gelirlilerin kültürel açıdan göçmenlerin entegrasyonlarına olumsuz baktıkları anlaşılmaktadır.

Katılımcıların % 77,3'ü göçmenlerin vatandaşlığa alınmasını istememektedir. Göçmenlerin Türk vatandaşlığına alınmasını isteyenlerin oranı sadece % 9,4'tür (**Bkz. Tablo 55**). Bu çalışmanın mülakat verilerinden anlaşıldığına göre, protesto etme derecesine kadar yüksek ve tahammül edilemez bir duyguyla, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasına tepki gösterilmektedir. Sosyo-demografik etmenler açısından, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasını en fazla itiraz eden kadınlardır (**Bkz. Tablo 56**). Yaş açısından katılımcılar (ağırlıklı olarak 26-45 yaş aralığında) göçmenlerin vatandaşlığa alınmasını istememektedirler (**Bkz. Tablo 57**). Katılımcıların gelirleri arttıkça, göçmenlerin vatandaşlığa alınmasına karşı olanların oranı da artmaktadır (**Bkz. Tablo 58**). Göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerde, göçmenlerin Türk vatandaşlığına alınmalarına karşı çıkanların oranı yüksektir (**Bkz. Tablo 59**).

Bu çalışmada genel olarak göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozdukları yönünde görüş hâkimdir. Bu görüş ile ilgili verilere bakıldığında; göçmenlerin, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlâk ve huzuru bozduğunu düşünenlerin oranı toplamda % 46,7'dir. Katılımcıların % 24,5'i ise göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadığını düşünmektedir. Bu konuda katılımcıların % 28,9'u ise kararsız kalmıştır (**Bkz. Tablo 60**). Bu konuda olumsuz düşüncelerin ve söylemlerin; medyanın dezenformasyonu ve bilgi kirliliği gibi faktörlerden etkilenerek oluştuğu düşünülmektedir. Çünkü çalışmanın içeriğinde de bahsedildiği üzere, kamuoyu ile paylaşılan kriminal ve sosyolojik çalışmalarda suç oranlarının sanıldığı kadar düşük olduğu görülmüştür.

Sosyo-demografik açıdan, kadınlar, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozduğunu düşünürken; erkekler, göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadıkları yönünde bir düşünceye sahiptir (**Bkz. Tablo 61**). Göçmenlerin toplumsal ahlâkı bozduğunu düşünenler en fazla 26-45 yaş arasındadır (**Bkz. Tablo 62**). Aylık gelir azaldıkça göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozduklarına inananların oranı artmaktadır (**Bkz.**

Tablo 63). Göçmenleri savaş mağduru olarak görenler, onların toplumsal ahlâk ve huzuru bozmadıklarını; savaş mağduru olmadığını söyleyenler ise göçmenlerin toplumsal ahlâk ve huzuru bozduklarını düşünmektedirler (**Bkz. Tablo 64**).

Katılımcıların % 33'ü, göçmenlerle evlilik yapılmasını isterken; % 33'ü de evlilik yapılmasını istememektedir. Evlilik yapılabileceğini düşünenlerin ve olumsuz bakanların oranı eşit çıkmıştır. Kararsız kalanların oranı % 34 ile diğer seçeneklerden yüksek çıkmıştır (**Bkz. Tablo 66**). Göçmenlerle evlilik yapılabileceği fikrine olumsuz yaklaşan kadınların oranı erkeklerden daha fazladır. Göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerde ise erkeklerin oranın kadınların oranından daha fazladır. Yani kadınların çoğunluğu, göçmenlerle evlilik yapılmasını istemezken; erkekler de göçmenlerle evlilik yapılmasında herhangi bir sakınca görmeyenlerin oranı daha yüksektir (**Bkz. Tablo 67**). Yaş aralığı düştükçe (**Bkz. Tablo 68**), aylık gelir yükseldikçe (**Bkz. Tablo 69**), göçmenleri savaş mağduru olarak görenlerin oranı arttıkça (**Bkz. Tablo 70**) göçmenlerle evlilik yapılabileceğini düşünenlerin oranı artmaktadır. Evliliğe olumlu bakışın nedenleri, özellikle Suriyelilerle tarihi, sosyal, dini, kültürel ve coğrafi yakınlığımız olabilir.

Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapısının yeterli olduğunu düşünenlerin oranı % 18,8 iken; yetersiz olduğunu düşünenlerin oranı % 53,6'dır. Kararsız kalanların oranı bile hukuki ve yasal alt yapısı yeterli olduğunu düşünenlerden fazladır (**Bkz. Tablo 71**). Göçmenlere iç hukukta geçici koruma statüsü veya buna benzer statülerin verilmesi, kısmi hakların (sağlık, yaşama, barınma vb.) kullandırılması ve imkânların sınırlı olması nedeniyle esaslı, kapsamlı ve sağlam hukuki zemin oluşturulamadığı söylenebilir. Buna benzer faktörlerin, mevcut algının oluşmasını pekiştirdiği düşünülmektedir. Sosyo-demografik faktörlere göre, hukuki ve yasal alt yapısı yeterli olduğuna ilişkin görüşlerin oranı kadınlarda yüksek iken; erkeklerde daha düşüktür. Buna karşılık hukuki ve yasal alt yapısı yeterli olduğunu düşünenlerin oranı kadınlarda yüksek iken; erkeklerde daha düşüktür (**Bkz. Tablo 72**). Gençlerde ve orta yaşlarda (**Bkz. Tablo 73**), katılımcıların gelirleri arttıkça (**Bkz. Tablo 74**); göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyenlerin oranı arttıkça (**Bkz. Tablo 75**) göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal alt yapımız yetersizdir diyenlerin oranı da artmıştır. Ancak bizim bakış açımızdan katılımcıların bu kanıları asimetrik bilgi akışından ve uygulama ile hukuki alt yapıyı birlikte düşünmelerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Zira Türkiye hukuki ve yasal altyapı bakımından uluslararası koruma hukukunu son dönemlerde oldukça

güçlendirmiştir. Özellikle 2013 yılında Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kurulması ile beraber iltica prosedürlerini kolluk kuvvetinin yetkisinden sivil alana aktararak bu konuda önemli adımlar atmıştır. Ne var ki Suriye'de yaşanan olaylar neticesinde öngörülemeyen kitlesel göç dalgası karşısında, kurulan hukuki yapı uygulamada istenilen düzeyde efektif olamamıştır.

Katılımcıların % 45,9' una göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluk değil iken; % 44,9'una göre ise zorunluluktur (Bkz. Tablo 76). Diğer taraftan bu görüşlerin tam anlamıyla gerçekçi olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü mülakat verilerinden anlaşıldığına göre, göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, *'Göçmenlerle, ortak tarih ve kültüre sahip bir milletiz.'* *'Onları inancımızdan ve tarihi sorumluluğumuzdan dolayı kabul ettik.'* *'Ancak, Savaş bittikten sonra memleketlerine dönmelidirler.'* *'Müslüman kardeşlerimiz, savaş bitene kadar ülkemizde çadır kentlerde kalsın; savaş bitince ülkelerine geri dönüp yaşamlarına ülkelerinde devam etsinler.'* Göçmenlerin savaş mağduru olmadığını düşünenlerde (Bkz. Tablo 78), Göçmenlerle evlilik yapılamayacağını düşünenlerde (Bkz. Tablo 79) göçmenlerin Türkiye'ye kabulünün bir zorunluktan kaynaklanmadığını düşünenlerin oranı yüksektir.

Göçmenlerin ayrımcılığa uğradığını söyleyen katılımcıların oranı % 37 iken; göçmenlerin herhangi bir ayrımcılığa uğramadığını düşünenlerin oranı % 46,4'tür (Bkz. Tablo 80). Göçmenlerin herhangi bir ayrımcılığa uğramadığını düşünenlerin oranının, göçmenlerin tamamının ülkelerine dönmelerini/dönmemeleri gerektiğini düşünenlerde yüksek olduğu görülmüştür (Bkz. Tablo 81).

Göçmenlerin kabulünün Türkiye'nin yararına olmadığını düşünenlerin oranı % 67,6 iken; yararına olduğunu düşünenlerin oranı % 13,6'dır. Göçmenlerin Türkiye'ye kabulünü yararsız görenlerin oranı, yararlı görenlerin oranının yaklaşık 5 katı kadardır. Bu verilere bakıldığında; katılımcıların çok büyük bir çoğunluğu, göçmenlerin varlığında, Türkiye açısından herhangi bir yarar görmemektedirler (Bkz. Tablo 83). Göçmenlerin savaş bittikten sonra ülkelerine dönmelerini isteyenlerde (Bkz. Tablo 84), göçmenlerin, savaş mağduru olmadığını/bir kısmının savaş mağduru olduğunu ifade edenlerde (Bkz. Tablo 85), göçmenlerle evlilik yapılabileceği düşüncesine karşı çıkanlarda (Bkz. Tablo 86) göçmenlerin Türkiye'ye yararlı olmadıklarını düşünenlerin oranı yüksektir.

Göçmenlerin varlığına ve buldukları duruma kayıtsız kalınamayacağını düşünen katılımcıların oranı % 61,1'dir. Bu anlamda anlaşıldığı üzere örneklem grubunun büyük bir çoğunluğuna göre göçmenlerle tarihsel, dinsel, kültürel ve coğrafi yakınlığımızdan dolayı onların trajedilerine kayıtsız kalmamaz. Öte yandan katılımcıların çok büyük bir oranı da göçmenlerin Türkiye'de kalıcı olmasını istememektedir (**Bkz. Tablo 87**). Göçmenlere karşı duyarlılığın olduğu bu algıya, hümaniter ve dini nedenlerin etken olduğu düşünülmektedir. Böyle düşünen insanların kararına bakarak; insani değerlere karşı hassasiyetin olduğunu söylemek mümkündür.

Katılımcıların % 49,5'i bundan sonra kesinlikle göçmenler kabul edilmemelidir yargısına karşı çıkmıştır. Göçmenlerin kabul edilmesine olumlu bakmaktadırlar. Göçmenlerin bundan sonra Türkiye'ye kabul edilmesini istemeyenlerin oranı ise % 35,8'dir (**Bkz. Tablo 90**). Göçmenlerin kabul edilmesi noktasında istemeyenlerin oranı, isteyenlere oranla azdır. Bu oran, aslında azımsanmayacak bir kesimin göçmenlere ilişkin olumsuz kanaatleri olduğunu göstermektedir.

Göçmenlerin, bir kısmının dönmesini isteyenler ile tamamının dönmesini isteyenlerde, göçmenlerin kabul edilebileceğini düşünenlerin oranı yüksektir. Göçmenlerin kabul edilmemesini isteyenlerin oranı, ülkelerine dönmelerini isteyenlerde daha fazladır. Demek ki göçmenlerin tamamı dönmelidir diyenler göçmenlerin kabul edilmesini istememektedirler (**Bkz. Tablo 91**). Göçmenlerin tamamını/bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerde, göçmenlerin bundan sonra da kabul edilebileceğini düşünenlerin oranı yüksek; savaş mağduru olarak görmeyenlerde ise düşüktür (**Bkz. Tablo 92**).

Katılımcıların % 49,3'üne göre göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve ülkelerine geri gönderilmemelidirler. Böyle düşünenlerin, göçmenlerin varlığını kabul ettiğini, toplumsal kabul noktasında olumlu görüşler taşıdıklarını söyleyebiliriz. Katılımcıların % 36,2'si ise göçmenleri Türkiye'nin bir sorunu olarak nitelendirmediklerinden; ülkelerine geri dönmelerinin istemektedirler (**Bkz. Tablo 93**). Göçmenlerin tamamını/bir kısmını savaş mağduru olarak görenlerde, göçmenlerin Türkiye'nin bir sorunu olduğunu ve geri gönderilmemeleri gerektiğini söyleyenlerin oranı yüksektir. Bu oran '*savaş mağduru değildir*' diyenlerde ise düşüktür. '*Göçmenler savaş mağduru*' diyenlere göre, göçmenler Türkiye'nin sorunudur ve ülkelerine geri gönderilmemelidir (**Bkz. Tablo 94**).

Göçmenlerle ya da yabancılarla ilgili gündemde olan konulardan biri de çalışma haklarıdır. Katılımcıların % 44,2'sine göre göçmenler işlerimizi elimizden almaktadır. Böyle düşünmeyenlerin oranı ise % 35,3'tür. Gündemde yoğun olarak tartışılan bu konu katılımcılar açısından bir sorundur (**Bkz. Tablo 96**). Anlaşıldığına göre, katılımcıların en fazla hassasiyet gösterdiği konulardan biri de iş imkânlarını göçmenlerle paylaşmak durumunda kalınmasıdır. Göçmenler '*savaş mağduru değildir*' diyenlerde (**Bkz. Tablo 97**), göçmenlerin Türkiye'de kalmalarını istemeyenlerde (**Bkz. Tablo 98**), göçmenlerin kabulünün Türkiye'ye yararı olmadığını düşünenlerin oranı yüksektir.

Göçmenler, bu ülkenin vatandaşı olsalar dahi; ülkelerine hep hasret duyacaklardır. Bu ülkeyi hiçbir zaman vatan olarak göremeyeceklerdir. Düşüncesinde olanların oranı % 67,8'dir. Katılımcıların kendi zihin dünyalarında empati kurarak, özdeşleşme çabaları içerisine girdikleri düşünülmektedir. Bu bağlamda tablodan yapılan yüksek çıkarsamada sonucun olguyu güçlendirdiği görülmektedir. Böyle düşünmeyenlerin oranı ise % 16,3'tür (**Bkz. Tablo 99**). Göçmenlerin Türkiye'de kalmasını istemeyenler (**Bkz. Tablo 100**), ile göçmenleri savaş mağduru olarak görmeyen katılımcılarda (**Bkz. Tablo 101**), göçmenlerin Türkiye'yi vatan olarak görmeyeceklerini düşünenlerin oranı yüksektir.

Katılımcıların % 47,2'sine göre, göçmenler bizim değerlerimize saygı göstermiyorlar (**Bkz. Tablo 102**). Göçmenlerin Türkiye'ye kabulünün zorunluluk olmadığını söyleyenlerde (**Bkz. Tablo 103**), göçmenlerle evlilik yapılabileceği fikrine katılmayanlarda (**Bkz. Tablo 104**), göçmenlerin Türkiye'nin değerlerine saygı göstermediğini düşünenlerin oranı anlamlı bir farklılıkla yüksektir.

Kamu hizmetleri memurlar ver kamu görevlileri eliyle yürütülmektedir (tbmm.gov.tr, 2018). Göçmenlerin kamu hizmetlerinden faydalanmalarını isteyenlerin oranı % 33; istemeyenlerin oranı ise % 51,6'dır (**Bkz. Tablo 105**). Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesinin Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluk olmadığını düşünenlerde, göçmenlerin kamu hizmetlerinden faydalanmamalarını istememektedirler (**Bkz. Tablo 106**).

Katılımcıların % 73,4'ü göçmenlerin Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünmektedir (**Bkz. Tablo 107**). Katılımcılar göçmenlerin bir bakıma ekonomik yük olduğunu söylemektedir. Bu olumsuz perspektifte; işini kaybetme, fakirleşme ve kayıt dışılığın (vergi, sigorta vb.) artması gibi faktörlerin etkili olduğu

düşünülmektedir. Göçmenlerle evlilik yapılıp yapılamayacağı bağlamında yapılan değerlendirmede, göçmenlerle evlilik yapılabileceği fikrine katılmayanlarda, göçmenlerin Türkiye'nin ekonomisini olumsuz etkilediğini düşünenlerin oranı yüksektir (Bkz. Tablo 108).

Sonuç olarak; katılımcıların kamu çalışanı olmaları nedeniyle; yaş, eğitim, gelir gibi buldukları sosyolojik katmanların birbirine yakın ve benzeşik olması, göç ve göçmen algısında ortalama ve birbirine yakın bakış açıları ortaya çıkarmaktadır. Katılımcılarda, insani ve dini duyguların ön planda olduğu kişisel söylemlerde olumlu görüşlere rastlanmaktadır. Ancak, göçmenlerin Türkiye'de kalmaları, göçmenlere vatandaşlık verilmesi, çalışma ve iş yaşamı, birlikte yaşam, kültürel uyum, kamu hizmetlerinden faydalanma vb. hususlarda katılımcıların, toplumsal kabul ve psikolojik entegrasyon açısından görüşlerinde ve söylemlerinde, göçmenlere karşı olumsuz yaklaşımlarının olduğu görülmüştür.

Son kertede denilebilir ki, çalışmanın örneklem grubunun ekonomik düzeyi, eğitim seviyesi, mesleki yetkinliği ortalama ve üstünde olsa dahi; uluslararası göçle gelen göçmenlerin psikolojik entegrasyonu ve toplumsal kabulü tam anlamıyla gerçekleşmemiştir. Bu durum, sayıları 3,5-5 milyon arası rakamlarla ifade edilen ve % 85'i kamplar dışında yaşayan göçmenleri, Türkiye açısından ekonomik, sosyal, kültürel ve güvenlikle ilgili bir içsel sorunu potansiyel kılmaktadır. Bu çerçevede, bu sorunları asgariye indirecek hükümet programları üretilmesi ve uygulanmaya konulması, yasal düzenlemelerin revize edilmesi ve özellikle psikolojik entegrasyon ve toplumsal kabul için içinde sosyal medyanın da yer aldığı kitle iletişim araçları vasıtasıyla stratejik bir enformasyon yapılması faydalı olabilir.

KAYNAKÇA

- ADIGÜZEL, Yusuf, (2016), “**Göç Sosyolojisi**”, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic.Ltd.Şti, Ankara.
- AKGÜN, Erhan, (2011), “**Yasadışı Göç Çerçevesinde Türkiye- Avrupa Birliği İlişkileri**”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- AKINCI, Buket, NERGİZ, Ahmet, GEDİK Ercan, (2015) “ **Uyum Süreci Üzerine Bir Değerlendirme: Göç ve Toplumsal Kabul**”, Göç Araştırmaları Dergisi, Cilt 1, Sayı 2, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- AKSOY, Zeynep, (2012), “**Uluslararası Göç Ve Kültürlerarası İletişim**”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 5, Sayı 20, Kış 2012, http://www.sosyalarastirmalar.com/cilt5/cilt5sayi20_pdf/5_sosyoloji_felsefe/aksoy_zeynep.pdf, (Erişim Tarihi 20/11/2016).
- ARSLANOĞLU, İbrahim(t.y.), “**Sosyal Bilimlerde Metod ve Araştırma Teknikleri**”, w3.gazi.edu.tr/~iarslan/arastek.doc
- BAYCAR, Abdulmuttalip, (2013), “**Türk-Alman Evliliklerinde Dini Aidiyetin Rolü**”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- BULAK, Abdulnasır, (2015), “**Göç Olgusuna Teorik Bir Bakış**”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- BUZ, Sema, (2012), “**Türkiye’deki Sığınmacıların Üçüncü Bir Ülkeye Gidiş İçin Bekleme Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar**”, Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÇAĞLAYAN, Savaş, (2006), “**Göç Kuramları, Göç ve Göçmen İlişkisi**”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi(İLKE), Güz 2006, Sayı 17, 67-91, Muğla.
- ÇAKIR, Sabri (2011), “**Geleneksel Türk Kültüründe Göç ve Toplumsal Değişme**”, Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:24, Aralık 2011, ss.129-142, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sufesosbil/article/view/5000057404>, (Erişim Tarihi 20/11/2016)
- ÇİÇEK, Atıl Cem ve ÖNALP, Gökbörü, (2017), “**Mahalle Muhtarlarındaki Demokrasi Algısı Üzerine Bir Söylem Analizi: Kars Örneği**”, Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi KAÜİİBFD Cilt, 8, Sayı 16, <http://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/KAUIIBFD/file/CILT%208%20SAYI%2015/16.pdf>.

- ÇİÇEKLİ, Bülent, (2014), “**6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunuyla Güncellenmiş Yabancılar ve Mülteci Hukuku**”, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- ÇELİKEL, Aysel ve GELGEL, Günseli, (2016), “**Yabancılar Hukuku**” Beta Yayıncılık, Ankara.
- DEDEOĞLU, Saniye, (2016), “**Yoksulluk Nöbetinden Yoksulların Rekabetine**”, Türkiye’de Mevsimlik Tarımsal Üretimde Yabancı Göçmen İşçiler Mevcut Durum Raporu, Kalkınma Atölyesi, Bilim Kültür, Eğitim, Araştırma, Uygulama, Üretim ve İşletme Kooperatifi, Ankara.
- DENİZ, Taşkın, “**Uluslar Arası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye**”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, YIL: 18 S: 1, Nisan 2014, <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tsadergisi/article/view/5000146799/5000133962>(Erişim Tarihi 20/11/2016)
- DERE, Mehmet,(2010),**Kültürümüzde Misafirlik**”,2010,https://ramazan.diyanet.gov.tr/Arhive/2014/Files/2014/Makale/Uzm._Mehmet_Dere_-_Kulturumuzde_Misafirlik.pdf.
- DÖNMEZ KARA, Canan Öykü, (2015), “ **Göç Bağlamında Uluslararası İşbirliği ve Türkiye’nin Politikaları**”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- DÜRGEN, Betül, (2015), “**Türkiye’deki Suriyelilerin Hukuki Durumu**”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- EKER, Kemal, (2008), “**Türkiye’de Yasa Dışı Göç Sorunu**”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, İzmir.
- EKİCİ, Süleyman ve TUNCEL Gökhan,(2015), “**Göç ve İnsan**”, Birey ve Toplum Dergisi, Cilt 5,Sayı 9,Bahar 2015, 9-21, <http://bireyvetoplumdergisi.com/article/viewFile/5000164601/5000148995>, (Erişim 20/11/2016).
- EKŞİ, Nuran, (2014), “**Yabancılar ve Uluslararası Koruma Hukuku**”, 2. Baskı, Beta Yayıncılık, İstanbul.
- ERDOĞAN, M.Murat, (2015),”**Türkiye’ye Kitleli Olarak Göçlerde Son Dalga: Suriyeliler**”, Derleyenler: M.Murat Erdoğan, Ayhan Kaya, Türkiye’nin Göç Tarihi 14.Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler, 1.Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- ERDOĞAN, M.Murat, (2014), “**Türkiye’deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum Araştırması**”, Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi, Ankara.

- FİDAN DOĞANAY, Nesrin, (2016), “**Denetimli Serbestlik Sisteminin Toplumsal Uyum Sürecine Etkisi: Bolu Örneği**”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Bolu.
- GANIYEVA, Salimya, (2016), “**Türk Ve Rusya Federasyonu Hukukunda Mülteci Ve Sığınmacı Kelimeleri Arasındaki Ayrım**”, D.E.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi Cilt: 16, Sayı: 2, 2014, s. 45-82 (Basım Yılı: Şubat 2016), http://hukuk.deu.edu.tr/wp-content/uploads/2016/02/salimya_ganiyeva.pdf.
- GÖKER, Göksel, (2015), “**Göç Kimlik Aidiyet: Kültürlerarası İletişim Açısından İsveçli Türkler**”, Literatür Academia, Konya.
- GÜMÜŞ, Tülay, (2012) “**Güneydoğu Anadolu’dan Göç Eden Kadınların ‘Sosyal Entegrasyonu’: İstanbul Tarlabası’nda Niteliksel Bir Araştırma**” Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- GÜNEŞ, Mahmut, (2013), “**Uluslararası Göçün Tetikleyicileri: Suriye’den Türkiye’ye Zorunlu Göç’ün Cilvegözü Örneği İle Yansımaları**”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Turgut Özal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- GÜRKAN, Mustafa, (2006), “**Sosyolojik Açidan Göç ve Yasadışı Göç Hareketleri**”, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- İBRAHİMOĞLU, Zafer, (2016), “**Gayrimüslim Azınlıklara Göre Türkiyede Vatandaşlık Ve Vatandaşlık Eğitimi**” Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgileri Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- İÇDUYGU, Ahmet, ERDER Sema, GENÇKAYA Faruk, (2014), “**Türkiye’nin Uluslararası Göç Politikaları, 1923-2023: Ulus-devlet Oluşumundan Ulus-Ötesi Dönüşümlere**”, MiReKoç Proje Raporları 1/2014 Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi, Ocak 2016, <https://mirekoc.ku.edu.tr/sites/mirekoc.ku.edu.tr/files/T%20C3%BCbitak%20Raporu.pdf> (Erişim Tarihi 20/11/2016)
- İÇDUYGU, Ahmet ve AKSEL, Damla B,(2012), “**Türkiye’de Düzensiz Göç**”, Eylül 2012, Ankara, <http://madde14.org/images/1/15/IOMTurkiyeDuzensizGoc.pdf>, (Erişim Tarihi 22/12/2016)

- KAHRAMAN, Rana, (2010),”**Göç ve Çeviri: İltica Başvurularında Sözlü Çeviri Uygulamaları ve Toplum Çevirmeninin Rolü**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- KARATAŞ, Abdurahman, (2006), “**Almanya’daki Türkiyeliler Göçmenler Özelinde Asimilasyon ve Entegrasyon**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Antropoloji Anabilim Dalı, Ankara.
- KARPAT, Kemal,(2015),”**Önsöz**”, Derleyenler: M.Murat Erdoğan, Ayhan Kaya, Türkiye’nin Göç Tarihi 14.Yüzyıldan 21. Yüzyıla Türkiye’ye Göçler, 1.Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- KAYPAK, Şafak ve BİMAY, Muzaffer, (2016), “**Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik ve Sosyokültürel Etkileri: Batman Örneği**”, Batman Üniversitesi, Yaşam Bilimleri Dergisi; Cilt 6 Sayı 1, <http://www.yasambilimleridergisi.com/makale/pdf/1450366818.pdf>.
- KOÇAK, Yüksel ve TERZİ, Elvan,(2012), “**Türkiye’de Göç Olgusu, Göç Edenlerin Kentlere Olan Etkileri Ve Çözüm Önerileri**”, Kafkas Üniversitesi, İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi”, Cilt 3, Sayı 3, Yıl 2012, 163-184, <http://www.kafkas.edu.tr/dosyalar/iibfdergi/file/03/7.pdf>,(ErişimTarihi 20/11/2016).
- KOMŞUOĞLU, Ayşegül,(2007) “**Türkiye Ermenilerinin Siyasal Tutum ve Davranışları Üzerine Notlar**”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi e 62-1, http://www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/62/1/Komsuoglu_Aysegul.pdf
- KOYUNCU, Ahmet, (2009), “**Küresel Kentte Komşuluk**”, Selçuk Üniversitesi/Selçuk University Edebiyat Fakültesi Dergisi/ Joumaf of Facufty of Letters Yıl/ Year: 2009, Sayı/Number: 22,Sayfa/Page: 23-42, Konya.
- KURTBAŞ, İhsan,(2014), “**Bir İlin Kurum Kültürü Anatomisi-Sosyolojik Açıdan Kurum Kültürü ve İş Tatmini İlişkisinin Uygulamalı Bir Analizi**”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, TSA / YIL: 18 S: 1, Nisan 2014,Ankara
- KURTBAŞ, İhsan, (2014), “**Etnosantrizm ve Perspektifinde Siyasal Eğilimler Ardahan İli Örneğinde Oy Verme Davranışının Sosyolojik Analizi**”, Fırat Ünivesitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı, Elazığ.
- KURTBAŞ, İhsan, ANDİÇ Hikmet, (2016), “**Göç Politikası Bağlamında Geçici Koruma Yönetmeliğine Eleştirel Bir Bakış**”,1.International Symposium On Migration&Culture 01-03 December, Amasya.

- KURBAŞ, İhsan, (2015), “**Siyasi Mitinglerin Sosyo-Politik Analizi Adalet ve Kalkınma Partisi ile Milliyetçi Hareket Partisi Mitingleri Örneği**”, Karadeniz Black Sea – ЧЕРНОЕ МОРЕ Kış/Весна/Spring 2015 ▪ Yıl/Год/Year 7 ▪ Sayı/Число/Issue 28, Üç Ayda Bir Yayınlanan Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, Ankara
- KURTBAŞ, İhsan, (2017), “**Türkiye’de Politik Değişim ve Siyasi Elitler Merkez Çevre Kuramının Gözden Geçirilmesi ve Türkiye’de Bir Elit Koalisyonu Olarak Yeni Elitler**”, International Journal of Social Science Doi number:<http://dx.doi.org/10.9761/JASSS3495> Number: 54, p. 179-204, Spring I 2017(Pdf).
- KURTBAŞ, İhsan,(2017), “**Bir Klasik Elitizm Eleştirisi ve Yeni Bir Elitizm Modeli Önerisi: Güçlü Demokratik Elitizm Modeli**”, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 12/3, p. 385-412,(Pdf)
- KOCADAŞ, Bekir, (ty), “**Cumhuriyet Döneminde Yapılan İç ve Dış Göçler’in Toplumsal Etkileri**”, <http://ibu.dergipark.gov.tr/download/article-file/227814>
- NECCAR, Muhammed Şeyh Muhammed, (ty), “**Suriye’den Türkiye’ye Göç: Nedenler, Sonuçlar ve Umutlar**”, İlahiyat Akademi Dergisi, <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/292475>
- OLÇAR, Kemal,(2013), “**Türkiye’nin Yoğun Göç Alan Bölgelerinde Meydana Gelen Sorunların Güvenlik Bağlamında Analizi; İstanbul, Tuzla, Şifa Mahallesi Örneği,**” Ulusal Ve Uluslararası Güvenlik Stratejileri Ana Bilim Dalı Doktora Tezi, Harp Akademileri Stratejik Araştırmalar Enstitüsü, İstanbul.
- ÖRNEK, Servet,(2011), “**Göç ve Din,**” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- ÖKMEN, Özgür, (2010), “**Yabancılar Hukukunda Göçmenler**”, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- ÖZKARSLI, Fatih, (2014), “**Suriye’den Türkiye’ye Göç ve Suriyelilerin Enformel İstihdamı Mardin Örneği**”, Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mardin.
- ÖZHAN DEDEOĞLU, Ayla, (2002), “**Tüketici Davranışları Alanında Kalitatif Araştırmaların Önemi Ve Multidisipliner Yaklaşımlar**”, Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Cilt:17 Sayı:2, Yıl:2002, ss:75-92, <https://iibfdergi.deu.edu.tr/index.php/cilt1-sayi1/article/view/135>.

- ÖZTÜRK, Neva Övünç,(2017), “**Geçici Korumanın Uluslararası Koruma Rejimine Uyumu Üzerine Bir İnceleme**”, Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi, 66 (1) 2017: 201-216, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/38/2204/22871.pdf>, (Erişim Tarihi 01.03.2017)
- ÖZTÜRK, Mustafa, (2006), “**Türkiye’deki İç Göçlerin Sosyal Politika Açısından İncelenmesi: İstanbul Semt Pazarcılar Örneği**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- PERRUCHOUD, Richard, CROSS-Jillyanne Redpath,(2013), “**Göç Terimleri Sözlüğü**,”Uluslararası Göç Örgütü, Ed. Bülent ÇİÇEKLİ, İkinci Baskı, Cenevre-İsviçre.
- RAD, Sasan Baheri,(2011), “**Göç İmgeleri**,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- SAĞLAM, Serdar, (2006), “**Türkiye 'de İç Göç Olgusu ve Kentleşme**”, Türkiyat Araştırmaları Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Sayı 5, Güz 2006, 33-44, http://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/serdar_saglam_turkiyede_ic_goc_olgusu_kentlesme.pdf (Erişim Tarihi 20/11/2016)
- SARAÇLI, Murat,(2010), “**Uluslararası Hukukta Yerinden Edilmiş Kişiler**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı, Ankara.
- SOMUNCU, Başak, (2006), “**Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne Tam Üyelik Sürecinde Uluslararası Göç Politikası**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- 2016,http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.573199dea8e240.18670957, Erişim: 22.12.2016.
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a106eb2783bb8.28904739 (Erişim 18.11.2017)
- TOKSÖZ, Gülay, (2006), “**Uluslararası Emek Göçü**”, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- TOKUŞ, Turgut, (2015), “**Türkiye’de Göçmen göçmen İşçiler Araştırması Olmak**” , İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı, http://www.ikgv.org/pdf/Belgesiz_Gocmenler_Isciler_TR.pdf
- TORAMAN, İbrahim, (2015), “**Arap Baharı ve Suriye**,” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yalova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yalova.

- TURAN, Şakir, (2009), “**XIII. Yüzyılda Orta Ve Doğu Anadolu’dan Batı Anadolu’ya Göçler**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Ortaçağ Tarihi Bilim Dalı, Konya.
- TUZCU, Pınar, (2008), “**Zorunlu Göç ve Küresel Dünyada Değişen Nitelikleri: Türkiye Üzerine Bir İnceleme**,” Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli
- ÜNDÜCÜ, Cemile, ERDOĞAN, Melike, IŞIK, Özge, (2009), “**Avrupa’da Uluslararası Emeklilik Göçü Ve Bütünleşme Kapsamında Yönetime Katılım Üzerine İnceleme (Costa Del Sol, Tuscany, Algarve ve Malta Örneği)**” Yönetim Bilimleri Dergisi (7: 1) 2009 Journal of Administrative Sciences, (Erişim Tarihi 22/12/2016) http://ybd.comu.edu.tr/images/form/dosya/dosya_6061001.pdf,
- ÜNLÜ, Güler, (2007), **Uluslararası Göç ve Göçmenliğin Değişen Koşulları İçinde “Mültecilik”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- YALÇIN, Cemal, (2004), “**Göç Sosyolojisi**,” Anı Yayıncılık, Ankara.
- YÜCEL, Kübra,(2010), “**Yeni Türkiye ve Dış Göçler- Türkiye Cumhuriyeti ve Gelen Dış Göç Dinamięi**”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf>, “**6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu**” ,(2013), T.C. Resmi Gazete, 28615, 11 Nisan 2013.
- http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik, **Göç İdaresi Genel Müdürlüğü**,(2017), (Erişim 01/08/2017)
- <http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Asp?MevzuatKod=3.5.20146883&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=ge% C3% A7ici% 20>, “**Geçici Koruma Yönetmeliği**”, (2014), Yayımlandığı Resmî Gazetenin Tarihi : 22/10/2014 No : 29153
- <http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin1.Asp?MevzuatKod=1.5.5237&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=&Tur=1&Tertip=5&No=5237>, “**5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu**”,(2004). T.C. Resmi Gazete, 25611, 12 Ekim 2004.
- <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.1136.pdf>, “**19/03/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu**”,(1969), Yayımlandığı R. Gazete,13168, 7/4/1969
- <https://gockertarihi.wordpress.com/>, “**3. Dönem Yeniden Göç Alan Türkiye 1989-1991İki Büyük İltica Dalgası**”, (07 Mart 2015), (Erişim Tarihi:18/05/2016).
- http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-tarihi_363_380

www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/3.5.20168375.pdf, **“Geçici Koruma Sağlanan Yabancıların Çalışma İzinlerine Dair Yönetmelik”**, (2016) T.C Resmi Gazete, 29594, 15 Ocak 2016.

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5901.pdf>, **“Türk Vatandaşlığı Kanunu”**, (2018).

<http://mevzuat.basbakanlik.gov.tr/Metin1.aspx?MevzuatKod=1.5.6735&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=6735&Tur=1&Tertip=5&No=6735>, Uluslararası İş. Gücü Kanunu (2018), (Erişim Tarihi 18.11.2017)

http://www.danistay.gov.tr/upload/multecilerin_hukuki_durumuna_dair_sozlesme.pdf, **“Mültecilerin Hukuki Durumlarına Dair Sözleşme”**, (28 Temmuz 1951), T.C Resmi Gazete, 10898, 5 Eylül 1961.

http://www.goc.gov.tr/icerik/goc-tarihi_363_380, **“Göç İdaresi Genel Müdürlüğü”**, (2017), (Erişim Tarihi: 26/12/2017).

<http://www.esbl.k12.tr/belge/husey%20C4%B1nprojesonhal%C4%B11.pdf>, **Göçün Doğurduğu İkili Yaşama Biçimi ve Bu Yaşam Biçiminin Yarattığı Sonuçlar Üzerine Bir Tartışma**, (Erişim Tarihi 21/05/2016)

https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2011.pdf, **“Türkiye Cumhuriyeti Anayasası(*)”** Kanun No.: 2709 Kabul Tarihi: 7.11.1982

<http://www.arem.gov.tr/suriyeli-siginmacilarin-turkiyeye-etkileri-2015>, **“Suriyeli Sığınmacıların Türkiye’ye Etkileri 2015”**.

<http://www.ardahan.gov.tr/2016-yili-n-fus-bilgileri>,

EKLER

1.Tablolar

Tablo 31: Katılımcıların Cinsiyeti İle Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri İle İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Cinsiyetiniz	Kadın	f	52	27	118	197
		%	26,4	13,7	59,9	100
	Erkek	f	90	25	143	258
		%	34,9	9,7	55,4	100
Toplam		f	142	52	261	455
		%	31,2	11,4	57,4	100

(χ^2) P: 0,10>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 32: Katılımcıların Yaşı İle Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Yaşınız	18-25	f	23	16	28	67
		%	34,3	23,9	41,8	100
	26-45	f	109	34	229	372
		%	29,3	9,1	61,6	100
	46 ve üstü	f	14	3	17	34
		%	41,2	8,8	50	100
Toplam		f	146	53	274	473
		%	30,9	11,2	57,9	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 33: Katılımcıların Aylık Gelirleri İle Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Aylık Geliriniz	1301-2500 TL	f	23	8	36	67
		%	34,3	11,9	53,7	100
	2501-5000 TL	f	117	42	224	383
		%	30,5	11,0	58,5	100
	5001 TL ve üzeri	f	2	1	3	6
		%	33,3	16,7	50	100
Toplam		f	142	51	263	456
		%	31,1	11,2	57,7	100

(χ^2) P: 0,94 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 34: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurlardır	f	87	31	99	217
		%	40,1	14,3	45,6	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	3	2	32	37
		%	8,1	5,4	86,5	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	53	18	135	206
		%	25,7	8,7	65,5	100
	Fikrim yok	f	4	3	6	13
		%	30,8	23,1	46,2	100
Toplam		f	147	54	272	473
		%	31,1	11,4	57,5	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 36: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	110	45	40	195
		%	56,4	23,1	20,5	100
	Erkek	f	135	38	80	253
		%	53,4	15,0	31,6	100
Toplam		f	245	83	120	448
			54,7	18,5	26,8	100

(χ^2) P: 0,01<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 37: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Yaşınız	18-25	f	28	18	21	67
		%	41,8	26,9	31,3	100
	26-45	f	212	64	92	368
		%	57,6	17,4	25	100
	46 ve üstü	f	16	3	12	31
		%	51,6	9,7	38,7	100
Toplam		f	256	85	125	466
		%	54,9	18,2	26,8	100

(χ^2) P: 0,05=0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 38: Katılımcıların Aylık Geliri ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Aylık Geliriniz	1301-2500 TL	f	37	12	19	68
		%	54,4	17,6	27,9	100
	2501-5000 TL	f	205	67	103	375
		%	54,7	17,9	27,5	100
	5001 TL ve üzeri	f	3	3	0	6
		%	50	50	0	100
Toplam		f	245	82	122	449
		%	54,6	18,3	27,2	100

(χ^2) P: 0,28 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 39: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurlardır	f	96	48	69	213
		%	45,1	22,5	32,4	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	29	2	5	36
		%	80,6	5,6	13,9	100
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f	124	33	47	204
		%	60,8	16,2	23,0	100
	Fikrim yok	f	4	5	4	13
		%	30,8	38,5	30,8	100
Toplam		f	253	88	125	466
		%	54,3	18,9	26,8	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 40: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlere Yasal Çalışma İzni Verilip Verilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlere yasal çalışma izni verilmelidir			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	116	14	21	151
		%	76,8	9,3	13,9	100
	Fikrim Yok	f	78	49	34	161
		%	48,4	30,4	21,1	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	60	25	71	156
		%	38,5	16,0	45,5	100
Toplam		f	254	88	126	468
		%	54,3	18,8	26,9	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 42: Katılımcıların Cinsiyeti ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	Kadın	f	46	23	127	196
		%	23,5%	11,7%	64,8%	100
	Erkek	f	100	24	133	257
		%	38,9%	9,3%	51,8%	100
Toplam		f	146	47	260	453
		%	32,2%	10,4%	57,4%	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 43: Katılımcıların Yaşı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Yaşınız	18-25	f	22	11	34	67
		%	32,8	16,4	50,7	100
	26-45	f	115	34	222	371
		%	31	9,2	59,8	100
	46 ve üstü	f	10	3	20	33
		%	30,3	9,1	60,6	100
Toplam		f	147	48	276	471
		%	31,2	10,2	58,6	100

(χ^2) P: 0,42 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 44: Katılımcıların Aylık Geliri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Aylık Geliriniz	1301-2500 TL	f	19	6	43	68
		%	27,9	8,8	63,2	100
	2501-5000 TL	f	122	39	219	380
		%	32,1	10,3	57,6	100
	5001 TL ve üzeri	f	1	0	5	6
		%	16,7	0	83,3	100
Toplam		f	142	45	267	454
		%	31,3	9,9	58,8	100

(χ^2) P: 0,66 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 45: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım				Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurlardır	f	95	28	94	217
		%	43,8	12,9	43,3	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	5	2	29	36
		%	13,9	5,6	80,6	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	43	16	146	205
		%	21,0	7,8	71,2	100
	Fikrim yok	f	2	3	8	13
		%	15,4	23,1	61,5	100
Toplam		f	145	49	277	471
		%	30,8	10,4	58,8	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 46: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, Göçmenlere harcanmasına karşıyım				Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum	Kesinlikle katılmıyorum	f	85	13	49	147
		%	57,8	8,8	33,3	100
	Fikrim Yok	f	15	19	19	53
		%	28,3	35,8	35,8	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	45	18	209	272
		%	16,5	6,6	76,8	100
Toplam		f	145	50	277	472
		%	30,7	10,6	58,7	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 47: Katılımcıların, Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları ile Vergilerin Göçmenlere Harcanıp Harcanmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Türkiye’de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, göçmenlere harcanmasına karşıyım			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Göçmenler işlerimizi elimizden almaktadır	Kesinlikle katılmıyorum	f	94	14	60	168
		%	56,0	8,3	35,7	100
	Fikrim Yok	f	15	27	54	96
		%	15,6	28,1	56,3	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	35	8	164	207
		%	16,9	3,9	79,2	100
Toplam		f	144	49	278	471
		%	30,6	10,4	59,0	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 49: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Cinsiyetiniz	Kadın	f	134	40	25	199
		%	67,3	20,1	12,6	100
	Erkek	f	152	47	57	256
		%	59,4	18,4	22,3	100
Toplam		f	286	87	82	455
		%	62,9	19,1	18	100

(χ^2) P: 0,02<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 50: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Yaşınız	18-25	f	39	18	9	66
		%	59,1	27,3	13,6	100
	26-45	f	244	62	68	374
		%	65,2	16,6	18,2	100
	46 ve üstü	f	15	9	9	33
		%	45,5	27,3	27,3	100
Toplam		f	298	89	86	473
		%	63,0	18,8	18,2	100

(χ^2) P: 0,05=<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 51: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Aylık Geliriniz	1301-2500 TL	f	41	12	15	68
		%	60,3	17,6	22,1	100
	2501-5000 TL	f	243	74	64	381
		%	63,8	19,4	16,8	100
	5001 TL ve üzeri	f	2	1	3	6
		%	33,3	16,7	50	100
Toplam		f	286	87	82	455
		%	62,9	19,1	18	100

(χ^2) P: 0,24>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 52: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizece, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurlardır	f	108	47	63	218
		%	49,5	21,6	28,9	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	28	5	3	36
		%	77,8	13,9	8,3	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	154	30	22	206
		%	74,8	14,6	10,7	100
	Fikrim yok	f	8	5	0	13
		%	61,5	38,5	0	100
Toplam		f	298	87	88	473
		%	63	18,4	18,6	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 53: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kültürel Açından Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur	Kesinlikle Katılmıyorum	f	160	28	26	214
		%	74,8	13,1	12,1	100
	Fikrim Yok	f	21	18	4	43
		%	48,8	41,9	9,3	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	117	43	57	217
		%	53,9	19,8	26,3	100
Toplam		f	298	89	87	474
		%	62,9	18,8	18,4	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 54: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kültürel Açıdan Türk Toplumuna Entegre Olup Olmayacakları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	123	16	18	157
		%	78,3	10,2	11,5	100
	Fikrim Yok	f	99	40	23	162
		%	61,1	24,7	14,2	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	78	33	46	157
		%	49,7	21,0	29,3	100
Toplam		f	300	89	87	476
		%	63,0	18,7	18,3	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 56: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmalıdır			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Cinsiyetiniz	Kadın	f	168	28	4	200
		%	84	14	2	100
	Erkek	f	184	34	38	256
		%	71,9	13,3	14,8	100
Toplam		f	352	62	42	456
		%	77,2	13,6	9,2	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 57: Katılımcıların Yaşları ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmalıdır			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Yaşınız	18-25	f	47	16	4	67
		%	70,1	23,9	6,0	100
	26-45	f	294	44	36	374
		%	78,6	11,8	9,6	100
	46 ve üstü	f	25	3	5	33
		%	75,8	9,1	15,2	100
Toplam		f	366	63	45	474
		%	77,2	13,3	9,5	100

(χ^2) P: 0,05=0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 58: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmalıdır			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Aylık Geliriniz	1301-2500 TL	f	51	12	5	68
		%	75	17,6	7,4	100
	2501-5000 TL	f	297	49	36	382
		%	77,7	12,8	9,4	100
	5001 TL ve üzeri	f	5	0	1	6
		%	83,3	0	16,7	100
Toplam		f	353	61	42	456
		%	77,4	13,4	9,2	100

(χ^2) P: 0,63>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 59: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türk Vatandaşlığına Alınıp Alınmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, Türk vatandaşlığına alınmalıdır			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	144	43	32	219
		%	65,8	19,6	14,6	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	34	2	1	37
		%	91,9	5,4	2,7	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	180	16	9	205
	%	87,8	7,8	4,4	100	
	Fikrim yok	f	8	2	3	13
		%	61,5	15,4	23,1	100
Toplam		f	366	63	45	474
		%	77,2	13,3	9,5	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 61: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Cinsiyetiniz	Kadın	f	41	65	93	199
		%	20,6	32,7	46,7	100
	Erkek	f	74	69	114	257
		%	28,8	26,8	44,4	100
Toplam		f	115	134	207	456
		%	25,2	29,4	45,4	100

(χ^2) P: 0,11>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 62: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Yaşınız	18-25	f	10	32	25	67
		%	14,9	47,8	37,3	100
	26-45	f	95	99	180	374
		%	25,4	26,5	48,1	100
	46 ve üstü	f	11	6	15	32
		%	34,4	18,8	46,9	100
Toplam		f	116	137	220	473
		%	24,5	29	46,5	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 63: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Aylık Geliriniz	1301-2500 TL	f	17	19	33	69
		%	24,6	27,5	47,8	100
	2501-5000 TL	f	91	111	178	380
		%	23,9	29,2	46,8	100
	5001 TL ve üzeri	f	2	2	2	6
		%	33,3	33,3	33,3	100
Toplam		f	110	132	213	455
		%	24,2	29	46,8	100

(χ^2) P: 0,96>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 64: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin, Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır				Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Size, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	68	72	79	219
		%	31,1	32,9	36,1	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	5	2	29	36
		%	13,9	5,6	80,6	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	41	56	108	205
		%	20,0	27,3	52,7	100
	Fikrim yok	f	3	7	3	13
		%	23,1	53,8	23,1	100
Toplam		f	117	137	219	473
		%	24,7	29	46,3	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 65: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleriyle İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Buldukları Yerlerde Toplumsal Ahlak ve Huzuru Bozup Bozmadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır				Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum	Kesinlikle katılmıyorum	f	68	43	35	146
		%	46,6	29,5	24,0	100
	Fikrim Yok	f	8	30	15	53
		%	15,1	56,6	28,3	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	39	65	170	274
		%	14,2	23,7	62,0	100
Toplam		f	115	138	220	473
		%	24,3	29,2	46,5	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 67: Katılımcıların Cinsiyeti ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerle evlilik yapılabilir			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Cinsiyetiniz	Kadın	f	79	81	40	200
		%	39,5	40,5	20	100
	Erkek	f	67	78	111	256
		%	26,2	30,5	43,4	100
Toplam		f	146	159	151	456
		%	32	34,9	33,1	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 68: Katılımcıların Yaşı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerle evlilik yapılabilir			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Yaşınız	18-25	f	15	27	25	67
		%	22,4%	40,3%	37,3%	100
	26-45	f	128	126	121	375
		%	34,1%	33,6%	32,3%	100
	46 ve üstü	f	14	7	11	32
		%	43,8%	21,9%	34,4%	100
Toplam		f	157	160	157	474
		%	33,1%	33,8%	33,1%	100

(χ^2) P: 0,18>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 69: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerle evlilik yapılabilir			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Aylık Geliriniz	1301-2500 TL	f	28	18	23	69
		%	40,6	26,1	33,3	100
	2501-5000 TL	f	120	135	127	382
		%	31,4	35,3	33,2	100
	5001 TL ve üzeri	f	2	1	3	6
		%	33,3	16,7	50,0	100
Toplam		f	150	154	153	457
		%	32,8	33,7	33,5	100

(χ^2) P: 0,40 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 70: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılamayacağı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerle evlilik yapılabilir			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	55	66	99	220
		%	25	30	45	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	28	4	4	36
		%	77,8	11,1	11,1	100
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f	68	84	53	205
		%	33,2	41	25,9	100
	Fikrim yok	f	4	8	1	13
		%	30,8	61,5	7,7	100
Toplam		f	155	162	157	474
		%	32,7	34,2	33,1	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 72: Katılımcıların Cinsiyeti ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Cinsiyetiniz	Kadın	f	33	56	112	201
		%	16,4	27,9	55,7	100
	Erkek	f	54	68	133	255
		%	21,2	26,7	52,2	100
Toplam		f	87	124	245	456
		%	19,1	27,2	53,7	100

(χ^2) P: 0,43 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 73: Katılımcıların Yaşı ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Yaşınız	18-25	f	12	26	28	66
		%	18,2	39,4	42,4	100
	26-45	f	66	95	216	377
		%	17,5	25,2	57,3	100
	46 ve üstü	f	10	10	11	31
		%	32,3	32,3	35,5	100
Toplam		f	88	131	255	474
		%	18,6	27,6	53,8	100

(χ^2) P: 0,01 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 74: Katılımcıların Aylık Gelirleri ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Aylık Geliriniz	1301-2500 TL	f	13	20	35	68
		%	19,1	29,4	51,5	100
	2501-5000 TL	f	71	103	208	382
		%	18,6	27	54,5	100
	5001 TL ve üzeri	f	0	2	4	6
		%	0	33,3	66,7	100
Toplam		f	84	125	247	456
		%	18,4	27,4	54,2	100

(χ^2) P: 0,80 > 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 75: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Türkiye'nin Göçmenlere İlişkin Hukuki ve Yasal Altyapısının Yeterliliği Hususundaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Türkiye'nin göçmenlere ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurlardır	f	44	67	107	218
		%	20,2	30,7	49,1	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	9	5	22	36
		%	25,0	13,9	61,1	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	32	53	122	207
		%	15,5	25,6	58,9	100
	Fikrim yok	f	2	7	4	13
		%	15,4	53,8	30,8	100
Toplam		f	87	132	255	474
		%	18,4	27,8	53,8	100

(χ^2) P: 0,05 = 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 77: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluktur			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	2	0	2	4
		%	50	0	50	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	4	2	21	27
		%	14,8	7,4	77,8	100
	Evet dönmelidirler	f	214	39	187	440
	%	48,6	8,9	42,5	100	
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	2	4	7	13
		%	15,4	30,8	53,8	100
Toplam		f	222	45	217	484
		%	45,9	9,3	44,8	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 78: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluktur			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Size, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	86	13	127	226
		%	38,1	5,8	56,2	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	30	1	4	35
		%	85,7	2,9	11,4	100
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f	101	27	83	211
		%	47,9	12,8	39,3	100
	Fikrim yok	f	5	4	4	13
		%	38,5	30,8	30,8	100
Toplam		f	222	45	218	485
		%	45,8	9,3	44,9	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 79: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	95	11	49	155
		%	61,3	7,1	31,6	100
	Fikrim Yok	f	72	25	66	163
		%	44,2	15,3	40,5	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	46	7	103	156
		%	29,5	4,5	66,0	100
Toplam		f	213	43	218	474
		%	44,9	9,1	46,0	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 81: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Türkiye'de Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler Türkiye'de ayrımcılığa uğramıyorlar			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	2	0	2	4
		%	50	0	50	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	13	3	11	27
		%	48,1	11,1	40,7	100
	Evet dönmelidirler	f	155	74	208	437
		%	35,5	16,9	47,6	100
	Fikrim yok- bilmiyorum	f	6	4	3	13
		%	46,2	30,8	23,1	100
Toplam		f	176	81	224	481
		%	36,6	16,8	46,6	100

(χ^2) P: 0,40>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur.

Tablo 82: Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye’de Ayrımcılığa Uğrayıp Uğramadığı Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler Türkiye’de ayrımcılığa uğramıyorlar			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	85	42	100	227
		%	37,4	18,5	44,1	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	7	2	26	35
		%	20,0	5,7	74,3	100
	Bir kısmı savaş mağduru	f	83	34	90	207
		%	40,1	16,4	43,5	100
	Fikrim yok	f	4	3	6	13
		%	30,8	23,1	46,2	100
Toplam		f	179	81	222	482
		%	37,1	16,8	46,1	100

(χ^2) P: 0,04<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 84: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye’ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

			Göçmenlerin kabulü Türkiye’nin yararındadır			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	1	0	3	4
		%	25	0	75	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	2	8	17	27
		%	7,4	29,6	63	100
	Evet dönmelidirler	f	319	72	45	436
		%	73,2	16,5	10,3	100
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	2	9	1	12
		%	16,7	75	8,3	100
Toplam		f	324	89	66	479
		%	67,6	18,6	13,8	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 85: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararınadır			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	126	61	36	223
		%	56,5	27,4	16,1	100
	Hayır, savaş mağduru değildirlir	f	28	4	4	36
		%	77,8	11,1	11,1	100
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f	163	21	24	208
		%	78,4	10,1	11,5	100
	Fikrim yok	f	7	5	1	13
		%	53,8	38,5	7,7	100
Toplam		f	324	91	65	480
		%	67,5	19,0	13,5	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 86 : Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Kabulünün Türkiye'ye Yararına Olup Olmadığı Hakkındaki Düşünceleri Arasındaki İlişki

		Göçmenlerin kabulü Türkiye'nin yararınadır			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	132	16	8	156
		%	84,6	10,3	5,1	100
	Fikrim Yok	f	111	36	15	162
		%	68,5	22,2	9,3	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	78	34	40	152
		%	51,3	22,4	26,3	100
Toplam		f	321	86	63	470
		%	68,3	18,3	13,4	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 88: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmeleri ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler bizi ilgilendirmez, uzak durulmalıdır			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f 2 % 50	1 25	1 25	4 100	
	Bir kısmı dönmelidir	f 25 % 92,6	0 0	2 7,4	27 100	
	Evet dönmelidirler	f 255 % 58,8	66 15,2	113 26	434 100	
	Fikrim yok-bilmiyorum	f 8 % 66,7	4 33,3	0 0	12 100	
	Toplam	f 290 % 60,8	71 14,9	116 24,3	477 100	

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 89: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerden Uzak Durulup Durulmaması Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler bizi ilgilendirmez, uzak durulmalıdır			Toplam
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	
Size, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f 167 % 74,2	24 10,7	34 15,1	225 100	
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f 9 % 25,0	2 5,6	25 69,4	36 100	
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f 111 % 54,1	39 19,0	55 26,8	205 100	
	Fikrim yok	f 6 % 50,0	5 41,7	1 8,3	12 100	
	Toplam	f 293 % 61,3	70 14,6	115 24,1	478 100	

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 91: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Bundan sonra kesinlikle göçmenler kabul edilmemelidir				Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Katılımcıların Göçmenler savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	3	0	1	4
		%	75	0	25	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	24	1	1	26
		%	92,3	3,8	3,8	100
	Evet dönmelidirler	f	201	64	169	434
	%	46,3	14,7	38,9	100	
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	8	5	0	13
		%	61,5	38,5	0	100
Toplam		f	236	70	171	477
		%	49,5	14,7	35,8	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 92: Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Kabul Edilip Edilmemesi Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Bundan sonra kesinlikle göçmenler kabul edilmemelidir				Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	143	29	52	224
		%	63,8	12,9	23,2	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	8	1	26	35
		%	22,9	2,9	74,3	100
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f	81	37	88	206
	%	39,3	18	42,7	100	
	Fikrim yok	f	5	3	5	13
		%	38,5	23,1	38,5	100
Toplam		f	237	70	171	478
		%	49,6	14,6	35,8	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 94: Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilip Gönderilmemeleri Gerektiği Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, Türkiye'nin sorunu değildir, ülkelerine geri gönderilmelidir			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	147	27	53	227
		%	64,8	11,9	23,3	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	3	1	31	35
		%	8,6	2,9	88,6	100
	Bir kısmı savaş mağdurdur	f	87	34	88	209
		%	41,6	16,3	42,1	100
	Fikrim yok	f	3	7	3	13
		%	23,1	53,8	23,1	100
Toplam		f	240	69	175	484
		%	49,6	14,3	36,2	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 95: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Bittikten Sonra Ülkelerine Dönüp Dönmemeleri ile Göçmenlerin Ülkelerine Geri Gönderilmeleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler, Türkiye'nin sorunu değildir, ülkelerine geri gönderilmelidir			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenler, savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?	Hayır dönmemeliler	f	1	1	2	4
		%	25	25	50	100
	Bir kısmı dönmelidir	f	25	1	1	27
		%	92,6	3,7	3,7	100
	Evet dönmelidirler	f	204	62	173	439
		%	46,5	14,1	39,4	100
	Fikrim yok-bilmiyorum	f	7	6	0	13
		%	53,8	46,2	0	100
Toplam		f	237	70	176	483
		%	49,1	14,5	36,4	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 97: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler işlerimizi elimizden almaktadır			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyor	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyor		
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurdurlar	f	109	41	68	218
		%	50	18,8	31,2	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	3	5	28	36
		%	8,3	13,9	77,8	100
Bir kısmı savaş mağduru		f	52	44	107	203
		%	25,6	21,7	52,7	100
Fikrim yok		f	3	7	3	13
		%	23,1	53,8	23,1	100
Toplam		f	167	97	206	470
		%	35,5	20,6	43,8	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 98: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri İle İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin İşlerimizi Elimizden Alıp Almadıkları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler işlerimizi elimizden almaktadır			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum	Kesinlikle katılmıyorum	f	88	27	31	146
		%	60,3	18,5	21,2	100
	Fikrim Yok	f	20	20	13	53
		%	37,7	37,7	24,5	100
Kesinlikle Katılıyorum		f	58	51	163	272
		%	21,3	18,8	59,9	100
Toplam		f	166	98	207	471
		%	35,2	20,8	43,9	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 100: Göçmenlerin Türkiye’de Kalmalarını İsteyip İstemedikleri ile İlgili Görüşleri ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler, bu ülkenin vatandaşı olsalar dahi; ülkelerine hep hasret duyacaklardır, ülkemizi hiçbir zaman vatan olarak göremeyeceklerdir			
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Göçmenlerin Türkiye’de kalmasını istemiyorum	Kesinlikle katılmıyorum	f	28	32	86	146
		%	19,2	21,9	58,9	100
	Fikrim Yok	f	6	20	28	54
		%	11,1	37	51,9	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	44	24	206	274
		%	16,1	8,8	75,2	100
Toplam		f	78	76	320	474
		%	16,5	16	67,5	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 101: Katılımcıların, Göçmenlerin Savaş Mağduru Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Ülkemizi Vatan Olarak Görüp Göremeyecekleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

			Göçmenler, bu ülkenin vatandaşı olsalar dahi; ülkelerine hep hasret duyacaklardır. Ülkemizi hiçbir zaman vatan olarak göremeyeceklerdir			
			Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Sizce, göçmenler savaş mağduru mudurlar?	Evet, savaş mağdurlardır	f	38	40	140	218
		%	17,4	18,3	64,2	100
	Hayır, savaş mağduru değildirler	f	5	4	28	37
		%	13,5	10,8	75,7	100
	Bir kısmı savaş mağduru mudur	f	32	26	148	206
		%	15,5	12,6	71,8	100
	Fikrim yok	f	1	5	7	13
		%	7,7	38,5	53,8	100
Toplam		f	76	75	323	474
		%	16,0	15,8	68,1	100

(χ^2) P: 0,14>0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık yoktur

Tablo 103: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye'ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler bizim değerlerimize saygı gösteriyorlar			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye'ye kabul edilmesi, Türkiye'nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur	Kesinlikle katılmıyorum	f	131	56	28	215
		%	60,9	26,0	13	100
	Fikrim Yok	f	13	24	5	42
		%	31,0	57,1	11,9	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	79	69	68	216
		%	36,6	31,9	31,5	100
Toplam		f	223	149	101	473
		%	47,1	31,5	21,4	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 104: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Göçmenlerin Değerlerimize Saygı Gösterip Göstermedikleri Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler bizim değerlerimize saygı gösteriyorlar			Toplam	
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	106	37	15	158
		%	67,1	23,4	9,5	100
	Fikrim Yok	f	70	65	27	162
		%	43,2	40,1	16,7	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	48	48	59	155
		%	31,0	31,0	38,1	100
Toplam		f	224	150	101	475
		%	47,2	31,6	21,3	100

(χ^2) P: 0,00 < 0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 106: Katılımcıların, Göçmenlerin Türkiye’ye Kabul Edilmesinin Bir Zorunluluk Olup Olmadığı ile Göçmenlerin Türkiye’deki Kamu Hizmetlerinden Faydalanıp Faydalanmamaları Hakkındaki Görüşleri Arasındaki İlişki

		Göçmenler Türkiye’deki kamu hizmetlerinden tam olarak faydalanmalıdırlar				Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerin Türkiye’ye kabul edilmesi, Türkiye’nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur	Kesinlikle katılmıyorum	f	147	21	44	212
		%	69,3	9,9	20,8	100
	Fikrim Yok	f	17	18	8	43
		%	39,5	41,9	18,6	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	80	42	95	217
		%	36,9	19,4	43,8	100
Toplam		f	244	81	147	472
		%	51,7	17,2	31,1	100

(χ^2) P: 0,00<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 108: Katılımcıların, Göçmenlerle Evlilik Yapılıp Yapılmaması ile Türkiye’de Bulunan Göçmenlerin Ekonomimizi Olumlu Etkileyip Etkilemedikleri ile İlgili Görüşleri Arasındaki İlişki

		Türkiye’de bulunan göçmenler ekonomimizi olumlu etkilemektedir				Toplam
		Kesinlikle katılmıyorum	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılıyorum		
Göçmenlerle evlilik yapılabilir	Kesinlikle katılmıyorum	f	126	12	18	156
		%	80,8	7,7	11,5	100
	Fikrim Yok	f	113	33	17	163
		%	69,3	20,2	10,4	100
	Kesinlikle Katılıyorum	f	109	29	18	156
		%	69,9	18,6	11,5	100
Toplam		f	348	74	53	475
		%	73,3	15,6	11,2	100

(χ^2) P: 0,02<0,05 olduğundan iki değişken arasından anlamlı bir farklılık vardır.

2. Anket Formu

SAYIN KATILIMCI;

Bu çalışma, Yrd. Doç. Dr. İhsan KURTBAŞ koordinatörlüğünde, Yüksek Lisans Öğrencisi Hikmet ANDİÇ tarafından “KAMU ÇALIŞANLARINDA GÖÇMEN ALGISI: Ardahan İli Örneğinde Toplumsal Kabul ve Psikolojik Entegrasyon Üzerine Bir Araştırma” başlıklı yüksek lisans tezi için yapılmaktadır. Hiçbir şekilde kimlik bilgileriniz istenmemektedir. Bu çalışmada alınan cevaplar kesinlikle başka kişi veya kurumlarla paylaşılmayacak, başka amaçlarla kullanılmayacaktır.

1- Cinsiyetiniz (1) Kadın (2) Erkek

2- Yaşınız

3- Aylık geliriniz

4- Eğitim Durumunuz (1) İlköğretim (2) Ortaokul (3) Lise (4) Lisans ve üstü

5- Mesleğiniz

6- Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) savaş bittikten sonra ülkelerine dönmeli midirler?

(1) Hayır dönmemelidir (2) Bir kısmı dönmelidir (3) Evet dönmelidir (4) Fikrim yok

7- Göçmenlere/sığınmacılara (Suriyelilere) aynı ya da nakdi/doğrudan ya da dolaylı yardımda buldunuz mu?

(1) Hayır – Olmadı.

(2) Evet-Direk kendisine aynı yardımda buldum.

(3) Evet-Kendisine nakdi yardımda buldum.

(4) Evet-Bir yardım kuruluşuna aynı bağışta buldum

(5) Evet-Bir yardım kuruluşuna nakdi bağışta buldum

8- Göçmen/sığınmacı (Suriyeli) biri ile komşuluk yapmak sizi rahatsız eder mi?(Cevabınız “Hayır” ise 9. Soruyu boş bırakınız)

(1) Hayır (2) Evet

9-Cevabınız “Evet” ise, göçmen/sığınmacı (Suriyeli) biri ile komşuluk yapmak sizi neden rahatsız eder?

(1) Şahsıma ve aileme zarar vereceklerini düşündüğüm için

(2) Göçmenleri/sığınmacıları(Suriyelileri) kültürel olarak kendime yakın bulmadığım için

(3) TV ve gazetelerde göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) hakkında çıkan olumsuz haberler nedeniyle

(4) Göçmenleri/sığınmacıları(Suriyelileri) şahıs olarak sevmediğim için

(5) Diğer.....

10-Türkiye'deki göçmenlere/sığınmacılara (Suriyelilere) ilişkin kanaatinizi en iyi aşağıdakilerden hangisi ifade eder?"

(1) Asalaklardır (Dilenci) (2) Din kardeşlerimizdir.

- (3) Bize yük olan insanlardır (4) Türkiye’de misafirdirler (5)Zulümden kaçan insanlardır
(6)Diğer.....

11- Sizce, göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) savaş mağduru mudurlar?

- (1) Evet, savaş mağdurdurlar (2) Hayır, savaş mağduru değildirler

- (3) Bir kısmı savaş mağdurdurlar (4)Fikrim Yok

Sayın Katılımcı, 12 ile 31 Arasındaki sorular için aşağıdaki ölçeklendirme kullanılacaktır. Bu sorulara cevap verirken, dikkat ve hassasiyetinizi rica ederiz. Zira Örneğin, Kesinlikle Katılıyorum ile Katılıyorum arasındaki fark, sosyal bilimler açısından son derece önemli olabilir. Teşekkür ederiz. (1) Kesinlikle Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Fikrim Yok (4) Katılıyorum (5) Kesinlikle Katılıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
GÖÇMENLERİN/SIĞINMACILARIN (SURIYELİLERİN) TÜRKİYE’YE KABUL EDİLMESİ						
12	Göçmenlerin/sığınmacıların (Suriyelilerin) Türkiye’ye kabul edilmesi, Türkiye’nin tarihi ve coğrafyasından kaynaklanan bir zorunluluktur.	1)	2)	3)	4)	5)
13	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) Türkiye’de ayrımcılığa uğramıyorlar	1)	2)	3)	4)	5)
14	Göçmenlerin/sığınmacıların (Suriyelilerin) kabulü Türkiye’nin yararınadır	1)	2)	3)	4)	5)
15	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) bizi ilgilendirmez, uzak durulmalıdır	1)	2)	3)	4)	5)
16	Bundan sonra kesinlikle göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) kabul edilmemelidir	1)	2)	3)	4)	5)
17	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler), Türkiye’nin sorunu değildir, ülkelerine geri gönderilmelidir	1)	2)	3)	4)	5)

Sayın Katılımcı, 12 ile 31 Arasındaki sorular için aşağıdaki ölçeklendirme kullanılacaktır. Bu sorulara cevap verirken, dikkat ve hassasiyetinizi rica ederiz. Zira Örneğin, Kesinlikle Katılıyorum ile Katılıyorum arasındaki fark, sosyal bilimler açısından son derece önemli olabilir. Teşekkür ederiz. (1) Kesinlikle Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Fikrim Yok (4) Katılıyorum (5) Kesinlikle Katılıyorum		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
GÖÇMENLERİN/SIĞINMACILARIN (SURIYELİLERİN) TÜRKİYE'YE KABUL EDİLMESİ						
18	Göçmenlerin/sığınmacıların (Suriyelilerin) Türkiye'de kalmasını istemiyorum.	1)	2)	3)	4)	5)
ÇALIŞMA						
19	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) işlerimizi elimizden almaktadır	1)	2)	3)	4)	5)
20	Göçmenlere/sığınmacılara (Suriyelilere) yasal çalışma izni verilmelidir	1)	2)	3)	4)	5)
EKONOMİ						
21	Türkiye'de bulunan göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) ekonomimizi olumlu etkilemektedir.	1)	2)	3)	4)	5)
22	Türkiye'de yardıma muhtaç yüksek sayıda vatandaş varken, vergilerimin, Göçmenlere/sığınmacılara (Suriyelilere) harcanmasına karşıyım.	1)	2)	3)	4)	5)
ENTERGRASYON						
23	Göçmenlerin/sığınmacıların (Suriyelilerin) kültürel açıdan Türk toplumuna entegre olacağını düşünüyorum.	1)	2)	3)	4)	5)
24	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) bizim değerlerimize saygı gösteriyorlar.	1)	2)	3)	4)	5)
25	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) Türkiye'de ayrımcılığa uğruyorlar.	1)	2)	3)	4)	5)
26	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) Türkiye'deki kamu hizmetlerinden tam olarak faydalanmalıdırlar.	1)	2)	3)	4)	5)
27	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler), bu ülkenin vatandaşı olsalar dahi; ülkelerine hep hasret duyacaklardır. Ülkemizi hiçbir zaman vatan olarak göremeyeceklerdir.	1)	2)	3)	4)	5)
VATANDAŞLIK						
28	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler) Türk vatandaşlığına alınmalıdır.	1)	2)	3)	4)	5)
TOPLUMSAL AHLAK VE HUZUR						
29	Göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler), buldukları yerlerde şiddet, hırsızlık, kaçakçılık ve fuhuş gibi suçlara bulaşarak toplumsal ahlak ve huzuru bozmaktadır.	1)	2)	3)	4)	5)
AİLE BAĞI						
30	Göçmenlerle/sığınmacılarla (Suriyelilerle) evlilik yapılabilir.	1)	2)	3)	4)	5)
MEVZUAT VE POLİTİKA						
31	Türkiye'nin göçmenlere/sığınmacılara (Suriyelilere) ilişkin hukuki ve yasal altyapısı yetersizdir.	1)	2)	3)	4)	5)

Göçmenlere/sığınmacılara (Suriyelilere) ilişkin bakış açınızı nasıl tanımlarsınız?

32- Sizce göçmenler/sığınmacılar (Suriyeliler)'in Türk ekonomisine etkisi olumlu mudur? Olumsuz mudur? Cevabınız Olumlu ise Neden ve Nasıl? Olumsuz ise Neden ve Nasıl? Lütfen mümkün olduğu kadar açıklayınız.

.....

.....

33- Göçmenlerin/sığınmacıların (Suriyelilerin) artık bu ülkenin bir vatandaşı olduğunu düşündüğünüzde neler hissediyorsunuz?

.....

.....

Anketteki sorular için, Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi'nin "Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal Kabul ve Uyum" başlıklı Ocak-Kasım 2014 tarihleri arasında gerçekleştirilen çalışması olan Türkiye genelinde 18 ilde 1501 kişi ile Ekim 2014'te yapılan bir kamuoyu araştırmasındaki soru önermelerinden yapılan alıntılar kullanılmıştır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Hikmet ANDİÇ

Doğum Yeri ve Tarihi : Selim 07/11/1980

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : 1) Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü Lisans (mezuniyet 2002) 2) Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü Lisans (mezuniyet 2014).

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar : 2002-2015 Milli Eğitim Bakanlığı Kars İl Milli Eğitim Müdürlüğü emrinde Sınıf Öğretmenliği, Okul Yöneticiliği, Ardahan İl Milli Eğitim Müdürlüğü Şube Müdürü, 2015-2018 İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Ardahan İl Göç İdaresi Müdürü.

İletişim

E-Posta Adresi : hikmetandic@hotmail.com

Tarih :